

87747

T. C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ÂLÎ
(EDİRNELİ HÜSEYİN EFENDİ)
HAYATI, SANATI, ESERLERİ
VE
DİVANININ TENKİTLİ METNİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Yard. Doç. Dr. Zülfü GÜLER

Hazırlayan
İsmail ARIKOĞLU

ELAZIĞ-1999

TC. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

T. C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ÂLÎ
(EDİRNELİ HÜSEYİN EFENDİ)
HAYATI, SANATI, ESERLERİ
VE
DİVANININ TENKİTLİ METNİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bu tez 8/2/1999 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ~~Loy çokluğu~~ ile kabul edilmiştir.

Danışman

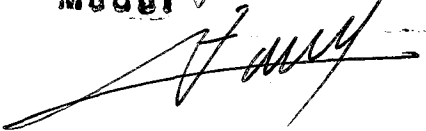

Üye

Üye

Yukarıdaki jüri üyelerinin imzaları tasdik olunur.

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Sabahattin KÜÇÜK
Müdür

Y.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	
I.GİRİŞ	
1.ON YEDİNCİ YÜZYIL DİVÂN EDEBİYATINA KISA BİR BAKIŞ.....	V
2.EDİRNELİ HÜSEYİN ÂLİ EFENDİ.....	VII
A.HAYATI.....	VII
B.EDEBİ KİŞİLİĞİ.....	X
C.ESERLERİ.....	XVIII
3.METNİN KURULUŞUNDA KARŞILAŞTIRILAN NÜSHALAR VE NÜSHA TAVSİFLERİ.....	XX
4.TRANSKRİPSYON İŞARETLERİ.....	XXIV
5.KISALTMALAR.....	XXV
6.BİBLİYOGRAFYA.....	XXVI
II.DİVÂN	
1.DİBÂCE.....	1
2.KASİDELER.....	2
3.KIT'ALAR.....	76
4.GAZELLER.....	109
5.FARŞA ŞİİRLER.....	230
III.ÂLİ DİVÂNİ (METİNİN ASLI).....	247

ÖN SÖZ

Dîvân Edebiyatı, yedi yüz seneye yakın bir zaman içinde, ortaya koyduğu eserleriyle, kültür tarihinin ihmal edilemeyecek bir bölümünü oluşturur. Bu sebepten onların incelenip değerlendirilmesi ilmî bir mecburiyettir. Şimdiye kadar yapılanlar, ne yazık ki, mevcut malzemeye nispetle çok yetersizdir. Yapılan çalışmalar genellikle birinci sınıf diye nitelendirebileceğimiz şairler üzerinde yoğunlaşmıştır.

Bu çalışmanın esasını, 17.yüzyıl dîvân şairi ve nasiri Edirmeli Hüseyin Âlî Efendi dîvânının karşılaştırmalı metni oluşturmaktadır. Bu çerçevede Âlî dîvânının bilinen 14 nüshası içinden seçilen 5 nüshadan yararlanılarak, dîvân metni ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Karşılaştırmalı metin hazırlanırken, Prof. Dr. Sabahattin KÜÇÜK'ün (Bâkî Dîvânı, Tenkitli Basım, TDK Yayınları Ankara, 1994.) eseri örnek alınmıştır. Karşılaştırma yapılan nüshalardan herhangi biri esas olarak alınmamıştır. Nüshalarda görülen farklar, seçilen 5 nüsha karşılaştırılarak ortaya konulmaya çalışılmıştır. Metin tertibinde ve dîvândaki şiirlerin sıralanmasında, en geniş yazma olan HM nüshasına uyulmuştur. Kıt'aların çok uzun olmasını göz önüne alarak, şiirlerin sıralanmasında kasidelerden sonra gelmesini uygun bulduk.

Her beyitin birinci mısrasına a ikincisine de b harfleri verildi. Nüsha farkları sayfaların alt tarafında gösterilirken, seçilen rivayet ile farklar arasına : işareti, yanına da nüsha kısaltmaları konulmuştur. Aynı mısra içinde yer alan çeşitli farklar arasına // işareti, aynı rivayetin kendi içerisindeki farkları arasına ise ; işareti konulmuştur. Mısranın tamamı nüsha farkı olarak gösterilmesi gerektiğinde, mısrayı gösteren harfin yanına sadece nüsha farkı yazılmıştır. Nüshalarda bulunmayan beyitler – işareti ve nüshayı temsil eden harf ile gösterilmiştir.

Giriş bölümünde yer alan K, Kasıdeyi, KT, Kıt'ayı, G, Gazeli, R, Rubâ'iyi göstermektedir. Beyitlerin altında yer alan sayılardan ilki şiirin numarasını, ikincisi ise beyit numarasını karşılamaktadır.

Çalışmanın sonunda yer alan metin Ü nüshasının tamamıdır.

Bu tezde doğruya en yakın metin elde edilmeye çalışılmıştır. Ancak, yanlış ve eksikliklerimizin bulunacağı muhtemeldir. Bunların düzeltilmesi ileride yapacağımız çalışmalara ışık tutacaktır.

Çalışmanın hazırlanmasında yardımlarını esirgemeyen hocalarım Prof. Dr. Sabahattin KÜÇÜK, Doç. Dr. Muhsin MACİT ve danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Zülfü GÜLER'e teşekkür ederim.

İsmail ARIKOĞLU
Elazığ 1999

1. ON YEDİNCİ YÜZYIL DÎVÂN EDEBİYATINA KISA BİR BAKIŞ

XIV. yüzyılda Fuzûlî, Bâkî, Hayâlî gibi Klasik Türk Şiirinin mümtaz ve müstesna şairlerini yetiştiren Türkiye, XVII. Yüzyılda da, bu yüksek sanat gücünü korumasını bilmiş, Nef 'î, Nâilî, Nâbî misali -bir bakıma- kendilerinden öncekileri pek de aratmayan üstatların gelişme ve olgunlaşma yurdu olmak meziyetini taşımıştır.¹

XVII. asır Türk klasik nazımının ahenk ve zarafet itibariyle Acem modellerinden asla aşağı addolunamayacak mahsuller verdiği bir devirdir. Bu asrın ilk senelerinden başlayarak, şairlerimizin bilhassa kasîde ve gazel nevilerinde, Acemlere hatta faikiyet iddiasında bulduklarını görüyoruz. Şairlerimiz, yalnız mesnevi tarzında Acem edebiyatının tefevvukunu kabul ederek bu sahada da onlarla rekabete çalışıyorlar. Bu asrın ilk nısfında yetişen mesnevicilerin buna muvaffak olduklarını ve muasırları olan Acem şairlerinden asla geri kalmadıklarını söyleyebiliriz. Camî ile büyük klasikler devri kapanan İran edebiyatı, Osmanlı şairleri nazarında artık eski manevi nüfuzunu kaybetmişti. Bu devirlerde Osmanlı ve Safavi hanedanlarının temsil ve idare ettiği Sünnî-Şîi mücadelesi gibi, İran ile Anadolu Türkleri arasında mevcut bir nevi medeni rekabet de buna müessir olmuştu. Bu asırda Türk edebiyatındaki mesnevi mevzularının daha fazla mahalli hayattan alındığını, taklit ve tercüme devrine nihayet verilmek istendiğini görüyoruz. Arapça ve Acemceden aldığı mebzûl kelimelerle aruz kalıplarına tetabuk ederek, ahenk ve zarafet itibariyle de Acem modellerine rekabet eden Türk nazmı, mevzû itibariyle istiklâlini kazanmağa çalışıyor. Fakat buna rağmen Urfi-i Şirazi, Talip, Zuhûrî, Muhteşem, Kelîm, Saip, Şevket gibi Acem şairlerinin Osmanlı şiiri üzerinde tesirleri görünüyor. Asrın ilk nısfında yetişen şairlerde, Nef'î'den başlayarak, bilhassa Urfi tesiri, ikinci nısfında da, hatta Nâbî gibi en mâruf üstatlarda bile Saip nüfuzu kuvvetle hissedilir. Nâilî-i Kadîm'de bilhassa Şevket tesiri pek barizdir. Bu Acem ve Hint-Acem şairlerinin, muasırları olan Osmanlı şairleri üzerindeki tesirleri, bu muhitler arasındaki kültür münasebetlerinin ne kadar sıkı olduğunu anlatabilir. Tanzimat'a kadar devam eden bu tesirler neticesi olarak XVII-XIX. asırlarda, bu şairlerin eserleri ders kitabı olarak okutulmuş onlara muhtelif şerhler yazılmış, Fârisî nazireler vücuda getirilmiştir.²

¹ Nef'î, Hazırlayan Prof. Dr. Abdulkadir Karahan, K.B.Y. Ankara, 1986 s.5

² Eski Şairlerimiz Divan Edebiyatı Antolojisi, Prof. Dr. M. Fuat Köprülü, Muallim Ahmet Halit Kitaphanesi, İstanbul 1934 s.323-324

17. yüzyıl Osmanlı sahası Türk şiiri, diğer yüzyıllara göre daha oturmuş ve daha yerli bir yapıya sahiptir. Şiire giren yerli unsurlarla İran edebiyatının etkisi daha da azalmıştır. Bu yüzyılın sanatçıları, Necati, Baki, Fuzuli başta olmak üzere önceki yılların Türk sanatçılarından esinlenerek kendilerini yetiştirmişlerdir. Şairlerimiz, bir yüzyıl öncesinden başlayarak İran edebiyatı ile eşdeğer eserler ortaya koyduklarını, kaside ve gazelde İran sanatçılarına aştıklarını, mesnevîde ise yeni bir yolda yürümeye başladıklarını söylemekle birlikte, İran edebiyatı ile ilişkilerini de büsbütün kesmiş değillerdir. Bu yüzyılda daha önce adından söz ettiğimiz “sebk-i Hindi” denilen bir edebî cereyan, daha doğrusu bir edebî üslup İran edebiyatında revaçtadır. Sözü edilen bu üslup, 17.yüzyılda Türk edebiyatına da yansımış ve başta Naili olmak üzere Neşati, İsmeti, Fehim gibi temsilciler yetiştirmiştir. Yüzyılın ikinci yarısında Nabi şiirdi duygu ve hayalden çok düşünceye yer vererek, dünya görüşünü, hayat tecrübesini özlü bir biçimde anlatmak suretiyle kendi tarzında yeni bir yol açmış, “hakimane şiir” ya da “hikemi şiir” dediğimiz yeni bir anlatım yolunu şiire sokmuştur.³

³ Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Prof. Dr. Mine Mengi, Akçağ Yay. Ankara 1995 s.179-180

2.HAYATI :

Asıl adı Hüseyin'dir. Kaynaklarda doğum tarihi ve ailesi hakkında bilgi bulunmamaktadır. Doğduğu yer ile öldüğü yıl ve bulunduğu meslek bilinmemektedir. Rıza Tezkiresinde "Adanavî Hüseyin Çelebidür. Zu'amâdan iken şeref-i mülazemetiyle müşerref olup medârisde pâye-i erba'îne vâsıl andan dahî munfasıl olmuştur" denilmektedir⁴. İsmail Belig Tezkiresinde, "Adanavî Dergâh-ı 'Âlî müteferrikalarından münşî Hüseyin Efendidür." ibaresi geçmektedir.⁵

Yukardaki kaynaklarda ve Mecellede Adanalı olduğu kayıtlıdır. Bu yanlışlık Adana kelimesinin eski imlasının "Edene" olmasından kaynaklanan bir durumdur. Diğer kaynaklar Âlî'nin Edirneli olduğunda birleşmişlerdir.

Şeyhî Mehmed Efendi, Vakâyi'ul-Fuzala isimli eserinde "Âlî Edirnevi Hüseyin Efendidür. Dergâh-ı 'Âlî müteferrikalarından olup biñ elli senesi hilâlide İstanbulda fevt oldu" demektedir.⁶ Safâyî Tezkiresinde, "Nâmı Hüseyin'dir. Dârü'n-nasri ve'l-meymene mahmiyye-i Edirne'den zuhûr etmiştir."denilmektedir.⁷ Âlî'nin 1570'li yıllarda doğmuş olması muhtemeldir.1614 yılında vezîr-i a'zam olan Cagalazâde Mahmud Paşaya kasîde yazmış olması ve Nef'îye öğrencilik yapması onun bu tarihlerde doğmuş olmasını gerektirir. Hüseyin Efendi'nin ailesi hakkında kaynaklarda bilgi bulunmamaktadır. Kendisi bir beyitinde ailesinin yüz elli yıldan uzun bir zamandır Osmanlı Devletine hizmet ettiğini belirtmektedir.

Ne hizmet eylemişdür Hak bilür âbâ vü ecdâdım
Yüz elli yıldan efzûn âsitân-ı âl-i 'Osmâne

K4/71

Mesleği konusundaki bilgilere en uygun olanı Rıza Tezkiresinde geçenidir. Büyük tımar sahibi bir zat iken medresede pâye-i erba'îne vâsıl olması muhtemeldir. Kendisi de bir beyitinde üç bin akçe dirliği olduğunu belirtir.

Cihanda üç bin akçe dirliğim var idi bî-hâsıl
Ne kanlar yutmuşum olda gelince böyle meydâne

K.4/61

⁴ Rıza Tezkiresi, Millet Ktp. (Âli Emirî-Tarih) No:764 yk.11b-12a

⁵ İsmail Belig, Muhbetü'l-Âsâr Li-zeyli Zübdeti'l-Eş'âr, Haz. Prof. Dr. Abdülkerim Abdulkadiroğlu, Gazi Üniv. Yay. Ankara 1985 s.20-24

⁶ Şeyhî Mehmet Efendi, Vekayitü'l-Fudala, Haz. Prof. Dr. Abdülkadir Özcan, Çağrı Yay. İstanbul 1989 s.169-170

⁷ Safâyî Tezkiresi, Süleymaniye Ktp.,(Es'ad Efendi) No:2549 yk:18a

Mükemmel bir eğitim gören Âlî, Farsça ve Arapça bilmektedir. Bu nedenle kendisine Tâlibî-i Rûm ve Örfî-i sâni denilmiştir. Nitekim kendisi de,

Nola derlerse bana ey Âlî

Tâlibî-i Rûm Örfî-i sâni

G.115/8

beyitiyle buna işaret etmiştir. Şâir iyi bir öğrenim gördüğünü kendi beyitlerinde de dile getirmektedir.

Nice tahsîl kıldım anı takrîr eylesem bir bir

Beyân itmek gelür lâzım bir iki turfe efsâne

K.4/62

Nice tahsîl itdigün söyledim ammâ korkarın

İktizâ eyler beyân itmek bir iki dastân

KT.3/57

Kaynaklarda Nef'î'nin öğrencisi olduğuna dair kesin bilgiler bulunmamaktadır. Şairin Nef'î'ye olan hayranlığı ona nazireler yazması bu ihtimali kuvvetlendirmektedir. Âlî'nin Nef'î ile karşılaşması, Nef'î'nin I. Ahmet ile H.1021 yılında Edirne gezisi sırasında olma ihtimali kuvvetle muhtemeldir. Âlî Hüseyin Efendi bu karşılaşmadan sonra muhtemelen İstanbul'a yerleşmiş ve Nef'î'nin öğrencisi olmuştur. Nef'î Edirne'ye iki defa gitmiştir, ancak Edirne'de uzun süre kalmamıştır.⁸ Şairin Nef'î'ye öğrencilik yapabilmesi için İstanbul'a yerleşmiş olması icabeder. İstanbul'da ölmesi, mezarının bulunması bu fikirleri doğrulamaktadır.

Edirneli Hüseyin Efendi, Osmanlı Devletinin en muammalı dönemlerinden birinde yaşamıştır. Hayatı boyunca beş padişahın saltanatına şahid olan Âlî'nin II. Osman'dan ilgi gördüğü kasîdelerinden anlaşılmaktadır. I. Ahmet, Mustafa ve İbrahim'e kasîde yazmamıştır. IV. Murat'tan yeterince ilgi görmemiştir. Âlî Kanunî'nin Bâkî'ye, Şah Üveys'in Hoca Selmân'a ilgilerini örnek göstererek kendisi de aynı şeyi bekler.

Husûsâ Hazret-i Sultân Süleymân Hân-ı Gâzi hûd

Ne resme iltifât eylerdi Bâkî-i sühandâne

K.4/86

⁷ Safâî Tezkiresi, Süleymaniye Ktp.,(Es'ad Efendi) No:2549 yk:18a

⁸ Geniş bilgi için bakınız Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Tarihi, III. C. I. Kısım TTK Yay. Ankara, 1988

Salâtın-i selefden şâh Üveys-i ma'dalet-pîşe
Nice ta'zim ü tekrîm eyler idi Hoca Selmâne

K.4/85

Âlî özellikle tımarı elinden alındıktan sonra büyük sıkıntılar yaşamıştır. Bu sıkıntılara sebep olarak ismini vermeden bir şahsı göstermektedir. Bu şahıs Nef'î'nin de şikayetçi olduğu Hüsrev Paşa olabilir.

Kim nice hûn-cigerle bulduğı nân-ı pâreyi
Kapmaya bir bî-mürüvvet kaltaban rû-siyâh

KT.2/16

Bundan ikdâm bir cefâcu zâlimüñ hûd bî-sebeb
Dest-i zulmünden neler çekdim neler ben bî-günâh

KT.2/17

Edirmeli Hüseyin Âlî Efendinin bir beyitinden devletten maaş almadığını (Devlet memuru olmadığını) da öğreniyoruz.

Bâri tahsîl-i ma'âş itmiş olayduñ şimdî ger
Çekmez idüñ böyle kayd-ı esb ü teşvîş-i yemi

KT.1/25

Âlî'nin ölüm tarihi konusunda kaynaklar birbirinden ayrılmaktadır. Bellig⁹, Safâî¹⁰, F. Babinger¹¹, Bursalı Mehmet Tahir¹² 1058/ m.1648 tarihini verirken, Mecelle ve Şeyhî Mehmet Efendi¹³ onun 1050/m.1640 yılında vefat ettiğini kaydetmişlerdir. Vakâyi'ul-Fuzalâ'da tutarsızlık vardır. Âlî I.İbrahim(1640-1648) devri şâirlerinden gösterilmekte, ölüm tarihi ise 1640 olarak verilmektedir. İstanbul'da mezarının olduğunu yine Şeyhi Mehmet Efendiden öğreniyoruz.

⁹ a.g.e

¹⁰ a.g.e

¹¹ F.Babinger, Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri, Çev. C. Üçok, KB Yay., Ankara, 1982, s.208-209

¹² Bursalı Mehmet Tahir, Osmanlı Müellifleri, İstanbul 1972, C.III, s.5-6

¹³ a.g.e

B.EDEBÎ KİŞİLİĞİ:

Dîvân edebiyatı şark kültürü çevresinde oluşmuş bir edebiyattır. Bu kültürün Türk edebiyatı üzerindeki etkisi, daha çok İran edebiyatı aracılığı ile olur. Dîvân edebiyatının bütün şairlerinde bazen taklit, bazen hayranlık, bazen de örnek edinme şeklinde de olsa, doğu kültürünün meşhur şahsiyetleri ve eserlerini takip sıkça görülür. Bu takip on altıncı yüzyıla kadar devam eder. Olgunluk döneminden sonra, gerekli bilgi birikimi ve yeterli tercübe kazanıldığı anda taklit ve hayranlığın yerini boy ölçüşme, üstün gelme endişesi alır. Bu dönemde şair ve ediplerimiz artık şark kültürünün en üst seviyede temsilciliğini yapma endişesi taşırlar.

On yedinci yüzyıl şairlerinden olan Âlf'nin de, şiire yöneldiği zamanlarda doğu klâsiklerini, özellikle de İran edebiyatı ve edebî şahsiyetlerini yakından takip ettiği açıktır. Özellikle şair 'Örfî, Enverî, Feyzî ve Tâlib'den oldukça etkilenmiştir. Şair Rûm'un Tâlib'i, ikinci 'Örfî olduğunu dile getirir.

Nola dirlerse bana ey Âlf

Tâlib-i Rûm u 'Urfî-i sâni

G.115/8

'Urfî-i zamanım ki nevâzende-i nazmım

Pür-hem-şiken-i zezeme-i tarz-ı kühendür

K.2/15

Âlf başka beyitlerinde de Rûm'un Feyzîsidir.

'Urfî-nefes ol Feyzî-i Rûmem ki terânem

Reşk-i negam-ı bülbül-i Şirâz-ı dikendür

K.2./17

Şairin fikrinin edîbi ve ikdâmı Enverîdir.

Pey-rev-i 'Urfî-i mu'ciz gûy-ı kudsî-fitratıma

Enverîdür fikrimüfî gerçi edîb-i akdemi

KT.1/42

Feyzî-i mu'ciz suhan oldı hemîşe fikrimüfî

Bezm-i hâs-ı ma'rifetde hem-zebân u hem-demi

KT.1/43

Bilindiği üzere bu şairler sebk-i Hindî edebî üslûbunun en büyük temsilcileridirler. sebk-i Hindînin en önemli özelliklerinden biri, söz yani lafz yerine mânânın ön plana geçmesidir. Mânâ geniş derin ve giriftir. Bu üslûbun

istenen, tabii ve sade bir şekilde, teşbih ve istiâre gibi edebî süslerden faydalanarak söylenirken, sebk-i Hindî'de şairler, zihni faliyete geçirerek ince mânâları bulabilmek gayesi ile şiire bir giriftlik getirip şiire yeni bir özellik kazandırırılar. Bu şiirde önemli olan çağrışımlardır. Özellikle doğrudan doğruya yapılan çağrışım yerine, çoğunlukla ara yardeki ilk çağrışımdan atlayıp birbirinden uzak olan iki çağrışım arasında köprü kurulması ve böylece adeta bir zihin oyunu ile okuyucuyu meşgul edip onun hayal gücünü işletmesidir.¹⁴

Şairin tezkirelerde, şairliği ve nasirliği ile ilgili çeşitli bilgiler bulunmaktadır. Safâyî tezkiresinde asrın şâ'ir-i şîrînkâr ve makbûl-i cumhûr bir şâ'ir-i ma'mûr olarak gösterilmektedir."Dergâh-ı 'âlî müteferrikaları zümresinden olup tahsil-i ma'ârif-i bisyâr etmekle ol 'asrın şâ'ir-i şîrînkârlarından makbûl-i cumhûr bir şâ'ir-i ma'mûr olup fenn-i inşâda hod ziyâde mahâreti olmagla müdevven münşeâtı ve müretteb Dîvân-ı belâgat 'ünvânı vardır."¹⁵ Rıza Tezkiresinde, zebân-ı tâze, nazm ve nesirde kâmil bir şair olarak nitelendirilir. "Tâze-gûlıkda pîr ü Nef'î olup her zamân zebân-ı tâze icâdine mâ'il ve ihtirâ' nazm ve nesirde kâmil bir şâ 'ir-i sihr-i âferîn idi."¹⁶ Şeyhi Mehmed Efendi nesirde muşhur olduğunu belirtir. "Şâ 'ir-i mezbûr fenn-i inşâde meşhûr idi."¹⁷

Âlî kendi şiiri hakkında çeşitli fikirler ileri sürer. Onun sözleri birbirine aşınadır. Sözlerinin içerisinde beyhûde laf bulunmamaktadır.

O denlü âşinâdur sözlerim bir birine aslâ
Bulunmaz içlerinde arasam bir lafz-ı bîgâne

K.4/109

Kabul-i dâver-i ferzânedür kim san'at-ı şi'rim
Görüp üstâd-ı ma'nâ âferin-i bî-şûmâr eyler

K.6/6

Harîdârî-i o destûr güher-i senc-i hünerdür kim
Metâ'-ı şi'rime 'âlem bu denlü 'itibâr eyler

K.6/7

¹⁴ Ölümünün Üçyüzeşinci Yılında Nef'î, Nef'î ve Türk Edebiyatındaki Yeri, Doç. Dr. Tulga Ocak, Atatürk Kültür Merkezi Yay. Ankara, 1991 s.25

¹⁵ a.g.e

¹⁶ a.g.e

¹⁷ a.g.e

Yukarıdaki beyitler ve tezkirelerde yer alan bilgiler onun döneminde itibar sahibi bir şair olduğunu göstermektedir. Şair sözünün akıcılığından, saflığından da bahseder ve hayat suyu ile karşılaştırır.

Bu nazmım sâf u cârî kim nice vech ile râcihdür
Selâsetde safâda selsebîl ü âb-ı hayvâne

K.4/113

Âlî şiirinde hem nezaketin, hem selâsetin, şaka ve tumturağın bulunduğunu bildirir.

Şi'ri Âlîde mukarrerdür bu kim mevcuddur
Hem selâset hem nezâket hem şaka hem tumturak

G.34/5

Bütün Divan şairleri gibi şiirini öven Âlî mütevazî davranmaktan da geri kalmıştır.

Ol şükufte-i şâ'ir-i pâkîze gûyem kim dirim
Şi 'rimin yâd eylemek olsa ehemmi elzemi

KT.1/45

Edirneli Hüseyin Âlî, Divan şairleri içerisinde en fazla Nef'î'den etkilenmiştir. Tezkirelerin verdiği bilgilere göre Nef'î'nin öğrencisidir. Nef'î'ye "suhan" redifli bir kasîde yazmıştır. Şair bu kasîdeye kendi nazımının üstünlüğünden bahsederek girdikten sonra Nef 'î'yi metheder.

Benüm o mihr-i cihân-tâb-ı lâ-mekân-ı suhan
Ki nîm-sâye-i feyzümdür âsmân-ı suhan

K.10/1

matlaı ile başlayan kasîdede

Cenâb-ı Nef'î mu 'ciz-beyân ki olmuş ezel
Dili peyâmbere-i âhirü'z-zamân-ı suhan

K10/20

kısından itibaren Nef'î övülmektedir.

Şair Farsça bir rubâisinde Nef'î üslûbunun takipçisi olduğunu bildirir.

El-minnetü'li'llâh ki be tevfik-i ezel
Hâk-i der-i Nef'î-i suhan-perdâzîm¹⁸

R8

Âlî, Nef'î'nin

Göz ucuyla 'âşika geh lutf ider gâhî 'itâb
Bir su'âle yer komaz ol gamze-i hâzır-cevâb¹⁹

matlâlî gazelinin ilk mısrasını tazmin etmiş, “olmayıcak”, “sözüm” ve “görsem” redifli gazellerine nazîre yazmıştır.

Göz ucuyla 'âşika geh lutf ider gâhî 'itâb
Bir 'aceb şûh-ı cihândur ol şeh-i âlî-cenâb

G6/1

Nef'î Yâre derdim diyemem bezm-i şarâb olmayıcak
Cürmüm ikrâr edemem mest-i harâb olmayıcak

Âlî Ne gülüp açılurun bezm-i şarâb olmayıcak
Ne safâ kesb uiderin mest-i harâb olmayıcak

Nef'î Âfitâb ol ruh-ı pür-tâba nazîr olsun mu
Bu yakar âlemi bir lahza nikâb olmayıcak

Âlî Ruh-ı pür-tâbı döner mihr-i cihân-ârâya
Zülf-i pür-çîn ü girih-gîri nikâb olmayıcak

Nef'î Cezbe-i hüsnü gönül hattına ta'lik eyler
Nice hall etmek olur anı kitâb olmayıcak

Âlî Ne safa olsa gerek bezm-i çemende bilmem
Meh-i Ken'ân ile câm-ı mey-i nâb olmayıcak

¹⁸ Allah'a şükürler olsun büyük bir başarı ile güzel söz söyleyen Nef'î'nin kapısının toprağıyız.

¹⁹ Nef'î Divânı, Haz. Yard. Doç. Dr. Metin Akkuş, Akçağ Yay., Ankara, 1993, Nef'î'ye ait diğer örnekler de adı geçen eserden alınmıştır.

Nef'î Tatalım rûz-ı şumâr olsa kim eyler da'vâ
Etdiğin zulme senin hadd ü hisâb olmayıcak

Âlî Ele girmez o mehûñ nakd-i revân-ı vaslı
'Âşıkun nâlesi bî-hadd ü hisâb olmayıcak

Nef'î Sen bu rüsvâlığı ey Nef'î komazsın elden
Yârdan yine sana hışm u itâb olmayıcak

Âlî Hazz olunmaz o kadar lutf-ı nigehten
Kûşe-i çeşm ile ki nâz u 'itâb olmayıcak

Şairin dîvânında, kasîde, kıt'a, gazel ve rubaî nazım şekilleriyle yazılmış manzumeler bulunmaktadır. Rubaîler ve gazellerin bir kısmı Farsçadır. Bu manzumelerden, özellikle kasîdelerde sebk-i Hindî tesirleri görülmektedir. Beyitlerdeki anlamlar mübalagalı ve giriftir. Kasîde içlerinde ve kıt'alarda muammalara rastlanmaktadır. Şair bazen söyleyişte zorluk çekmiş ve tekrarlara düşmüştür.

Ne deñlü eylesem ikdâm vasf-ı pâküñde
Olur kemâlüñle nisbet hezâr noksanı

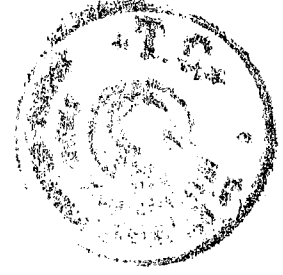
K7/70

Olur vücûh ile zîra ki sıdk-ı da'vâmuñ
Bu şi'r-i pak-i hakikat şi'âr-ı bürhânî

K7/71

Yukarıdaki beyitler 9.kasîdede 20,21.beyitler olarak tekrar edilmiştir. Kasîdeler II. Osman, IV. Murat, Dilâver Paşa, Hafız Ahmet Paşa, Cagala-zâde Mahmut Paşa, Hüseyin Paşa, Nef'î'nin methi için yazılmışlardır. Bir kasîde sevgilinin methi için yazılmıştır.

Şair gazellerde kasîdelere oranla daha sade bir dil kullanmıştır. Dîvân, gazeller bakımından, Arap alfabesinin bazı harflerinin dışında hemen tümüne yakını kullanılarak tertiplenmiştir. Şair gazellerinde çoğunlukla aşk, eğlence konusunu işlemiştir.

Şairin eğlenmesi için sevgili endişesi yetmektedir. Yanında sevgili olunca gönlünde zerrece elem kalmayacaktır.

Eglenilmez deyü 'âlemde elem mi çekeriz

Bize eğlenmeğe endişe-i cânâne yeter.

G13/3

Kalur mı dilde elem zerre deñlü ey Âlî

Yanufıda ol sânem-i şüh-ı şivekâr olıcak

G30/5

Şair, bülbülden pervânedan bahsetmesinin sebebini halini sevgiliye bildirmek olarak gösterir.

Gâh bülbülden gehî pervânedan bahs eyleyüp

Hâlmiz bir vech ile cânâne i'lâm eyleriz

G23/6

Âlî'nin gazellerinde felsefî ve tasavvufî fikirlere de rastlamak mümkündür.

Rind olıcak neyleyelim lâf u güzâfî

Aldanma gönül tâc-ı riyâ ile âbaya

G100/3

Ne deñlü olsa da âdem müselle-i 'âlem

Tarîk-i vâdî-i teslîme ser-nihâde ola

G95/4

Gâh İslâm ile gâhî küfr ile yek-reng olur

Rind-i ma'nâ hâsılı bir şîve tâ'yin eylemez

G21/6

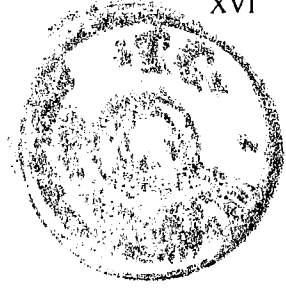
Şair “gönlünü almak”, “imâna gelmek”, “kanlar yutmak” gibi deyimler kullanarak sebk-i Hindî üslûbunun özelliklerini yansıtmıştır.

Manzumelerin şekil özellikleri genellikle klasik şiirin normlarına uymaktadır. Kasîdeler 25-125 beyit arasında değişmektedir. Dîvân'da 7 uzun ve 3 kısa kıt'a bulunmaktadır. Gazeller en az dört, en fazla 9 beyitten, genellikle 5 beyitten oluşmaktadır.

Gazellerin redifleri genellikle Türkçe kelimelerden seçilmiştir. Aynı kelimelerin bir gazelde redif yapıldığı görülür.

Gele feryâdı ko âh itme ey dolâb-ı bî-çâre

..... G106/1

Anuñcün hâline rahm eyler ol dolâb-ı bî-çâre

G106/5

Bulunma hal ekiyle de bağlama edatının kafiye olarak kullanıldığı görülmektedir.

Gül gibi ele câm alagör bezm-i çemende

Yanuñda husûsâ ola bir gonçe dehen de

G107/1

Âlî'nin şiirlerinde -vuz,-vüz;-ıcağ;-ıpdur,-üpdür gibi Eski Anadolu Türkçesi özelliği taşıyan eklerin varlığını da görüyoruz.

Âlî, dîvânında aruzun değişik bahirlerini kullanmıştır.

REMEL BAHRİ

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

49 gazel, 3 kasîde, 4 kıt'a olmak üzere 56 şiir

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

9 gazel, 1 kasîde, 2 kıt'a olmak üzere 12 şiir

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 gazel

HEZEC BAHRİ

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

26 gazel, 4 kasîde, 2 kıt'a olmak üzere 32 şiir

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1 gazel

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ilün

2 gazel

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

16 gazel, 1 kasîde olmak üzere 17 şiir

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

1 gazel

MUZARİ BAHRİ

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

8 gazel, 2 kıt'a olmak üzere 10 şiir

HAFİF BAHRİ

Fâ'ilâtün Mefâ'ilün Fâ'ilün

1 gazel, 1 kıt'a olmak üzere 2 şiir

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 gazel

MÜCTES BAHRİ

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

14 gazel, 2 kasîde olmak üzere 16 şiir

RECEZ BAHRİ

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

1 gazel

Şiirler genellikle vezne uymaktadır.

4.ESERLERİ:

Âlî'nin eserleri konusunda kaynaklar bir birini tutmamaktadır. Seyhî Mehmet Efendi²⁰ onun üç eserinden bahsetmektedir. Bellig²¹ mürettep dîvânının olduğunu kaydetmiştir. Bursalı Mehmet Tahir'in "Osmanlı Müellifleri"²² ve "Edirne Şairleri" adlı eserde²³ sekiz eserinin olduğu kayıtlıdır. Hüseyin Âlî kendisi de sekiz eserinin bulunduğunu doğrulamaktadır. Yukardaki kaynaklardan hareketle dîvânın dışında dokuz eserinin bulunduğu anlaşılmaktadır.

Çalışdım nice demler keşf-i esrâr-ı ahâdise
Dahî çok sarf-ı evkâf eyledim tefsîr-i Kurâna

K.4/17

Sekiz pâre mücelled her biri bir fenn-i 'âlîde
Ki te'lif eyledim nâm-ı şeh-i Cemcâh-ı zî-şâne

K.4/18

1.DÎVÂN: Mensûr bir dibâce, bir münacât, bir tevhid, 11 kasîde, 10 kıt'a, biri eksik 118 Türkçe gazel, 8 Farsça rubaî, 14 Farsça gazel bulunmaktadır. Kasîdelerden biri Sultan II. Osman, iki kasîde ve bir kıt'a IV. Murat için yazılmıştır. Sevgilinin medhi için bir kasîde, Dilâver Paşa için bir kasîde, Hafız Ahmet Paşa için bir kasîde, bir kıt'a, Cagalazâde Mahmut Paşa için bir kasîde, Hüseyin Paşa için bir kasîde, Nef'î için bir kasîde, Halil Paşa için bir kıt'a, Sinanzâde Mehmet Efendi için bir kıt'a yazılmıştır. İki kasîde ve üç uzun kıt'anın kimler için yazıldığı belli değildir.

2.MÜNŞEÂT: Bu eser Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesinde Revan Köşkü Kitaplığı 793' te kayıtlı Mecmua içerisinde 267b-278b yapraklarda yer almaktadır.

3.MİFTÂHÜ'R-RAHME: Hz. Musa ile Firavun arasındaki olayları anlatan eserdir. Bu eser Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Yeniler Kitaplığı 2999'da kayıtlı bir mecmuada yer almaktadır. Eser 133b-159b yapraklardadır. Ayrıca "Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri" yazarı F.Babinger Kahire'de bir nüshanın daha olduğunu belirtmektedir.

4.TÂRİH-İ UMUMÎ: Bu eser Hz. Âdemin yaratılışından zamanına kadar olan tarihi içirmektedir.

²⁰ age

²¹ age

²² age

²³ Yard. Doç. Dr. Rıdvan Canım, Edirne Şairleri, Akçağ Yay. Ankara 1995 s.291-294

5.UKUDÜ'L-CEVÂHİR:Alfabetik sıraya göre tertip edilmiş Arap atasözleri şerhi olup yirmi sekiz bölümdür. Eserin bir nüshası Süleymaniye Ktp. Sü/Tar-110/2'de kayıtlıdır.

6.UKUDÜ'L-UKUL: Huyî'nin Arap atasözlerine dair Ferâidü'l-Rahme isimli eserinden seçilmiş atasözlerinin şerh ve tercümesidir.

7.RİYÂZÜ'R-RAHME: Eski tarz üzere yazılmış İslâm'ın beş şartından bahseden bir eserdir.

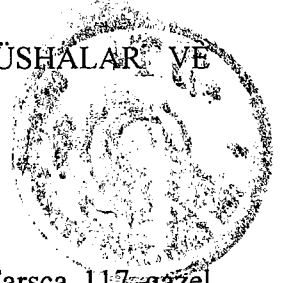
8.ŞEHÂDETNÂME

9.RİYÂZÜ'T-TERÂCİM

Bu eserlerin dışında İbn-i Hâcib'in "Kâfiye" isimli eserini genişleten bir nahiv kitabı olduğu kaynaklarda geçmektedir

5.METNİN KURULUŞUNDA KARŞILAŞTIRILAN NÜSHALAR VE
NÜSHA TAVSİFLERİ

1. HM Hacı Mahmud Efendi (Süleymaniye Ktb.) 5338

Mensur bir dibâce, 1 tevhid, 1 fahriye, 14 kasîde, 13 ü Farsça 117-gâzel vardır.

Baş: عقد کوهر بار حمدو ستایش که و شاح الصدر ابکار قدسیاندر

Son: بهوش بازنیامد کسی که جون الی بیادینش غمت ذوق جام جم کیرد

yk.53, ölç:170X100-125X64, st:15, yz:tâlik, bk:mavi zemin üzerine tezhipli, cl:ilk iki sayfa yıldız, diğerleri ve szb: kırmızı, kt: âharlı Avrupa, ct:kahverengi yumşak meşin

Sayf aralarında eksik vardır.

Başında iki temellük kaydı yazılı ve kütüphane mührü basılıdır.

2. Ü İstanbul Üniversitesi Ktb. T.3551

1 münâcat, 1 fahriye, 16 kasîde, 2 kıt'a, Farsça 8 rübâi, 55gazel, 11 Farsça gazel vardır.

Baş: اول دانای راز و خالق یکتا رموز اموز عقل و حالت افزای دل شیدا

الهی سنسن

Son: المنه لله که بتوفیق ازل خاک در نفعی سخن بر دازیم

YK:38, ÖÇ:205X130-157X87, st:17, yz: tâlik, bk: hafif nakışlı cl: yıldız, bazı szb: kırmızı, kt: âharlı, sarımtırak, ct: altı meşin üstü ebri kâğıt kaplı

Baş tarafında kütüphane mührü basılı, sonunda numarasız birkaç yaprakta bir takım ilâhîler yazılıdır.

3. E Es'ad Efendi (Süleymaniye Ktb.) 2598/1

yk:1-27

Mensur 1 dibâce, 1 fahriye, 13 kasîde, 114 gazel, 3 rübâi vardır.

Baş: عهد كوهر بار حمدو ستایش که و شاح الصدر ابکار قدسیاندر

Son: واتکه نهفت غنجه زنبق تر در خرمن کلبرک سفید سوسن

yk: 27, öç: 270X122-208X73, st: 27, yz: tâlik, szb:kırmızı, cl: ilk çift sayfa yaldız, diğerleri cetvelsiz, kt: cilâlî, sarımtırak, ct:arkası meşin, üstü kâğıt kaplı.

Birinci yaprakta Es'ad Efendinin vakıf mührü basılı ve Mehmed Nebil Efendinin H. 1210 tarihli temellük kaydı yazılıdır.

97 yapraktan ibaret olan bu mecmuanın 28-61 inci yapraklarında Fâizî Dîvânı, 64-97 nci yapraklarında Şerîf Sabrî Dîvânı kayıtlıdır.

4. ES Es'ad Efendi (Süleymaniye Ktb.) 3517/3

Yk. 42-61

1 dibâce, Murad IV ve Osman II hakkında 2 medhiye, Dilâver ve Cagala Zâde Mahmud Paşalar hakkında 5 medhiye, 9 kasîde, 3 kıt'a, 7 gazel yazılıdır.

Baş: اول دانای راز و خالق یکتا رموز اموز عقل و حالت افزای دل شیدا

الهی سنسن

Son: نوله دیرلرسه باکه ای الی طالب روم و عرفی ثانی

yk:19, öç:290X98, st: muhtelif, yz: tâlik, szb: kırmızı, kt: abâdî taklidi, ct: arkası ve kenarları meşin, üstü ebri kâğıt kaplı.

Mecmuanın başında Es'ad Efendinin vakıf mührü vardır.

Bu eser içinde bulunduğu mecmuanın 42 nci yaprağından başlar.

93 yapraktan müteşekkil olan bu mecmuanın,

1-18 inci yapraklarında Hekîm Şifayînin Farsça Dîvânı,

18-41 inci yapraklarında Farsça metup ve manzumeler,

61-71 inci yapraklarında fıkha ait müteferrik meselelere dair fıkralar ve Nev'î zade Atayînin birkaç mektubu,

71-88 inci yapraklarında Safvetî Mehmed Dîvânı,

88-93 üncü yapraklarında muhtelif şairlere ait manzumeler yazılıdır.

5. T Emanet (Topkapı Sarayı Müzesi) 1624.

Yk:1-40

1 münâcat, 1 fahriye, 18 kasîde, 6 Farsça kıt'a, 66 gazel vardır.

اول دانهای روان و خالق یکتا رموز آموز عقل و حالت افزای دل شیدا
الهی سنسن

جکھین جانمه منت الی سینیه جکسه م اکر بر کجه اول سیم تنی
نه جکر سه م

Yzn: Meramî Zâde İbrahim Râmî

İst. Kd. تم بالخیر و الشرف علی یدالقیقیر ابراهیم رامی الشهیر بمرامی زاده

Yk:40, ölç:200X115-149X74, st: 15, yz: tâlik, bk:tezhipli, cl:yaldız, kt: elvan ve zerefşan, ct:kahverengi meşin, şemseli, mahfazalı.

Başta Rüstem b. Ahmed Şîrvânî namına bir temellük kaydı vardır.

41-44. yapraklarda Farsça gazeller yazılıdır.

Bu nüshalardan hiç birinde istinsah kaydı bulunmamaktadır. İbrahim Rami tarafından istinsah edilen T nüshasının başka bir istinsahı, aynı müstensih tarafından yapılmıştır. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Revan Köşkü Kitaplığı 793'te kayıtlı mecmua içerisinde yer alan bu nüshada, istinsah kaydı 1060 (1650) olarak verilmektedir. Bu iki nüshanın birbirinden kopye edildiği anlaşılmaktadır. T nüshasının aynı dönemde istinsah edilmiş olması kuvvetle muhtemeldir. Âli Dîvânının karşılaştırmalı metni ortaya konulurken, aynı müstensih tarafından istinsah edilen bu iki nüshadan, müstakil bir dîvân olduğu için T nüshası tercih edilmiş, muallakta kalınan konularda diğer nüshaya müracaat edilmiştir.

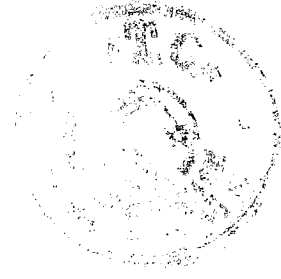
Şiir sayılarına bakıldığında, T ile Ü , HM ile E nüshasının benzerlik gösterdiği görülmektedir. E nüshasında Farsça şiirler bulunmamaktadır. HM nüshasında Farsça rubâiler bulunan bölüm muhtemelen yırtılmıştır. ES nüshası, daha çok kasîde ve kıt'aların bulunduğu bir yazmadır.

HM ve Ü nüshalarında istinsah hatalarına rastlanmaktadır. HM'de bazı bölümler karalanmıştır.

Metin kuruluşunda yer almayan nüshaların varak sayıları oldukça azdır. 1918 yılında istinsah edilen Millet Ktp. 5 numarada kayıtlı yazmanın dışında kalan nüshaların şiir sayılar da oldukça azdır.

Âlî Divânının diğer nüshaları

1. Topkapı Sarayı Müzesi Ktp. Hazine Kitaplığı 1004
2. Topkapı Sarayı Müzesi Ktp. Revan Köşkü Kitaplığı 793
3. İstanbul Üniv. Ktp. T.1710/8
4. İstanbul Üniv. Ktp. T.1699/3
5. İstanbul Üniv. Ktp. 780/8
6. Süleymaniye Ktp.Hâlet Efendi 699/4
7. Süleymaniye Ktp. Es 'ad Efendi 3798/2
8. Süleymaniye Ktp. Es 'ad Efendi 3409/3
9. Millet Ktp. Ali Emiri Efendi Manzum Eserler 5

6.TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

د , A E Â B P T S C Ç Ğ Ğ D Z R Z J S Ş Ş Ž, Đ T Z ‘ Ğ
 غ ع ظ ط ض ص ش س ز ر ذ د خ ح چ ج ث ت پ ب آ ا ء

F K K, G, Ñ L M N V, O, Ö, U, Ü, Û H, E, A Y, I, İ, Î
 ق ف ك ل م ن و ه ی

Farsça kelimelerdeki “vâv-ı ma’dûle”, “â” olarak gösterilmiştir.

7.KISALTMALAR

age	Adı geçen eser
AKM	Atatürk Kültür Merkezi
C.	Cilt
DTCF	Dil Tarih Coğrafiya Fakültesi
Ens.	Enstitü
KB	Kültür Bakanlığı
Ktp.	Kütüphane
s.	Sayfa
S.	Sayı
TDK	Türk Dil Kurumu
TTK	Türk Tarih Kurumu
nv.	Üniversite
Yay.	Yayınları
yk.	Yaprak

8.BİBLİYOGRAFYA

- 1.AKKUŞ, Metin. Nef'î Dîvânı, Akçağ Yay. Ankara, 1993.
- 2.ATEŞ, Ahmet. "*Metin Tenkidi Hakkında*", Türkiyat Mecmuası, C.VII-VIII, cüz 1, İstanbul, 1942, s.260-267.
- 3.BABİNGER, Franz. Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri Çeviren Prof. Dr. Coşkun ÜÇOK, Kültür Bakanlığı Yay. Ankara, 1992, 2. Basım, s.208-209.
- 4.BELİĞ. Muhbetü'l-Âsâr Li-Zeyli Zübdeti'l-Eş'âr Haz. Prof. Dr. Abdülkerim Abdülkadiroğlu, Gazi Üniv. Yay. Ankara 1985, s.20-23.
- 5.Bursalı Mehmet Tahir Efendi. Osmanlı Müellifleri, C.3 İstanbul, 1972 s.5-6.
- 6.CANIM, Rıdvan. Edirne Şairleri, Akçağ Yay. Ankara, 1995, s.291-294.
- 7.ÇAPAN, Pervin. 18.yy. Tezkirelerinde Edebiyat Araştırma ve Tenkidi, Fırat Üniv. Sosyal Bilimler Ens. Elazığ, 1993, I-X, (Basılmamış Doktora Tezi)
- 8.ERGUN, S.Nüzhet. Türk Şairleri, C.I. s.43-46.
- 9.İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Katalogu, XVII. Asır, s.324-331.
- 10.KARAHAN, Abdukadir. Nef'î KB Yay., Ankara, 1986, s.5.
- 11.KAVAKÇI, Y. Ziya. İslâm Araştırmalarında Usûl, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay. 1982.
- 12.KARATAY, E. Fehmi. Topkapı Sarayı Müzesi Ktp. Türkçe Yazmalar Katalogu, Topkapı Sarayı Müzesi Yay. C.II., İstanbul, 1961
- 13.KÖPRÜLÜ, M. Fuat. Eski Şairlerimiz Dîvân Edebiyatı Antolojisi, Muallim Ahmet Halit Kitaphanesi, İstanbul, 1934, s.323-324
- 14.KÜÇÜK, Sabahattin. Bâkî Dîvânı Tenkitli Basım, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Dil Kurumu Yay. Ankara, 1994.
- 15.MENGİ, Mine. Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Akçağ Yay. Ankara, 1995, s. 179-180.
- 16.LEVEND, A. Sırrı, Türk Edebiyatı Tarihi, Giriş I.C. Türk Tarih Kurumu Yay. Ankara, 1984.
- 17.ONAY, A. Talat, Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar, Haz. Prof. Dr. Cemal KURNAZ, Türk Diyanet Vakfı Yay. Ankara, 1982.
- 18.OCAK, Tulga. "*Nef'î ve Türk Edebiyatındaki Yeri*", Ölümünün Üçyüzdüncü Yılında Nef'î, AKM Yay., Ankara, 1991, s.585.
- 19.PAKALIN, M. Zeki. Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü III. C. İstanbul, 1971.

- 20.RIZÂ Tezkiresi. Millet Ktp. (Âli Emirî-Tarih) No:764 yk.11b-12a.
- 21.SAFÂYÎ Tezkiresi. Süleymaniye Ktp. (Es'ad Efendi) No:2549 yk.18a.
- 22.SÜREYYA, Mehmed. Sicill-i Osmani, 4.C. İstanbul 1890-97.
- 23.Şeyhi Mehmed Efendi. Vakâyiü'l-Fuzalâ Şakayık-ı Nu'maniyye ve Zeyilleri
Haz. Doç. Dr. Abdülkadir Özcan, Çağrı Yay. İstanbul, 1989 C.I s.169-170.
- 24.Tezkireler Göre Dîvân Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Haz. Doç. Dr. Halûk İpekten ve
Diğerleri, Kültür Bakanlığı Yay. Ankara, 1988 s.28.
- 25.Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu, Kültür Bakanlığı Kütüphaneler Genel
Müdürlüğü, TTK Yay. C.II, (34 İstanbul) Ankara, 1981.
- 26.UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı.Osmanlı Tarihi, III. C. I. Kısım, TTK
Yay.,Ankara, 1988.
- 27.ÜNVER, İsmail. "*Çeviri Yazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler*", Ankara Üniv.
DTCF. Türkoloji Dergisi, XI.C 1. Sayı Ankara 1993, s.51-89.
28. YILDIRIM, Ali. Kâmî (Edirneli Efendi) Hayatı, Sanatı ve Dîvânını Tenkitli
Metni, Fırat Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 1995. (Basılmamış Doktora
Tezi).

DÎBÂCE

Dîbâce-i dîvân-ı Âlî rahmetullah

'İkd-ı gevher-bâr-ı hamd ü sitâyîş ki şâhü's-sadr-ı ebkâr ü efkâr-ı kudsiyândur
 âvîhte-i pîş-i tâk-ı dîvân-ı 'azamet-i Kibriyâ kılınur ki evrâk-ı rûzgâr-ı âsûmân dest-i
 kemâl-i kudreti ile behem-i keşîde-i şîrâze-i intizâmdur. Ve manzûme-i girân-kadr ü
 dürûd-ı sipâs ki deryâ-yı gevher-zây-ı dilden dest-yâri-i gavvas-ı çâpük-dest-i endîşe
 ile ferâhem-i keşîde-i silk-i tekrîmdür dest-avîz-i bezm-i ta'zîm-i risâlet-penâhî
 olunur ki her gazel-i cerîde-i âferîniş ve beytü'l-kasîde-i dâniş ü bînişdür. Dahî âl-i
 a'zam ve ashâb-ı kirâm-ı safâ e's-safâ şeref-i ithâf bulur ki mahabbetleri defter-i
 hasenât-ı ebrâra berâ'at-ı isti'lâl ve menkabetleri erbâb-ı istifâze ve istikmâle pîrâye-
 i mecmu'a-i fazl u kemâldür. Rıdvânullâhi 'aleyhim ecma'în ammâ ba'dü ol zamân
 ki dest-i kudret-i ezelliye fâtır-ı fitratum zülâl-i mehabbet ile sirişte ve çîn-i cebîn-i
 hulkuma kilik-i takdîr ile rakam-ı mihr ü vefâ nüvişte kılup gehverâ-nişîn-i tufûliyyet
 iken zemzeme-i figânüm mazmûn-ı 'aşk-nâme olup mesned-i bülend-pâye-i 'irfâne
 pâ-nihâde olunca sürûd-ı şevk-engîz-i niyâzım dem-sâz-ı nagme-i 'ûd-ı sûz-ı güdâz
 idi. Lâ-cerem her perf-veşûfî vâlih ü hayrânı ve her bir dil-rübânufî dil-dâde-i hâtır-
 perîşânı olmagla gencîne-i ser-be-ser mihr-i râzdan ibrâz olunan cevâhir-i zevâhir-i
 nâz ü niyâzı dest-yâri-i hâme-i güher-bâr ile rişte-i nazma keşîde kılurdım. Hâliyâ bu
 lâle-i girân-kadr-i suhana bâ'is-i intizâm-ı silk-i tertîb ya'nî bu müşg-i müyân-ı
 meşkûy-ı endîşeye sebep-i tezyîn ü teşbîb olan yâr-ı gam-güsâr ü ârâm-ı dil-figâr
 mihr-i cihân-ârâ-yı hüsn ü ân mâh-ı dil-firûz-ı Ken'ânufî leb-teşne-i zülâl-i lâ'l-i
 şeker-güftâr ve dil-beste-i sevdâ-yı sünbül-i müşg-bârı oldugum esnâda her girişme-i
 dil-âvîz ve her işve-i çeşm-i hûn-rîzine müte'allik nigâşte-i cerîde-i efkâr olan eş'âr-
 ı 'âşıkâne dahî harîr-i müşgîn-târ-ı tahrîre çekilmek hâtır-hâh-ı yârân olmagla be-
 'inâyetullâh semt-i intizâm buldı. Çehre-güşâyân-ı suvar-ı ma'ânî ve meşâta-gân-ı
 'arûsân-ı suhandan ümmîd-vâram ki muhaddere-i Türkî-zebân-ı 'anberîn-hâmenüfî
 kilik-i müşg-bâr-ı iltifâtle turra-i pür-çîn-i hatâsına şâne-zen-i ıslâh olalar.

Beyit:

Cür'a-i câm-ı mey-âşâmân-ı bezm-i vahdet-est

Herçi dârem dürd ü sâf ender derûn-ı sâgarem

HM1b,E1b,ES1b

B:HM Dîvân-ı merhûm Âlî Efendi E

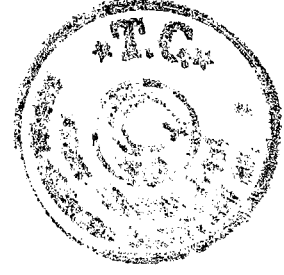

ASİDELER

-1-

Der-tevhîd-i Bârî-i Ta'âlâ senâ
Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 İlâhî sensin ol dâna-yı râz u hâlîk-ı yektâ
Rumûz-âmûz-ı 'aql u hâlet-efzâ-yı dil-i şeydâ
- 2 Fûrûg-endâz şem'-i bezm-i 'işret-hâne-i kudsî
Çerâg-âvîz-i tâk-ı hânkâh-ı 'âlem-i bâlâ
- 3 Girih-peyvend-i ebrû-yı cebîn-i şâhid-i gayret
Nigâh-ı merhamet-bahşâ-yı çeşm-i şûh-ı istignâ
- 4 Delîl-i 'aql-ı ser tenhâ-hirâm-ı vâdî-yi hayret
Enîs-i cân-ı her-'uzlet-güzîn-i kûşe-i sevdâ
- 5 Nevâ-bahşende-i râmişgerân-ı bezm-i her-gülşen
Direm-rîzende-i deff-i zer-efşân-ı gül-i râ'nâ
- 6 Debistân-ı kademde ol debîr-i lem-yezelsin kim
İki harf ile kılduñ on sekiz biñ 'âlemi inşâ
- 7 Hemîşe vahdetüñ zıkr-i dilinde sûsen-i bâguñ
Açıķ nezzâre-i şun'ufîda çeşm-i nergis-i şehlâ

1. HM2b,Ü1b,E2a,ES5b,T1b

B: HM,ES,Ü

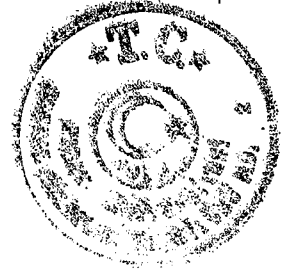
1. a. râz u:râz-ı HM

2. a. şem'-i bezm-i:bezm-i şem'-i HM,Ü,T

4. b. her:bir ES

6. a. kim:ki ES

7. b. şun'ufîda:vaşfuñda HM

- 8 Seni her biri bir yüzden görürler zâhir ü bâtın
Merâtibce mezâhir zâtuña bu cümle-i eşyâ
- 9 Gehî nâr-ı celâlûñ şu'lesi ahcârdan zâhir
Gehî nûr-ı cemâlûñ pertevi eşcârdan peydâ
- 10 Vişâlûñ bezmine sâgar ser-mestân-ı dürd-âşâm
Cemâlûñ şem'ine pervâne hûrşîd-i cihân-ârâ
- 11 Neden ney gibi efgân eylerim bezm-i firâkuñda
Kılurken gûş-ı cânım nahnü akreb nağmesin ısgâ
- 12 Şifâ-sâz olmasa ger şerbet-i lâ-taknîtü cânâ
Vücutüm eyler idi tâb-ı havf-ı ma'siyet ifnâ
- 13 Be-Hakķ-ı şâh-ı evreng-i bülend-i kurb-ı Yezdânı
Be-Hakķ-ı câ-nişîn-i mesned-i eyvân-ı ev ednâ
- 14 Münevver kıl İlâhî dîde-i cânım ola tâ kim
Müşâhîdi men 'aref âyînesinden şâhid-i ma'nâ

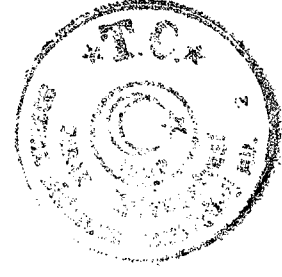
8. a. her biri bir yüzden:her biri yüzden HM//görürler:görür T

11. -E

12. -E

13. a. kurb-ı Yezdânı:lî-ma'allâhı HM

-2-

Der-menkıbe-i 'Âliyye
Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

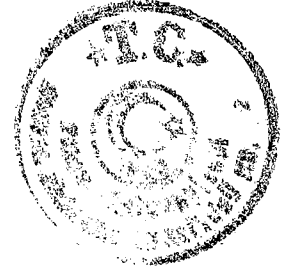
- 1 Hâmem ki çemen-güster-i gül-berg-i semendür
Nev-şâh-ı belâgat semer-i bâğ-ı suhandur
- 2 Bâğ-ı suhan ammâ ki her âşüfte nihâlî
Şân bir şanem-i cilveger ü gönçe dehendür
- 3 Her lâlesi reşk-i gül-i bostân-ı İremdür
Her jalesi dâğ-ı ciger-i dürr-i 'Adendür
- 4 Tab'ım çemen-i ma'rifete çeşme-i şâfi
Gülzâr-ı ma'ânîye hattım tâze cemendür
- 5 Lû'lû-yi ter lafzıma endîşe-i şadefdür
Rûh-ı suhan-ı pâkime tahkîk-i bedendür
- 6 Tahrir-i suhanda kalem-i müşg-feşânım
Âhû-yı hırâmân-ı gülistân-ı Hotendür
- 7 Zîbende perend-i büt-i nâzende-i fikrim
Pür-naqş-ı tırâzende-i hürşîd ü perendür

2. HM3a,Ü2a,E2a,ES5b,T2a

B: HM,ES Sitayiş-nâme Ü

2. b. cilveger ü:cilveger-i T,ES

6. b. gülistân-ı hırâmân:hırâmân-ı gülistân HM

- 8 Ben neyleyin âyîneyi kim görmeğe kendim
Tab‘ım benim İskender-i âyîne-şikendür
- 9 Bir mertebedür evci girâ-yı âteş-i âhım
Kim küngüre-i ‘arş-ı dile meş‘ale-zendür
- 10 Bir mertebedür vüsa‘tı şahrâ-yı ümîdim
Kim aña dil-i zerre-i nâçîz vatandır
- 11 Ol Şaf-der-i meydân-ı hayâlim ki zebânım
Ser-nîze-i düşmen-şiken-i ceng-peşendür
- 12 Ol bâde-keş-i bezm-i şafâyım ki maķâlîm
Hâr u has-ı endûh u ğama şu‘le-figendür
- 13 Hûrşîd-i firûzân-ı felek bezm-gehimde
Bir şem‘-i ziyâ-güster firûze leğendür
- 14 Şem‘-i tarab-efrûz u terâvet-dîh-i bezmem
Bir dilber-i sîmîn-ber ü sîb ü zekândur

8. beyit HM,E,ES‘de 12.beyit a. neyleyin:neleyim HM neleyeyin E//âyîneyi kim:âyîneyi HM,E,ES,T
9. beyit HM,E‘de 18. Beyit, ES‘de 19.beyit
10. beyit HM,E‘de 17.beyit, ES‘de 18.beyit a.mertebedür:mertebede ES
11. beyit HM,E,ES‘de 8.beyit
12. beyit HM,E,ES‘de 9.beyit
13. beyit HM,E,ES‘de 10.beyit a. bezm-gehimde:bezm-gehinde Ü b. firûze:pirûze ES
14. beyit HM,E,ES‘de 11.beyit

- 15 'Örfî-i zamânım ki nevâzende-i nazmım
Pür-hem-şiken-i zemzeme-i tarz-ı kühendür
- 16 Hem Hüsrev-i 'İsî-dem-i 'ahdim ki beyânım
Cân-bağş-ı kühen mürde-i güftâr-ı hasendür
- 17 'Örfî-nefes ol Feyzî-i Rûmem ki terânem
Reşk-i negâm-ı bülbül-i Şîrâz u dikendür
- 18 Hâkânî-i dehrem ki nigînimde kitâbe
Şâhen-şeh-i Cem-kevkebe-i mülk-i suhandur
- 19 Sultân-ı hayâlim ki baña münşî-i dîvân
Endîşe-i câdû hüner-i mu'cize-fendür
- 20 Âlî-i suhandân-ı cihânım ki penâhım
Luğf-ı şeh-i dânenide-i her sırr u 'alendür

15. beyit HM,E,ES'de 13.beyit a. nevâzende:nevâzâde Ü;nev-âvâze E,ES

16. beyit HM,E,ES'de 14.beyit a. beyânım:terânem Ü,ES b.reşk-i negâm-ı bülbül-i Şîrâz u dikendür
HM,Ü,E,ES

17. -HM,Ü,E ES'de 15.beyit

18. beyit HM,E'de 15.beyit ES'de 16.beyit

19. beyit HM,E'de 16.beyit ES'de 17.beyit

-3-

Der-medh-i merhûm Sultân 'Osman Han tâbe şerâh
Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

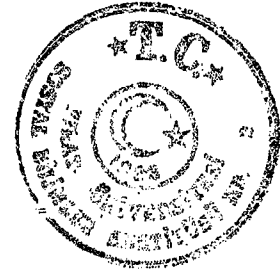
- 1 Merhabâ ey safder-i şâhib-kırân-ı rûzgâr
Kim bugün sensin yegâne kahramân-ı rûzgâr
- 2 Kahramân-ı rûzgâr ammâ ki her bir bendesi
Rüstem-i ceng-âzmâ-yı heft-hân-ı rûzgâr
- 3 Râyiz-i meydân-pehnâ-yı ezel ya'nî kazâ
Kûy-ı gerdûne uraldan savlecân-ı rûzgâr
- 4 Olmadı bu 'arsa-i gâbrâda hergiz cilveger
Bir saña beñzer şeh-i ferruh 'inân-ı rûzgâr
- 5 Sen ki bir fetih eyledüñ te'yîd-i Hâk ile bugün
Eyleyüp himmet dil-i şâhib-dilân-ı rûzgâr
- 6 Görmedi evrâk-ı nuşret nâme-i taqdirde
Böyle fetihî dîde-i keşf-i 'iyân-ı rûzgâr
- 7 Dinse lâyıkdur zebân-ı hançer-i hûn-rîzûfe
Tercemân-ı gamze-i nâ-mihribân-ı rûzgâr

3. HM4a,Ü2b,E4b,ES6b,T2b

B: HM Der-medh-i Sultân 'Osman Han tâbe şerâh Ü,ES; Kaşîde-i der-medh-i Hazret-i Sultân
'Osman Aleyhi'r-raḥmet-i ve'l-gufrân E

5. a. sen ki :şanki HM,Ü b.himmet:yâri ES//şâhib-dilân:şâhib-kırân HM

7. a. hûn-rîzûfe:ser-tîzûfe Ü

- 8 Hem-dem endîşe-i müşgil-güşân olsa revâ
Râzdâr-ı sîne-i sırr u nihân-ı rûzgâr
- 9 Geşt-zâr-ı tab'-ı pür-nûruñdan olsa dâne-çîn
Ey şeh-i rûşen-zamîr ü nüktedân-ı rûzgâr
- 10 Tûtî-i endîşeveş güyâ olurdu bî-zebân
Murğ-ı zerrîn-i zümürürd âşiyân-ı rûzgâr
- 11 Böyle yazmış şafha-i ta'zîme hep elķâbîñı
Hâme-i mu'ciz-beyân münşiyân-ı rûzgâr
- 12 Dâver-i Dârâ-yı 'ahd-i İskender devr-i zamân
Hüsrev ü Cem bârgâh-ı kâmrân-ı rûzgâr
- 13 Şem'î kudsî pertev-i gülşen-serây-ı salţanat
Gülbün-i bâğ-ı şüreyyâ dîde-bân-ı rûzgâr
- 14 Fâris-i meydân-ı devlet ģaris-i kâlâ-yı dîn
Dâdger-i şahenşeh-i kişveristân-ı rûzgâr
- 15 Pâdişâh-ı baģr u ber şâģib-kırân-ı şark u ģarb
Mâh-ı tâbân-ı ģilâfet âsmân-ı rûzgâr
- 16 Ĥazret-i Sultân 'Osmân-ı hümâyûn pâyê kim
Oldı zâtı bâ'iş-i emn ü âmân-ı rûzgâr

8. a. revâ:nola HM,Ü

9. a. dâne-çîn:hûşe-çîn ES

12. a. devr-i zamân:âģir-i zamân ES

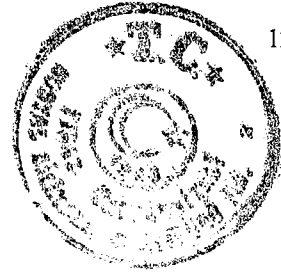
- 17 Ol cihanbân-ı mu'azzam kim ser-i bedhâhidur
Tekme-i ser nîze-i âfet-resân-ı rûzgâr
- 18 Ol cihângîr-i zafer-yâver ki olmuş düşmeni
Tu'me-i kâm-ı niheng-i cânsitân-ı rûzgâr
- 19 Ol ki itmiş âsitân-ı câhına hep ser-fürû
Ser-keşân-ı 'âlem ü gerden-keşan-ı rûzgâr
- 20 Ol ki olmuş rûz u şeb medh-i du'â-yı devleti
Pişe-i ehl-i dil-i vird-i zeban-ı rûzgâr
- 21 Âfitâb-ı âsmân-ı kudret ki eyler istese
Nev-bahâr-ı mâye-i faşl-ı hazân-ı rûzgâr
- 22 Nev-bahâr-ı 'âlem-ârâ kim nîm luţfidur
Encümen-pîrâ-yı bezm-i gülistân-ı rûzgâr
- 23 Bâr-gâh-ı kadrine bir pîşkâr-ı zer külâh
Mesned-ârâ-yı mülemmâ' sâyebân-ı rûzgâr
- 24 Pîşgâh-ı çetr-i câhında bir â'lâ sâyebân
Bu münakkaş hayme-i nüh pernîyân-ı rûzgâr

17. b. tekme-i ser:tekme-i zer Ü,ES
19. b. 'âlem ü gerden:'âlem-i gerden HM,Ü
21. b. nev-bahâr:nevâ-yı bahâr HM
22. a. kim:ki HM//nîm:nesîm ES
23. beyit Ü'de 24.beyitle yer değiştirmiş a. pîşkâr:pîşgâh Ü
24. a. câhında:câhına HM

- 25 Pertev-i râyî çerâg-ı bargâh-ı âsmân
Şu'le-i şemşîri şem'i dûdmân-ı rûzgâr
- 26 Dest-i gevher-pâş-ı luţfî 'uqde-perdâz-ı cihân
Dîde-i bîdâr-ı bahtı pâsbân-ı rûzgâr
- 27 Re'y ü bahtı nûr-ı çeşm-i âsmân-ı salţanat
Cûd u 'adlî mâye-i ârâm-ı cân-ı rûzgâr
- 28 Şanki simurğa suvâr olur nerîmân-ı felek
Raşşane binse ger ol şîr-i jîyan-ı rûzgâr
- 29 Habbezâ raşş-ı cihan-peymâ ki olmaz şitâb
Pûyede anuñla nûh-peyk-i devân-ı rûzgâr
- 30 Bâd-pâ-yı berg-i şür'at kim irişmiz gerdene
Eblağ-ı çâpük-rev-i âteş-i 'inân-ı rûzgâr
- 31 Âsmân-ı 'âlem-i sür'at ki her na'l-i zerî
Oldı bir mah-ı nev-encüm-feşan-ı rûzgâr
- 32 Ejder-i 'ankâ şükûh 'ankâ-yı ejder hamle kim
Görse ger dehşet kıllur ceng-âverân-ı rûzgâr

28. b. Hüsrev-i Cem bârgâh-ı kâmrân-ı rûzgâr HM//şîr-i jîyân-ı:Şîrâz-bân-ı Ü b.raşşâne:raşşına ES
29. a. şitâb:hem şitâb ES b. peyk-i seyl-i HM
30. a. bâd-pâ-yı:bâd-ı peymâ ES
32. b. görse ger:görseler ES

- 33 Cilveler kılsa gehî âheste kâkül bir kere
Kim muhal dirsem aña rûh-ı revân-ı rûzgâr
- 34 Sünbülün dirhem kı lup güyâ ki refâtâr itmede
Bir büt-i dil-keş hırâm u dilsitân-ı rûzgâr
- 35 Dâverâ şâhensehâ hâkân-ı 'âlî-i gevherâ
Ey Süleyman mesned ü vâlâ-mekân-ı rûzgâr
- 36 Medhiñi itmek ne mümkün Âlî-i sihr-âferîn
Belki cümle şâ'ir-i mu'ciz beyân-ı rûzgâr
- 37 Bâ-huşûş ol nâvek-endâz-ı hayâlim kim bugün
Kimse çekmez bir benim gibi gümân-ı rûzgâr
- 38 Ol cevâhir-pâş-ı ma'nâyım ki hâmemdür benim
Ebr-i sünbül gûne-i güher-feşân-ı rûzgâr
- 39 Ol suhan-gû-yı belîğim kim hayâlimdür benim
Bağr-ı gevher-hîz-i bî-hadd ü kerân-ı rûzgâr
- 40 Gevher-efzâ-yı beyânım kim kazâ itdi nişâr
Zîr-i pâ-yı gelmeğe genc-i nihân-ı rûzgâr
- 41 Nükte pîrâ-yı edâ-sencem ki oldı her sözüm
Dest-i dilde bir muhayyel dastân-ı rûzgâr

37. a. nâvek:bânın HM,E

39. a. kim:ki HM,ES

40. a. efzâ-yı:efrûz-ı HM,ES

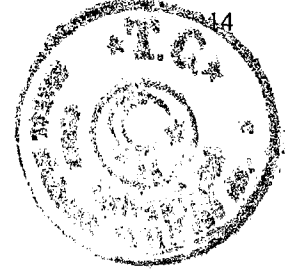
- 42 Ben o mu'ciz-pîşe şî'rim ki dirler bî-hilâf
Baña cümle sâhir-i nazm-âverân-ı rûzgâr
- 43 Tâlib-i şâd-âb-ı nazm u 'Örfi-i qudsî hayâl
Çehre perdâz-ı 'arûs-ı nev-zebân-ı rûzgâr
- 44 Böyle mi tezyîn iderdim ben 'arûs-ı medhîfi
Olmasam âzurde-i zulm-kerân-ı rûzgâr
- 45 Kâ'il oldum rûzgâruñ zulmüne cevr itmese
Bir sitem-pîşe le'îm-i bî-amân-ı rûzgâr
- 46 Pâdişâhım devr-i 'adlûñde senüñ lâyıķ mıdır
Zulm ide ben ķuluña bir ķaltabân-ı rûzgâr
- 47 Merhâmet eylerdi baña görse 'arz-ı hâlîmi
Pâdişâh-ı destgîr-i bî-kesân-ı rûzgâr
- 48 Hem nigâh-ı iltifâtıyla ķılursa bî-niyâz
Çeşm-i taşîn-i Şeh-i Cem âsitân-ı rûzgâr
- 49 Eyleyen lü'lü-yi gevher şu'le-i evşâfîñi
Rişte-i peyvend-i beķâ-yı câvidân-ı rûzgâr

45. b. le'îm:la'îm ES

46. b. ķuluña:bendefte HM,ES

47. a. baña görse:görse baña HM,T b. bî-kesân-ı:bî-amân-ı Ü

49. a. eyleyen:eyleyem HM

50 Şıdķ ile Şimden girü 'azm-i du'â itsem nola
Tengdür bu vâdî-i dâd u sitân-ı rûzgâr

51 Tâ ki dergâh-ı mu'allâ-yı dil-i âgâh ola
Ka'be-i 'arş âsitân-ı 'ârifân-ı rûzgâr

52 Eylesün Haķ âsitân-ı bâr-gâh-ı devletüñ
Kıble-i rûy-ı niyâz-ı hüsrevân-ı rûzgâr

50. beyit HM'de 51.beyitle yer değiştirmiştir b. dâd u sitân:dâdsitân HM,Ü
52. a:Haķ Te'âla eylesün gayr-ı mufâriķ zâtına ES

-4-

Der-medh-i merhûm Sultân Murâd Hân tabe serâh
Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Zihî şadr-ı bülend iqbâl-i 'âlîşân u ferzâne
Ki destûr eyledi Bârî şehensâh-ı cihânbâne
- 2 Zihî destûr-ı Ekrem şadr-ı 'âlî-şân-ı zî-şân kim
Sipehsâlar-ı a'zamdur şeh-i Cemcâh-ı devrâne
- 3 'Azîmet eyleyüp teshîr ü fethe mülk-i Îrânı
Düşürdi zelzele hâk-i nişâbûr u Bedehşâne
- 4 Şadâ-yı kûs-ı rezm ü şît-i 'âlemgîr-i 'azminden
Bırakdı gulgüle nüh künbed gerdûn-ı gerdâne
- 5 Beraberdür egerçi 'askerinüñ her biri cümle
Şecâ'atde mehâbetde bugün Sâm u Nerîmâne
- 6 Değüldür ilticâsı ittikâsı 'askere ammâ
Hemîşe i'timâdı istinâdı luţf-ı Yezdâne
- 7 Ezelden zât-ı pâkî ol kadar kim olagelmişdür
Mukârin luţf-ı Yezdâne muvaffak 'avn-i sübhâne

4. HM5b,Ü4a,E2b,ES2a,T4b

B: HM,ES Der-medh-i Sultân Murâd u vezîr-i a'zam Ü

2. a. 'âlî-şân-ı: 'âlî-şân-ı ES//zî-şân kim: zî-şânı Ü

4. b. nüh künbed gerdûn-ı gerdâne: etrâfî kazvîn ü şifâhâne HM,E,ES

- 8 Sa'âdetle varup âheng-i rezm-i kâr-ı zâr itse
Kaçardı şâh-ı gümrâh-ı 'acem tâ Zâbilistâne
- 9 Niçün kaçmaz ol âhû beççenüñ hâlini fikr eyleñ
Girince pençe-i âhen-feşâr-ı şîr-i garrâne
- 10 Ne şîr-i ejder-efgen şîr-şikâr-endâz-ı 'âlem kim
Nigâhından düşer âteş-i dil-i şîrînistâne
- 11 Ne bebr ol nerre-şîr-i pîşe-i şavlet ki seyr itse
Düşerdi lerze-endâm u derûn-ı pür-dilistâne
- 12 'Aceb mi böyle manşûr olsa kim mazhar olmışdur
Du'â-yı hayr-ı şâhenşâh-ı Cemcâh-ı cihânbâne
- 13 Ne şâhenşeh yegâne padişâh-ı dâd-güster kim
'Adâletde nazîri gelmemişdür hiç devrâne
- 14 Nişâr-ı vaşfına lâyıq bulunmaz gevher-i ma'nâ
Ne deñlü tîşe-i endîşe ursam kân-ı imkâne
- 15 Huşûşa genc-i dilden ol güher-senc-i hayâlim kim
Fürûğı ta'n ider nûr-ı çerağ-ı mâh-ı tâbâne

8. a. kâr-ı zâr itse:kâr-ı zârına Ü

9. a. ol âhû:o rûbe ES//beççenüñ:peççenüñ Ü

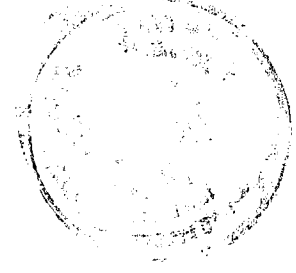
10. a. şîr:bir E

11. a. şavlet:devlet Ü b. dilistâne:dastâne E,ES

12. a. olsa kim:olsa ol kim E

13. a. pâdişâh:kahramân ES

15. a. kim:ki E

- 16 Çıkardım baħr-ı dilden bî-nihâye gevher-i ma'nâ
Ki çekdim her birini rişte-i taħkîk ü itkâne
- 17 Çalışdım nice demler keşf-i esrâr-ı aħâdisе
Daħî çok şarf-ı evkât eyledim tefsîr-i Kırâne
- 18 Sekiz pâre mücelled her biri bir fenn-i 'âlîde
Ki te'lif eyledim nâm-ı şeh-i Cemcâh-ı zî-şâne
- 19 Ne çâre neyleyin ammâ ki olmaz biri de vâsıl
Cenâb-ı âsitân-ı âsmân-fersâ-yı sultâne
- 20 Dirîgâ bir vesîle bulmadım kim eyleyim işâl
Nice gündür tereddüd eylerin eşrâf u â'yâne
- 21 Ne deñlü feylesof olsam yine dîvânedür dirler
Varup aħvâlimi 'arz eylesem erkân-ı dîvâne
- 22 Nişâr itdim nice dürr-i suħan her biri medhinde
Perîşân eyledim bunca güher beyhûde yâbâne
- 23 Ne mümkün miyve baħş olmak eğer tesnîm ü kevşerle
Hezârân sâl virsem perverîş bîd ü muğaylâne
- 24 Ne hikmetdür kef-i gevher-feşân her kerem-perver
Ki ta'lîm-i ifâza eyler idi ebr-i nisâne

16. a. baħr-ı dilden bî-nihâye:bî-nihâye baħr-ı dilden Ü
19. a. neyleyin:neyleyim HM,ES
20. a. kim:ki E//eyleyem:eyleye T b. eylerin:eylerim HM,ES
22. b. eyledim:eyledin HM
24. b. ki:ne Ü

- 25 O deñlü Şimdi feyz-i ebr-i himmet ber-şaraf oldu
Ki rızân olmadı bir şatre hergiz hâk-i ‘atşâne
- 26 Bülendî rütbe-i ihsân-ı gerdûn u denî-perver
Ne miqdâr olduğı erbâb-ı isti‘dâd u ‘irfâne
- 27 Dahî el-ân izân eyledim ‘âlemde ‘aşķ olsun
Yine ihsân-ı mîre iltifât-ı Mîr-i mîrâne
- 28 Üç aydur devr-i ebvâb-ı kibâr-ı dehrdür kârım
Ki tâbîr-i teraħħum eyleye bu zâr-ı giryâne
- 29 Beni ol deñlü istişkâl ider her biri zu‘mınca
Ki şan bir yâve-gû ħar geldi bezm-i hâş-ı rindâne
- 30 Zihî teşhîş-i ‘âlî ħabbezâ idrâk-i pâkîze
Hezâr aĥsentü böyle tîz fehm ü pâk-iz‘âne
- 31 Beş on gün her biri murğ-ı dil âvâre mi şayde
Bu gûne dâm-ı pür-piç firîbe vaz‘ ider dâne
- 32 Ben îşâl eyleyin âşârufı hem eyleyin ta‘rîf
Ki lâyıķdur nice vech ile ihsân u firâvâne
- 33 Senüñ gibi kemâl ehline el-Ĥaķ câne minnetdür
Vesîle olmağa in‘âm u istihsân u ihsâne

30. b. aĥsentü:aĥsent E,ES,T

31. b. firîbe vaz‘ ider:firîbe itdiler HM,ES

32. a. îşâl:îşâr ES//eyleyin:eyleyim HM,ES//eyleyin:eyleyim HM,Ü,ES

- 34 Ümmîd-i âb-ı ihsân ile ser-gerdân olur teşne
Beyâbân-ı taḥayyürde kalan giryân u ḥayrâne
- 35 Zülâl-i cân-fezâ-yı merḥâmet ‘arz eyleyüp evvel
Yaḡar şofira derûnın âteş-i sûzân-ı ḥırmâne
- 36 Tehî dest-i perîşân ḥâl ḡaldım ‘itimâdımdan
Ki ol vaşşâf-ı liffâfe ki ol ḡaddâr-ı fettâne
- 37 Muḡaşşal çâre yok ḡayrı varup evrâḡ-ı eş‘ârı
Hemân biñ şevḡ ile tarḡ ideyin girdâb-ı nisyâne
- 38 Meḡer medḡ-i şerîf-i pâdişâh-ı dîn-i İslâmı
Ki yazmış kilik-i ḡikmet anı hep evrâḡ-ı ezhâne
- 39 Şehensâh-ı cihân Sultân Murâd-ı dâd-güster kim
Yazılmış vaşf-ı pâkî pîş-i tâḡ-ı ‘arş-ı raḡmâne
- 40 Zihî Sultân-ı İskender cenâb-ı heft kişver kim
Şükûh u şevketi gelmez ḡümân-ı ‘âḡl-ı insâne
- 41 Zihî Dârâ-yı ‘âlîşân-ı dârü’l-mülk ü devlet kim
İrişdi şift-i kûsı heybeti eyvân-ı keyvâne

34. a. olur:leb E,ES

36. -Ü,T

37. a. ḡayrı:ḡayre ES b. ideyin:ideyim HM,ES

40. b. ḡümân-ı:kemâ-hiye E,ES,T

41. -ES a. mülk ü devlet:mülk-i devlet E

- 42 Humâyûn âfitâb-ı ‘âlem-ârâ-yı ‘adâlet kim
Münevver oldı anuñla bu nüh eyvân u şeş-hâne
- 43 Kirâm-ı gevher-i zîbende-i tâc-ı hilâfet kim
Şeref virdi serîr-i ‘arş-pîrâ-yı Süleymâne
- 44 Cebîninde nümâyân ol kadar ferr-i sa‘âdet kim
Gören kâfir gelür bî-ihtiyâr elbet de îmâne
- 45 Cemâlinde dirahşân ol kadar nûr-ı îlâhî kim
İrişdi pertevi tâ hâne-i hürşîd-i rahşâne
- 46 Dem-i tahîrîr-i evşâfında kilik-i ‘anber-efşânım
Gülistân-ı hotende beñzer âhû-yı hırâmâne
- 47 Muhaldür vaşf-ı hulûk u meşreb-i pâkînde bu nazmım
Yazılsa ‘anber-i sârâ ile gülberg-i handâne
- 48 Muhibb-i evliyâdur mazhar-ı te’yîd-i mevlâdur
Penâh u mültecâdur ehl-i isti‘dâd u ‘irfâne
- 49 Hemîşe iltifâtı ihtirâmı luğf u ihsânı
Uyup müstemende kâmil-i hâtır-ı perîşane

44. a. ferr-i:ferr ü HM,Ü,E,ES b. elbet de:elbet Ü
45. a. ol kadar nûr-ı îlâhî:ol kadar ilâhî HM,Ü b. irişdi:irişür HM,E,ES
46. a. tahîrîr:tarîr HM// ‘anber-efşânım:müşğ ü efşânım HM,E,ES
48. -E
49. -E

50 Bi-hamdi'llâh değül çarh-ı denî-perver gibi lutfi
Denîye câhile her şahş-ı nâ-ma'lûm u nâ-dâne

51 Sarây-ı lâ-mekân ferş-i harîm-i 'izz ü câhında
Muraşsa' âsitân-ı âsmân bir hûb kâşâne

52 Cemâl-i şahid-i iqbâline Cebrîl âşüfte
Çerâğ-ı meclisi iclâline hûrşid pervâne

53 Hilâl ü âfitâbı gûy u çevgân eyler idi çarh
Eğer Cemşid-i re'yi râğib olsa gûy-ı çevgâne

54 Olurdu her gülü bir ahger ü her lâle bir şu'le
Semûm-ı huşki ger bir dem gûzâr itse gülistâne

55 Gül-i sîr-âb olurdu ahker ü her şu'le bir lâle
Vezân itse nesîm-i lutfi ammâ nâr-ı suzâne

56 Kebûter bâz ile pervâz iderdi evc-i ülfetde
Eğer aşâr-ı 'adli şâmil olsa hâl-i murgâne

57 Zamân-ı devletinde çalmadı vîrâne bir kûşe
Dil-i vîrân-ı 'âşıkdur eğer var ise vîrâne

58 Perîşân çalmadı hergiz bahâr-ı 'ahd-i lutfında
Meğer kim sünbül-i müşgîn-i bâğ-ı rûy-ı cânâne

51. b. âsitâne:âsmâne HM,Ü,E,

54. b. huşki:hışmı HM,Ü,E,T

55. a. ahker ü:ahker-i E,T b. itse:olsa HM,E,ES

58. a. lutfında: 'adlinde ES b. kim:ki HM,Ü,E,T

- 59 O sultân-ı muzaffer ol cihân-bân-ı zafer-yâver
O hâkân-ı hünerver ol cihan-sâlâr-ı ferzâne
- 60 Su'al eylerse ger fart-ı keremden niçün olmuşdur
Bu deñlü gevher-i ma'nâ keşide silk-i ityâne
- 61 Cihânda üç biñ akçe dirliğim var idi bî-hâşıl
Ne kanlar yutmuşum ol da gelince böyle meydâne
- 62 Nice taşıl kıldım anı takrîr eylesem bir bir
Beyân itmek gelür lâzım bir iki turfe efsâne
- 63 Çerâğiyim nola sûzân u giryân eylesem dâ'im
Du'â rûh-ı revân-ı hazret-i Sultân-ı 'Osmâne
- 64 Nice sûzân u giryân olmayım kim ol kerem-pîşe
Hemîşe luğ u ihsân eyler idi bu senâ-hâne
- 65 Ricâm oldur ki bu üslûba i'lâm eylerin anı
Rikâb-ı kâm-yâb-ı tâc bahş-ı tâcdârâne
- 66 'Înâyet eyle bu hüküm ü 'âlî kim ola mazmûn
O hüküm ü 'âtifet-i maqrûn u isti'tâf-ı 'ünvâne

60. a. niçün:nice HM,Ü

61. b. olda gelince böyle:böyle gelince olda HM,E,ES

64. a. sûzân u:sûzân-ı HM,ES

65. a. eylerin:eylerim HM,Ü,ES b. kâm-yâb:kâmran Ü

66. a. bu:bir Ü,E,ES b. hüküm ü:hüküm-i ES// mazmûn:maqrûn ES

- 67 Ki me'mûr olduġınca devlet ile feth ü teshîre
Sipeh-sâlâr-ı a'zam -ı kişver-i İrân u Tûrâne
- 68 Du'âlar eylerin varup hulûş-ı kalble dâ'im
Devâm-ı devlet ü iķbâl-i sultân-ı cihânbâne
- 69 Eġer temlîk olursa nice mûmkün şükrini itmek
Olunca böyle olsa işte ihsân-ı mülûkâne
- 70 Eġer bir nîm katre bahş olursa hâk-i nâ-çîze
Ne nokşan irişe deryâ-yı bî-pâyân-ı 'ummâne
- 71 Ne hizmet eylemişdür Haķ bilür âbâ vü ecdâdım
Yüz elli yıldan efzûn âsitân-ı âl-i 'Osmâne
- 72 Huşûşâ bende-i dîrine bu vaşşâf-ı İsî dem
Ki ġâlibdür suhan fenninde hep emşâl ü aķrâne
- 73 Ne gevherler nişâr itmişdür evşâf-ı şerîfûñde
Ki hep ma'lumdur ehl-i dil ü erbâb-ı 'irfâne
- 74 Suhan-perver Hûdâvendâ hünerver şâh-ı Cem ķadrâ
Ayâ maķşûd-ı aşlî nüh sipihr ü çâr-erkâne

68. a. eylerin:eylerim HM;eyleyim E,ES;eyleyin T

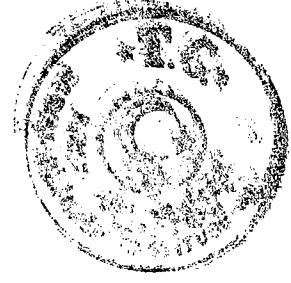
69. b. böyle olsa işte:işte böyle olsa Ü

70. b. irişe:irişür ES

72. a. bu:bir HM,Ü

73. b. erbâb-ı 'irfâne:ervâb-ı iz'âne Ü

74. a. Hûdâvendâ:Hudâvend Ü

- 75 Bu deñlü har gedâlık eyleyüp iqdâm kılmazdım
Felekde mâlik olsam bir 'ağâr-ı bâğ-ı bostâne
- 76 Rikâb-ı âşafide peyk-i pûyân olmağı her dem
Değişmezdim şükûh u şevket-i Cemşîd ü hağâne
- 77 Velikin za'f ile ol deñlü bî-tâb u tûvânım kim
Anı hiç ihtiyâcım yokdur izhâr ile i'lâne
- 78 Münâsibdür baña nisbet güher-sencân-ı mazmûna
Hümâsil diseler kuṭb-ı sipihri peyk-i pûyâne
- 79 Şikâyet eyler idim saña çarḥ-ı sifle-perverden
Biraz tâb u tûvân olsa eğer çâk-i girîbâne
- 80 İrişürdi libâsım olsa ger çâk-i girîbânı
Girîbân-ı kabâ-yı şabr-ı 'âşık gibi dâmâne
- 81 Eğer fermân-ı 'âlf-şân olursa ḥasb-i ḥâlimden
Bir iki beyt ile 'arz ideyin ḥayli nedîmâne
- 82 Neden erbâb-ı nazma tâ bu deñlü iltifât itmek
Diyü dahl eyleyin her yâve-gû beyhude ḥayvâne
- 83 Bu gûne ḥazret-i sultân-ı evreng-i risâletden
Güher-pâş olurun dest-i beyânı müsta'iddâne

75. b. 'ağâr-ı:bir 'ağâr-ı ES

77. a. kim:ki E

81. a. ḥâlimden:ḥâlimdür HM,Ü,E,ES b. ideyin:ideyim HM,ES

83. a. sultân-ı evreng:evreng-i sultân ES b. olurun:eylerim HM;eylerin E

- 84 Ki ol şâh-ı keremkâr-ı serîr-i lî-ma‘allâhı
Hemîşe gûne gûne iltifât eylerdi Hâssâne
- 85 Salâtın-i selefden şâh Üveys-i ma‘delet-pîşe
Nice ta‘zîm ü tekrîm eyler idi Hoca Selmâne
- 86 Huşûşâ hazret-i Sultân Süleymân Hân gâzi hod
Ne resme iltifât eylerdi Bâkî-i suhandâne
- 87 Muhaşşal hadd ü gayet yokdur ihşâ eylesem bir bir
Suhan erbâbına tekrîm iden i‘dâd-ı şâhâne
- 88 Bilürler hâşılı ma‘lumdur mazmûn-ı güftârım
Tevârîh-i Selâfını gören ihvân u yârâne
- 89 Ya niçün ‘ahd-i şâhenşâh-ı Cemcâh-ı suhanverde
Nice in‘âm u ihşân olmaya Hâssân u Sehbâne
- 90 Bi-hamdillâh benim dehrüñ bugün Hâssân u Sehbânı
Müsellemdür sözüm cümle kirâm-ı nükte-sencâne
- 91 Sözüm yokdur hasûd-ı nâ-bekâre hardur ol zîrâ
Ne bilsün söz nedür lâyıkdur ol efsar u pâlâne

84. a. keremkâr:keremkân Ü

87. a. gayet:gayret HM,ES

88. a. bilürler:bitür HM,Ü

90. a. Hâssân u Sehbânı:Sehbân u Hâssânı Ü

91. b. lâyıkdur ol:ol lâyıkdur HM,Ü

- 92 Belâ oldur Һasûd-ı har mümeyyiz ola zu‘mınca
Düşer kâlâ-fürûş-ı ma‘rifet ol demde Һüsrâne
- 93 Һudâ göstermesin el-Һağ ne müşgüldür o ğaddârı
Ki istithâf ide güftâruñı müşgil-pesendâne
- 94 Zebûn itdi beni Һırş u emel bir iki nâ-merde
Ki ğâlibdür sitemde her biri Һaccâc u Mervâne
- 95 Biri çarh-ı sitemger biri baht-ı vâjġûnımdur
Sözüm yokdur benim bu gerdiş-i gerdûn-ı gerdâne
- 96 Һazer kıl ey sitemkâr âh-ı dilden kim beraberdür
Kemân-ı sahtdan endâhte bir tîr-i bürrâne
- 97 Niçün sen âhdan kaçmazsın ey gerdûn-ı dûn çünkü
Kimesnesine virmez nâvek-i elmâs-ı peykâne
- 98 İgen mağrur olma cevşen-i pûlâd ki ey çarh
Ki bu bir tîrdür kim kâr ider pûlâd-ı sendâne
- 99 Bi-Һamdillâh ne bâkim var benim ammâ ki anlardan
Çeküp tîġ-ı zebân-ı meydâne girdükçe dilîrâne

92. b. ol demde:olda da HM;olda Ü

93. b. istithâf:istihkâk Ü,ES

96. a. sitemkâr: ey sitemger ES,T b. bürrâne:pürrâne E,ES

97. a. dûn çünkü:dûn Ü//çünkü:çünkü ES

99. a. ammâ ki anlardan:anlardan ki ammâ ES

- 100 Zebânım beñzemez tîg-ı zebân-ı gayre kim olmaz
Berâber tîg-ı Rüstem Zülfikâr-ı şâh merdâne
- 101 Nice mümkün olurdu tîg-ı Çübîn-i tırâşide
Müsâvî zehr ile sîr-âb olan şemşîr-i bürrâne
- 102 Egerçi bî-libâsım karşı tırmaz yine bir kimse
Belî olmaz muķâbil hiç kimse tîg-ı ‘uryâne
- 103 Muraşsa‘-püş olup pîrâye bahş olsa münâsibdür
Miyân-ı iltifât-ı Hüsrev-i Cemcâh-ı devrâne
- 104 Benim tîg-ı zebânım beñzemez bir tîga ‘âlemde
Meğer şemşîr-i tîr-i ğanze-i hûn-rîz-i hûbâne
- 105 ‘Aceb beñzer ‘aceb Hakkâ müselsel hatt-ı müşğînim
‘İzâr-ı yârda zülf-i ‘anber-efşân u pîçâne
- 106 Dilim ezhâr-ı efkâr ile ara’yıda bir gülşen
Derûnım bîkr-i maźmûn ile memlû bir sanem-hâne
- 107 Ma‘ânî bîkr-i fikr-i pâkîme bî-tâb dil-dâde
Suhan keyf-i şarâb-ı nâb-ı ta‘bîrimle mestâne

101. a. olurdu:olur mı Ü,E,ES

104. b. hûbâne:cânâne ES

105. b. ‘anber-efşân:‘abîr-efşân HM,Ü,E,ES

107. a. pâkîme:pâke ES

108 Miyân-ı bezm-i fikrimde felek nüh kâse-be-çîni
Kef-i saķî-i şab'ımda güneş zerrîn-peymâne

109 O deñlü âşinâdur sözlerim bir birine aşlâ
Bulunmaz içlerinde arasam bir lafz-ı bîgâne

110 Benim ol pür-sînâ-yı suhan kim istesem kırdım
Sipihri-i hilekârı sihr-i ta'birimle enbâne

111 Benim ol sihr-perdâz-ı tehayyül kim murâd itsem
Çekerdim dâne-i la'l-i şerârı silk-i yârâne

112 Ben ol şâkird-i hâş-ı Nef 'î-i mu'ciz-dem-i Rûmem
Ki sözde gâlibim üstâd-ı zerdûz-ı Horâsâne

113 Bu nazmım şâf u cârî kim nice vech ile râcihdür
Selâsetde şafâda selsebîl ü âb-ı hayvâne

114 Cenâb-ı řab'ına 'arz olmaķ ol sultân-ı 'irfânuñ
Hemân güldeste 'arz itmek gibidür bâğ-ı rıdvâne

115 Gehî bahş olma deryâ ceyb-i genc-efşân-ı deryâya
Direm-rîz olma deryâ kîse-i pür-gevher-kâne

116 O hâkân-ı suhandur ben de olsam nola Hâkânî
Ki hâkânî dinür mensûb olan elbette hâkâne

108. a. nüh:bir ES

109. b. içlerinde arasam:arasam içlerinde HM

113. a. bu nazmım şâf:bu şâf HM b. âb-ı hayvâne:âb u hayvâne Ü

114. a. 'arz olmaķ ol sultân-ı 'irfânuñ:'arz olmak E

115. b. olma:ola Ü

TC. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

117 Ben ol hâkâni ‘ahdim ki Eflâtûn-ı endişem
İder ta‘lim-i hikmet hep hikem-sencân-ı Yûnâne

118 Tevârih-i selef benim ol kadar hâtır nişânımdur
Ki taḥkîk eyler idim şâg olaydı pîr-dihkâne

119 Tulû‘-ı âfitâb-ı devlet-i Cemşîde bâ’is ne
Sebeb ne irtifâ‘-i mihr-i istilâ-yı Sâsâne

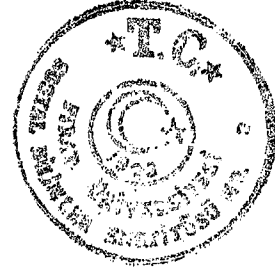
120 Neden memduhdur taḥkîk idirdim âl-i Sâmânı
Nevâziş kılsalar bu bende-i bî-berg ü sâmâne

121 Revâdur ser-firâz eylerse el-Ḥaḡ bu senâkârı
‘Aṭâ-yı hüsrevâna iltifât-ı pâdişâhâne

122 Edâ-yı dil-peziürüfiden bülendî çünki ey Âlî
Sebeb ne böyle cârî olmağa kil-k-i dür-efşâne

123 Devâm-ı devlet-i iqbâline şıdḡ ile Allâha
Münâcât eyle şimden şoñra kim söz irdi pâyâne

124 Der-i devlet-penâh-ı dâ’imâ ümmîdgâh olsun
Hünermendân-ı afâka suḡan-sencân-ı devrâne

118. a. benim:hem ES

120. b. kılsalar:katsalar Ü

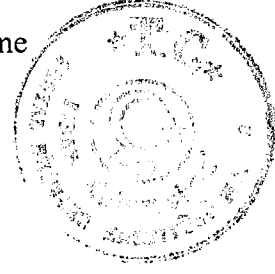
121. a. ser-firâz:ser-fürû Ü

122. b. sebeb ne böyle cârî:sebeb ne cârî HM

123. b. şoñra kim söz:şoñra söz HM

-5-

Der-medh-i merhûm Şadrâzam Dilâver Paşa aleyhi'r-raḥme
Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Bârekallâh zihî dâver-i zîbende-maḳâm
Ki vücûdiyle bulur devlet-i pâyende-ḳıyâm
- 2 Dâver-i dâdger-i ḳâhire-ḳudret kim ider
Rûz-ı baḥt-ı sitemi nüshâ-i ğam-nâme-i şâm
- 3 Ol ki olmuş ezelfi gevher-i isti'dâdı
Perveriş-yâfte-i feyz-i Hudâ-yı 'allâm
- 4 Kâr-fermâ-yı 'adâlet ki zamanında olur
'Adem-âbâd-ı fenâ fitneye cây-ı ârâm
- 5 Mesned-ârâ-yı sa'âdet ki kıllur kesb-i şeref
Hizmet-bâr-ı kühen eylemeden heft-ecrâm
- 6 Âsmân-mertebe destûr-ı mükerrerem ki Hudâ
Eyledi ḥâk-i der-i devletin iksîr-i merâm
- 7 Şadr-ı Cemcâh-ı şehensâh-ı mu'azzam ki ḳazâ
Her ne eylerse arada olur aḥkâmına râm

5. HM10a,Ü8a,E5b,ES7b,T8b

B: HM, Der-sitayîş-i Vezir-i A'zam Dilâver Paşa 'aleyhi'r-raḥmeti ve'l-ġufrân Ü, Der-medh-i
merhûm Dilâver Paşa aleyhi'r-raḥme E

5. b. eylemeden:eylemedin E

6. a. âsmân:âsan E b. devletüñ:hizmetüñ ES

8 Keh-keşân Edhem-i iclâline zincîre-i zer
Mâh-ı nev-eblağ-ı câhına zer-endûd sitâm

9 Hân-ı in'âmına bir kase-i firûze felek
Bezm-i ihsânına hürşid-i muraşşa' bir câm

10 Nice ta'bîr ideyin luğfinı seyret meşelâ
Ki murâd eylese ol Âşaf-ı Cemşid gulâm

11 Kühne evrâk-ı perîşân-ı kitâb-ı ümmîd
Ola hem-vâre-be-hem-beste-i şîrâze-i kâm

12 Dâverâ dâdgerâ âşaf-ı şâhib-nazara
Ey şinâsâ-yı suhandân-ı suhan-gû-yı be-nâm

13 Qomadı gerçi ki bir nice zamân olmuş idi
Ġam-ı cângâh-ı cefâ-yı felek nâ-fercâm

14 Ne zebânımda mecâl-i eşer-i baş-ı maqâl
Ne dilimde heves-i nazm-ı dil-âvîz-i kelâm

15 Ba^ğmayup hiç velî ğadr-ı kuşûr-ı suhane
Eyledi himmet-i endîşe o deñlü iğdâm

8. a. İclâline:iğbâline ES b. zer-endûde:zer-endûd Ü,ES//senâm:Rüstâm HM,Ü

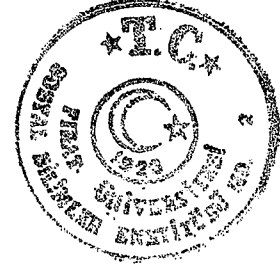
10. a. ideyin:ideyim HM b. ki:geh HM

11. b. ola:oldı Ü//behem beste-i:beste-i Ü

12. b. niyâm:be-nâm HM

13. b. cângâh:câmgâh Ü//nâ-fercâm:mâ'ser-câm Ü

15. a. ğadr-ı:özr-i ES

- 16 K'eyleyem bir nice ebyât ile aḥvâlimden
O cihânbân-ı keremkâr-ı zamane i'lâm
- 17 Yoḥsa medḥ eylemek ol şadr-ı 'azimü'ş-şânı
Hiç mümkûn mi benim gibi fakîr-i nâ-kâm
- 18 Ki dahî vaşf-ı humâyûn-ı cihângirinden
Yazmadın biñde birin kilik-i debîr-i evhâm
- 19 Ola encâm-pezîrinde midâd-ı şeb-i târ
Tola erkâm ile rûy-ı şafâhât-ı eyyâm
- 20 İtmemiş olsa beni yâr giriftâr-ı elem
Bir sitem-pîşe bî-merḥâmet ü ḥûn-âşâm
- 21 Tek ü pû eyler idi olmasa medḥinde biraz
Pây-ı endîşe eğer beste-i kayd-ı âlâm
- 22 Umaruz kim ola eyyâm-ı humâyûnuñda
Ey cihân dâver-i ferruḥ pey-i ferḥunde maḳâm
- 23 Şem'-i ikbâl ile kâşâne-i tâlî'-i rûşen
Bâde-i şevḳ ile ruḥsâr-ı tabî'at-ı gülfâm

18. a. humâyûn-ı cihângirinden: cihângir-i humâyûnundan Ü
19. a. midâd-ı şeb-i târ: müdâvâ-yı nâz ES
20. a. yâr: yârı E, ES b. merḥâmet ü: merḥâmet-i E
22. b. maḳâm: payâm HM, ES

- 24 Eyle Şimden giri âheng-i du'â ey Âli
Ki du'â vâcib olur olsa kaşide itmâm
- 25 Ola tâ cilve geh-i Hüsrev-i seyyâre sipâh
Heft evrenge zer-endûde-i zer-beft-i hıyâm
- 26 Bula zât ile Şeref Şadr-ı mu'allâ dâ'im
Ola 'adl ile cihân emn ü amân üzre müdâm

24. b. olsa:bulsa HM,Ü,E,T
25. b. zer-endûde-i:zer-endûh-ı HM,Ü

-6-

Der-medh-i merhûm müşârü'n-ileyh râhmet Allâhı 'âliyye
Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 O kim endîşe-i medh-i vezîr-i nâmdâr eyler
Sözin Cibrîl ma'nî-i kudsîyân ber-güzâr eyler
- 2 Bulur bir mertebe feyz-i şenâ ile şeref tâ kim
Kazâ dürr-i kelâmın gûş-ı çarha gûşvâr eyler
- 3 Olur ol deñlü genc-efşân-ı envâr-ı ma'ânî kim
Felek dâmânını pür-gevher-i hürşiddâr eyler
- 4 Zamirimdür bi-hamdi'llâh o feyz-i ma'nâya maşhar
Ki dâ'im fikr-i vaşf-ı Âşaf-ı Cem iktidâr eyler
- 5 Ne haddimdür benim sevdâ-yı medhi neyleyin ammâ
Beni hep şevk-i hüsn-i iltifâtı bî-ķarar eyler
- 6 Kābul-i dāver-i ferzānedür kim şan'at-ı şî'rim
Görüp üstād-ı ma'nâ âferîn-i bî-şümār eyler

6.HM11a,Ü8b,E6a,ES8b,T9b

B:HM,Ü,ES

1. a. o kim endîşe-i medh-i:medh-i HM//nâmdâr:kâmrân ES
2. a. şenâ:şenâsı ES
4. b. iktidâr:iktidâ Ü,ES
5. a. neyleyin:neyleyim HM,ES

- 7 Harîdârî-i o destûr-ı güher senc-i hünerdür kim
Metâ'-ı şî'rime 'âlem bu deñlü 'itibâr eyler
- 8 Ol ihsân kim baña itmişdür dahî ümmidim oldur
Ki dâ'im ben kılın lutf ile böyle kâmkâr eyler
- 9 Ne gülzâre kalur ebr-i çemen-pîrâ-yı nev-rûzı
Ne hod bâğa nesîm-i dil-güşâ-yı nev-bahâr eyler
- 10 Bu gûne münşî-i endîşe vaşf-ı dil-pezîrinde
Mücellâ şafha-i cân üzre kilkin müşgbâr eyler
- 11 Vezîr-i a'zam-ı zî-şân-ı şâhenşâh-ı 'âlem kim
Şükûh-ı devleti şâhân-ı dehri şermsâr eyler
- 12 Cihânbán-ı cihân-ârâ ki feyz-i ebr-i lutfında
Fezâ-yı 'âlemi reşk-i behîşt-i pür-bahâr eyler
- 13 Cihân-dâr-ı 'adâlet-pîşe ol kim her umûrında
Temennâ-yı rızâ-yı hâzret-i perverdigâr eyler
- 14 Müşîr-i müşteri endîşe ol kim hizmet-i re'în
Şeh-i mesned-firûz nüh revâk-ı zer-nigâr eyler
- 15 Ne himmetdür bu kim bir zerre-i nâ-çîzi isterse
Nüh evreng-i sipihre şehriyâr-ı tâcdâr eyler

7. a. harîdârî-i o:harîdârı o Ü,E,T; harîdârı HM
8. a. baña itmişdür dahî:baña dahî Ü//baña itmişdür dahî ümmîdim:itmişdür ümmîdim HM
9. b. HM'de 10.beyitin 2. Mısrası olarak tekrar edilmiştir.
10. a. pezîrinde:pezîrimde HM,Ü,E
14. -HM,E
15. -HM

16 Ne çudretdür bu kim Cemşid-i heft-iklîme eflâki
Murâd eylerse bir demde gedâ-yı hâksâr eyler

17 Nesîm-i gayret-efrûz-ı gül bostân-ı ahlâki
Dil-âsûde-i bâğ-ı behiştî şu'lezâr eyler

18 Hayâl-i şu'le-i şemşîr-i kahrın aîsa bir şâ'ir
Şihâb âsâ elinde hâme şan âteş-nigâr eyler

19 Değüldür perniyân-ı sîm-gûn-ı şubh-ı pîşesine
Ki devr ile buna dolâb-ı zer-keş aşkâr eyler

20 Kefen-ber-düş olup çarh-ı sitemger devr-i 'adlinde
Gelüp ehl-i dile itdügi cevve i'tizâr eyler

21 Yeter şimden girü Âlî ser-agâz-ı du'â eyle
Ki sözde nükte-perdâz yegâne ihtîşâr eyler

22 Hemîşe ta zamâne âfitâb-ı 'âlem-ârâyı
Çerâğ-ı encâmın pîrâ-yı bezm-i rûzgâr eyler

23 Müşerref eyleye hem-vâre şadr-ı âsmân kâdri
Ki teşrîfi ile şadr-ı mu'allâ iftihâr eyler

16. b. bir:her T

17. b. âsûdde-i:âhude-i HM//şu'lezâr:şu'ledâr HM,Ü

19. -HM a.pîşesine:pîşine ES

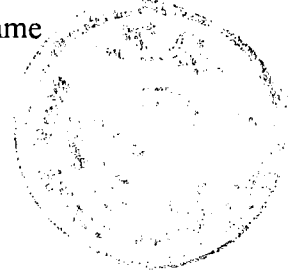
20. a. sitemger devr-i 'adlinde:sitemkâr devr-i 'âlfide HM,Ü b. i'tizâr: i'tinâdâr HM,Ü

21. b. perdâz yegâne:perdâzân da'im Ü

23. a. şadr-ı âsmân kâdri:şadr-ı âsmân kâdrini da'im HM,Ü

-7-

Der-medh-i Şadrazam merhûm Hafız Ahmed Paşa 'alayhi'r-raḥme
Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Varak- nigâr-ı tarab-nâme-i suḥandânı
Bu gûne yazdı şafâ şafhasına 'üvânı
- 2 Ki nice dem çıkarup kûşe-i derûnımdan
Hevâ-yı nûş-ı mey ü şohbet-i cüvânânı
- 3 Halâş itmiş idim pençe-i ta'alluḡdan
Hemîşe dest-i hûş çâk iden girîbânı
- 4 Bu resme hayli zamân kûşe-i ferâgatde
Getürmiş idim ele bir şafâ-yı rûḥânı
- 5 Şikâr itdi beni âhir ol kemân-ebrû
Ki taşâ kâr ider anuñ hadeng-i müjgânı
- 6 O pür-cefâ ki virür nev-bahâr-ı ḥüsninde
Dıraḡt bâğ-ı vefâ miyve-i pişimânı

7.HM11b,Ü9b,E6b,ES9b,T10b

B:HM

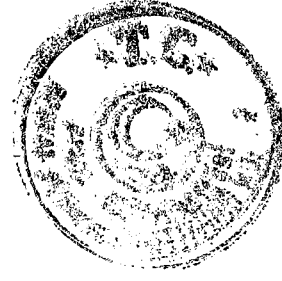
1. a. tarab-nâme-i:tarab-ḥâne-i ES

3. b. çâk:hâk ES

4. -ES

5. b. hadeng-i müjgânı:hadeng-i tîr-i müjgânı Ü

6. a. nev-bahâr:bahâr E b.dıraḡt:der-cennet Ü

- 7 O bî-vefâ ki olur çide bâğ-ı luğfinda
Nihâl-i gülbün-i dilden gül-i perîşânı
- 8 Ne fitnecû büt-i âfet-resân olur yâ Rab
Ki fitne olmuş esîr-i çeh-i zenağhdânı
- 9 Ne fitne bel ki esîr eylemiş ol çâh-ı zekân
Hezâr-ı mâhveş-i reşk-i Mâh-ı Ken'ânı
- 10 Gören kıyâs ider anı ki çâh-ı Nahşebdür
Fürûğ-ı nûr ile olmuş o deñlü nûrânı
- 11 Girişme şifte-i ğamze-i sitemkârı
Sitem-i rebûde-i âyîn-i çeşm-i fettânı
- 12 Levend-i ser-keş-i fitne mülâzım-ı kûyı
Perend-i zer-keş-i 'işve metâ'-ı dükkânı
- 13 Hayâ-yı şâne-keş-i turrâ-i dil-âşûbı
Nigâhı şu'le-zen-i hırmên-i ten âsânı
- 14 Firâkı neşve-i dârû-yı hoş-fersâyı
Vişâli hâlet-i keyf-i şarâb-ı hayrânı

10. a. çâh-ı:mâh-ı HM,E
11. a. sitemkârı:suğhan-gûyı HM
12. b. zer-keş:ser-keş ES
13. a. hayâ-yı:hayâli HM,E,ES
14. b. hayrânı:rûhâni HM

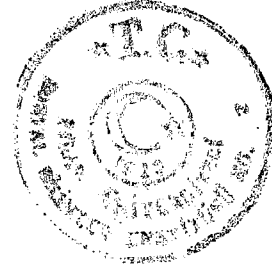
- 15 Olurdu gâh perend-i siyâh pûşîde
Cihâne şu'le-feşân ide mâh-ı tâbânı
- 16 Giyerdi egnine mânend-i şem'-i kâfûrî
Gehî libâs-ı sepîd-i perend-i kâşânı
- 17 Münevver olmuş idi ol nihâl-i zîbânuñ
Zümürürd içre nihân-ı lâ'l-i gevher-efşânı
- 18 Henüz virmiş idi zîb ü revnağ-ı tâze
Kenâr-ı âyîne-i nûr-ı haţţ-ı reyhânı
- 19 Henüz bulmuş idi âsitân-ı 'işmetde
Nigâh-ı çeşm-i hayâ munşab-ı nigejbânı
- 20 Henüz olmuş idi per-i tâ'ir-i gayret
Vişâle nâmzed-i hizmet-i meges-rânı
- 21 Bu dâm-ı 'aşka giriftâr ben dil figâruñ
Olup derîde kabâ-yı şekîb ü sâ mânı
- 22 Nazîr-i lâlesitân eylemişdi nice zamân
Tamâm-ı dâğ-ı mağabbetle cism-i 'uryânı

15. b. şu'le-feşân ide:şu'le-feşânında Ü
16. b. sepîd-i perendi:sepîd-i kâşânı HM,E,ES
17. a. münevver:henüz HM,Ü,E//ol nihâl-i zîbânuñ:ol zîbânuñ HM
18. b. nûr-ı:nûra Ü
20. -HM
22. beyitin 2.mısrası ile 23.beyitin 2.mısrası ES'de yer değiştirmiş

T.C. YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

- 23 Güher-nişâr-ı niyaz eylemişdi hem nice dem
Reh-i ümmîd-i vefâsında çeşm-i giryânı
- 24 Geçerdi vakti bu derd ile rûz-ı şeb dâ'im
Güzâr iderdi muhaşşal bu resme her anı
- 25 H
ulûş-ı 'aşk ile beyhude ya'ni itmiş idim
Ri 'âyet itmeyüp âyîn-i pâk-i rindânî
- 26 Hevâ-yı bâğ-ı çemen zîb ü lâle-hîzinden
Dür-i siriş kimi hem-reng-i lâ'l-i rümmâni
- 27 Firâk-ı lâ'l-i güher-pâş u müşg-pûşından
Nişâr-ı hâk-i rehî bunca dürr-i gâltânı
- 28 Velî ne fâ'ide soñra diyâr-ı havînde
Çekildi cins-i h
ulûşuñ hezâr-ı hüsranı
- 29 Ne oldu gönçe-i lâ'l-i lebinde bir lahza
Benimle vakt-i tekellümde resm-i handânı
- 30 Ne oldu nergis-i ser-mest ü gamzekârında
Nühufte bir nigh iltifât-ı erzânî

23. a. nişâr-ı niyâz:niyâz-ı nişâr ES

25. -HM

26. -HM a. lâle-hîzinden:lâle hayretten Ü

27. a. pâş u:pâş-ı E

28. a. havînde:hûnîde E;hûbundan ES;hûbunda Ü

- 31 Gezerdim eşk-i taḥassür-feşân olup her dem
Hevâ-yı ‘aşk ile mânend-i ebr-i nisânî
- 32 Sepîde dem ki bu dihkân-ı pîr itmiş idi
Ġazâl-ı mihre çırâgâh sünbülîstânı
- 33 Geh nâ-geh irdim o dem bir şükufte gülşene kim
Gül ile serv semen pûş idi hıyâbânı
- 34 Ne gülşen ol ki virür câna lezzet-i seyri
Şafâ-yı seyr-i gülîstân-ı kûy-ı cânânı
- 35 Şükûfe-çîn-i temâşâ olurdu dest-i nîgeh
Ki gördüm anda o mülk-i melâhatuñ hânı
- 36 İderdi bir büt-i ra‘nâya böyle ‘arz-ı niyâz
Ki ey sipîhr-i dilüñ âfitâb-ı tâbânî
- 37 Kesi ki teşne-leb-i nâz-ı tû est meydâned
Ki mevc-i âb-ı ḥayâtest çîn-i pîçânî
- 38 ‘Aceb bu teşne-i deşt-i ümmîde olmaz mı
Vuşûl-i âb-ı ḥayât-ı vişâlüñ imkânı

32. a. pîr:pür T

33. a. hıyâbânı:sâmânı T

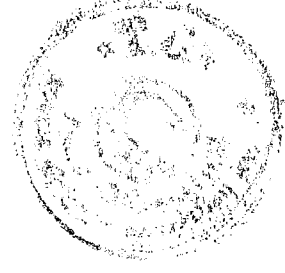
34. -Ü.T

37. -Ü b. ḥayâtest çîn-i pîçânî:ḥayât-ı sâlik imkânı HM

38. a. ümmîde olmaz mı:ümmîd olmazdı Ü

39 Vezân olinca bu resme nesîm-i şubh-ı niyâz
Açup şükûfe-i gül-sûz-ı bâğ-ı rıdvânî

40 O deñlü baħr-ı vefâ mevc-hîz-i mihr oldı
Ki çekdi sîneye her âfitâb-ı hûbânı

41 Bulınca ruħşat-ı seyr-i harîm-i bâğ-ı şafâ
Pür oldı miyve-i kâm ile ceyb ü dâmânı

42 Gehî o serv-i ser-âzâde oldı pîçîde
Mişâl-i sünbül-i pür-çîn zülf-i pîçânı

43 Gehî metâ'-ı hîred gibi eyledi ğâret
O beste-i şeker-alûde-i şekersitânı

44 Götürdi ğâh mehi âfitâb-ı âĝûşa
Ki itdi mâh der-âĝûş-ı mihr-i raħşânı

45 Nemek-baħş olmaĝ içün bûs-ı lâ'l-i nâbından
Çılup na'îm-i vişâline tîz-i dendânı

46 Güşâd virdi girih-bend-i perde-i nûra
Getürdi destine miftâh-ı genc-i pinhânı

39. b. şükûfe-i:şükûfte-i HM

40. a.her:meh-i HM,E,ES b. sîneye:sîneme ES

41. a. şafâ:vefâ HM

42. a. ser-âzâde:ser-efrâze Ü,E,ES

44. a. ğâh:ĝâhî HM,Ü b. mihr-i raħşânı:âfitâb-ı raħşânı HM

45. a. olmaĝ içün:olmaĝa T ;olmaĝla HM,E,ES

- 47 O demde oldu kemergâh kûh-ı billûre
Halîde nâvek-i sîmîn-i lâ'1-i peykânı
- 48 Ya oldu hırmen-i berg-i semende nâ-peydâ
O nâ-şükufte gül-i sîm-gûn-ı tûlanı
- 49 Perend-i zer-keş ile virdi nev-be-nev perdâht
Her eyledikçe zer-endûde-şâh-ı mercânı
- 50 Gül-i benefşe haţt u 'anberin külâle semen
Biri birinüñ olup böyle mest ü hayrânı
- 51 Ne oldu baħr-ı şafâ-yı güle girâne bedîd
Nu buldı meyl-i şafâ-yı semende pâyânı
- 52 Derûne virdi şafâ çün bu güft ü gû-yı neşât
Maħaldür eyleşem ağâz-ı menkıbet-i hânı
- 53 Ne menkıbet güher-i baħr-ı ma'rifet kim olur
Nişâr-ı vaşf-ı humâyûn-ı Âşaf-ı şânı
- 54 Ne Âşaf ol ki Süleymân olurdı şermende
Göreydi anda bu dârât u şevket ü şânı

48. a. ya oldu hırmen-i berg-i:ne berg oldu hırmen-i berg-i HM;ne oldu hırmen-i berg-i Ü

52. a. bu güft ü gû-yı:güft-gû-yı E,ES

53. a. kim:ki Ü

54. b. şevket ü şânı:şevket-i şânı ES

55 Yegâne Âşaf-ı Cem-pâye Hazret-i Paşa
Ki pest eyledi şânı şükûh-ı şâhânı

56 Vezir-i a'zam zî-şân ki olsa lâyıkdur
Bu nüh perend-i müzerkeş bisât-ı eyvânı

57 Müşîr-i eñham-ı 'âlî himem ki itse n'ola
Kemîne bendesine bende şâh-ı Îrânî

58 Vücûdı mazhar-ı âyât-ı rahmet-i Bârf
Beyân-ı ma'nî-i sırr-ı kelâm-ı Rabbânî

59 Muqaddesân-ı felek dâ'imâ du'â-gûyı
Müsebbihân-ı zemîn her zamân senâ-hûnı

60 Zamân-ı tâb'-ı ser-i ber-nihâde-i hükmi
Kazâ muftî'-i zemîn-bûs-ı pîş-i fermânı

61 Teraqqî bulmada her gün şükûh-ı iqbâli
Ziyâde olmada gitdikçe şevket ü şânı

62 Ne dem ki pençe-i luftî güher-nişâr olsa
Sipihr iderdi sipâs-ı ferâh-ı dâmânı

63 Ne dem ki âteş-i qahrı şerer-feşân olsa
Yağardı cümle nüh ecrâm u çâr erkânı

55. -HM,Ü,E,T

57. a. nola:nolur HM

60. b. kazâ:kazâ-yı HM,Ü,T

64 Bulursa mâye eğer baħr-ı vaşf-ı hulķından
İderdi ebr-i bahâr suħan-ı gül-feşânı

65 Olursa meclis-i ĥıfzında idemez ġamze
Dem-i füsûn ile küşte çerâġ-ı eyvânı

66 Medîħ-i re'y-i münîrini yazsa bir şâ'ir
Olur benânı meh-i nev-mişâl-i nûrânı

67 Kimesne görmedi aġlar zamân-ı 'adlinde
Meġer ki ĥâlet-i keyf ile çeşm-i mestânî

68 Ĥarâb ġalmadı bir yer 'umûm-ı 'adlinden
Meġer ki 'âşık-ı zâruñ dil-i perîşanı

69 Vezîr-i a'zam-ı zî-şân ki olsa lâıyķdur
Ayâ sûtûde biħîn mesned-cihânbanı

70 Ne deñlü eylesem iķdâm vaşf-ı pâküñde
Olur kemâlûñe nisbet hezâr noķşanı

71 Olur vücûħ ile zîra ki şıdķ-ı da'vâmuñ
Bu şî'r-i pak-i ĥaķîķat şî'âr-ı bürhânî

72 Meşakķat-i sefer ü renc-i râħ u za'af-ı mizâc
Be-best-i nuķķ-ı murâdest gevher-efşânî

64. b. gül-feşânı:gül-efşânı E,ES

65. b. eyvânı:îmânı E,ES,T

67. a. 'adlinde:luķfında HM,E,ES bu beyitin 2.mısrası ile 68.beyitin 2.mısrası ES'de yer deġiştirmiştir

72. a. za'af-ı mizâc:şiddet-i dey ES

73 Ne istişâ'at-ı râh u ne iktidâr-ı sefer
Ümmîd-i luşfına geldim ey keremkânı

74 Ümmîdim ol ki zamân-ı sa'âdetüñde senüñ
Bu 'arşanuñ bir iki aç kühne-ger-i kânı

75 Getürdügim ele yüz biñ belâ vü miñnet ile
Rebûde ıalmaya nâ-gâh bir dilim nânı

76 Bilindi çünki me'âl-i kelâmuñ ey Âli
Du'âya başla ki bulsun ıaşide pâyânı

77 Hemîşe tâ ki nûristân-ı mihr ü vefâ
Güşâde eyleye her şab'-ı ehl-i 'irfânı

78 İde şükufte gül-i bostân-ı iķbâlüñ
Nesîm-i şubĥ-ı şafâ-baĥş-ı luşf-ı Yezdânı

74. -HM,Ü

77. b. eyleye her şab'-ı:eyleye şab'-ı:HM,Ü,T

78. b. nesîm-i şubĥ-ı şafâ-baĥş-ı:nesîm-i galye fersâ-yı Ü,ES,T

-8-

Der-medh-i destûr-ı kâmil Cağalazâde merhûm Mahmûd Paşa Feyhi Rahme
Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ ‘ilün

- 1 Tâb-ı mey gül-berg-i ruhsârũ ‘arak-rîz eylese
Gülşen-i şâd-âb-ı hüsni şebnem-âmîz eylese
- 2 Geh lebin mest-i tebessüm eylese geh gamzesin
Nükte-perdâz-ı ‘itâb-ı ‘işve-âmîz eylese
- 3 Feyz-i câm-ı bâde hem tahrik-i bâd-ı şubh-dem
Bâğ-ı rûyın sünbül-aşûb u gül-engîz eylese
- 4 Dâmen-i müjgân-ı çeşmim pür-dem olmaz mı yine
Kim hücum-ı girye-i şevk ile gül-rîz eylese
- 5 Âh-ı âteşbâr kim ebr-i bahâr-ı şevkdür
Ser-zemîn-i gülşen-i ‘aşkı şerer-hîz eylese
- 6 Demdür ey Âlî yine feyz-i nesîm-i iltifât
Bahır-ı âteş mevc-i endişem güher-rîz eylese
- 7 İltifât-ı âşaf-ı vâlâ himem kim yâraşur
Dâmen-i ikbâlîme ‘arşı fer-âvîz eylese

8. HM14b,Ü12b,E8a,ES9a,T14a

B: HM,E

1. a. ruhsârũf:ruhsârın HM

4. a. çeşmim:çeşm HM,Ü

5. b. ser-zemîn:ser-zîn HM,Ü

- 8 Âşaf-ı Cem-kevkebe Maḥmûd Paşa kim revâ
Her kûlin hem pâye-i ḥâkân u pervîz eylese
- 9 Şadr-ı ‘âlî-şân ki bu zer-beft vâlâyı nola
Pîşgâh u câhına bir ferş-i gül-rîz eylese
- 10 Şehsüvâr-ı ‘arşa-i ‘âlem ki meydân içre ger
Bâd-pâ-yı berg-i refîarı sebük-ḥîz eylese
- 11 Raḥş-ı çâpük-pâ-yı endîşe irişmez gerdine
Her ne deñlü sür‘at-ı refîârını tîz eylese
- 12 Şâhid-i rey’i kim oldur meclis-ârâ-yı şavâb
Ḥâmesin endîşe-i evşâfında ser-tîz eylese
- 13 Böyle müşg-efşân olurdu şafha-i nûr-ı dile
Ḥayret-i ḥüsni de anı yine ta‘cîz eylese
- 14 Ḥüsni-i rûz-efzûn-ı ‘âlem-gîr ne nisbet-i maḥal
Âfitâbı şâne-i zülf-i dil-âvîz eylese
- 15 Nûr-baḥşâ-yı çerâğ-ı mihr-i ‘âlem-tâb olur
İltifât-ı zerre-i nâ-bûd u nâ-çîz eylese

8. b. hem:hemen HM//pâye-i ḥâkân u:pâye-i Cemşid ü HM

9. a. nola:yine Ü b. pîşgâh u:pîşegâh u HM;pîşgâh-ı E,ES

10. -ES

11. -ES

12. a. kim:ki Ü b.evşâfında:vaşfında Ü

14. a. ne:neye HM,E,ES,T b. zülf-i:ḥüsni ES

15. -ES b. nâ-bûd u nâçîz:nâ-bûd-ı Ü,E

- 16 Ey Hudâvend-i suhan-perver nesîm-i midhatuñ
Hâk-i iklim-i hayâli müşg-âmîz eylese
- 17 Ğonçe-i bâğı olurdu nâfe-çîn-i suhan
Ger o hâki reşhâ-i hâmem gül-engîz eylese
- 18 Pür-güher olurdu dâmân-ı ferâh-ı âsmân
Nevk-i hâmem feyz-i taşînüñ güher-rîz eylese
- 19 Tâ ebed pîrâye-i tâ'at kılordım hizmetüñ
Müftî-i hüsn-i kabulüñ anı tecvîz eylese
- 20 Eyledim kesb-i şeref medh-i şerîfüñle sözüñ
Böyle âheng-i mübâhâtı n'ola tîz eylese
- 21 Çok değül bu 'ıkd-ı gevherbârı Rûhu'l-emîn
Kudsîyâne bir kirâmı dest-âvîz eylese
- 22 Devletüñde çekmezem endîşe-i haşm-ı kıltabân
Âteş-i has-pûş-ı tezvîri şerer-rîz eylese
- 23 Nice haşm ol kim kılordım 'âlemi garq-âb-ı hûn
Yâd-ı zulmi çeşmimi bir lahza hûn-rîz eylese

16. b. hayâli:hayâ-yı Ü

19. a. tâ'at kılordım hizmetüñ:hizmet kılordım tâ'atüñ Ü

21. b. kirâmı:kerâmet Ü

24 Devr-i ‘adlũñde anuñ H̄ak âteş-i bî-dâdını
Küşte-i seylâb-ı eşk-i nîm-i şeb-hîz eylese

25 Vahtidür şimden girü bâğ-ı du‘â-yı devletũñ
Ebr-i ma‘nâ reşha-i h̄âmem gül-engîz eylese

26 H̄üsrev-i ikbâlũñe bir hayme-i gül-gûn ola
Âsmân-ı şemşîr-i h̄urşîdi şafağ-rîz eylese

27 Mesned-i iclâlũñe bir ferş ola sincâb-gûn
‘Anber-i şâmı seher kâfûr-âmîz eylese

24. b. nîm şeb-hîz :nîm-hîz E

27. a. sincâb-gûn:sincât-gûn HM;sencân-gûn E,T;sîm-âb-gûn ES

-9-

Der-medh-i vezir-i 'âlî sîret-i Kâpudân Hüseyn Paşa râm-ı icâlâ
Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fâ'lün

- 1 Zihî hidîv-i sezâ-vâr-ı lutf-ı sultânî
Ki kıldı aña şehenşeh vezâret erzânî
- 2 Zihî vezîr-i kavî-tâli'-i humâyûn-ı baht
Kim oldı mazhar-ı feyz-i 'amîm-i Yezdânî
- 3 Müşîr-i memleket-ârâ-yı şâh-ı 'âlem kim
Anuñla buldı şeref mesned-i cihânbanî
- 4 Sütüde âşaf-ı devrân ki olsa lâyıkdur
Bu nüh-perend-i müzer-keş bisât-ı eyvânı
- 5 Ne Âşaf ol ki Süleymân olurdı şermende
Göreydi anda bu dârât u şevket ü şânı
- 6 Bu gûne şafha-i ta'zîme yazdı evşâfin
Debîr-i levh-i dilüñ kilik-i 'anber-efşânı
- 7 Penâh-ı mülk ü milel mültecâ-yı dîn ü düvel
Medâr u bâ'ış-i âsâyış ü ten-âsânî

9. HM15b,Ü13b,E8b,T15a

B: HM

1. b. kıldı aña:aña itdi HM

2. b. kim:ki HM,Ü,T

5. b. şevket ü:sâkit ü Ü

6. a. evşâfin:elkâbın Ü

- 8 Dilîr-i ma'reke-ârâ Hüseyn Paşa kim
Aşıldı küngüre-i 'arşa tîg-ı bürrânı
- 9 O kim şehenşeh-i şâhib-kırânunî olmuşdur
Sütûde-zât sütûde-şifât u zî-şânî
- 10 Zafer-şi'âr u melâ'ik-sipâh-ı serdârı
Yegane âşaf-ı pîrâye bahş-ı dîvânî
- 11 Nice huşûş ile mahşûş hüsni-ikbâli
Nice vücûh ile maqrûn luţf u ihsânî
- 12 Müzeyyen eyleyli tâ cevâhir-i encüm
Bu nüh revâk-ı mu'allâ kıbâb-ı gerdânı
- 13 Müyesser itmedi Hâk bir şeh-i cihânbâne
Bunuñ gibi dahî destûr-ı pâk-iz'ânî
- 14 Ki tâ qadr-i nazâr-ı tab'-ı dâniş-efrûzı
Daqâyıq ile bilür qadr-i ehl-i 'irfânı
- 15 Gelende luţf-ı Hudâ beyle bi-hilâf-ı gümân
Yed-i müeyyedine hâtem-i Süleymânî
- 16 Harâb qalmaya bir yer 'umûm-ı 'adlûñde
Meğer ki 'âşık-ı zârın dil-i perîşânı

11. a. huşûs:vücûh HM,E b. vücûh:huşûs HM,E;vücûd Ü

16. beyitin 2.mısrası ile 17.beyitin birinci mısrası Ü ve E'de bir beyit oluşturmuşlardır

- 17 Kimesne görmeye ağlar zamân-ı luşında
Meğer ki hâlet-i keyf ile çeşm-i mestânı
- 18 Cihânı kabza-i teshîre hep bu cezb eyler
Bu feth ider göre ser-cümle mülk-i İrânı
- 19 Vezîr-i nâmverâ vü dârâ kerem-kârâ
Ayâ muvaffaq-ı te'yîd-i 'avn-i Rabbânî
- 20 Ne deñlü eylesem ikdâm vaşf-ı pâkünde
Olur kemâlûfle nisbet hezâr noķřânı
- 21 Olur vücûh ile zîra ki şıdk-ı da'vâmuñ
Bu şi'r-i pak-i haķîkat şi'âr-ı bürhânî
- 22 Melâl-i hâtır u âşüfteği-i şab' u havâs
Be-best-i nuşk-ı murâdest gevher-efşânî
- 23 Suhan zî hâtır-ı efserde nâ-tamam âyed
Tamâm-ı res ne boved-i mîve-i zemistânî
- 24 Nice güşâde ola fi'l-haķîka sultânım
Cebîn-i şâhid-i dilden bu çîn-i piçânî
- 25 Simât-ı kehkeşân gibi řarķdan ğarbe
Keşide olmuş iken hân-ı luşf-ı sultânî

18. a. cezb:ceyb HM,E,ES

20. -T b. kemâlûfle:kemâlûfte E

21. -T

22. -T

24. b. piçânî:piçânî Ü

26 Revâ mı hiç benim gibi bir suhanverden
Dirîg ide felek-i sifle bir dilim nânı

27 Revâ mıdur ki benim gibi bir suhandânuñ
Ola zamân-ı şerifüñde ey kerem-kânı

28 Ne bir vazîfesi ne üç biñ akçe tîmârı
Ne kâr u bâr u ‘ağarı ne bağ-ı bostânı

29 Ümîdim ol ki olam bezmgâh-ı luţfuñda
Cihâna şu‘le-resân bir çerâg-ı nûrânî

30 Çerâguñ eyle beni kim fûrûg-ı medhûñle
Münevver eyleyeyin bu kühen şebistânı

31 Olanca eyleyeyin vaqf-ı hizmet-i medhûñ
Zebân-ı nâţıka vü kilik-i ‘anber-efşânı

32 Bülendi çünkü me‘al-i kelâmuñ ey Âlî
Du‘âya başla ki bulsun kaşide pâyânı

33 Gezend-i zelzeleden tâ ki ide Hâk sâlim
Bu heft Kûbbe-i Mînâ-yı çâr-erkânı

26. a. gibi bir suhanverden:gibi suhanverden HM

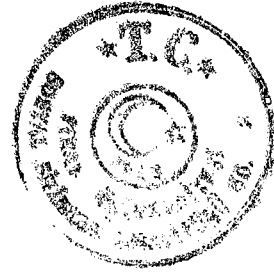
30. b. eyleyeyin:eyleyeyim HM

31. a. eyleyeyin:eyleyeyim HM

32. b. bulsun:buldı HM,E

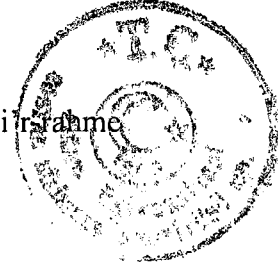
34 Vücûd-ı pâkiñi hıfz eyleyüp hatalardan
Hemîşe ola Hudâ nâşır u nıgehbânı

35 Müzeyyen ola vücûdıyle mesned-i iqbâl
Müşerref eyleye devletle şadr-ı dıvânı

-10-

Der-medh-i merhûm üstâd-ı a'zam Nef 'î Efendi 'aleyhi'r rahme
Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Benim o mihr-i cihân-tâb-ı lâ-mekân-ı suhan
Ki benim sâye-i feyzimdür âsmân-ı suhan
- 2 Benim o gevher-i ahter-nijâd-ı endîşe
Ki şu'lezâr ola anuñla handân-ı suhan
- 3 Benim o levh-i zer-endûd-ı âfitâb-ı dile
Debîr-i nâdire-perdâz-ı dâstân-ı suhan
- 4 Ki nevk-i hâme-i âteş-nişâr-ı fikrimdür
Çerâğ-ı encümen-efrûz-ı dûdmân-ı suhan
- 5 Mişâl-i 'âlem nûr oldı âfitâbsitân
Fürûğ-ı mihr-i zamîrimle hep cihân-ı suhan
- 6 Nesîm-i feyz-i dem subhgâh-ı tab'ımda
Olur güşâde gül-i tâze gülistân-ı suhan
- 7 Bulur ifâza-i kilkimle sebze-i haştım
Tarâvet-i çemen-bâğ-ı câvidân-ı suhan

10. HM16b,Ü14b,E9a,ES11b,T16a

B: HM

1. b. benim:nîm HM

3. a. debîr-i:debîre Ü//âsmân-ı dile:âfitâb-ı dile T;âsmân ES

4. a. âteş-nişâr:âteş-nigâr HM,E,ES

- 8 O deñlü oldı girih-pîç-i rişte-i fikrim
Kim anı hall idemez nâhun-1 benân-1 suhan
- 9 O deñlü buldı güşâyış cebîn-i endişem
Ki reşk ider aña rûy-1 gül-i cinân-1 suhan
- 10 Olur mı şimdi benim gibi bir bu 'âlemde
Girih-güşâ-yı ma'ânî vü nüktedân-1 suhan
- 11 Nühufte gûşe-i tab'ın da genc-i lâ-reybî
Şükufte gülşen-i fikrinde erguvân-1 suhan
- 12 Hem ola kûlzüm-i fikri şitâre-pâş-1 hayâl
Hem ola hâmesi ebr-i güher-feşân-1 suhan
- 13 Şu'â'-1 mihr-i hayâl-i âsmân-1 endişem
Kemend-i câzibe şûh-1 dilistân-1 suhan
- 14 Keşende-gâmze-i bî-mihr-i şâhid-i tab'ım
Sinân-1 ma'reke-ârâ-yı heft-hân-1 suhan
- 15 Ne gâmze şâhid-i hâtır-firîb-i endişe
Ne gâmze dilber-i âfet-resân-1 cân-1 suhan
- 16 Ne gâmze nâvek-i dil-dûz-1 Rüstem-i ma'nâ
Ne gâmze tîğ-1 cihângîr-i Qahramân-1 suhan
- 17 O Qahramân-1 suhan kim yazılmış elqâbı
Se-pâ şikâf-1 hayâl ü cihânsitân-1 suhan
- 18 O şeb-çerâğ-1 belâgat ki olsa layıkdur
Nişar bezmgêhî genc-i şâyegân-1 suhan

- 19 Sütûde pâdişeh-i kâmrân-ı ma'nâ kim
İder cenâbına hep secde hüsrevân-ı suhan
- 20 Cenâb-ı Nef'î-i mu'ciz-beyân ki olmuş ezel
Velî peyâmber-i âhirü'z-zamân-ı suhan
- 21 Nigâr-ı dil-keş-i kudsî-perend-i eş'ârı
Gül-i şükufte-i hürşîd-i âsmân-ı suhan
- 22 Yegâne gevher-i 'âlem-fürûz güftârı
Bahâ-yı maşşül-i bahr-ı bî-girân-ı suhan
- 23 Nihân-güşâ-yı zamîrâ nühüfte fehm-i dile
Ayâ yegâne Hudâvend-i gaybdân-ı suhan
- 24 Ben o belîg-i cihânım ki şimdi hep dirler
Sühanverân-ı zamân u hünerverân-ı suhan
- 25 Nesîc-i kilime dîbâ-yı kârgâh-ı hayâl
Metâ'-ı şî'rime ârâyiş-i dükkân-ı suhan
- 26 Sözüüm o bâg-ı şafâ dür-şikâf-ı kilik-i hıred
O bâg-ı ma'nâya bir çeşme-i revân-ı suhan

18. b. bezmgehî: bir nîgehî Ü

20. b. âhirü'z-zamân: âhir zamân ES

21. a. nigâr-ı: yegâne HM

- 27 Zihî hadîka-i ma'nâ ki hatt-ı müşgîni
Demîde sünbül-i hoş-büy-ı bostân-ı suhan
- 28 Sürûd-ı şûr-ı maḥabbet fezâ-yı mürgânı
Nevâ-yı dil-keş-i tesbîḥ-i kudsiyân-ı suhan
- 29 Ne yâr-ı lutfi naşîb-i mezâk-ı bî-hardân
Ne berg-i lafzı elem dîde-i hazân-ı suhan
- 30 Ne fehmi ider bir iki hod-pesend-i bî-ma'nâ
Ki her biri geçinür şimdi bir fülân-ı suhan
- 31 Muḫârin olmadı gerçi ḳabul-i nâdâne
Değil o mertebe ammâ 'ulüvv-i şân-ı suhan
- 32 Ki anlaruñ ḥased-âlûde yâve dahlinden
Haṭâ-peziir ola bu tarz-ı dilsitân-ı suhan
- 33 Ne gûne medḥi ide bilmem bu nazm-ı garrâyı
Zebân-ı nâtıka-i âteşin beyân-ı suhan
- 34 Ki nazm olunsa eğer fi'l-meşeldür medḥi
Kifâyet eylemeye aña rîsmân-ı suhan
- 35 Zamâne ideli hem âfitâb-ı endişem
Perend-i ma'nâya tamgâ-yı zer-nişân-ı suhan

28. a. şûr-ı maḥabbet: ser-i maḥabbet Ü

31. beyit E'de 32

32. beyit E'de 31

34. -Ü

**EC. YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

36 Bu kârgâh-ı mülemma'-perend-i ma'nâda
Toğunmadı dahî bir böyle perniyân-ı suhan

37 Du'âya başla yeter bu temeddüh ey Âlî
Kim oldu cümle tehî baır-ı fikr ü kân-ı suhan

38 Hemîşe tâ kim ola 'âlem-i tahayyülde
Zebân-ı hâme-i endîşe tercümân-ı suhan

39 Vücûd-ı pâkini 'âlemde eyleye Bârî
Sütûde-i dil-i endîşe vü zebân-ı suhan

37. b. kim:ki ES

38. a. kim:ki ES

-11-

Der-medh-i âfitâb-ı hüsni-ı cihân u Mâh-ı Ken'ân
Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

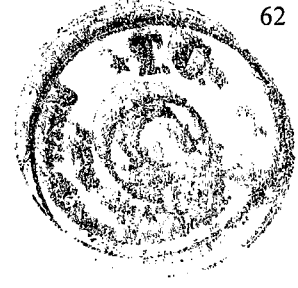
- 1 Giriftâr eyledi gönlüm yine bir şûh-ı müstesnâ
Ki lutf-ı şîve-i refâtûña cânlar virür dünyâ
- 2 Ne refât ol ki bir dem şîveler eylerse gülşende
Hacâletden olur şermende şâh-ı sidre vü tûbâ
- 3 Ne refât ol ki görse şîvesin mestâne gülşende
Şafâsından olur dil-beste aña 'âlem-i bâlâ
- 4 Kıyamet görmeyen görsün bugün ol serv-i bâlâyı
Bu resme nâz ile refâre gelse şarşılur dünyâ
- 5 Hırâmında kalur hayrân olup meftûn u âşüfte
Temâşa eylese cennetde şâh-ı sidre vü tûbâ
- 6 Nedür ol cünbüş-i zîbende ol kâmet te'âlâ Allâh
Nedür ol şîve-i refât ile ol nahl-i müstesnâ
- 7 Gehî gül gibi yüz biñ nâz ile 'arz eyleyüp ülfet
Gehî dünyâ kadar başlar kalur biñ dürlü istignâ

11. HM18a,E10a

B: HM,E

4. a. bugün ol serv-i:bugün serv-i HM

6. a. nedür:neden E

- 8 Meded kaldım taħarrirde ne yüzden olduğın bilmem
Murâd-ı hâtırın âyâne yüzden eylesem peydâ
- 9 Zihî nahl-i muraşsa‘-pûş u serv-i nâz-ı nâzende
Zihî ‘âşık-küş-i hançer-keş-i maħbûb-ı bî-pervâ
- 10 Lebi âb-ı hayâtuñ ‘aynıdur ammâ ki fırsat yok
Ki bir dem teşne leb ben mübtelâ nûş eyleyim ammâ
- 11 Bilûrîn ol iki bâzûya cân virsem ‘aceb mi kim
Bugün bu zûr u bazû ile halkı eyledi der-pâ
- 12 Ol iki sâ‘id-i zîbâsını medħ eylesem bir dem
Gelüp gökden nüzûl eylerdi anı görmeğe Mûsâ
- 13 O barmağlar ki anuñ her birisi bir sîmden hâme
Ki her bir ‘âşıkun göñlün harâb itmekde bî-pervâ
- 14 Nedür bu lezzet-i güftâr ile bu gâmze bu şîve
Nedür bu şîve-i refât ile bu cilve-i ra‘nâ
- 15 Nice döysün meded bu şîve-i güftâre ‘âşıklar
Ya nice eylesün aña taħammül bu dil-i şeydâ
- 16 Âlî mestâne gitmez hançerinden yâ hadenkden
Nice cân kırtarur yâ ‘âşık-ı bî-çâre-i rüsvâ

12. a. zîbâsını medħ eylesem bir dem:sîmîn zîbâsını medħ itsem E

13. a. barmağlar ki anuñ:barmağlar anuñ HM

14. a. şîve: ‘işve E

- 17 Egerçi nergis-i mestî dahî bir şûh-ı âfetdür
Velî bir böyle âfet görmedim ‘âlemde ben şeydâ
- 18 Eğer hışm ile bir kez bakşa Cibrîli helâk eyler
Yâ hâli ‘âşık-ı bî-çârenüñ n’olmak gerek ayâ
- 19 Nigâhı ‘âşıka cânlar bağışlar gerçi bir demde
Velî hışm eyleyince aña olmaz kahramân hem-tâ
- 20 Dür-i dendâni anuñ şanki lâ‘lin Hâkka da lû‘lû
Tebessüm eyledikçe luşf ile eyler anı peydâ
- 21 Ya başdan ol ham-ender ham-i zülf-i perîşanı
Ne ‘âķiller olupdur anuñla ‘âşık-ı rüsvâ
- 22 Eğer bir şemmesi bûy-ı ser-i zülfünden eprişse
Vücûdın maħv iderdi müşg-nâb u ‘anber-sârâ
- 23 Gehî şarf-ı külâhından çıkup yer yer ‘ayân olsa
Anuñ her târne bir ‘âřıkuñ göñlü olur me’vâ
- 24 ‘Aceb bir gün olur mı mest olup bir şahn-ı gülşende
Geçüp bülbül gibi bu şi’ri aña eylesem inhâ
- 25 Helâk itmek midür şaşdın ey şûh-ı bî-pervâ
Neden ben mübtelâya tâ bu deñlü nâz u istiğnâ
- 26 Tekellüf ber-şaraf şimden girtü arama yok çâre
Muħâldür kim saña râz-ı derûn-ı eyleyem ifşâ

- 27 Geçer mi rûzkârım böyle ümmîd-i vişâlûñde
Olur mı yohsa ol bir gün müyesser bendeñe ayâ
- 28 Meded yok 'arz-ı hâle hâlîmi güftâre tâkat
Niçün sen bârî ihsân eylemezsin ey meh-i garrâ
- 29 Benim senden murâdım Hâk bilür kim istikâmetle
Vişâlûñ arzu kılmâkdur ayruk nesne yok aşlâ
- 30 Şu deñlü iltifât eyler ki mest-i rahat olmuşken
Döner bir şîve ile cümlesin eyler anuñ ifnâ
- 31 Sebep bilmez nedür hışm u i'tâba şöyle bir zâlim
Hemân cevri ü cefâdur işleri 'uşşâka bî-pervâ
- 32 Sitem kılmak yanında şanki Mevlâyâ 'ibadetdür
Ne bî-rahm u cefâ-pîşe gözlüdür ol büt-i ra'nâ
- 33 Baña ammâ sitem gelmez ne deñlü câne kâr itse
Hemân her ne iderse eylesün ol kaçlar garrâ
- 34 Be-dâm üftâdeân-murg-ı giriftârem ki der 'âlem
Nemî yâbem rehâ-yı ziîn-şikenc-i zülf-i muhteze
- 35 Giriftârem giriftârem be-dâm-ı zülf-i müşgineş
Talebkârem talebkârem vişâlûñ bî-ser ü bî-pâ
- 36 Eğer lutf-ı inâyet eylemezse hâzret-i Bârî
Olur bir gün müyesser cümle maşşûdım yine peydâ
- 37 Yine evvelki gibi iltifât itsün 'inâyet ile
Bu virân gönlümü yapsun idüp ihsân-ı lâyuşsa

- 38 Kerem senden 'înâyet yine senden ey kerem-kânî
Saña kaldı işim ey kâdir bî-çûn u bî-hem-tâ
- 39 Eğer senden 'inâyet olmaz ise şöyle bî-şübhe
Helâk eyler beni bu cevr ü kahr u nâz u istignâ
- 40 Ezelden Hâk bilür kim iltifât-ı yâr ile böyle
Nice nazm-ı muşaffâ eylemek âsân idi ammâ
- 41 Bugün bir dürlü hayrânım gâm-ı sevdâ-yı 'aşk ile
Ne kendümden haberdârım ne nazm-ı şi'r ü ne inşâ
- 42 'Aceb müşgil olur mehcûr olup dil-ârâdan
Düşesin vâdî-i hicrâne çıka âh u vâveyla
- 43 Eğer yine yüzime iltifât ile nazar kılsa
Ne sözler söyler idim şâhidimdür cümle dünyâ
- 44 Bi-hamdi'llâh söz añlar herkesün kadrini fehm eyler
Büt-i zibâ iken lâyıq mı baña ide istignâ
- 45 Ne kendünden ziyâde bir dahî 'âlemde yârim var
Ne hûd 'aşkuñdan özge var başımda şûriş u sevdâ
- 46 Ümîd oldur ki ol da eyleye şimden girü baña
Nice yüzden keremler iltifât-ı lutf-ı bî-işâ
- 47 Gel ey hâme yine başla beyâna şöyle ki olsun
Demüñden tâze vü ter bâğ-ı nazm u gülşen-i inşâ
- 48 Biraz vaşf eyle anuñ hâl ü hatt u zülf-i ruhsârın
Şafâ virsün derûne böyle şi 'r-i şûh-ı rûh-efzâ

- 49 Cemâli gül gül olmuş tâb-ı mûdan şanki açılmış
Gülistân-ı melâhatde iki dâne gül-i ra'nâ
- 50 Lebi bir gonçedür ki nâz ile gâhî 'ayân eyler
Tebessüm eyledükçe nice nice lû'f-i lâ lâ
- 51 Hudâ kâdirdür anuñ kalbine bir merhâmet virse
Ne var bir bendesin kılsa yine ihsân ile ihyâ
- 52 İlâhi gül gibi gülsün cemâli tâb-nâk olsun
Güneş gibi zevâl el virmesün ol serv-i bî-hem-tâ
- 53 Halâş olmuşdı gönlüm dâ'imâ kaydkâr-ı 'âlemde
Ferâgat kûşesin kılmışdı gönlüm kendüye me'vâ
- 54 Ne seyr-i bâğ-ı gülşen ne hevâ-yı sünbül ü sûsen
Ne meyl-i dilber-i hâtır-şiken ne sâğar-ı şahbâ
- 55 Ta'alluk nice senden kırtarup ceyb ü girîbânı
Ferâgat 'âleminde kalmış idim başıma yektâ
- 56 Bu üslûba getürdim destime bir zevk-i ruhânî
Ki ne pervâ-yı gamze ne hevâ-yı zülf-i 'anbersâ
- 57 Ne firkatden şikayet ne vişâlınden haberdârım
Ne bîm-i hicr ü ne ümmîd-i bûs-ı lâ 'l-i rûh-efzâ
- 58 Çazâ ile görüp ol şûh-ı mümtâz u sitemkârı
Hemân biñ cân ile oldım esîr ü 'âşık u şeydâ

- 59 Gidüp şabr u kararım ihtiyârım kalmadı elde
Görünce ol meh-i garrâyı böyle cilveger zîbâ
- 60 Derûnım âteş-i 'aşk ile reşk-i lâlezâr oldu
Vücûdım âteş-i 'aşk ile oldu mâye-i sevdâ
- 61 Gözümden dâ'imâ akmakta eşk-i erguvân-günüm
Egerçi sözlerimdür her biri bir güvher-i yektâ
- 62 Esîr itdi beni her târ-ı mûy-ı müşğbâr yine
Perîşân zülf ü pür-'işve büt-i meh-i tal'at-ı zîbâ
- 63 Dirigâ gitdi başdan 'aql u fikrim bî-mecâl oldım
Ne kendümden haberdârım ne hûd dünyâ ola dâna
- 64 Hemîşe iltimas eylerdi gönlüm hazret-i Hâkdan
Ki ol şâha varup ahvâlim-i hep eyleyem inhâ
- 65 Meğer bir gün bu Zâl sepîd ebrû-yı gaddare
'Ayân itmişdi ruhsârında 'aks-i lâle-i hamrâ
- 66 'Ayân oldu hemân karşıda ol fettân-ı meh-peyker
Ki yüz biñ nâz ile geldi kıllup ızhâr-ı istignâ
- 67 Gülüp yüz biñ tebessümle gelüp nâz ile güftâre
Hezârân 'işveler gösterdi kim yok itmeğe yara
- 68 Muhaşşal cümle naqd-i 'aql u fikrim eyledi gâret
Ne dilde şabr kaldı ne gönülde tâkat u pervâ
- 69 Nice yüzden kıllur şive ki 'aqlın çâk ider âdem
Bilinmez neydüğü anuñ ne zîbâ hûb olur Hâkka

- 70 Ne şîve şîve-i 'âşık-keş-i şûr-efgen-i 'âlem
Ne şîve şîve-i are'yış-ı dîbâce-i dünyâ
- 71 Alup şabr u karar u 'aqlımı hem yine emr eyler
Ki niçün 'âkılâne söylemezsin ey dil-i seydâ
- 72 Şafâ-yı tab ' ile râhat gerek söz dimege şâ'ir
Belî âyîne muğber olsa olmaz anda söz peydâ
- 73 Şafâ-yı hâtır olsa bende görse nazm-ı rengîni
Nice olurdu 'âlemde o şâh-ı mülk-i istignâ
- 74 Biraz luğf eyleyüp luğf ile alsa gönlümü deste
Belâgatda muğarrer gösterdim ben yed-i beyzâ
- 75 Ben ol üstâd-ı mu 'ciz-gû-yı bî-pervâ-yı nazmım kim
Benim hep şikârimdur suhan fenninde hep dünyâ
- 76 Ben ol şâhenshah-i iklim-i ma'nâyım ki endişem
İder bir demde biñ dürlü suhanda şîveler peydâ
- 77 Ben o şâhib-kırân-ı 'âlem-i nazmım ki dünyâda
Ne deñlü var ise şâ'ir baña teslim olur Hağğa
- 78 Sözüüm âb-ı hayât-ı rûh-bahş-ı mülk-i rûhânî
Kelâmım kalb-i ma'nâya rûh-ı pâkdür güyâ
- 79 Nice böyle mübâhât itmeyim ki nice demlerdür
Cihâna dil-beste-i nazmım olupdur cümle ser-tâ-pâ
- 80 Velî şimdi o deñlü mübtelâ-yı şifte hâlim yok
Ki ne gendüm bilüp fehm eylerin ne nükte-i ma'nâ

81 Şu deflü hayrete düşdüm gam-ı ‘aşk ile billâh
Vücûdîmdan haberdâr olduğum bilmem bugün Hakkâ

82 Görüp bir dem eğer luğfin temmennâ-yı murâd itsem
Olur ol demde bir şîr-i jiyân u bîrcân-ı fersâ

83 Muhaşşal şöyle izân eyledim ki gayrı ‘âlemde
Hemân kendi bilür her ne iderse hûb-ı müstesnâ

84 Gerek cevr ü cefâ itsün gerek mihr ü vefâ kılsun
Efendîmdür gözümdür sevdiğîmdür cümle hep a‘lâ

85 Bunuñ hep cümlesi aşâr-ı hüsn ü ‘aşkdur yoħsa
Cefâ itmek değül kaçdı anuñ ‘uşşakna hâşâ

86 Göñül gam çekme böyle cevr iderse şimdi ol âfet
Yine bir dem olur kim luğf ider biñ dürlü pervâ

87 Virüp lâ‘l-i lebinden bûseler hem bâğ-ı rûyından
Gül-i şeftâlüler ihsân ide ol serv-i müstesnâ

88 Muhaşşal hâtır-ı nâ-şâde gelmez nice biñ ihsân
İde ol mihr-i ‘âlem-tâb evc-i nâz u istignâ

89 Hudâ göstermesün dünyâyı bir dem baña çün sensiz
Ki sensiz cân olur mı tende ârâm eyleye hâşâ

90 Hudâ göstermesün ol vaqti kim sensiz bakup dehre
Gelüp yâdîma feryâd eyleyem ol kâmet-i balâ

90. a. dehre:serve E

**EC. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

91 Hudâ göstermesün ol vaqti kim gülşende hicrûñle
Gözüme âteş-mağz ola her bir gönçe-i hamrâ

92 Çeküp el gûşe-i miñnetde cümle ‘ayş u ‘işretten
Geçe âh ile evkâtım gözümden hûn idem icrâ

93 Hemîşe yâd-ı ruhsârufıla çeşmimden aqup yaşım
Bu gûne eyleyem bâd-ı şabâya hâlimi inhâ

94 Ki ey bâd-ı şabâ gül yüzlü yârimden haber var mı
Ne gördün bir haber vir uğrasın kûyına ahyâna

95 Kimüñle şâlinur ol kâmet şimşadımız bilsek
Kim eyler nâzına anuñ bizim gibi niyâz ayâ

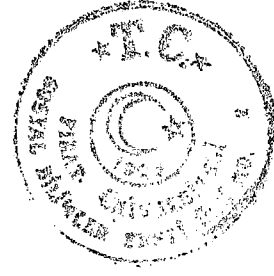
96 Yine sünbül gibi hoş-bû mıdur zülf-i perîşanı
Yâhûd gül gibi ruhsârı gelüp açılmada mı yâ

97 Kim eyler her girişme eyledikçe sînesin yâre
Kim eyler her nîgâhından anuñ biñ dürlü vâveylâ

98 Ne fettân-ı âfet pür-‘işve şûh-ı seng-dildür kim
Terahhumdan eser yok hiç andan ‘âşığa kaç‘â

99 Eğer bir demde tîğ-ı gamze-i merdüm-keş-i nâzı
Cihânı katl-i ‘âlem eylerse gelmez yâdına pervâ

100 Ne hûni zâlim bî-rahm-ı sengîn-i dil olur ya Rab
Ki kalmaz ‘âşık-ı zâre nigâh-ı merhâmet aşlâ

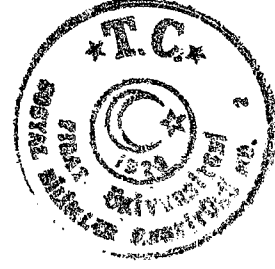

- 101 Gehî ammâ ki deryâ-yı şafâsı cûş idüp gelse
Miyân-ı bezme handân u tarabnâk u hayât-efzâ
- 102 Eğer yüz biñ günâhı olsa da 'uşşâk-ı mahzûnuñ
Yine 'afv u 'inâyetle bağışlar ol büt-i zîbâ
- 103 Gehî bir hicrin pinhân olup 'izhâr ider âteş
Gehî luţfi ile yüz biñ cürmüñi 'afv eyler ol tenhâ
- 104 Bilinmez Hâk budur kim meşrebî ol Mâh-ı Ken'ânuñ
Gehî âb-ı hayât u gâh olur bir âteş-i sevdâ

-12-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Müjde ey dil kim cihânuñ qahramânıdur gelen
Rûzgâruñ Rüstem-i şâhib-kırânıdur gelen
- 2 Müjde ey dil kim yine kılduñ sa'âdet iktisâb
'Âlemin sermâye-i emn ü amânıdur gelen
- 3 Müjde ey dil kim yine bulduñ hayât-ı sermedi
Cism-i dîn ü devletüñ rûh-ı revânıdur gelen
- 4 Derd ü gâmdan hâtırî âzâde her ehl-i dilüñ
İltifât u luğf ile râhat resânıdur gelen
- 5 Hem Süleymân-ı zamânuñ Âşaf-ı Cem şevketi
Hem cihânuñ Mehdî-i şâhib-kırânıdur gelen
- 6 Her müşîr-i kâr-fermâ-yı kıyas itmek bunı
Pâdişâhuñ bir vezîr-kâr-dânıdur gelen
- 7 Hem yegâne ma'delet-perver müşîr-i ekremî
Hem sûtûde maḥrem-i râz-ı nihanıdur gelen

17.Ü11b,T13a

3.b.dîn ü:dîn-i Ü

4.a.derd ü gâmdan hâtırî:derd-i gâmdan hâtır Ü

5.b.şâhib-kırânıdur:sâhib-zamânıdur T

- 8 Dâver-i dîn perveri şâhib-kırân-ı 'âlemî
Şaf-şiken destûr-ı nuşret akrânıdur gelen
- 9 Reh-güzârından şavulsun her şegâl-i hilekâr
Pişezâr-ı devletüñ şîr-i jiyânıdur gelen
- 10 Pençe-gîr olmaz bunuñla her peleng-i şîr-i ceng
Kûhsâr-ı heybetüñ bebr-i yabânıdur gelen
- 11 İşidelden rûh-ı kıudsîden peyâm-ı maqdemîn
Gûşuma her dem şadâ-yı müjdegânıdur gelen
- 12 Bezm-i iqbâlînde şimdi çeşm-i gambîn-i dile
Bâde-i râhat-fezâ-yı şadmânıdur gelen
- 13 Muṭrıb-ı bezm-i şafâdan gûş-ı ümmîde bugün
Nağme-i işret-fürûz-ı kâmrânıdur gelen
- 14 Şıdk-ı pâk ile devâm-ı devlet ü iqbâline
Her lisâna şûret-i seb'a'l-meşânîdür gelen
- 15 Nice demdür kim bu resme hâṭır-ı nâ-şadıma
Dâ'imâ fikr ü şenâ-yı 'izz ü şânıdur gelen

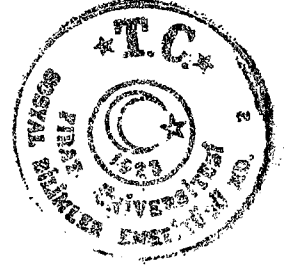
8.b.akrânıdur:âferînidür T

9.b.jiyânıdur:ziyânıdur Ü

13.a.ümmîde bugün:ümmîd ile T

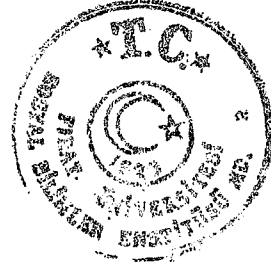
14.b.şûret-i:şûre-i T

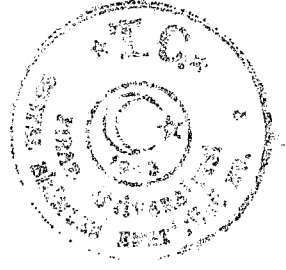
- 16 Her zamân ya'nî zebân-ı tûfî-i endîşeme
Midhat-ı câh-ı celâl-i câvidânîdür gelen
- 17 Dergeh-i devlet-medâr-ı hazret-i sultânıma
Bu şenâkâr-ı kadîm nâ-tüvânîdür gelen
- 18 Gülsitân-ı pür-bahâr devlet ü iqbâlinüz
Bülbül-i hoş-nağme-i nev-dastânîdur gelen
- 19 Nice demdür ki hulûş-ı kalb ü şıdk-ı pâk ile
Bende-i hizmet-güzâr-ı âsitânîdur gelen
- 20 Hem hulûş ile du'â-gû-yı devâm-ı devleti
Hem nedîm-i bezl-senc-i nüktedânîdur gelen
- 21 Hâk-i pâyine yine dür-pâş-ı ma'nâ olmağa
Âlî-i İsfî-dem ü mu'ciz-beyânîdür gelen
- 22 Sâhîr-i mu'ciz-tırâz-ı hâvarî olmazsa da
Nazım-ı sihr-i âzmâ-yı Şîrvânîdür gelen
- 23 Feyzî-i pâkîze-gevher olmasa bî-iştibâh
Enverîdür yâ Kemâl-i İşfehânîdür gelen
- 24 İşte geldi şimdi hallâl-i ma'ânî 'âleme
Bundan evvel şanma hallâk-ı ma'ânîdür gelen
- 25 İttifâk-ı ehl-i inşâf-ı suhandân ile hep
Şâ'ir-i mu'ciz-edâ 'Örfî-i şânîdür gelen
- 26 İhtiyâcî yok cenâb-ı midhatuñ kim söyleyim
Menkıbet-güyende-i cârî-zebânîdür gelen

27 Söz değıldür bu nişâr-ı bezmgâh-ı midhate
Gevher-i tâbân-ı genc-i şayegânîdür gelen

28 Oldur ümmîdim ki ol mazhar-ı hüsn-i kabûl
Hâk-i pâye 'âlem-i gayb-ı armağânîdür gelen

KITÇALAR

-1-

Қыт'а-и дер-медһ-и Шадразам мерһум Һәфиз Аһмед Паша 'aleyhi'r-rahme
Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'îlün

- 1 Ey Süleymân-ı zamânuñ Âşaf-ı Cem-şevketi
Vey şehenşâh-ı cihânbanuñ vezîr-i a'zamı
- 2 Sensin ol destûr-ı kâmil kim felek devr ideli
Eyleyen feyz-i kerâmetle mükerrerrem âdemi
- 3 Bir şehenşâh-ı cihânbanê nasîb itmiş değıl
Bir senüñ gibi vezîr-i kâr-dân-ı a'zamı
- 4 Sensin ol serdâr-ı 'âdil kim idüp her menzili
Gülşen-âbâd-ı irem âşâr-ı feyz-i maқdemi
- 5 Olmaya bir mûr-ı âzurde ser-a-ser çutsa ger
'Asker-i encüm-şümâr ile fezâ-yı 'âlemi
- 6 Ol қadar 'âlim zamânuñda şafâ kesb itdi kim
Anmaz oldu kimse devrân-ı çarabnâk-i Cemi
- 7 Mazһar-ı tevfiқ-i Һaқ olmuş dilin ol deñlü kim
Һüsн ü tedbîr ile def' eyler қазâ-yı mübremi

1. HM21b,Ü16a,E12a,ES13a,T18a

B: HM Der-medһ-i һазret-i Һәфиз Аһмед Паша E

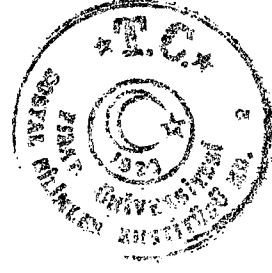
1. a. şevketi:kevkebi ES

2. a. destûr-ı:stûr-ı HM,Ü//kim felek devr ideli:ki devr ideli HM,Ü b. eyleyen:eyleyim HM

3. b. vezîr-i kâr-dân-ı a'zamı:müşîr-i kâr-dân-ı i'lâmı HM,E,ES

5. a. çutsa:dutsa ES

7. b. tedbîr ile def':tedbîri ider def' Ü

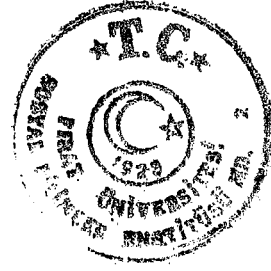
- 8 Hüsni re'yüfiden eger Âşaf'da olsaydı eser
Hiç gitmezdi Süleymânüñ elinden hâtemi
- 9 Ger murâd itse tabîb-i çâre-sâz-ı şefkatüñ
Nûş-dârû-yı hayât eylerdi niş-i erķamı
- 10 Nice yıl evvel bunı medh-i şerîfünde dimiş
Enverî ol vâdî-i nazmuñ edîb-i aķdemi
- 11 Der-hüner ez-re'y-i tû nev'ist fazl-ı hayderî
Der-sehâ ez-dest-i tû-cûdist cûd-ı Hâtemî
- 12 Vaşf-ı pâküñde bu nazm dil-pezîrimdür benim
Hüsrev-i endişemüñ nakş-ı nigîn-i hâtemi
- 13 Hâfız-ı mahrûse-i 'âlem zâhîr-i saltanat
Âşaf-ı revnak fezâ-yı şadr-ı dîvân-ı Cemi
- 14 Hâzret-i paşa ki tedbîr ü şecâ'atle bugün
'Âlemüñ oldur yegâne Âşafı Cem Rüstemi
- 15 Feyz-i lutfuñla muhâl-güyâ olursa tab'ımuñ
Hayret-i medh-i şerîfünle zebân-ı ebkemi
- 16 Böyle ta'bir eylemiş güyâ ki hasb-i hâlimi
'Âlem-i endişemüñ bir sâhir-i mu'ciz-demi

11. b. ez-dest-i tû cûdist cûd-ı Hâtemî:ez-lutf-ı tû cûd u Hâtemî Ü
12. b. endişemüñ:endişenüñ HM,E,ES
14. a. şecâ'atle:şecâ'atde ES
15. a. lutfuñla:medhiñle HM,E//tab'ımuñ:nazmımuñ HM,E
16. b. endişemüñ:endişenüñ HM,E,ES

- 17 Dest-i fikrem ger nebûd efsurde ez-sermâ-yı ğam
Ez-gülistân-ı senâ hâyeş çe-gül hâ çidemî
- 18 Vâkı'â ger virmese mir'ât tab'-ı pâkime
Jeng-i ğam bu 'âlemüñ endîşe-i niş-i demi
- 19 Cevher-i ma'nâ gibi cümle olurdu âşikâr
Sîne-i endîşenüñ hep anda râz-ı mübhemi
- 20 Rûzgâruñ deĝme bir derdine virmezdim vücûd
Cânıma kâr itmese ĝâyet bu derd-i muhkemi
- 21 Kim ne sîm ü zer ne hizmetkâr cümle ber-țaraf
Pây-mâl itdi beni bu cümlenüñ derd ü ĝamı
- 22 Tâkatim tâk oldu hûd her dem bu ĝüne çekmeden
Derd-i bî-pâyân-ı ta'n-ı her har-ı lâ-yefhemi
- 23 Ber-murâd eyler beni bir ĝün diyü bu ta'n ile
Ma'rifet taşşîl kılduñ sen de zu'mınca hemî
- 24 Şarf-ı evkât eyleyüp taşşîlüñe sa'y itdüĝüñ
Çâre eyler mi gör ol beyhude-i lâ-yelzemi

18. a. tab'-ı pâkime:pâk-i tab'ıma E b. niş:pîş Ü
19. b. endîşenüñ:endîşe Ü
20. b. cânıma:câne HM,Ü
24. a. taşşîlüñe:taşşîle Ü b. lâ-yelzemi:bâlâ teri Ü

- 25 Bâri taḥşîl-i ma'âş itmiş olayduñ şimdi ger
Çekmez idüñ böyle kayd-ı esb ü teşvîş-i yemi
- 26 Nice kerre ben dahî taḥkîk ü takrîr eylesem
Aña naşsu 'ilme'l-insâne mâlem ya'lemi
- 27 Kârger olmaz benim güft ü şinîdem zerrece
Nice vech ile olur endîşe bil ki mülzemi
- 28 Devletüñde oldur ümmîdim velî şimden girü
Aça gül gibi dil-i pür-pîç ü tâb u dirhemi
- 29 Hânde-i şubḥ-ı şafâ-baḥşâ-yı nev-rûz-ı tarab
Neşve-i câm-ı neşât-engîz-i bezm-i hurremi
- 30 Böyle refât eylesün meydân-ı medḥîñde biraz
Kilkimüñ raḥş-ı siyeh-zânû-yı müşğîn perçemi
- 31 Ger begüyem fi'l-meşel mülkî bedîn nâçîz baḥş
Ey ki deryâ-yı muḥît ez-çeşme-i cûdeş nemi
- 32 Hem zuḥûr-ı şîd zamîreş mihr-i enverü'l-ma'î
Hem zi-ebr-i ḥâmeş deryâ-yı ma'nâ şebnemi

25. b. esb ü:âb-ı ES

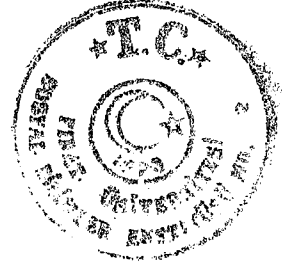
26. a. takrîr:tedkîk ES

27. b. nice vech:nice biiir vech Ü//mülzemi:yelzemi Ü

28. b. pür-pîç ü tâb u dirhemi:bir genc ü târ-ı dirhemi Ü

30. a. eylesün:eyleye Ü

32. -Ü,T

- 33 Der-tû mi-bahşî zi-luţf-ı şâmilet sehlest sehl
Hiç ez in yek kaçre deryâ-yı tû mîgîred kemi
- 34 Hâk bilür ümmîd-i ihsânüñla geldim yoḥsa ben
Deyn alup billâh gelmezdim bu deñlü derhemi
- 35 Lâyık oldur kim ola devrũñde erbâb-ı suḥan
Ol kaçdar müstağrıķ ‘ayş u neşât u bî-gamı
- 36 Kim biri câm-ı şafâ çekse felek biñ reşk ile
Ehl-i taḅ‘uñ ber-mezîd olsun diye ‘ayş u demi
- 37 Bir benim gibi huşûşâ nükte-pîrâ-yı suḥan
Kim olupdur fikrimũñ bunca ma‘ânî mülhemi
- 38 Kâm-ı yâb olsun zamân-ı devletũñde şöyle kim
Reşk ile olsun ḥasûd-ı kaçtabân u azlemi
- 39 Ol ki anuñla bilür aḥvâlimi gûş eyleyen
Mâcerâ-yı Mûsa-i ‘Ümrân u ḥâl-i Bel‘ami
- 40 Ol benim kim siḥr-i câdũ-yı ḥayâlimdür benim
Eyleyen ber-bâd-ı i‘câz-ı Mesîḥ-i Meryemi

33.-T

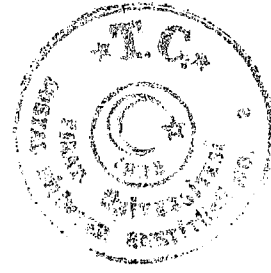
35. a. erbâb-ı suḥan:erbâb-ı hüner ES

38. b. kaçtabân:nâ-bekâr T;kaçtabân-ı ES

39. -Ü

40. a. kim:ki HM,E,ES b. eyleyin:eyleyim HM

- 41 Ğamze-i nâhîd bikr-i fikrimüñ hem-hâbesi
Meryem-i endîšemüñ Cibrîl ma'nâ-i maħremi
- 42 Peyrev-i 'Örfi-i mu'ciz-gû-yı ĩudsî fıtrâtıma
Enverîdür fikrimüñ gerçi edîb-i iĩdâmı
- 43 Feyzî-i mu'ciz suħan oldu hemîşe fikrimüñ
Bezm-i hâş ma'rifetde hem-zebân u hem-demi
- 44 Âfitâb-ı ĩab'ımuñ feyz-i ilâhî pertevi
Mu'ciz-i ĩüftârımuñ nuĩĩ-ı Mesîhâ tev'emi
- 45 Ol şükufte şâ'ir-i pâkîze-güyem kim dirin
Şi'rimüñ yâd eylemek olsa ehemm ü elzemi
- 46 Bülbül-i bâĩ-ı vişâl ü muĩrıb-ı bezm-i şafâ
Nevħa-senc-i firĩat ü şiven-tırâz-ı mâtemi
- 47 Şâne-i kilk-i ĩayâlimle ĩüşâyış buldı hep
Tırra-i nev-şâhid-i endîşenüñ pîç ü ĩamı
- 48 Pençe-gîr olmaz benimle işte meydân-ı suħan
'Arşa-i nazmuñ geĩen Ēiv-i sırruñ u Neyremi

42. -HM,Ü,E,T

43. -HM,Ü,E,T

45. a. dirin:dirim HM

47. b. endîşenüñ:endišemüñ Ü,ES

- 49 Nice bir Âlî bu lâf sırr-ı seri ben bilürin
Gevher kim mâye-i gencîne-i endîşemi
- 50 Şol du'âya şıdık ile başla hemân şimden girü
Kim ola âmîn Cibrîl-i emînüñ hem-demi
- 51 Tâ ki tezyîn eyleye her şeb nücûm-ı zâhire
Bu mu'allâ heft evreng-i muraşsa' îâremi
- 52 Eyleyüp şadr-ı mu'allâyı müşerref dâ'imâ
Eyleye aşâr-ı 'adliyle müzeyyen 'âlemi
- 53 Hâk Te'âlâ eylesün gayr-ı mufarık zâtına
Himmet-i pâkân-ı aşhâb-ı Resûl-i Ekremî

49. a. bilürin: bilürim HM b. gencîne-i endîşe mi: endîşe-i gencîne mi HM

53. b. himmet-i pâkân-ı aşhâb-ı: himmet-i aşhâb-ı pâkân ES

-2-

Kaşide-i der-medh-i müşârü'n-ileyh rahmet ü Allâh-ı

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Ey vezîr-i a'zam-ı şâhenşeh-i rûy-ı zemîn
Vey müşîr-i kâr-dân-ı hüsrev-i 'âlem-penâh
- 2 Şafder-i gâzî sipehsâlar mansûrû'l-livâ
Âsaf-ı Cemcâh destûr-ı Süleymân-bârgâh
- 3 Tîğ-ı âteş-gûn-ı kahrı şu'le-i dûzah-feşân
Kûşe-i pehnâ-yı luţfi gülşen-i tûbâ giyâh
- 4 Cûd u 'adli gülşen-i dehre nesîm ü selsebîl
Re'y ü fikri âsmân-ı devlete hûrşid ü mâh
- 5 Meclis-i iqbâline bir micmer-i gevher-nigâr
Mesned-i iclâline bir pîşkâr-ı zer-külâh
- 6 Âsmân-ı kevkeb-ârâ-yı cihân-ı kevkebe
Âfitâb-ı nûr bahş-ı âsmân-pîrâ-yı câh

2. HM23b,Ü17b,E13a,ES14b,T20a

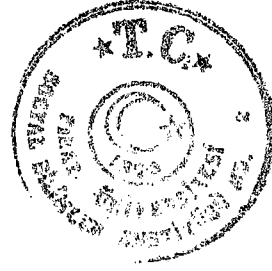
B: HM,E Başlıkta kasîde denilmesine rağmen kit'adır.

2. b. Cem-câh-ı:Cem-câh u Ü

3. b. kahrı:kadd-i Ü

4. a. cûd u 'adli:cûd-ı 'adli Ü b. âsmân-ı:dünyâda Ü

5. b. pîşkâr:pîşgâh ES

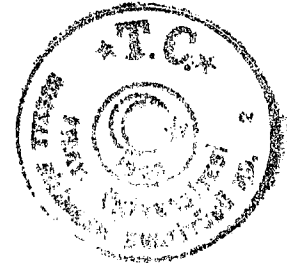
- 7 Böyle olmuşdur baña dâ'im niyâz-ı nîm-şeb
Böyle cârîdür zebânımda benim her subhgâh
- 8 Kim ide feyyâz-ı 'âlem devlet ü iqbâlûni
Rûz-efzûn u ziyâde şubh u şâm u sâl u mâh
- 9 Nice âgâz itmeyim kâr-ı du'â vü medhiñe
Bezm-i 'âlemde edâ oldukça vird-i pençgâh
- 10 Ol nevâziş ol 'atâ kim eyledüñ ben bendeñe
İtmemişdür dahî bir meddâhuña bir pâdişâh
- 11 Hem seferden 'afv idüp hem nice ihsân eyledüñ
Eyleyüp ahvâlîme 'ayn-ı 'inâyetle nigâh
- 12 Ger meded-kâr olmasa ihsânûñ olmuşdum hemân
Yâ 'adem mülkine yâ mülk-i fenâya rev be-râh
- 13 Yoğidi bir dâne zîrâ arasam ter kîsede
Dirhem ü dînâr kısmından berây-ı harc-ı râh
- 14 Hem şu deñlü var idi za'fım ki düşse üstüme
Baña bir kûh-ı girân gibi gelür berg-i giyâh
- 15 Biñ nîyâz ile yine yüzler sürüp dergâhuña
Hân-ı luţfuñdan olur Âlî bu resme behre-hâh

7. b. zebânımda:zebânımdan E

9. b. vird-i:şul ES

13. a. arasam:ism ES//tih-i kîsede:ter-i kîsede Ü

14. b. gelür:gelürdi Ü,ES,E

- 16 Kim nice hûn-ı cigerle bulduğı nân pâreyi
 apmaya bir bî-mürüvvet altabân-ı rû-siyâh
- 17 Bundan adem bir cefâcu zâlimüñ hôd bî-sebeb
 Dest-i zulmünden neler çekdim neler ben bî-günâh
- 18 Şöyle olmuşdım ki yüz biñ nâliş ü feryâd ile
 Luf-ı Hadan şubha dek her şeb olurdım dâd-hâh
- 19 Devr-i ‘adlûñde bi-amdi’llâh kim oldu hele
 Kim odur ‘ıyd-ı humâyûn-ı cihân bî-iştibâh
- 20 Şayha-i hişmuñla zulmet-hâne-i bahtı nigûn
 Şadme-i ahruñla hep ruhsâr-ı ibâli siyâh
- 21 Ha budur kim ol sitem-pişe le’im-i bed-fa’âl
 İtmek ile hâlimi gâyet perîşân u tebâh
- 22 Bir zamân olmuşdı hûn-âlûde eşkiyle zemîn
 Bir zamân âyine-i arha keder virmişdi âh
- 23 Devletüñde şimdi ammâ şöyle bir ‘âlemdeyin
 Kim işim şükr eylemek her bâm-dâd u şâmgâh

16. a. kim:ki HM,ES//bulduğı nân pâreyi:bulduğı zamân pâre Ü//pâreyi:pâre HM,Ü,T

18. a. nâliş ü:âteş ü Ü;nâle vü ES

20. a. şayha-i:şubha Ü//bahtı:hışmı ES

21. a. le’im:lâ’in HM,E,ES//bed-fa’âl:hôd-fa’âl ES

22. a. zemîn:hemân Ü

23. a. ‘âlemdeyin:‘âlemdeyim HM,ES

- 24 Gül gibi eyler güşâde gönçe-i bâğ-ı dilim
Gâh seyr-i nağmezâr-ı çâr bâğ-ı çârgâh
- 25 Gâh olur nev-şâhid-i hâlvat-sarây-ı fikrime
Şâhn-ı gülzâr-ı bihişt-âbâd-ı ma'nâ cilvegâh
- 26 Kârbân-ı kişver-i endîşe ya'nî vâridât
Reh-güzâr-ı hâtırımından geçdüğünden gâh gâh
- 27 Kehkeşân-ı âsmân-ı 'âlem-i ma'nâ gibi
Deşt-i pehnâ-yı derûnım oldu bir bir şâh râh
- 28 Eyledi üstâd-ı ma'nâ perniyân-ı medhiñe
Kûşe-i dükkân-ı pür-nağş-ı hayâlim kârgâh
- 29 Feyz-i medh feyz-i bahşınla olursa çok değül
Ey Hudâvend-i Hudâvendân-ı ma'nâ-i destgâh
- 30 Tahtgâh-ı mülk-i ma'nâya hayâlim şehriyâr
Hüsrev-i endîşeme şehr-i tahayyül tahtgâh
- 31 Himmetim şimdi añadur kim dilimden olsa ger
Dest-i luţfuñ ber-ţaraf-sâz-ı ğam-ı endîşegâh

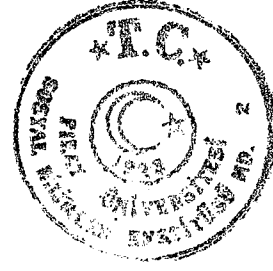
24. a. gül gibi eyler:gül eyler HM b. nağmezâr-ı çâr bâğ-ı çârgâh:çâr bâğ-ı nağmezâr-ı hârgâh ES

26. a. kârbân:nigârbân HM

27. b. bir bir:yer yer HM

29. -Ü

31. a. kim:ki HM,E,ES

- 32 Bir cevâhir-hâne-i endîşe bünyâd eyleyin
Sâha-i medh-i şerifünden Hudâ olsun güvâh
- 33 Kim nazîrûñ hiç görmiş olmaya çeşm-i hayâl
Eyleyelden hâne-i çarhı binâ şun'-ı ilâh
- 34 Söz nihâyet buldı agâz-ı du'â itsem nola
Kim ezelden böyledür mülk-i suhanda resm ü râh
- 35 Tâ ki meydân-ı felekde eyleye efrâhte
Ağ dibâ râyet-i şubhı şeh-i encüm-i sipâh
- 36 Cünd-i ervâh-ı kirâm-ı evliyâullâh ide
Sâye-i râyât-ı baht u himmetüñ ârâmgâh
- 37 Mevkib-i iqbâlûñe te'yîd-i Bârî-i pîşvâ
Bârgâh-ı kadrûñe 'arş-ı mu'allâ pîşgâh
- 38 İltifâtuñ her zamân erbâb-ı tab'a çâre-sâz
Âsitânuñ ehl-i nazma dâ'imâ ümmîdgâh
- 39 Çeşm-i nâ-bînâ-yı baht-ı vâjgûn-ı düşmene
Çâh-ı dilgîr-i fenâ olsun hemîşe hâbgâh

32. a. bünyâd:âbâd E,ES//eyleyin:eyleyim ES b. şerifünden:şerifünde E,ES

33. a. nazîrûñ:nazîr HM,Ü

34. b. resm ü râh:resm-i râh E,ES

39. a. vâjgûn-ı:vâjgûne Ü

-3-

Der-medh-i merhûm velîyyü'n-ni'am Gâzî Halîl Paşa aleyhî'r-rahme
Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'îlün

- 1 Hamdulillâh geldi ol 'âlem ki cümle ehl-i dil
Buldılar kâlâ-yı nâ-yâb-ı şafâ-yı râygân
- 2 Hamdulillâh şimdi ol hengâmdur kim oldılar
Neşve-i câm-ı sürûr ile gönüller şâdmân
- 3 Hamdulillâh şimdi ol eyyâmdur kim cân virür
Bir dem-i cân-bahşına devr-i Cem ü Nûşrevân
- 4 Şimdi ol devr-i humâyûndur ki te'sîr-i neşât
Eyledi pîr-i kühen-sâl-i sipihri nev-civân
- 5 Şimdi ol 'ıyd-ı mübârekdür ki oldı her dile
Şâhîd-i nâzende-i maşûd-ı aslî der-miyân
- 6 Şimdi ol demdür ki reşk eyler fezâ-yı 'âleme
Gülşen-i pür-reng ü bûy-ı nûzhet-âbâd-ı cinân

3. HM25b,Ü19a,E13b,ES15b,T21b

B: HM Kâsîde-i der-medh-i vezîr-i a'zam Gâzî Halîl Paşa E

1. a. 'âlem:eyyâm HM

2. a. hengâmdur:eyyâmdur HM

3. a. eyyâmdur:hengâmdur HM b. Nûşrevân:Nûşrevân Ü,ES

5. -Ü

6. b. gülşen ve nûzhet kelimeleri ES'de yer değiştirmiştir.

- 7 Oldı envâr-ı ‘adâletle münevver şeş-cihât
Buldı aşâr-ı sa’âdetle şafâ kevn ü mekân
- 8 Her yañadan müjde-i feyz-i ilâhi cilveger
Her tarafından bâd-ı nevrûz-ı meserret gül-feşân
- 9 Çıkdı eflâke sürûd-ı sakinân-ı sâhire
Tutdı hep dünyâyı gül-bâng-ı sipâs-ı kudsiyân
- 10 Sadr-ı ‘âlîye şeref virdi sa’âdetle yine
Var ise ol dâver-i dîn-perver-i devr-i zamân
- 11 Ol Halîl ism-i celîlü’ş-şân kim evsâfını
Böyle yazmış şafha-i ta’zime kilk-i dür-feşân
- 12 Çâre-sâz-ı dîn ü devlet iftehâr-ı saltanat
Mesned-ârâ-yı şadâret şafder-i şâhib-kırân
- 13 Âsaf-ı Cem-câh u Eflâtûn İskender-cenâb
Kahramân-ı dâd-pîşe Rüstem-i Hüsrev-nişân
- 14 Hâzret-i paşa-yı ‘âdil kim vücûd-ı pâkini
Eylemiş luţf-ı Hudâ ser-çeşme-i emn ü âmân

7. b. sa’âdetle:‘adaletle ES

8. b. tarafından:tarafından HM,Ü,T

12. beyitin 2.mısrası ile 13.beyitn 2.mısrası ES’de 12. beyiti oluşturmuşlardır

13. -ES

14. a. kim:ki HM b. luţf-ı Hudâ:luţf-ı HM

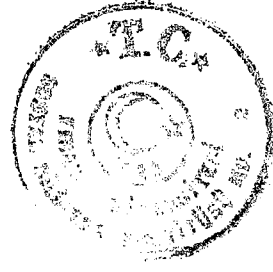
T.C. YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU
DOKÜMAN İZLEN MERKEZİ

- 15 Ol mücâhid fi-sebîl'ilâh kim te'yîd-i hâk
Aña dâ'im ni'met-i feth ile eyler imtinân
- 16 Ol sipehsâlar-ı manşûrû'l-livâ kim bî-ta'ab
Kendüye mahşûşdur feth-i 'Irâk u İşfehân
- 17 Ol ki hürşîd-i cihân-ârâ gibi tenhâda ger
Eylese âheng-i teshîr-i eķâlîm-i cihân
- 18 Hiç şüphem yokdur eylerdi musahhar 'âlemi
Bî-hücûm-ı 'asker ü bî-cümle-i tîg u sinân
- 19 Âfitâb-ı 'âlem-i feth ü zaferdür neyler ol
Zîver-i tîg-ı zer-endûd u gümân-ı zer-nişân
- 20 Bu humâyûn-baht u iķbâl-i müsâ'id kim aña
Eylemiş rûzî Hudâvend-i zemîn ü âsmân
- 21 Şâh kimdür kim anuñla eyleye âheng-i ceng
'Askerinüñ olsa da her biri Sâm u ķahramân
- 22 Hâşılı bir böyle serdâr-ı muzaffer gelmedi
Gerçi geldi 'âleme yüz biñ Hîdîv-i Kâmrân

15. beyit HM,E,ES'de 16. Beyitle yer deġiřtirmiřtir.
16. b. feth:hâk HM,ES
17. a. tenhâda ger:tenhâ hemân HM
18. a. 'âlemi:ser-te-ser HM,ES;ser-i-ser E
20. a. bu:bir ES
21. a. şâh kimdür kim:şâhid kimdürÜ

- 23 Heft iklimi bunuñ gibi musahhar itmedi
Rüstem ü İsfendiyâr itdi egerçi heft-hân
- 24 Dürr-i medhi ziynet-gûş-ı ‘arûsân-ı suhan
Gevher-i şeh-vâr-ı vaşf-ı zîver-i tîğ-ı zebân
- 25 Bezm-i iqbâlinde bir firûzedden peymâne çarh
Kâh-ı iclâlinde bir tâğ-ı muraşsa‘ kehkeşân
- 26 Âsitân-ı câhına şâhân-ı ‘âlem çehre-sây
Bârgâh-ı qadrine ‘arş-ı mu‘allâ âsitân
- 27 Mâh-ı nev şanmañ şükûh-ı bârgâh-ı qadrini
Âsmân olmuş görüp engüşt-i hayret der-dehân
- 28 Şehsüvâr-ı ‘arşa-i endîşe ya‘ni nâtıka
Eylese demdür yine bir cânibe ‘atf-ı ‘inân
- 29 Âşafâ şâhib-dilâ destûr-ı dâniş-perverâ
Ey müşîr-i kâr-dân-ı Hüsrev-i gîtîsitân
- 30 Sensin ol kim bu kühen bâğ-ı muraşsa‘-hûşede
Murg-ı zerrîn bâl-i hûrşîd eyleyelden âşiyân

24.b.zebân:sinân E

29.a.âşafâ:âşaf-ı HM

30.a.hûşede:hûşe ES

- 31 Pâdişâhân-ı felekden birine hiç virmedi
Bir senüñ gibi vezîr-i Kâmrân u kâr-dân
- 32 Pâdişâh-ı ‘âlemüñ sensin vezîr-i a‘zamı
Sendedür âşâr-ı sırr-ı ism-i a‘zam bî-gümân
- 33 Cevher-i âyîne-i pâk-dil-i ‘ârif gibi
Pertev-i nûr-ı şalâh oldu cebînüñde a‘yân
- 34 Mümkün olsaydı eğer dahî nüzûl-ı Cibrîl
Kudsiyâne hâk-i payüñden iderdi armağan
- 35 Çünkü yokdur baħr-ı gevher-zây-ı medħ-i zâtıñâ
Baħr-ı bî-pâyân ihsânüñ gibi hadd ü girân
- 36 Hizmet-i medħ-i şerîfüñde olan taķşîrimi
Eyleyin sultânıma bârî bu vech ile beyân
- 37 Gerçi ol İsi-dem-i mu‘ciz-beyânım kim bulur
Şûret-i bî-rûħ-ı ma‘nâ tâze ta‘birimle cân
- 38 Bül-‘aceb ol sâħir-i i‘câzkâr-ı ma‘nâyım
Kim şikâf-ı hâmeden izhâr ider nûr u duħân

31.-Ü a. felekden birine hiç:selefden birine Haķ ES b.kâmrân u kârdân:kâmrân-ı kârdân ES

34.b.iderdi:ķılurdu HM,E,ES

35.a.zâtına:pâkine Ü

36.b.eyleyin:eyleyim HM

37.a.kim:ki Ü//bulur:olur Ü b.şûret-i bî-rûħ-ı:şûret-i rûħ-ı Ü

38.a.i‘câz-kâr-ı:vaħy-ı âzmâ-yı Ü,T

39 Nûr ammâ pertev-i nûr-ı cebîn-i ma'rifet
Bir duhân ammâ ki reşk-i sünbül-i zülf-i bütân

40 Seyr iden añlar yazarken âteşîñ güftâr mı
Kilkimi bir 'anberîn fevvâre-i âteş-feşân

41 Lâlezâr-ı bâğ-ı rengîn-i dilimden fi'l-meşel
Yâd-ı fikr-i midhat-ı âb-ı revân olsa vezân

42 Dâmen-i zer-beft-i dibâ-yı seher gibi o dem
Al reng olur perend-i Nîlî-i âb-ı revân

43 Şimdi ammâ şöyle bir 'âlemdeyin kim Hâk bilür
Gelmez oldı yâdıma endîşe-i sûd u ziyân

44 Nice zülf-i şâhid-i ma'nâ perîşân olmasun
Dâmen-i dil pençe-i ğamdan nice bulsun amân

45 Üç biñ akçe dirliĝim vardur felekde vesselâm
Ğayrı bir 'âyid ü râci' ne bir bâğ u dükkân

40. b.fevvâre-i:hâre-i E

41. b.vezân:revân Ü

42. a.zer-beft-i dibâ-yı:dünyâ-yı zarîfet HM,E,ES

43.beyit Ü'de 48 Bu beyit HM,T'de 51.beyit olarak terar edilmiştir. a.'âlemdeyin:'âlemdeyim
HM,Ü,ES

44.beyit Ü'de 41'den başlar b.dil:ser Ü//pençe-i ğamdan nice bulsun:nice bulsun pençe-i ğamdan
HM;ĝamdan pençe bulsun E,ES

45.b.ĝayrı:ĝayrına HM,E,ES//bir:bir ne Ü

- 46 Cins-i esbâb-ı sefer nâ-bûd u hizmetkâr hem
Esb ü eşter ber-ıtaraf cismimde yok tâb u tûvân
- 47 Dirhem ü dinâr kısmından ise ancak benim
Şim-eşk ü nukre-i dâğ-ı derûnımdur hemân
- 48 Ni'met-i feyz-i gazâdan kim kaçardı neyleyin
Olsa fi'l-cümle vücûdında hele bir pâre cân
- 49 Lik ol deñlü za'yif ü nâ-tûvânım kim bugün
Kırb-ı çarh oldu baña nisbet iki peyk-i revân
- 50 Bu sebebdendir ki olmuşdur baña bir nice gün
Perde-i gird-i 'ademde rûy-ı âsâyış nihân
- 51 Ağıdı çeşmimden o deñlü eşk-i hûn-âlûde kim
Şan döşendi sâha-i gâbrâya ferş-i erguvân
- 52 'Aks-i eşk-i lâle-gûnımdan bu çetr-i âb-gûn
Oldı gûyâ bir perend-i erguvânî sâyebân
- 53 Bî-kesem kaldım ayakda çâre bilmem neyleyin
Luţfuña kaldı işim ey çâre-sâz-ı bî-kesân

46.-HM

47. b. nukre:mihre HM,ES

48. a. neyleyin:neleyim HM,ES b. hele bir:eğer Ü

49. a. kim bugün:şöyle kim HM,E,ES

50. a. olmuşdur baña:olmuşdur ki HM b. perde-i gird-i:perde-i rûy-ı HM

53. a. neyleyin:neleyim HM,ES

- 54 Oldur ümmîdim cenâbuñdan ki Âlî bendeñe
Eyleyüp Allâh için her hâlde hâtır-nişân
- 55 Düşmeye çengâline bir gürg-i kühne ‘âlemüñ
Nice gün hûn-ı ciğerle bulduğı bir pâre nân
- 56 Nice taşşıl itdüğüñ söylerdim anı korkarım
İktizâ eyler beyân itmek bir iki dâstân
- 57 Söz tamam oldu maḥaldür itsem âğâz-ı du‘â
Kim ezelden böyledür âyîn-i pâk-i şâ‘irân
- 58 Şâh-ı encüm eyleye tâ her seḫer efrâhte
Kûşe-i bâm-ı felekde ber-direfş-i perniyân
- 59 Meh-çe-i hûrşîd-gün râyet-i bahtuñ ola
Efser-i gevher-nigâr-ı âsmân-ı ‘izz ü şân
- 60 Kâfdan Kâfa Süleymân gibi teshîr eyleye
Hâtem-i ikbâlüne luḫf-ı Hudâ-yı müste‘ân
- 61 Her neye kaçd eylesen tevfiḫ-i Bârî reh-nümûn
‘Azm idersen her ne yaña ‘avn-i Bârî hem-i‘nân

55. a. gürg-i kühne:kühne-i gürg HM,E,ES b.gün:biñ HM,E,ES

56. a. anı korkarım:ammâ korkarın Ü,E,ES

57. a. söz:sözüm Ü//âğâz-ı du‘â:âğâz u du‘â HM,E,ES

58. a. eylese tâ her seḫer:her seḫer tâ eylese HM,Ü,E,ES//efrâhte:efrûhte Ü

60. a. eyleye:eylese Ü

61. a. her neye kaçd eylesen:kaçd idersen her neye HM,E,ES

-4-

Kaşide-i der-sitâyiş-i Sinân-zâde Mehmed Efendi
Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Ey girân-mâye dür-i deryâ-yı fazl u ma'rifet
Vey humâyûn-ı âfitâb-ı âsmân-ı 'izz ü şân
- 2 Âsmân-ı devlete mâh-ı sa'âdet-i şa'sa'a
Bârgâh-ı rıfâ'ta şâh-ı mua'llâ âsitân
- 3 Südde-i kaşr-ı büleñd eyvân-ı câh-ı bahtuñfa
Dide-i bîdâr-ı iqbâl ü sa'âdet-i pâsbân
- 4 Kim görüpdür hâme vü destüñ gibi 'âlemde hiç
Ebr-i dür-pâş-ı kerem bañr-ı 'atâ-yı zer-feşan
- 5 Ol kadar virdüñ bugün şer'-i şerife âb u tâb
İftehâr eyler vücûduñla senüñ Fahr-ı cihân
- 6 Zâtuña mañşûşdur câh u celâl-i lâ-yezâl
Hem saña mevrûşdur fazl u 'atâ-yı bî-kerân

4.HM27a,Ü21b,E14b,ES18a,T24a

B:HM,E Başlıkta kaside kelimesi geçmesine rağmen kıt'adır.

2. a. devlete:devlet-i HM,Ü,ES

3. a. südde-i:sidre-i Ü//câh-ı:câh u E

4. a. destüñ gibi:destini ki HM b. zer-feşân:dür-feşân HM,E

6.Beyit HM'de karalanmış

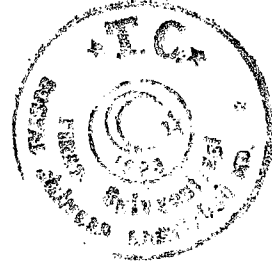

- 7 Cümle âbâ-yı kirâm ecdâd-ı ‘âlî-gevherüñ
Mültecâ-yı dîn ü devlet muqtedâ-yı ins ü cân
- 8 Her biri ‘aşrında olmuşdı imâm-ı müctehid
Her biriyle fahr iderdi pâdişâhân-ı cihân
- 9 Şimdi sensin ol cihân-sâlar-ı ‘izz ü cân kim
Hep tufeylûndür senüñ erbâb-ı taḥkîk ü beyân
- 10 Sensin ol kim böyle taḥrîr eylemiş evşâfuñı
Şafha-i ta‘zîme kilik-i Âlî-i cârî-zebân
- 11 Feylesof-ı baḥr u ber müşgil güşâ-yı kâ’inât
Mû-şikâf-ı nâmver-i ‘allâme-i devr-i zamân
- 12 ‘Arş-ı temkîn ü felek-rıf’at ki kaşr-ı câhına
Çarḥ-ı heştüm heft-pâye bir muraşşa‘ nerdbân
- 13 Hâkimü’ş-şer‘-i refi‘ü’ş-şân efendi kim anuñ
Secde-i dergâhına müştâḡdur hep ḡudsiyân
- 14 Mesned-ârâ-yı fazîlet kim olupdur bendesi
Ḥurde-bînân-ı suḡan-sencân-ı ma‘nâ-perverân

8. a. olmuşdı imâm-ı müctehid:olmuşdı müctehid Ü

9. a. ‘izz ü:fazl u HM,E,ES

10. b. ta‘zîme:ta‘bire HM,E,ES;ta‘zîbe Ü

- 15 Kâr-fermâ-yı şerî'at kim iderler ser-fürû
Hükmüne 'âlemde var ise ne deñlü ser-keşân
- 16 Emri ger itse ta'alluğ bir yere naql itmege
Kûhda peydâ olur idi sür'at-i bâd-ı vezân
- 17 İrse nehyinden haber çekmezdi hergiz bir dahî
Sâgar-ı şahpâ-yı 'işve gamze-i çeşm-i bütân
- 18 Dâverâ dâniş-verâ dâdâr-ı dâniş-perverâ
Ey müsemmi pîşvâ-yı cümle peygamberân
- 19 İştîyâkımdan biraz dergâhuña 'arz ideyin
İştîyâkımdan gerçi kim sultânıma günden 'ayân
- 20 Hizmet-i medh-i şerîfüñle du'â-yı devletüñ
Olmış idi rûz-ı şeb ben bendeñe vird-i zebân
- 21 Böyle tebşîr itdiler kim ey dil ü endîşesi
Sırr-ı pinhân-ı hayâle râz-dâr u tercümân
- 22 Nev-'arûs-ı hacle gevher-i nigâr-ı fikrime
Nûrdan bir âyine hûrşîd-i subhâyînedân
- 23 Böyledür fermân-ı sultân-ı cihânbân-ı suhan
Tâ gele dergâhuña 'abd-i hakîr ü nâ-tüvân

18. a. dâd-pîşe-i dâverâ dâdâr-ı dâniş-perverâ ES b. müsemmi:semmi HM

19. a. ideyin:ideyim HM,Ü

22. a. fikrime:fikrete ES

24 Bî-tevaçkuf ben dahî pûyân-ı ‘azm-i râh olup
Eyledim biñ şevk ile dâmân-ı hizmet der-miyân

25 Olmağa pâşide-i hâk-i der-i devlet me’âb
İtdim esnâ-yı seferde kilik-i fikri dür-feşân

26 ‘Ayb u nokşânı ümîd oldur ki hep ma’zûr ola
Kim bu üslûba dinilmişdür bu şi’r-i dilsitân

27 Söz tamam oldu mağaldür itsem âgâz-ı du’â
Kim ezelden böyledür âyîn-i pâk-i şâ’irân

28 Tâ münevver eyleye bu hânğah-ı ‘âlemi
Meş’al-tâbân-ı hûrşîd ü çerâğ-ı ahterân

29 Rûşen itsün hânédân-ı devlet ü iqbâlüñi
Pertev-i luğf-ı Hudâvend ü zemîn ü âsmân

30 Hâk Te’âlâ eylesün zât-ı mekârim-perverüñ
Şadr-ı devletde hemîşe kâm-bağş u kâmrân

-5-

Der-sitâyiş-i Hazret-i Sultân Murâd Hân
Fâ'ilâtün Mefâ'ilün Fâ'ilün

- 1 Nev-bahâr oldı vaqt-i 'işretdür
Şoĥbet-i câm-ı hoş-güvâr idelim
- 2 Nice bir kayd-ı kûşe-i hâne
Seyr-i gülzâr u lâlezâr idelim
- 3 Gâh alup lâleveş ele sâgar
Gâh gülgeşt-i lâlezâr idelim
- 4 Gâze-i nev-'arûs-ı 'işretimiz
Bâde-i câm-ı zer-nigâr idelim
- 5 Şem'-i 'işret-fürûz-ı meclisimiz
Dilber-i şûh u şîvekâr idelim
- 6 Mest olup biñ niyâz ile yâre
Dildeki râzı âşikâr idelim
- 7 Ger gâzabnâk olursa ey Âlî
Şoñra şad-güne i'tizâr idelim

5.HM28a,Ü15b,ES12b,T17b

B:HM

3. b. lâlezâr:sebzezâr HM

- 8 Müttekâmız bugün felekde hemân
Mesned-i luğf-ı şehriyâr idelim
- 9 Ol ki hengâm-ı vaşf-ı luğfuñda
'Âlemi reşk-i nev-bahâr idelim
- 10 Ol ki feyz-i medîh-i hilkâtden
Hâme-i fikri müşg-bâr idelim
- 11 Ya'ni Sultân Murâd-ı 'adil kim
Medhine bezl-i iktidâr idelim
- 12 Gevher-i medh-i pâkini anuñ
Gûş-ı i'câze gûşvâr idelim
- 13 Âfitâb-ı sipihr-i evşâfın
Sâgar-ı bezm-i zer-nigâr idelim
- 14 Çünkü yok medh-i pâkîne gâyet
Sözde demdür ki ihtisâr idelim
- 15 Yüz koyup secdegâh-ı ihlâşa
Şükr-i eltâf-ı Girdkâr idelim

8. a. hemân:bizim Ü

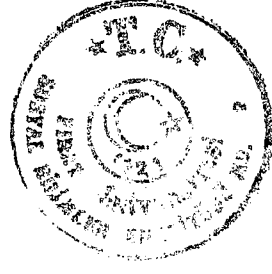
10. a. hilkâtden:nutkından ES

15.-HM

16 İzdiyâd-ı şükuh-ı devletüñe
Hem münâcât-ı bî-şümâr idelim

17 Âsitânında rûz u şeb yâ Rab
Kesb-i i'zâz u i'tibâr idelim

18 Şâhîd-i nazm-ı gevher-i medhîn
Ziver-i tâc-ı iftehâr idelim

-6-

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Âsafâ ehl-i dilâ dâver-i şâhib nazarâ
Ey şenâ-gû-yı nevâzende Hudâvend-i ferîd
- 2 Bu kadar medh-i şerîfüñde olan taksîrim
Görinür ehl-i dil ü dânişe pek emr-i ba‘îd
- 3 Ki niçün eylemeyim vaşf-ı humâyûnuñda
Yine zer-rişte-i endîşe-yi pür-mürvârîd
- 4 Lîk-i inşâf bu kim fevri nice vârid ola
Medh-i vâlâ ki münâsib nice mazmûn-ı müfîd
- 5 Bir kaçîde dilerin medh-i şerîfüñde senüñ
Ki‘eyleyem şafhâ-i rengîn-i hayâle tesvîd
- 6 Ne kaçîde kim ola her güher mazmûnı
Zîver-i tâc-ı zer-endûde-i mâh u hûrşîd

6.Ü20b,ES17b,T23b

2. a. taksîrim:te‘hîrim ES b. endîşe:dânişe Ü

3. b. endîşe-yi:endîşemi Ü

4. a. medh-i şerîfüñde senüñ:senüñ medhüñde ES

6. a. kim ola:ola kim ES

7 Rûy-ı nev-şâhîd-i medhûñ yine olurdı 'ayân
Jeng-i ğam almaya âyîne-i albimde bedîd

8 Gâh teşvîş ü ğam-ı zulm-i sipihr-i ğaddâr
Gâh endîşe-i mekr ü sitem haşm-ı 'anîd

9 Nice haşm ol ki bu üslûba ılır ta'rîz
Dil-i endîşeye ilhâm Hudâvend-i mecîd

10 altabân kühne sitem kîş-i 'Azâzîl-pîşe
Bî-hîred bahtuñ u bî-kevkebe Deccâl-i 'anîd

7. b. jeng-i:reng-i Ü//albimde:ab'ımda ES

9. a. ta'rîz:ta'rîfin ES

-7-

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Temennâ eyler idim rûz-ı şeb Feyyâz-ı Mutlakdan
Zemîn-i bûs-ı cenâb-ı âfitâb-ı dîn ü dünyâyı
- 2 O kim yazmış bu resme şafhâ-i ta'zime elkâbın
Debîr-i gevher-efşân hâme-i dîvân-ı dânyâyı
- 3 Humâyûn-kevkebe-i 'arş-ı âsmân 'âlem-i himmet
Firûzende çerâğ-ı dûdmân-ı kâr-fermâyı
- 4 Süleymân-kevkebe dâver-i cân kim âsmân eyler
Rikâb-ı rahş-ı iqbâline her dem çehre-fersâyı
- 5 Bi-hamdi'llâh müyesser oldı şimdi bûsegâh itdim
Bisât-ı gül-nigâr-ı bârgâh-ı 'arş-ı pîrâyı
- 6 Esîr-i iştiyâkı oldu Hâkka ol kadar gönlüm
Kılıp her dem cenâb-ı feyz-i Bârîden temennâyı
- 7 Kim anuñ gibi hergiz cân u dilden ârzu kılmaz
Bu deñlü olmuş iken mübtelâ-yı bî-ser ü pâyı
- 8 Nesîm-i şubh-dem tañrîk-i zülf-i 'anber-efşânı
Çemen-i feyz-i hevâ-yı nev-bahâr-ı 'âlem-ârâyı

7.Ü21a,ES17b,T24a

6. a. oldı:idi T;bu Ü

7. a. hergiz:her dem Ü

9 Hemîşe sâkî-i bezm-i ezel devr itdire tâ kim
Bu nüh peymâne-i firûze-reng-i nûr-peymâyı

10 Dil-i hurrem nihâd-ı baht-ı ahâb-ı şenâkârı
Mizâc-ı tâlî' varûne-i bedhâh u bed re'yi

11 Cebîni âfitâb-ı 'âlem-ârâ gibi nûrânî
Dimâğî rûzgâr ehl-i dil-i mânend-i sevdâyı

-8-

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Çâbü-k-süvâr-ı 'arşa-i pehnâ-yı tab'ıma
- 2 Berg-i şafâk sinân-ı ciger-dûz-ı nîzedür
- 3 Her bir sözümde nükte-i ser-beste-i sitem
- 4 Rîş-i derûn-ı hâsda elmâs-ı rîzedür

-9-

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fi'ilün

- 1 Nice feryâd itmeyin yâd eyleyüp ol demleri
- 2 Kim olurdı neşve-i câm-ı hevesle da'imâ
- 3 Bir elimde sâgar-ı billûr-ı şahbâ-yı vişâl
- 4 Bir elimde destine simîn mir'atü'ş-şafâ

-10-

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Yine gülçîn-i gülzâr-ı şafâ olmaz dil-i şeydâ
- 2 Derâgûş idüp ol serv-i revâne olsa piçide
- 3 Ne deñlü sa'y iderse feth-i bâb olmak ne mümkündür
- 4 Kilid-i genc-i vuşlat girmeyince dest-i ümmîde

8.Ü22a,E28b,ES18b,T25b

1.tab'ıma:nazma Ü

3.her bir sözümde:her sözümde ES

9.Ü22b,E28b,ES18b,T25b

1.ikmeyin:itmeyim E;itmeyüp ES//eyleyüp:eylestün E

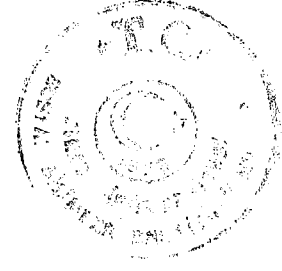
3.sâgar-ı:şîve-i E

4.destine:deste-i E

10.ES19a,T25b

ĞAZELLER

-1-

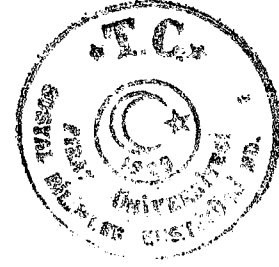
Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Alınca göñlümü ol dilber-i mümtâz u müstesnâ
Beni kıldı esîr-i dâm-ı 'aşk u vâlih ü şeydâ
- 2 Ne kendüm bilürüm ne halk-ı 'âlemden haberdârım
'Aceb derd özge 'âlem turfe hâl bü'l-'aceb sevdâ
- 3 Seher-tâ-şeb gice-tâ-şubh-dem kâr-ı dil-i zârım
Fiğân u nâle vü feryâd u âh u vâh vâveylâ
- 4 Harâb itdi cihânı seyl-i eşk-i çeşm-i hûn-pâşım
Nigâh-ı merhamet kılmaz baña ol şûh bî-pervâ
- 5 Ne hâlimden bilür ne 'arz-ı hâle bende tâkat var
Saña kaldı işim ey luḡfi çok yezdân-ı bî-hem-tâ

1.Ü22b,E15b

2.beyit E'de 5.beyitle yer değiştirmiştir.

4. a. seyl-i eşk-i:eşk-i seyl-i E

-2-

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Helâk itmek midür kaçduñ nedür ey şûh-ı bî-pervâ
Neden ben mübtelâya tâ bu deñlü nâz u istignâ
- 2 Tekellûf ber-târaf şimden girü arama yok çâre
Muğaldür ki saña râz-ı derûnı eylesem ifşâ
- 3 Geçer mi rûzgârı böyle ümmîd-i vişâlünde
Olur mı yoğsa bir gün ol müyesser bendene
- 4 Der-âgûş eyleyüp nahl-i bülendüñ ber-murâd olsam
Felekde eylesem tenhâ seni bir kûşede peydâ
- 5 Nişâr eylerdi hâk-i pâyiñe hep varını Âlî
Naşîb olsa aña fetî-i der-i gencîne-î ma'nâ

2.Ü23a,E15b,T26a

2. b. derûnı:nihâmı E

3. b. bir gün ol:ol bir gün E

4. b. peydâ:tenhâ Ü

5. a. eylerdi:eylerde Ü

**T.C. YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

-3-

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Nola hâmûş olursa gâmze-i dil-cûy-ı istignâ
Sühan-pâş-ı tegâfûl kûşe-i ebrû-yı istignâ
- 2 Ezelden hâne-zâd-ı Yusufistân-ı melâhatdür
'Aceb mi cilvegâh-ı nâz olursa kûy-ı istignâ
- 3 Dile şimşîr-i gâmze eylesün mi anı kim eyler
Nigâh-ı 'işve-i çeşm-i tegâfûl-i hûy-ı istignâ
- 4 O gülşende nice gül-çîn-i ümmîd ola himmet kim
Gele andan meşâm-ı câna her dem bûy-ı istignâ
- 5 Hezâr efsûn ile teşhîr iderken gönülüm ey Âlî
Baña 'arz eyler oldı şimdi böyle rûy-ı istignâ

3.HM29a,Ü23a,E15b,ES19a,T26b

1. b. suhan-pâş-ı tegâfûl:suhan-pâş u tegâfûl Ü

2. b. kûy-ı istignâ:bûy-ı istignâ Ü

3. a. Dile:dil-i HM,ola Ü

4. a. gülşende:gülşenden Ü b. andan:her dem HM,E,ES//her dem:andan HM,E,ES

-4-

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

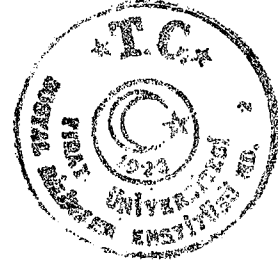

- 1 Dirîğ itme vişâlûñ âşık-ı bî-çâreden cânâ
Revâ mı böyle dûr olmak bu ben âvâreden cânâ
- 2 Nice şabr eylesün dûr olmağa bu 'âşık-ı bî-tâb
Senüñ gibi perîveş bir güzel meh-pâreden cânâ
- 3 Teraħħum eyle kim şimşîr-i hicr ü nâr-ı firķatden
Görünmez oldu sînem dâğlarla yâreden cânâ
- 4 'Aceb hûnîdür el-Haķ ķahramân-ı ğamze kim hergiz
Elin bir laħza çekmez ķabza-i ğaddâreden cânâ
- 5 Dil-i Âlî hadeng-i ğamze-i Ken'âna desün mi
Ki ol tırmaz geķer bir demde seng-i hâreden cânâ

4.HM29a,Ü23a,E15b

5. a. desün mi:dönsün mi Ü

-5-

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Gamze leb-rîz-i tebensüm nîgeh âşüfte-i hâb
Hande bir leb-girih ü nâz hem âgûş-ı ‘itâb
- 2 Gerçi nâz olmuş idi mest-i şarâb-ı gamze
Gamze de bâde-i nâz ile bugün mest-i harâb
- 3 Gâh ider rûy-ı mehî pençe-i hûrşîd nihân
Gâh olur berg-i güle sünbül-i gül-pûş nikâb
- 4 Gül gül olmuş ruh-ı rengîni gülüp açılmış
Yine görmüş gibi bir iki kadeh bâde-i nâb
- 5 Âfitâb-ı felek-ârâ-yı suhandur Âlî
Feyz-yâb olsa n’ola cümle sözünden ahbâb

5.HM29a,Ü23b,E16a,T27a

2. a. şarâb:harâb Ü

3. a. ider rûyı:iderdi HM, ider Ü

4. b. nâb:hâb HM

-6-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Göz ucuyla 'âşıkâ geh luğf ider gâhî 'itâb
Bir 'aceb şûh-ı cihândur ol şeh-i 'âlî-cenâb
- 2 'Ârızından seyr edüñ zülf-i siyâhın ol mehüñ
Şanki gül-berg üstüne nakş eylemişler müşg-i nâb
- 3 Rûyı pür-tâb u 'ârağ-nâkin nice vaşf ideyin
Mihr-i 'âlem-tâbda olmaz bu deñlü âb u tâb
- 4 Gördüm ol şûh-ı cihân-ârâ-yı bir şeb bâğda
Sîne-çâk ü zülf âşüfte şüküfte mest-i hâb
- 5 Bir dem ey Âlî olur mı ol Meh-i Ken'ânla
Şubh-dem gülzârda nûş eylese câm-ı şarâb

6. HM29 b,E16a

3. a. ideyin:ideyim HM

-7-

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Ne şafâdur bu ki yâr ile çeküp câm-ı şarâb
Şubh-dem sahn-ı çemende olavüz mest-i harâb
- 2 Bir iki rind ola meclisde huşûsâ ol zamân
‘İşret-efrûz ola âheng-i ney ü şavt-ı rebâb
- 3 Meh-i Ken‘ânım içüp bir iki câm-ı gül-reng
Eyleye gamzesi mestâne nice nâz u ‘itâb
- 4 Ola âheste niyâz eylemeden ol şûha
Meyl-i âsâyiş-i ârâm-geh-i kûşe-i hâb
- 5 Ne şafâdır bu ki cânân ile bir gülşende
Câm-ı mey nûş ide Âlî gibi bir rind-i harâb

7.HM29b,E16a

2. a. zamân:dem HM

-8-

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

- 1 Olmamış iken şu'le hem-âgûş-ı maḥabbet
Mest itmiş idi göñlümü ser-hoş-ı maḥabbet
- 2 Vaşf-ı gül-i nev hâste-i dâğ-ı cigerdür
Hep zemzeme-i bülbül-i hâmûş-ı maḥabbet
- 3 Bulmaz yine bu neşve-i bî-nâdân olsa
Peymâne-i hürşîd ile mey-nûş-ı maḥabbet
- 4 'Âşık ne kadar eylese izhâr-ı tegâfûl
Pinhân olamaz âteş-i has pûş-ı maḥabbet
- 5 Âlî gibi yanmışdı göñül âteş-i 'aşka
Olmamış iken şu'le hem-âgûş-ı maḥabbet

8.HM30a,Ü23b,E16b,T27a

1. b. ser-hoş-ı:ser-cûş-ı HM

3.beyit Ü'de 4.beyitle ye değiştirmiştir. a. yine bu neşve-i bî-nadân:yine neşve-i pür-nâdân eger HM //bî-nadân:nadân Ü//bu neşve-i:neşve-i Ü

-9-

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

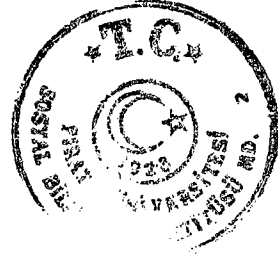
- 1 Gördüm çemende ol mehî bir şubhgâh mest
Gâmze şarâb-ı nâz ile mest ü nîgâh mest
- 2 Görsün bu demde ol meh-i dil-cûy mest mi
Görmek dilerse kimse cefâ-pîşe mâh mest
- 3 Bir neşve var bâde-i lâ'linde kim olur
Yâd itmek ile anı dil-i bûse-hâh mest
- 4 Buldı o deñlü feyz-i maḥabbetle perveriş
Kim ser-zemîn-i dilde biter her giyâh mest
- 5 Âlî ne gûne 'arz ide ḥâlin o şâha kim
Geh mest-i ḥüsn ü bâde-i nâz ile gâh mest

9.HM30a,Ü24a,E16a,T27b

3. b. hâh:hâb HM

5. b. ḥüsn ü bâde-i nâz ile:nâz u bâde ḥüsnü ile HM

-10-

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

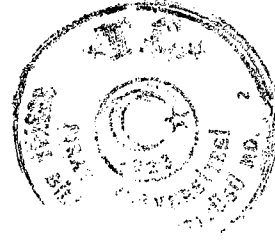
- 1 Bülbül ne tûrursun yine âheng-i figân it
Her zemzemegi gûş-ı dile nağme-resân it
- 2 Bir bâd-ı bahârı yine her şafhâ-i pâküñ
Bir hem-zen-i hengâme-i âşûb-ı hazân it
- 3 Pîrâne sarây 'âşık-ı şûrîde seherden
Aheng-i temâşâ-yı ser-gû-yı cûvân it
- 4 Ey saķî-i gül çehre-dem 'ayş u tarabdur
Câm-ı mey gülgûnı bize feyz-i resân it
- 5 Âlî gibi elden koma gel zevk u şafâyı
Hep naķd-i revânuñ reh-i dilberde revân it

10.Ü23b,E16b,T27a

1. a. âheng-i:agâz-ı E b. nağme:şu'le Ü,E
2. a. bâd-ı bahar:bâde bahar Ü
3. a. seherden:seherde E;hicrden Ü

-11-

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Ne refâtârında ne güftâr u ruhsârındadır hikmet
Nezâketle güşâde bend-i şalvârındadır hikmet
- 2 Varup pâyına rû-mâl eylemek âsân idi ammâ
Yanında kıaltâbân-ı âgyâr bed-kârındadır hikmet
- 3 Tegâfûl tâ ezelden dilberâna gerçi 'âdetdür
Vişâl v'ad iderken yine inkârındadır hikmet
- 4 Metâ'-ı vaşlunı mestâne dirse râygân olma
Tebessümle anuñ nâz ile bâzârındadır hikmet
- 5 Te'essüfle demiş kıadri o şûh-ı 'âlem-ârâya
Bugün Âlî kıocar ammâ senüñ yâruñdadır hikmet

11.HM30b,Ü24a,E16b,T27b

1. a. güftâr u ruhsârındadır:ruhsâr u güftârındadır E b. güşâde:güşâd Ü

2. b. bed-kârındadır:bed-girdârındadır HM

3. b. iderken:ider HM

5. a. te'essüfle demiş kıadri:demiş te'essüfle kıadri HM,E b. bugün Âlî kıocar:kıocar Âlî bugün HM,E//

senüñ:seni Ü

-12-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Bilseñ ol şûh-ı cefâ-cû mihrîbân olmaz mı hiç
'Âşık-ı nâ-kâmlarda kâmrân olmaz mı hiç
- 2 Feyz-i teşrîfi ile yârûñ bir gice kâşânemiz
Reşk-i 'ayş-âbâd gülzâr-ı cinân olmaz mı hiç
- 3 Ya çeküp şahñ-ı çemende bir iki câm şarâb
Bâğ-ı rûy-ı lâlezâr u gülsitân olmaz mı hiç
- 4 Esmez oldı bâd-ı gülrîz-i bahâr-ı iltifât
Niğal-i nev-hîz-i temennâ gül-feşân olmaz mı hiç
- 5 Bir gün ey Âlî metâ'-ı müşg-nâb-ı vuşlatı
Rûz-ı bâzâr-ı vefâda râygân olmaz mı hiç

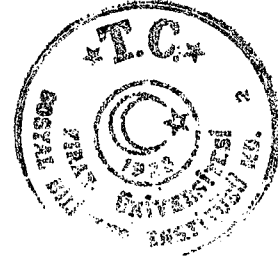
12.HM30b,Ü24b,E16b,ES19a,T28a

2. a. teşrîfi ile:teşrifüñle HM,ES//teşrîfi ile yârûñ:teşrifüñle bâri Ü

3. b. lâlezâr u:lâlezâr-ı HM,Ü;ES

5. a. metâ'-ı müşg-nâb-ı:metâ'-ı teng-nâb-ı Ü,E

-13-

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Herkese mest-i harâb olmağa peymâne yeter
Bizi mest itmege bir cilve-i mestâne yeter
- 2 Ne girişme ne tebessüm ne tegâfül ne sitem
Yârdan ‘âşıka bir şîve-i rindâne yeter
- 3 Eglenilmez deyü ‘âlemde elem mi çekeriz
Bize eglenmege endîşe-i cânâne yeter
- 4 Neyleriz çaşr-ı zer-endûd-ı bülend-eyvânı
Bir iki gün bize bu kûşe-i vîrâne yeter
- 5 Böyle çalmaz güher-i ma‘rifetüñ ey Âlî
Bir harîdâr-ı keremkâr-ı suhandâna yeter

13.HM30b,Ü24b,E16b,T28a

1. a. harâb:harâbî Ü

3. a. çekeriz:çeker Ü

4. b. bu:bir Ü

-14-

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Zihî havz-ı leb-â-leb âb rûh-ı efzâ-yı cân perver

Kim anuñ kaşresine teşne-i lebdür çeşme-kevşer

2 Kenarında demîde sebze-i nev-hîz ü hoş bûyı

Mişâl-i sebze hatt-ı meşkbâr-ı 'ârîz-ı dilber

3 Sehî kâmet nihâl-i tâzedür güya ki hizmetde

Yanında câ-be-câ ol nahl-i bîd ü gülbün-i 'ar'ar

4 Gelüp dilberler itsün da'ima 'işret kenarında

İçilsün bâde-i hamrâ şunulsun lâlegün-sâgar

5 Dem-â-dem Mâh-ı Ken'ân ile ol cây-ı dil-ârâdan

Şafâlar idelim mey içelim reşk eyleye eller

14.HM31a,E17a,T28b

3. b. ol nahl-i bîd:ol bîd HM,T

5. a. dil-ârâdan:dil-ârâda E

-15-

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

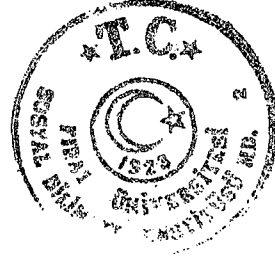
1 Minnet Hudâya irdi yine faşl-ı nev-bahâr
Geldi açıldı gül gibi ol serv-i gül-'izâr

2 Aldı eline şevk ile peymâne gül gibi
Tutdı fezâ-yı gülşeni hep nağme-i hezâr

3 Keyf-i şarâb-ı nâb ile ol serv-i sîm ten
Pirâhenini açdı ve nûr oldı âşikâr

4 Ya'ni göründü sîne-i sîmini ol mehüñ
Ebr içre şan göründü yine mihr-i tâb-dâr

5 Kaşdı budur ki ol Meh-i Ken'âne eyleye
Âlî-i zâr cümle nesi var ise nişâr

-16-

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

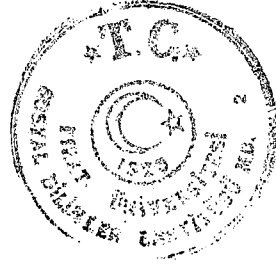
- 1 Her bir sitemüñ 'âşıkâ bir gûne şafâdur
Gerçi ser-i zülfüñ başa bir özge belâdur
- 2 Ağyâre vefâ eylesün yoḥsa o meh-rû
'Uşşakâ cefâ eyledügi cümle vefâdur
- 3 Ruḥsârı meh-i burc-ı melâḥat gibi tâbân
Ṭâvus-ı irem gibi ḳaddi cilve-nümâdur
- 4 Elbette irer menzil-i maḳşûdına bir gün
Ol kimseye kim râh-nümûn luḫ-ı Hudâdur
- 5 Âliye vefâ eyle ki ol merd-i hünerver
Üstâd-ı suḥan-perver pâkîze edâdur

16.HM31b,E17a

3.beyit E'de 4.beyitle yer deḡiştirmiştir.

-17-

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Ne hevâ vü heves-i bûs u der-agûşuñdur
Beni âşüfte kılan sünbül-i gül-pûşuñdur
- 2 Eyleyin kaçre-i eşkim şerer-i âteş-i ter
La'l -i nâb u dürr ü şhvâr binâ-gûşuñdur
- 3 Hâyet-i 'aşkuñ ile nâleler itmezse de dil
Bâğ-ı kûyuñda hele bülbül hâmuşuñdur
- 4 Ola ma'zûr dilüñ böyle perîşân revîşi
Bâde-i 'aşk ile pür vâlâ-i medhûşuñdur
- 5 Nola olsañ yine Âlî güher-efşân-ı suhan
Bağr-ı emvâc-ı mağabbet dil-i pür-cûşuñdur

17.HM31b,Ü24b,E17a,T29a

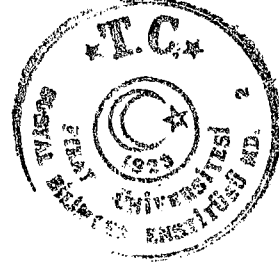
1. a. bûs u:bûs-ı Ü

2. a. eyleyin:eyleyim HM

4. b. pür:bir HM,Ü//vâlâ-i:vâlf-i HM,Ü

5. b. emvâc-ı:mi'râc-ı HM

-18-

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Bahâr oldı bi-hamdi'llâh şafâ kesb idecek demdür
Zamân 'ayş u 'işret vağt-i gül bir özge 'âlemdür
- 2 Şafâlar eyledüñ şahn-ı çemende lâle hadlerle
'Aceb eyyâm-ı ferhunde 'aceb hengâm-ı hürremdür
- 3 Egerçi 'ağlım aldı şîve-i çeşm-i füsûn-sâzı
Beni şeydâ iden ammâ şigenc-i zülf-i pür-hamdur
- 4 Nice meftûn u şeydâ olmayın ol serv-i dil-cûya
Ki hüsn-i hulk ile 'âlemde mümtâz u müsellemdür
- 5 Bugün Âlî çemen şahnında ol serv-i semenberle
Elimde bir şikeste kâse reşk-i sâgar-ı Cemdür

18.HM31b,Ü25a,E17a,T29a

3. b. ammâ:âh Ü

4. a. olmayın:olmayım HM//ol serv-i dil-cûya:ol dil-cûya HM

-19-

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

- 1 Biz tâlib-i yâriz bize ağıyâr gerekmez
Rindân u mey ü kûşe-i gülzâr gerekmez
- 2 Besdür ser-i kûyuñda bize nâliš-i efgân
Âheng-i ney ü nağme-i evtâr gerekmez
- 3 Virmiş tûtâlum vuşlatı bir nağd-i revâne
Her serv-i gül-endâmla bâzâr gerekmez
- 4 Nûş-ı mey la'l -i şeker-efşânı tururken
Zevk-i sitem gamze-i hûn-hâr gerekmez
- 5 Âlî gibi âşüfte-i zülf-i gam-ı 'aşka
Endîşe-i vaşf-ı hatt u ruhsâr gerekmez

19.HM32a,Ü26a,E17b,T29b

1. b. mey ü:mey-i HM,Ü

2. a. nâliš-i efgân:nâle vü feryâd HM nâliš ü feryâd E

-20-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Degme bir hâl ile 'âşık râzını fâş eylemez
Baħr-ı çeşmin her nesim ğam-ı güher-pâş eylemez
- 2 Böyledir şer'-i maħabbet böyledir kânûn-ı 'aşk
Kim şehid-i 'aşk-ı yâr ümmid pādâş eylemez
- 3 El çeken ümmid-i vaşl u bîm-i hecr-i yârdan
Arzû-yı âştî pervâ-yı perhâş eylemez
- 4 Sâgara zâhid ba'id olmaz tâlebkâr olmasa
İştîyâk-ı mihr-i 'âlem-tâb huffâş eylemez
- 5 Tâze nakş-ı hâme-i kudretdür ey Âli bu nâzm
Böyle nakş-ı hâme-i Mânî-i nakkaş eylemez

20.HM32a,Ü25b,E17b,T29b

1. b. çeşmin:çeşmim HM
2. a. 'aşk:dil Ü
5. a. ey Âli:Âli Ü b. nakş-ı:nazmı Ü

-21-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Gösterüp kâküllerin ref'-i 'arağ-ı Çîn eylemez
Sünbül-i şermende-i giysû-yı pür-çîn eylemez
- 2 Ğamze mi taħarîk iden âyâ tegâfûl mi yine
Pürsiş-i hâl dil-i 'uşşak-ı gamgîn eylemez
- 3 Ğamze-i İslâm-ı düşmen dostlar bâi'ş nedür
Ğâret-i îmân u târâc u dil ü dîn eylemez
- 4 Kûşe-i çeşmi ile bir kerre nedendür bilmezim
Nice gündür bir nigâh 'işve-i âyîn eylemez
- 5 Bir hemen mest-i şanem olmuş neden bilmem ki ol
Geh tebessümgâh-ı nâz ile kaçın çîn eylemez
- 6 Gâh İslâm ile gâhî küfr ile yek-reng olur
Rind-i ma'nâ hâşılı bir şîve tâ'yin eylemez

21.HM32b,Ü25b,E18a,T29a

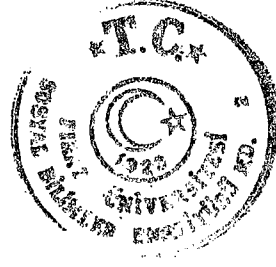
2. a. âyâ:yoħsa Ü

3. a. dostlar:bilmezim HM, bilmezim E b. tâ-râc u:tâ-râc-ı HM,E

4.-HM,Ü,E

5. a. olmuş neden bilmem:bilmem neden olmuş HM,E

-22-

Me'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

- 1 Bir demde yanımda o şirin leb olmaz
Bülbül gibi feryâd kılırsam 'aceb olmaz
- 2 Biñ nâle vü âh eyleseñ ey 'âşık-ı bî-tâb
Luţf u kerem-i dilbere bil ki sebep olmaz
- 3 Çekmem elem ölsem de 'aşkında o mâhuñ
Ferhâda belâ çekme bilürsün tâ'b olmaz
- 4 Meclisde eger olmasa ol şûh-ı cefâ-cû
Ol bezm-i ıtarab 'âşıkça bezm-i ıtarab olmaz
- 5 Âlî-i suhanver gibi her şâ'ir-i leffâf
Şayeste-i dergâh-ı şeh Cem neseb olmaz

22.HM32b,E18a

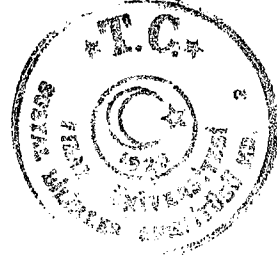
2.beyit E'de 3.beyit

3.beyit E'de 4.beyit

4.beyit E'de 2.beyit

-23-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

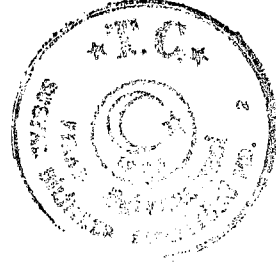
- 1 Bâğ-ı vuşlatdan ümîd-i miyve-i kâm eyleriz
Hiç mümkün mi hemân endîşe-i hâm eyleriz
- 2 Devre âgâz eylesün câm-ı sürûr encâm-ı mey
Nice bir endîşe-i âgâz u encâm eyleriz
- 3 Şubh-dem gülşende bir serv-i semen ruhsâr ile
Arzû-yı şöhet-i şahbâ-yı gülfâm eyleriz
- 4 Çekmeyüp dest-i heves dâmân-ı vaşl-i yârdan
Virnek Allahuñ yine bir kerre içdâm eyleriz
- 5 Her ne deñlü olsa da ser-keş eger bir mâh-veş
Kuvvet-i bâzû-yı ibrâm ile biz râm eyleriz
- 6 Gâh bülbülden gehî pervânedan bahş eyleyüp
Hâlimiz bir vech ile cânâne i'lâm eyleriz
- 7 Olmazız Âlî gibi gül-çîn-i gülzâr-ı hayâl
Biz hemîşe geşt-i feyz-i âbâd-ı ilhâm eyleriz

23.HM33a,Ü25a,E18a,T28b

1. a. vuşlatdan:vaşlından Ü//kâm:hâm E b. mümkün mi:olsun mı Ü

-24-

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Nûş itmeseydi bir iki sâgar şarâb-ı nâz
Olmazdı böyle gamzesi mest-i harâb-ı nâz
- 2 Germ olmaz idi bâde-i nâb-ı girişmeden
Bulmasa bezm-i hüsni eger âb u tâb-ı nâz
- 3 Câm-ı girişme düşmez iken dest-i gamzeden
Olmuş o hûnî gözleri mahmûr-ı hâb-ı nâz
- 4 Olmuş cebîni öyle girihgîr-i işve kim
Düşmez o deñlü kâkülne pîç ü tâb-ı nâz
- 5 'Arz itmez oldı rûyını ol gönçe nâzdan
Dirsem 'aceb mi 'arızına âfitâb-ı nâz
- 6 Bir gün olur mı açıla dest-i niyâz ile
Çekmiş yüzine şâhid-i luğf-ı niğâb-ı nâz
- 7 Âliye gamze itmedi anı kim eyledi
Geh şive-i tegâfûl ü gâhî 'itâb-ı nâz

24.HM,33a,Ü25a,E18a,T28a

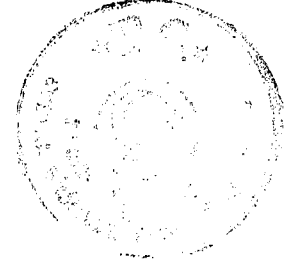
2. a. bâde-i nâb-ı girişmeden:baña nâz-ı girişmeden Ü

3.beyit HM,E'de 4.beyitle yer değiştirmiştir. b. hâb-ı nâz:harâb-ı nâz Ü

4. a. girihgîr:germgîr Ü

7. a. Âlîye:Âlî Ü b. tegâfûl ü:teğâfûl Ü

-25-

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Vefâ itmezse dilber 'âşık-ı bî-çâre ğam çekmez
Belâsından hazer kılmaz cefâsından elem çekmez
- 2 Ne bilsün çekdüğüm peymâne-i hûn-ı ciger zevkin
Elinden her ki yârüñ sâgar-ı zehr-i sitem çekmez
- 3 Koyup nûş-ı mey lâ'lini rindân-ı şafâ-pîşe
Ğam-ı beyhûde-i sevdâ-yı zülf-i ham-be-ham çekmez
- 4 Öürsem de yine ben cilvegâh-ı 'aşkdur göñlüm
Maĥabbet levhine kilik-i ecel-i naşş-ı 'adem çekmez
- 5 Ne deñlü seng-sâr-ı tã'n-ı aġyâr olsa da Âlî
Reh-i âmed şod-ı cânâneden hergiz kadem çekmez

-26-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

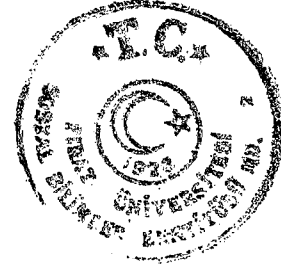
- 1 Yâr-ı meyl-i iltiyâm her heveskâr eylemiş
Murg-ı vaşlı dâm-ı tezvîre giriftâr eylemiş
- 2 Toğrusı düşmezdi ol serv-i revâna nîm-i mest
Şubh-dem ağıyâr ile gülgeçt-i gülzâr eylemiş
- 3 Hiç lâyıq mı gül-i ra'nâya şahn-ı bâğda
Arzû-yı şöhet-i hâr-ı dil âzâr eylemiş
- 4 Çârsû-yı bâğda açup dükkân-ı vuşlatı
'Âlemi kâlâ-yı ümmîde harîdâr eylemiş
- 5 Dest-i tâb'-ı sâhirüñ Âlî yine gûş eyledüñ
Kilk-i fikr-i şafha-i sihre güher-pâş eylemiş

26.HM33b,Ü26a,E18b,T30a

1. b. tezvîre:tezvîr Ü

2. a. serv-i revâna:serv-i revânım HM

3.beyit HM,E'de 4.beyitle yer değıştirmiştir. b. dil âzâr:dil-zâr HM

-27-

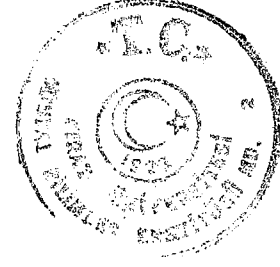
Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Vaşf-ı lâ'lüñdür bize yâd-ı Mesîhâdan ğarâz
'Ârızuñdur yine kim nûr-ı tecellâdan ğarâz
- 2 Âfet-i âsâyış ü ârâyış-ı imândur
Kîş-i râhibde bu zünnâr-ı çelîpâdan ğarâz
- 3 Luţf-ı yâre bir işâretdür tebessümden murâd
Bir tâ'alluğdur belâya meyl-i bâlâdan ğarâz
- 4 Maţlab-ı 'âşık hakîkatde maħabbetdür hemân
Bilmeziz âyâ nedür bu nice temennâdan ğarâz
- 5 Muķtezâ-yı çâşnî-i ğüft-ġû-yı 'aşğdur
'Andelîbân-ı çemende şûr u ġavġâdan ğarâz
- 6 Murg-ı dilden bir terennüm ġuş kıлмаğdur bize
Murg-ı zâr-ı dehri ey Âlî temâşâdan ğarâz

27.HM34a,Ü26b,E18b,T30b

1. b. yine:nite Ü,E//kim:ki HM
2. a. imândur:İslâmdur HM,E
4. b. nedür bu nice:nedür nice Ü

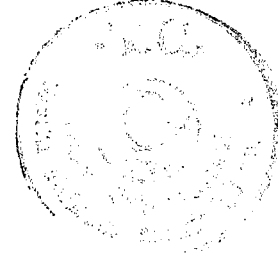
-28-

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Meded söyleñ yaraşmaz yâre ağıyâr ile yâr olmak
Gül-i ra'nâyâ tâ böyle neden meftûn-ı hâr olmak
- 2 Neden herkes der-ağûş eylemek ol serv-i ra'nâyı
Düşer mi her giyâha serv-i ra'nâ der-kenâr olmak
- 3 Münâsib mi öpülmek ruhları lâyıķ mıdur andan
Semen-zâr-ı i'zârı böyle yer yer lâlezâr olmak
- 4 Hümâ-yı evc-i istiğnâ geçerken bize ol âfet
Revâ mı şimdi bir zâğ-ı siyehkâre şikâr olmak
- 5 Nişâr eylerken Âlî naķd-i cân u gevher-i eşkin
Koyup anı revâ mı âhire ümmîd var olmak

28.HM34a,Ü27a,E18b,ES19a,T31a

5. b. anı revâ mı âhire:insâf mı ânî ile: Ü,T

-29-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 'Âşık-ı bî-tâb yokdur şanmañuz cânâne yok
Şem'-i bezm efrûz-ı 'âlem çok velî pervâne yok
- 2 Kâse-i ser câm-ı mey-i şahbâ ise hûn-ı ciger
Bezm-i 'aşka bundan özge bâde yok peymâne yok
- 3 Her kişi nûş itmede şahbâ-yı bu meyhâneden
Bu temâşâ kim yine 'âlemde bir mestâne yok
- 4 Nâr-ı gam nûr-ı şafâ hep bir çerâgıñ pertevi
Çeşm-i 'irfân ile baksañ arada bî-gâne yok
- 5 Vardur ey Âlî egerçi nice ta'rz-ı dil-güşâ
Böyle ammâ bir şükûfte vâdî-i rindâne yok

29.HM34b,Ü27a,E18b,T30b

2. a. şahbâ:şahbâ-yı Ü

3.beyit HM,E'de 4.beyitle yer değıştirmiştir.

5. a. vardur:var HM,E

-30-

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Çemende yâr ile sâgar gerek bahâr olıcağ

Mey ile ol şanem-i şûh-ı şivekâr olıcağ

2 Ne eyleseñ olur elbette luğf ile âsân

Felek müsâ'id ü iğbâl saña yâr olıcağ

3 Ne deñlü geçe 'adüvv-i yâre hiç incinmem

O serv-i nâz baña yâr-ı ğam-güsar olıcağ

4 Ne ğüne eylese nev-şâhid-i şafâ-ı cilve

Bu resme âyîne-i sîne de ğubâr olıcağ

5 Kâdur mı dilde elem zerre deñlü ey Âlî

Yanuñda ol şanem-i şûh-ı şivekâr olıcağ

30.HM34b,Ü27b,E19a,T31a

1. b. şanem-i şûh-ı şivekâr:şanem-i şivekâr HM

3. a. incinmem:ğam çekmem HM,E b. baña:eger HM,E

-31-

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Ne gülüp açılıрын bezm-i şarâb olmayıcağ
Ne şafâ kesb iderin mest-i harâb olmayıcağ
- 2 Ruḥ-ı pür-tâbı döner mihr-i cihân-ârâya
Zülf-i pür-çîn ü girih-gîri niḳâb olmayıcağ
- 3 Ne şafâ olsa gerek bezm-i çemende bilmem
Meh-i Ken‘ân ile câm-ı mey-i nâb olmayıcağ
- 4 Ele girmez o mehûñ naḳd-i revân-ı vaşlı
‘Âşıkuñ nâlesi bî-ḥadd ü ḥesâb olmayıcağ
- 5 Ḥazḫ olunmaz o ḳadar luṭf-ı nigeḥden Âlî
Kûşe-i çeşm ile ki nâz u ‘itâb olmayıcağ

31.HM34b,Ü27a,E19a,T31a

1. a. açılıрын:açılıırım HM, açılun E b. iderin:iderim HM,E//mest-i harâb:mest ü harâb Ü

-32-

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Cenneti görmek dilerseñ 'ârız-ı cânâne baķ
Şun'-ı Hâķ seyr eyle zâhid sine-i cânâne baķ
- 2 Âfitâb-ı 'âlem-ârâ görmek isterseñ eger
'Ârız-ı pür-âb u tâb-ı şâhid-i Ken'âne baķ
- 3 Ger muraşsa'-pûş bir şimşâd görmekse garaż
Câme-i gül-rîzler ile ol meh-i tâbâne baķ
- 4 Seyr idüp ruhsârını mest-i temâşa oldı
Kûşe-i çeşm-i teğâfûl-pâş ile rindâne baķ
- 5 Sine vü rûyn eger görmekse ey Âlî murâd
Şafha-i nesrîn ile berg-i gül-i handâne baķ

-33-

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

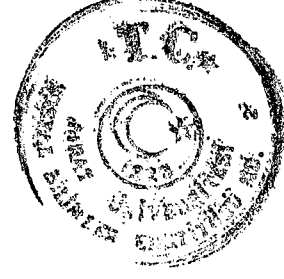
- 1 Hürşîd-i zerre perver olaldan çerâğ-ı 'aşk
Dilden hemîşe dür olamaz derd ü dâğ-ı 'aşk
- 2 Bir gevher-i semîn-i girân-mâyedir ki gam
Dirler diyâr-ı dilde aña şeb çerâğ-ı 'aşk
- 3 Gelmez göñülde mihrüñe ey mâh-ı rûz u âl
Olmaz hazân-resîde gülistân u bâğ-ı 'aşk
- 4 Her dem ki âb-ı tîguñ ile feyz-yâb ola
Olmaz mı böyle miyve-sân-ı bâğ u râğ-ı 'aşk
- 5 Âlî olaldan ol meh-i tabâne mübtelâ
Gelmez meşâm-ı hâtıra bûy-ı ferâğ-ı 'aşk

33.HM35a,Ü26b,E19a,T30b

1. b. derd ü dâğ-ı:derd-i dâğ-ı HM,Ü

4. a. feyz-yâb ola:ola feyz-yâb HM,Ü,E b. miyve-sân:miyve-sâr HM,E

5. a. meh-i tabâne:Meh-i Ken'âne HM,E b. meşâm-ı hâtıra:meşâm-ı çalbine HM,E

-34-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Cânıma kâr eyledi gâyet de derd-i iştiyâk
Nâr-ı hicrân ile oldu kâmetim mânend-i tâk
- 2 Gel yetiş ey âfitâb-ı 'âlem-i hüsn-i cemâl
Yohsa âhımdan yanar bu kûbbe-i neylî revâk
- 3 Bağrımı hûn eyledi bilmem ne çâre neyleyin
Gâh derd-i intizâr u geh belâ-yı iftirâk
- 4 Görmeyüp bir nice gün ol mâh-ı 'âlem-tâbımı
Başıma teng oldu bu şeş gûşe kaşır nüh tabâk
- 5 Şi'r-i Âlî de muqarrerdür bu kim mevcûddur
Hem selâset hem nezâket hem şaka hem tımtıurak

34.HM35b,E19b

3. a. neyleyin:neyleyim HM

-35-

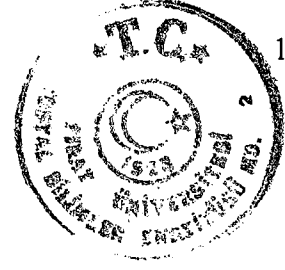
Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fâ'lün

- 1 Olurdı müşgîli ħal âşık-ı dil-i efkârũ
Çözülse dest-i niyâz ile bend-i şalvârũ
- 2 Gehî sürüp yüzimi gâhî sîne sây olsam
Açılsa berg-i semenden perend-i zer-târũ
- 3 İçilse bâde-i lâ'lũñ emilse lâ'l -i lebũñ
Çoçulsa mûy-ı miyânũñ öpülse ruhsârũñ
- 4 Kilîd-i genc-i vişâlin felekde girse ele
Olur güşâyîşi anuñla kâr-ı düşvârũñ
- 5 Yeter ümmîd-i vişâlũñ sirişkin âl itdi
Sirişkin elũñe raħm eyle Âlî-i zârũñ

35.HM35b,Ü27b,E19b,T31b

3. a. bâde-i lâ'lũñ:bâde-i vaşluñ HM,E

-36-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Hep işitdik ğayr ile seyr-i gülistân itdügüñ
Mest olup mânend-i gül çâk-i girfân itdügüñ
- 2 Bu gice nûş olmağa peymâne-i lâ'1 -i lebüñ
Dediler bir iki rindân ile peymân itdügüñ
- 3 Şanma kim olmaz hüveydâ rind-i pâk âyîneye
Perde-i rengîn inkâr ile pinhân itdügüñ
- 4 Olmadan ağyâr böyle ğarķa-i âb-ı nevâht
Zâhir oldı ârzû-yı ğarķ-ı perrân itdügüñ
- 5 Zer-nişâr it yoluña mihr-i cihân-ârâ gibi
Yohsa Âlî neyler ol hâmiñ dür-efşân itdügüñ

36.HM35b,Ü28a,E19b,ES19b,T32a

2. b. dediler bir iki:bir iki Ü

4.-HM,E

5. b. yohsa Âlî neyler:yohsa neyler Ü

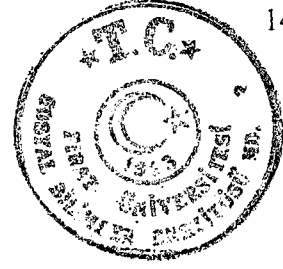
-37-

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fâ'ilün

- 1 Getürmeyüp dile gam da'imâ şafâda gerek
Nâzarda bir meh-i tâbân u elde bâde gerek
- 2 Bir iki rind ile şimdi bu faşl-ı hürremde
Gehî çemende gehî bâğ-ı dil-güşâde gerek
- 3 Ne deñlü olsa da âdem-i müselle-i 'âlem
Târîk-i vâdî-i teslîme ser-nihâde gerek
- 4 Nesîm-i feyz-i bahâr hayâl-i qudsîden
Hemîşe gonçe-i bâğ-ı suhan-güşâde gerek
- 5 Gazelde şâhid-i endîşe gibi ey Âlî
Girişme-senc ola ammâ laţîf ü sade gerek

37.HM36b,Ü27b,E19b,ES19b

4. a. nesîm-i feyz-i bahâr:nesîm-i faşl-ı bahâr Ü

-38-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Nice gündür bendeñi şâhım ferâmûş eyledüñ

Var ise ağıâr-ı bed-hđhuñ sözin gûş eyledüñ

2 Bülbül-i gûyâ-yı tab'-ı nâdire-pervâz mı

Şiddet-i sermâ-yı hicrân ile hâmûş eyledüñ

3 Şoyunup kayd-ı 'alâikden beri oldum bu gün

Cümleden âzâde bir rind-i nemed-pûş eyledüñ

4 Bezm-i hicrânũnda bilseñ ben neler çekdim neler

Sen varup ağıâr ile câm-ı safâ nûş eyledüñ

5 Zer nişâr it yoluna mihr-i cihân-ârâ gibi

Şâhid-i ma'nâyı ey Âlî der-âgûş eyledüñ

38.HM36a,Ü28a,E19b,T32a

5. a.şâhn-ı gülzâr-ı suhanda minnet Allâha yine HM,Ü,E

-39-

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 'Aqlım perîşân eyledi zülf-i perîşânuñ senüñ
Göñlüm esîr itdi leb-i lâ'1 -i dîr-efşânuñ senüñ
- 2 Şaĥn-ı çemende nârven âzâde iken başına
Dil-dâde kıldı şîve-i serv-i hırâmânuñ senüñ
- 3 Mâh-ı cihân-ârâ ile mihr-i münîre 'âlemi
Şermende eyler pertev-i ruhsâr-ı tâbânuñ senüñ
- 4 Biñ cevri idersüñ 'âşıka yüz biñ sitem kılsan da hem
Elden qosun mı da'imâ ey gonçe dâmânuñ senüñ
- 5 Âlî gibi serv-i sehî şimşâd-ı nev-hîz-i çemen
Cân u göñülde oldılar meftûn u ĥayrânuñ senüñ

-40-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Başda keyf-i bâde elde sâgar-ı şahbâ gerek
 Karşuda bir 'âlem-ârâ dilber-i zîbâ gerek
- 2 Dilber-i zîbâ da olmazsa hele ben bildüğüm
 Bir iki rind ile seyr-i gülşen ü şahra gerek
- 3 Seyr-i şahra tutalım olda müyesser olmamış
 Yâre hâlün dimege bir kûşe-i tenhâ gerek
- 4 'Âşıkça ne sîm ü zer olsa ne bâğ u bostân
 Nağme-i çeng ü rebâb u bâde-i hamrâ gerek
- 5 Meclisinde ol Meh-i Ken'ânı gûyâ itmege
 Şi'r-i pâk-i dil-nişîn-i Âlî-i şeydâ gerek

-41-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Kayd-ı 'âlemden çekil mânend-i serv-i âzâde ol
Nâz-perver bir nihâl-i tâzeye dil-dâde ol
- 2 Şûfi 'aqluñ var ise tâc-ı riyâyı terk idüp
Âşık-ı şûrîde ol meftûn-ı câm-ı bâde ol
- 3 Rind iseñ neylersin ârâm eyleyüp bir kûşede
Geh çemende gâh gülşende gehî şahrâda ol
- 4 Gelmesün mihri siphrüñ 'ayneñe bir zerrece
Her ne deñlü iltifât eylerse istignâda ol
- 5 Mest elinde hançeri şemşîr belde ol perî
Bir gün ey Âlî gelür kâşâneñe âmâde ol

41.HM36b,Ü28a,E20a,T32b

2. b. şûrîde:âşüfte Ü

5. a. elinde:elde HM,E//belde:elinde HM,E

-42-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Hüsni ile hürşîd-i 'âlem-tâba tâ'n itse muhal

Bir vefâsı yok esîr ü mübtelâsı çok güzel

2 Gerçi 'âlemde nice meh-pâreler seyr eyledim

Görmedim 'âlemde ammâ böyle şûh-ı bî-bedel

3 Bir seher nûş eylesen ol yâr ile câm-ı şafâ

Hiç kalmazdı gönülde zerre endûh-ı kesel

4 Pâyına yüzler sürüp hem cânım eylerdim revân

Bir gice tâ şubh-dem yârûñ vişâli virse el

5 Çokdur Âlînüñ velî şehden niyâzı gerçi kim

Lâ'lini bir kerre emmekdür baña tûl-ı emel

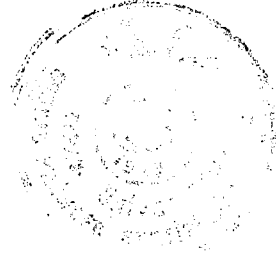
42.HM37a,E20a

3. b. endûh-ı kesel: endûh u kesel E

5. b. baña tûl-ı emel: baña emel E

-43-

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Gerçi zülfüñ de bize maḥrem ü hem-râz degül
Hele ğamzeñ gibi bir mest-i ser-endâz degül
- 2 Şâḥ-ı sidre bile dil-dâde nihâl-i ḳaddüñe
Naḥl-i nev-ḥîz degül serv-i ser-efrâz degül
- 3 Âfitâbı yine germ ola felekde görsem
Bir senüñ gibi o da dilber-i mümtâz degül
- 4 Mest mi eyler idi göñlüni ehl-i 'aşḳuñ
Çünki her bir suḥanuñ bâde-i i'câz degül
- 5 Reşḳ ider nağme-i cân-baḥşuñ hep ey Âlî
Bülbül-i 'arşdur ol şâ'ir-i Şîrâz degül

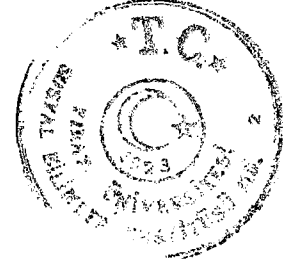
43.HM37a,Ü28b,E20b,T32b

1. a. bize maḥrem ü:dile maḥrem-i HM,E

2. a. dil-dâde:üftâde HM,E

3. a. görsem:bilsem HM,E

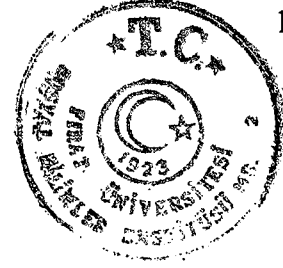

-44-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 'Âşıkı tâ böyle cevri ile dil-efgâr itme gel
Ağladup her dem ğam-ı hicrân ile zâr itme gel
- 2 Tîğ-ı ğamzeñ nice bir şad-pâre itsün göñlümi
Sînesin pür-pâre-i şemşîr-âzâr itme gel
- 3 Beste iken tırra-i pür-çînüñe âşüfte dil
Râm-ı pür-pîç-i ğam-ı hecre giriftâr itme gel
- 4 Lezzet-i ğüftârüña dil-beste iken hâtırım
Pây-mâl-i şîve-i dil-cûy-ı refât itme gel
- 5 Mâh-ı Ken'âne disün bâd-ı bahâr iltifât
Âlî-i dil-dâdeni zâr u dil-efgâr itme gel

-45-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

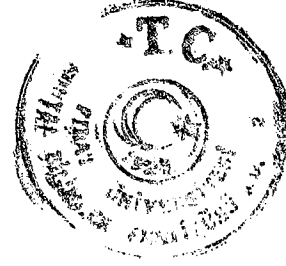
- 1 Âşık-ı bî-çâreden böyle gürîzân olma gel
Nağd-i eşk-i çeşmini hicr ile rîzân olma gel
- 2 Saña düşmez dostum bir iki nâ-hem-vâr ile
Mest-i gülşende varup üftân-ı hayrân olma gel
- 3 Mâyil-i güftâr-ı cân-baḥşâ-yı ehl-i hâl olup
Gûş-dâr-ı yâve-i her-bî-temeyyüzân olma gel
- 4 Nağd-i 'aşkım nice demdür eyledüñ çün imtiḥân
Ṭâlib ü cüyende-i mi'yâr ü mîzân olma gel
- 5 Yağma Âlî gibi hep erbâb-ı 'aşkın göñlünü
Âteş-endâz-ı dil-pâk-i gürîzân olma gel

45.HM37b,E20b

2. b. üftân-ı hayrân:üftân u hîzân HM

4. a. 'aşkım:eşkim E

5. a. yağma hep erbâb-ı 'aşkın göñlünü Âlî gibi E

-46-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Âfitâbım âsmân-ı evc-i kemalimdür benim
Âsmânım 'aşk-ı mihr-i bî-zevâlimdür benim
- 2 Sâhîr-i vahy-i azmâyım 'âlem-i endîşem
Âyet-i i'câz-ma'nâ hasb-i hâlimdür benim
- 3 Ben o mu'ciz-gû-yı mazmûnım ki Cibrîl-i hayâl
Tercümân-ı vahy-i ma'nâ-yı makâlimdür benim
- 4 Çeşme-i feyz-i ilâhiyem suhan bâğında kim
Kudsîyân hep teşne-i âb-ı zülâlimdür benim
- 5 Böyle şâd-âb eyleyen Âlî suhan gülzârını
Reşha-i kîlk-i güher-pâş-hayâlimdür benim

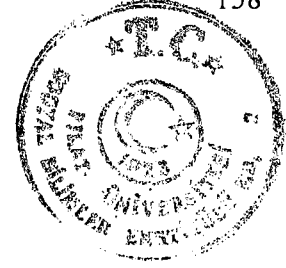
46.HM37b,Ü28b,E20b,T32b

2. a. azmâyım:azmâ-yı HM,Ü,E
3. a. mazmûnım:ma'nâyım HM,E
5. a. Âlî:şimdi Ü

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Serhoş-ı feyż-i bâde-i i'câzdur sözüüm
Bezm-i suhanda nağme-i şehnâzdur sözüüm
- 2 Uymaz nevâ-yı nağme-i kânûn-ı işrete
Âheng-i nây-ı nâleye dem-sâzdur sözüüm
- 3 Olmaz ba'id herkese 'arz itmese yüzün
Kim nev-'arûs-ı haclegeh-i râzdur sözüüm
- 4 Ben nağme-i senc-i gülşen-i Rûm-ı belâgatüm
Reşk-i nevâ-yı bülbül-i Şîrâzdur sözüüm
- 5 Âlî bu tarz dil-keş-i hâtır-firîb eyler
Bir pür-girişme dilber-i mümtâzdur sözüüm

-48-

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Mey-i bezm-i vişâl-i yârdan nûş itmedim gitdim
Olup mest-i şafâ deryâ gibi cûş itmedim gitdim
- 2 'Aceb mi gönçeveş dil-teng olursam bâğ-ı 'âlemde
Nihâl-i kâmetin birkez derâğûş itmedim gitdim
- 3 Güher-pâş eyleyüp pâyına çeşmim bir gice destim
Girih perdâz cilbâb-ı semen-pûş itmedim gitdim
- 4 Dimâğ-ı efsurde sermâyı hicrânım ki endîşem
Nesîm-i zülf-i ma'nâ ile hâmuş itmedim gitdim
- 5 Neden i'câz-ı ma'nâ gösterüp fi'l-cümle ey Âlî
Nevâ-sencân-ı bâğ-ı nâzımı hâmuş itmedim gitdim

48.HM38a,Ü29a,E21a,T33b

4. b. hâmuş:bî-hoş HM,E

5. a. neden:nedür HM,E b. bâğ-ı nâzımı:bâğ-ı dehri Ü

-49-

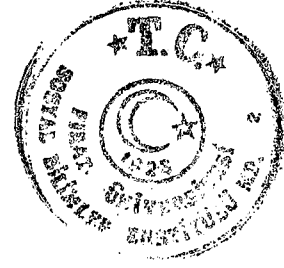
Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

- 1 Tâhşîl-i murâd itmege ikdâm ne lâzım
Bir vuşlat için dilbere ibrâm ne lâzım
- 2 Gördüñ ki şikâr olmaz ol âhû-yı remîde
Beyhûde saña keşmekeş-dâm ne lâzım
- 3 Efsâne-i ferdâya kulağ tutma ki rinde
Endîşe-i gavğa-yı serâncâm ne lâzım
- 4 Tesbîh gerekmez bize âlûde-i keferi
Zâhirde ki ârâyış-ı İslâm ne lâzım
- 5 Âlî gibi nûş itdügümüz hûn-ı cigerdür
Çekmek bize kayd-ı mey-i gülfâm ne lâzım

49.HM38b,Ü29a,E21a,T33b

1. b. dilbere:yâre HM,E

2. a. âhû-yı:âhû Ü

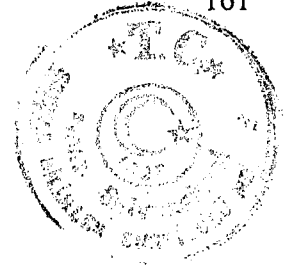
-50-

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Ferâgat eyledim yârûñ ruḥundan kakülünden hem
Bu gülzârûñ uşandım lâlesinden sünbülünden hem
- 2 Biḥamdi'llâh düşelden 'âlem-i itlâke el çekdim
Tâ'alluk bezminüñ hep 'ayş u nûşundan malından hem
- 3 Hevâ gülzârınuñ hem gitdi zevḫi neşve-dâr olmam
Figân-ı 'andelîbden nevâ-yı bülbülünden hem
- 4 Gülistân-ı hevesden gelinmez oldı nice demlerdür
Nesîm-i sünbülünden yâdıma bûy-ı gülünden hem
- 5 Düşürdüm ğulgule nüh-künbed-i eflâke ey Âlî
Sürûd-ı bezm-i fikrim nây-ı ḥâme ğulgulünden hem

50.HM38b,E21a,T33b

1. a. ferâgat:ruḥundan HM,E//ruḥundun:ferâgat HM,E
2. a. düşelden 'âlem-i itlâke çekdim dest-i istignâ HM,E
- 3.beyit HM,E'de 4.beyitle yer deġiştirmiştir.

-51-

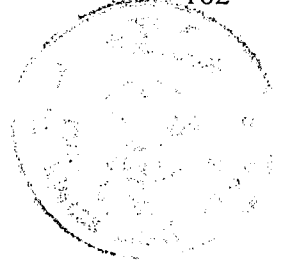
Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Şalın biñ nâz ile gülşende ey serv-i hırâmanum
Açıl gül gibi ey gönçe-i nev-hîz-i handânun
- 2 Egerçi 'aşkuñı sînemde cânım gibi şaklardum
Velî bildürdi halk-ı 'âleme çâk-i giryânun
- 3 Ser-i zülfüñ gibi 'aqlım perîşan oldı gitdikçe
Ne yüzden bilmezem 'arz eyleyem hâl-i perîşânun
- 4 Esirge bendeñe rahm eyle böyle itme istignâ
Efendüm sevdigüm cânun gözüm ey Mah-ı Ken'ânun
- 5 Esîr oldum yine bir mâh-ı 'âlem-tâba ey Âlî
Yeridür evc-i eflâke çıkarsa âh u efgânun

51.HM38b,E21a

1. a. serv-i:ser-i HM

-52-

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

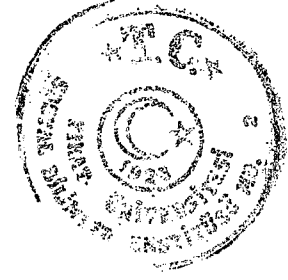
- 1 Geh ha^htuñi geh zülf-i perîşânuñi öpsem
Emsem lebüñi gonçe-i handânuñi öpsem
- 2 Sürsem yüzümi sîne-i peymânuña cânâ
Hem mihr-i ruhuñ hem meh-tâbânuñi öpsem
- 3 Çözsem girih-bend-i ser-i zülfün bir şeb
Nûşîn-leb-i lâ'l -i güher-efşânuñi öpsem
- 4 Zülfüñ gibi bir kûşede ey serv-i hırâmân
Pâyîñe düşüp kûşe-i dâmânuñi öpsem
- 5 Âgûşa çeküp ince belüñ ey Meh-i Ken'ân
Söz bundağı hâşılı her yanını öpsem

52.HM39a,E21b

5. b. söz bundağı:HM'de karalanmış

-53-

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Yine meclisde câm-ı bâde gerdân olduğun görsem
Ruḥ-ı cânânı reşk-i mâh-ı tâbân olduğun görsem
- 2 Tekellüm eylerse biñ nâz ile ol şûh-ı İstî-dem
Leb-i lâ'l-i güher-rîzi dür-efşân olduğun görsem
- 3 Perîşân itdi 'aqlım bûy-ı zülf-i 'anber-efşânı
Nesîm-i şubḥ ile olda perîşân olduğun görsem
- 4 İrişüp neşve-i câm-ı mey-i gül-reng ol gönçe
Şafâdan germ olup çâk-i girîbân olduğun görsem
- 5 İçüp câm-ı mey-i gülgûn ile ol şûh-ı fettânım
Açılsa gül gibi ey Âlî ḥandân olduğun görsem

53.HM39a,E21b

2.beyit E'de 3.beyitle yer değiştirmiştir.

-54-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Râm olaydı yâr baña cânı nişâr itmez miydim
Yoluna çeşm-i revânım eşk-bâr itmez miydim
- 2 Ger benimle eylese gül-geşt ol serv-i revân
Her sihr-i seyr-i şafâ-yı lâlezâr itmez miydim
- 3 Yârsız bir dem çemende göñlüm eglense benim
Ârzu-yı nûkhet bâğ u bahâr itmez miydim
- 4 Dil-rübâlar sevmede bî-ihtiyârım neyleyin
Yohsa vâdî-i ferâğat ihtiyâr itmez miydim
- 5 Mest olup gülzârda bir dem Meh-i Ken'ân ile
Şoḥbeti el virse Âlî terk-i 'âr itmez miydim

54.HM39b,E21b

2.beyit E'de 3.beyit

3.beyit E'de 4.beyit

4.beyit E'de 2.beyit a. neyleyin:neyleyim HM

-55-

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Varalım yâr ile gülşende şafâlar idelim
Mest olup keyf-i şarâb ile nevâlar idelim
- 2 Şahn-ı gülzârda ol serv-i semen ruhsârını
Der-kenar eyleyelim biz ki edâlar idelim
- 3 Demiş ol pâdişeh-i memleket-i istignâ
'Aşık-ı bî-dile luğf ile 'ağâlar idelim
- 4 Yâre düşvâr olıcağ nice bir ibrâm idelim
Tâ-be-key böyle varup sehv ü hağâlar idelim
- 5 Gülererek ol şeh-i hûbâna demiş bir iki şûh
Bir iki gün yine Âlî'ye cefâlar idelim

-56-

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

1 Elden koma peymâne-i gülgünü dem-â-dem

Kim kalmaya ha^hırda elem dil ola hüzzam

2 Bir şahn-ı çemende ola ol serv-i gül-endâm

Zevk anda olur 'ays u şafâ ile dem-â-dem

3 Destinde huşûşâ ola câm-ı mey-i gül-reng

Mestâne gele nâz ile zülfüñ kıla dirhem

4 Geh lu^lf u 'atâ ile gehî nâz u tegâfûl

Geh bir gülerek geh gülüñ alur âşıkın ol dem

5 Bir böyle şafâ olmaya 'âlemde ki Âlî

Mey nûş idesin ol Meh-i Ken'ân ile bir dem

56.HM39b,E21b

2. a. serv-i gül-endâm:serv-i revân E

4.-E

-57-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Raḥat olmam ğam-ı 'aşk ile figân eylemesem
Âhımı perde-keş-i râz-ı nihân eylemesem
- 2 Ben şafâ eylemezsin bâde-i nâb içsem de
Kendimi şöyle ki rüsvâ-yı cihân eylemesem
- 3 Meyl-i zülf ü hatt u hâl eyemedem ḥazz itmem
Heves-i bûs-ı leb-i lâ'l ü miyân eylemesem
- 4 Der-kenâr olmaz imiş bildim o serv-i ra'nâ
Pâyine eşkimi tâ böyle revân eylemesem

57.HM40a,E21b

3.-E

-58-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Mest olup pirâhen-i cânâneyi çâk eylesem
Sînesin öpsem yolunda cismimi hâk eylesem
- 2 Mest ü bî-hoş eylese gerçi beni câm-ı şafâ
Çâşnî-i vaşlını ammâ ki idrâk eylesem
- 3 Dâ'imâ yâd eyleyüp zevk ü şafâ-yı vuşlâtıñ
Mâye-i ârâm-ı kalb ü cân-ı gam-nâk eylesem
- 4 Çekdüğim şevk-i ruh-ı cânân ile her âhımı
Nûr-bağş-ı âfitâb u mâh-ı eflâk eylesem

58.HM40a,E22a

3.beyit E'de 4.beyitle yer değiştirmiştir.

-59-

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

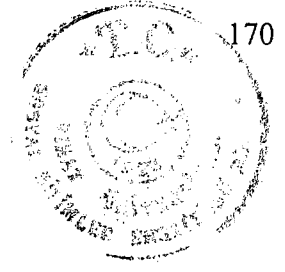
- 1 Ne mey gibi olur bir yâr-ı hem-dem
Ne hod meyhâneveş bir cây-ı hürrem
- 2 Dilüñden düşmesün vaşf-ı piyâle
Elüñden gitmesün peymâne bir dem
- 3 Şakın dûr olmasun hergiz gözüñden
'Azar-ı tâbdâr u zülf-i pür-ham
- 4 Bu 'âlemde ne zevk olsa gerekdür
Efendi meyledür var ise 'âlem
- 5 Meh-i Ken'âna Âlî mübtelâdur
Anuñçün sözleri oldı müsellem

59.HM40a,E22a

2. a. vaşf-ı piyâle:peymâne bir dem E// E'de bu beyitten sonra aynı beyit terar edilmiştir.

3. a. gözüñden:dilüñden E

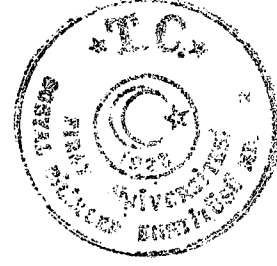
-60-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Hâlîme rahm itmedüñ bir nice gündür ey şanem
Âhım alma hâtırım böyle perişân itme hem
- 2 Dilberi bûs eylemek âgûşa çekmek var iken
Mâl u mülk-i devlet-i dih-rûzeyi ben neyelerem
- 3 Bir vefâsı çok müsellem dilber iken dostum
Kande gitdi va'd-i luğf u inâyet bilmezem
- 4 Gerçi incindim cefâ vü cevri-i 'âlemden velî
Her ne deñlü cevri iderse dilbere incinmezem
- 5 Âlî-i bî-çâreye ey Mâh-ı Ken'ânım benim
Nice gündür itmedin şâd eyleyüp luğf u kerem

60.HM40b,E22a

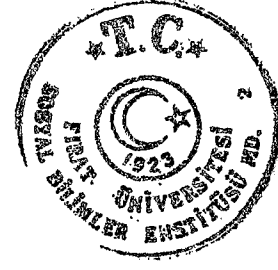
5.-E

-61-

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Gözüm yollarda kaldı kandesin ey Mâh-ı Ken'ânım
Fırâkuñdan helâk oldum meded eglenme sultânım
- 2 Ne sensiz hiç bir dem hâtır-ı nâ-şâde rahât var
Ne hod bir lahza ârâm u karar eyler dil ü cânım
- 3 Görünmez baña sensiz kişver-i İnan u Tûranî
Gözüm cânım sevdiğim ey şûh-ı fettânım
- 4 Gidelden sen hemîşe nâle-i şeb-gîrdür kârım
Çıkar her şeb sipihre nâle vü feryâd u efgânım
- 5 Seni gözler seni ey nûr-ı çeşmi Âlî-i zâruñ
Yetiş gel yoħsa ğarķ eyler cihân-ı çeşm-i giryânım

-62-

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Firâkuñdan helâk oldum benim ey Mâh-ı Ken'ânım
Yetiş gel merhâmet kıl bendeñe rahm eyle sultânım
- 2 Revâ mı nice gündür bendeñi yâd itmeyüp hergiz
İrişse evc-i eflâke hurûş-ı âh u efgânım
- 3 Fiğânımdan cihân tâ şubha dek her şeb gözün yummaz
Gidelden sen cihânı seyle virdi çeşm-i giryânım
- 4 Hudâ göstermesün el-hağ ne müşgildür cüdâ olmak
Senüñ gibi güzel yârından ey serv-i hırâmânım
- 5 Meded gel yohsa billâh helâk eyler gam-ı firqat
Şikeste beste Âli bendeñi ey şâh-ı hübânım

62.HM41a,E22a

3.beyit E'de 4.beyitle yer değıştirmiştir. a. her şeb gözün yummaz:her şeb HM

-63-

Fâ'ilâtün Fâ 'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Gözlerim kan akıdur lâ'l-i dūr-efşânuñ için

Hûn-ı dil-nûş iderim gönçe-i handânuñ için

2 Her seher çâk iderim senüñ için pîrhenim

Her gece âh iderim zülf-i perîşânuñ için

3 Nola bülbül gibi feryâd u figân eyler isem

Şahñ-ı gülşende senüñ serv-i hırâmânuñ için4 Hâk-i pâyiñe düşüp sâye gibi pest olurumBûse-i hâk-i reh kûşe-i dâmânuñ için

5 Dâstân oldı senüñ her suhanuñ ey Âlî

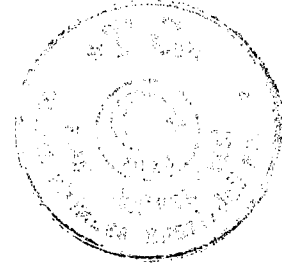
'Âlem ol büt-i zîbâ Meh-i Ken'ânın için

63.HM41a,E23b

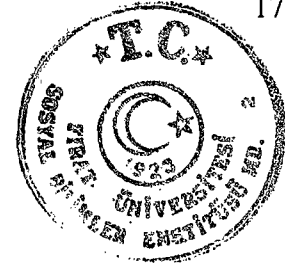
1. a. lâ'l-i dūr-efşânuñ için:serv-i hırâmânuñ için E

-64-

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Fezâ-yı bâğ-ı safâdan ne lâle-çîn olurun
Ne bûse-hh-ı leb-i yâr meh-i cebîn olurun
- 2 Vişâli girse ele şâd u kâmrân olmam
Ne ibtilâ-yı firâk ile de hazîn olurun
- 3 Ne deñlü râm-ı girihgîr-i gam olursa olsun
Du'â-yı pîr-i muğân ile ben emîn olurun
- 4 Vefâ iderse baña ol büt-i suhan-perver
Şafâ-yı tâb' ile üstâd-ı hurde-bîn olurun
- 5 Eger sipihr-i berîn olsa da serîr-i murâd
Yine 'inâyet-i Hâk ile ben berîn olurun

-65-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Böyle ol şûh-ı cefâ-cû bî-vefâ olmak neden
Mübtelâya tâ bu deñlü pür-cefâ olmak neden
- 2 Hiç ferâgat eylemez mi hâtır-âzar olmadan
Âteş-endâz-ı derûn-ı mübtelâ olmak neden
- 3 Hâncer-i bî-dâd ile şemşîr-i istignâ ile
Pür-sifz ü pür-girişme pür-şakâ olmak neden
- 4 Mağrum iken her kişi anuñ harîm-i luğfına
'Âşık-ı bî-çâre mağrum-ı şafâ olmak neden
- 5 Hiç lâyıķ mı Meh-i Ken'âne kim cevri eyleyüp
Âlî-i zâre bu resme ibtilâ olmak neden

65.HM41b,E22b

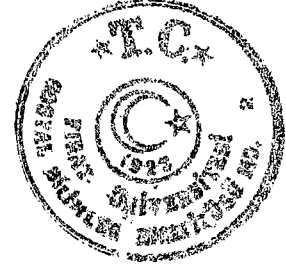
5. b. ibtilâ:bî-vefâ E

-66-

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Gönlümi âl ile aldı yine bir şûh-ı cihân
‘İşve-ger dilber-i mümtâz ü büt-i gönçe dehân
- 2 Her nigâhı dil-i ‘uşşâka bir özge âfet
Ne ârâm u kararım kodı ne tâb-ı tûvân
- 3 Ğamzeler ħod ne sitemkâre cefâ-cûlardur
Her biri câna çeker ħançer-i tîz-i bürrân
- 4 Kâküli başqa belâdur dil-i sevdâ-zedeye
‘Aqlını nice perîşân idüp olmaz ħayrân
- 5 Cân virir şive-i reftârına Âlî-i şimşâd
Nâz ile cilveler eylerse o Mâh-ı Ken‘ân

-67-

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Geçdim hevâ-yı nağme-i çeng ü rebâbdan
Geçmek müyesser olmadı ammâ şarâbdan
- 2 Dilber oldur ki 'âşıkâ mihr ü vefâ kıla
Hâşıl ne baña dilber-i âlî-i cenâbdan
- 3 Luţf-ı nigâhı var iken ol yâr-ı mehveşüñ
Zevk olunur mı ğamze-i nâz u 'itâbdan
- 4 Bulmaz hande hatı gibi qadr ü i'tibâr
Pîrâye olsa berg-i güle seng-i nâbdan
- 5 Âlî gaddâr-ı şâhid-i Ken'ânle bugün
Müstâġniyüz fîrûġ-ı meh ü âfitâbdan

67.HM42a,Ü30a,E22b,T34b

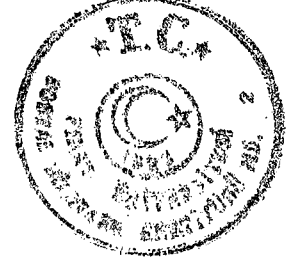
2. a. kıla:ola Ü

4. b. seng-i nâbdan:müşg-i nâbdan Ü,E

-68-

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

1 Mest olsa güzel câm-ı mey-i bezm-i şafâdan
Açılsa yine pîrezeni bâd-ı şabâdan

2 Mecrûh kılur sînemi ol şûh-ı cefâ-cû
Geh tîr-i sitemden gehî şemşîr-i cefâdan

3 Gâyet de perîşân dil ü âşüfte damâgım
Ol kâkül-i fettân ile ol zülf-i dü-tâdan

4 Geh zülf-i siyâhını sever gâh gaddârın
Çırtılmadı bî-çâre gönül derd ü belâdan

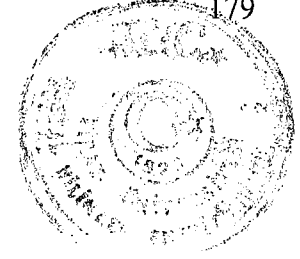
5 Âlî Meh-i Ken'âne giriftâr olupdur
Yârân nola itmezse ferâmûş du'âdan

68.HM42a,Ü30b,E22b,T34a

1. a. mest olsa güzel câm-ı:mest olsa câm-ı Ü

3. a. dil ü âşüfte:dil-i âşüfte Ü

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

-69-

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Nihâl-i hoş-hırâmuñ şîve-i reftâr gösterisün
Leb-i şekker-feşânuñ lezzet-i güftâr gösterisün
- 2 Esüp bâd-ı nesîm şubh-dem ey gönçe-i ra'nâ
Perişân eyleyüp zülfüñ yine dîdâr gösterisün
- 3 Terennüm eylesün meclisde muṭrib destde câm olsun
Nezâketle yine bir nağme-i evtâr gösterisün
- 4 İçüp câm-ı şafâ cânâna çâk itsün girîbânın
Açup pirâheni hûrşîd-i pür-envâr gösterisün
- 5 Kâalur mı şabr Âlî dilde gör bâd-ı seher essün
Gîdâr-ı tâbdârın turra-i ṭarrâr gösterisün

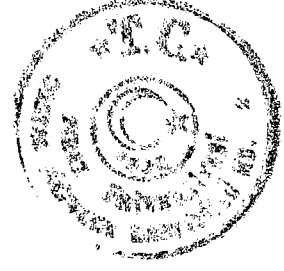

-70-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Hâlimiz bilsem nolur ol ğamze-i mekkârdan
Cânımız bir kılcı kaldı zülf-i 'anberbârdan
- 2 Zülf ü ğamzeñ gönlümi aldı hulâşa yok mecâl
Gâh bir sahhârdan hem gâh bir ğaddârdan
- 3 Tâl'im-i yüz gösterürdi ger nesîm-i şubh-dem
Zülfünü ref' eylese bir dem o gül ruhsârdan
- 4 Yüz çevirmem Hâķ bilür merdâneyim 'aşķında ben
Hançer-i nâz u hadeng-i ğamze-i hûn-hârdan
- 5 Raħm iderdi ol Meh-i Ken'âne Âlî bir gice
Bildürseñ derd-i dilden dahî hâl-i zârdan

-71-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

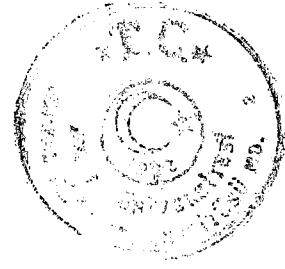
- 1 Herkese ol serv-i ra'nâ der-kenâr olmak neden
Reşk ile çeşmim anuñçün eşkbâr olmak neden
- 2 Şâh-nâz-ı evc-i istiğnâ geçerken dâ'imâ
Şimdi bir zâğ-ı siyehkâre şikâr olmak neden
- 3 'Ârızından bûse-çîn olmasa ger dest-i heves
Bâğ-ı rûyî böyle yer yer lâlezâr olmak neden
- 4 Girmez iken dâman-ı vaşlı kefi endîşeye
Kûşe-i dâmânı şimdi zer-nigâr olmak neden
- 5 Ğayr ile nûş eyleyüp ol şûh-ı câm-ı lâle-reng
Âteş-i ğayretle Âlî dâgdâr olmak neden

71.HM42b,Ü29b,E23a,T33b

2. b. şimdi:soñra HM,E

-72-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Müdde'â mest-i maḥabbet olmadur cânâneden
Neşve tâḥşîl itmedür maḫşûd olan peymâneden
- 2 Hep su'âl itdim ġaraḫ bir cilve-i cânân imiş
Zâir-i Beyt'ü'l-ḫaremden sâkin-i büt-ḫâneden
- 3 Şevḫ-i câm-ı bâde-i lâ'lüñle varsam ġuşeme
Na'ra-i yâ hû gelir her kûşe-i meyhâneden
- 4 Nâliş-i bülbülde hem bir özge ḫâlet var kim
Gelmez ol ḫâlet baña sûz-ı dil-i pervâneden
- 5 Bir nigâh-ı nîm-nâzuñdur senüñ ġayrı degil
Maḫsad-ı Âlî hemân ol nergis-i mestâneden

-73-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Dil niyâz itmez mi yâre böyle nâzı var iken

Ġayre nâz itse muhâl yâre niyâzı var iken

2 Künc-i ġamda neylesün dil-dâde ġayrî âşinâ

'Aşġ-ı dilber gibi yâr-i dil-nüvâzı var iken

3 Âşıkı öldürmege tîġ-ı sitem lâzım degil

Ġamze-i bî-mihr-i çeşm-i fitne-bâzı var iken

4 Neyleriz nevk-sinân-ı ġamzeye cânlar virüp

Bir nigâh-ı nîm-nâz u 'işve-sâzı var iken

5 Ser-fürû eyler mi Âlî her nihâl-i tâzeye

Öyle bir nâzende serv-i ser-firâzı var iken

73.HM43a,Ü29b,E23a,T34a

3. a. tîġ-ı sitem lâzım degil:lâzım degil tîġ-ı sitem HM,E b. ġamze-i bî-mihr-i çeşm-i:ġamze-i ser-mest-i çeşm-i HM,E

5. b. serv-i ser-firâzı:server-firâzı Ü

-74-

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü fe'ûlün

- 1 Zülfüñ ki perîşân olsa ger bâd-ı seherden
 'Âlem tutuşur âteş-i dil-sûz-ı cigerden
- 2 Güftâre gelür leb-i lâ'linden o meh-rû
 Leb-rîz ola dâmân-ı felek dürr ü güherden
- 3 Âyîne-i kalbinde bihamdi'llâh o mâhuñ
 Kalmadı hele zerre kadar gird-i kederden
- 4 Âhım felege itdi eşer gerçi ki ammâ
 Yokdur dil-i sengîn-i dil-ârâda eşerden
- 5 Açıldı yine ol Meh-i Ken'ân ile Âlî
 Gül-berg-i şafâ gülbün-i nev-hîz-i hünerden

74.HM43a,E23a

1. a. zülfüñ ki:zülfüñ HM//olsa:ola E

-75-

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Dirîğ itmek revâ mı iltifâtuñ mübtelâlardan
Dirîğ itmez bilürsün luḡfını şehler gedâlardan
- 2 Ezelden luḡfuña mu'tâd idüp bî-dilleri şâhım
Düşer mi soñra mahrum eylemek zevḡ ü şafâlardan
- 3 Egerçi nice gül-ruh dil-rübâlar çokdur 'âlemde
Seni tutdı gözüm cânâ bu deñlü dil-rübâlardan
- 3 Gehî öpdür ruḡuñ emdür gehî lâ'l-i dür-efşânuñ
Ferâmûş itme 'uşşâkı 'aḡâlardan vefâlardan
- 5 Ne var luḡf eyleyüp Âlî-i zâre ol Meh-i Ken'ân
Ferâgat eylese şimden girü nâz u cefâlardan

-76-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Tütälim kırtıla cân ğamze-i hün-rızinden
Geçülür mi girih-i zülf-i dil-âvîzüñden
- 2 Çâk çâk olmada her demde kabâ-yı cismim
Tığ-ı bürranuñ ile hançer-i ser tîzüñden
- 3 Gâh başımda belâ gâh derûnım muğber
Sünbül-i pür-şigen ü sebze-i nev-hîzüñden
- 4 Fitne-i âşüfte ser-zülf-i girih-gîrûñden
Ğamze-i mestâne mey-i lâ'l -i şeker-rîzüñden
- 5 Gözimüñ nûrı ne gördüñ ki kaçarsın böyle
Âlî-i zâr gibi bende-i nâ-çîzüñden

76.HM43b,Ü30a,E23b,T34b

2.beyit Ü'de 3.beyitle yer değiştirmiştir a. her dem de:her lahzâ Ü

5. a. kaçarsın böyle:çevirdüñ yüzünü Ü

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 'İşvezâr eyler görürken nergis-i mestânesin

Mübtelâlar nice zabt itsün dil-i dîvânesin

2 Külle-i 'uşşâkdur peymâne mey hûn-ı ciger

'Âlem-i 'aşkuñ bilürsen böyledür meyhânesin

3 Sâkî-i hicrân elinden bezmgâh-ı 'aşqda

Şimdi mey çekdim meger hûn-ı ciger peymânesin

4 Nâle-i neyden işit râz-ı nihân-ı dilberi

Gûş kılma va'izüñ beyhûde her efsânesin

5 İtmez Âliye sitem sâyir-i perîveşler gibi

Oda yakmaz şem'-i tâbânım benim pervânesin

77.HM44a,Ü30b,E23b,T34a

1. a. 'işvezâr eyler görürken:'işveler eyler görünce HM,E

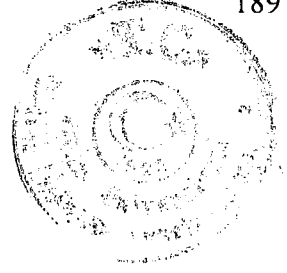
-78-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Feyz-i mey açup gülistân-ı 'izârı güllerin
Yâsemen-pûş eyledi bâd-ı şabâ sünbüllerin
- 2 İstemez bir lahza nâlişinden ferâgat eyleye
Daim ol gonçe figân itmek diler bülbüllerin
- 3 Nice demlerdür esîr-i iştiyâkdur gönül
Görmek istersem 'aceb mi ruḥların kâküllerin
- 4 Her esîr-i 'aşq olan feryâdını eyler füzûn
Arturur ol gülşenüñ bülbülleri ğulgullerin
- 5 Yine ey Âlî gözlendi o mâh-ı dâstân
Feyz-i mey açup gülistân-ı 'izârı güllerin

78.HM44a,E24a

5. a. ey Âlî:Âlî ey E

-79-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'lün

- 1 Gitdi hâtırdan vişâl-i dil-rübâya ârzû
Dilde hergiz qalmadı zevk ü şafâya ârzû
- 2 Cilve eyler dâ'ima mir'ât-ı dilde rûy-ı dost
İtmezin âyîne-i 'âlem-numâya ârzû
- 3 Yârdan cevr ü sitem mihr ü vefâdur 'âşığa
Bü'l-hevesdür eyleyen mihr ü vefâya ârzû
- 4 Zevk alan za^hm-ı sinân-ı tane-i bigânedden
Eylesün mi iltifât-ı âşinâya ârzû
- 5 Pâdişâh-ı mülk-i ma'nâ eylemez Âlî gibi
Devlet-i yek-rûze-i dâr-ı fenâya ârzû

79.HM44a,Ü3 1a,E24a,T34b

4. b. eylesün mi:itmesün mi Ü

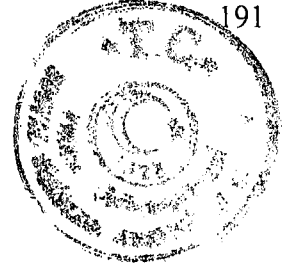
-80-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Çekdik el ümmîd-i vaşl-i yârdan şimden girü
Vâz-ı gülden bî-vefâ dildârdan şimden girü
- 2 Havfımız yâr ile yâr olmak idi ağıyârdan
Bâkimüz yok yârdan ağıyârdan şimden girü
- 3 Almazız virse metâ'-ı vaşlını yok hazzımız
Böyle istignâ ile bâzârdan şimden girü
- 4 Sünbülünden biz ta'alluk riştesin kıt'a eyledik
Kaydımız ne tırra-i tarrârdan şimden girü
- 5 Gör nice ser-sebz olur Âlî gülistân-ı suhan
Reşha-i kilik-i cevâhribârdan şimden girü

80.HM44b,Ü30b,E24a,T34b

5. a. gör nice:görünse HM

-81-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Neyleyin ol yâri kim anuñ vefâsı olmaya
Güne güne iltifât ile 'atâsı olmaya
- 2 Sevmezin ol şûhı kim yüz biñ niyâz itsem eger
Bir nigâh-ı nîm-i nâz-ı dil-rübâsı olmaya
- 3 Olmazın anuñ harîdâr-ı metâ'-ı vaşlî kim
Şive-i güftâr ile hûsn-i edâsı olmaya
- 4 Hâşılı gelmez tesellî bûs-ı lâ'l ü sînedin
Bir gice tâ şubha dek pehlû şafâsı olmaya
- 5 Ehl-i dilden kimdür ey Âlî bu gün biñ cân ile
Şâhid-i şî'rim görünce mübtelâsı olmaya

81.HM44b,Ü32b,E24a,T37a

1. a. neyleyin:neleyim HM
2. a. sevmezin:sevmezem HM,Ü,T
3. a. olazın:olmazam HM//metâ'-ı vaşlî:vaşlî-i metâ' HM
4. b. şubha dek:şubh-dem HM,Ü,E

-82-

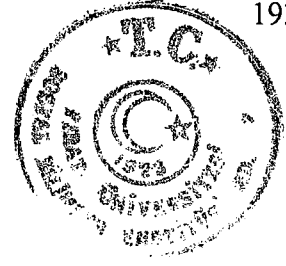
Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

- 1 Râm olduğun göz göre ağıâr-ı la'îne
Evzâ'-i şebâne bize yetmez mi qarîne
- 2 Ağıâra öpülmek ya görünmek yaraşur mı
Ol sâ'id-i sîmîn ile ol âyîne-i sîne
- 3 İnşâf degil kim ola her gâh muğârin
Beraber bile ol meh-i hûrşîd cebîne
- 4 Her dîv ile olmak ne revâ şimdi muşâhib
Baş egmez iken şöhet-i Cibrîl-i emîne
- 5 Hâşâ ne gelür bir dahî Âlî ne gelüpdür
Bir böyle vefâdâr güzel rûy-ı zemîne

82.HM45a,Ü33a,E24b,T37a

2. a. yaraşur mı:ne revâdur HM,E
3. b. ol:bir HM,E
4. b. baş egmez iken:ya sen alamazken Ü
5. b. güzel:görüñ Ü

**TC YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

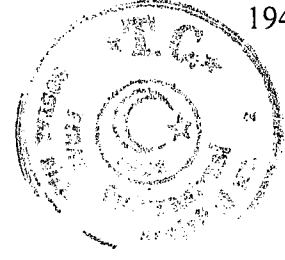

-83-

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Bahâr olsa çemenler murgzâr u sebzezâr olsa
Cüvân olsa mey olsa nağme-i şavt-ı hezâr olsa
- 2 İçüp mest olsa dilber bâde-i gülgûn ile bir dem
Fürûğ-ı câm-ı meyle bâğ-ı rûy-ı lâlezâr olsa
- 3 Açılsa gül gibi germiyyet-i şahbâ ile gülse
Dil-i zâre terahhum eylese bûs u kenâr olsa
- 4 Esüp båd-ı nesîm şubh-dem gîsû-yı müşgîni
Ser-i zülfî gibi 'anber-feşân u müşgbâr olsa
- 5 Muhaşşal bir dil-ârâ kûşe-i gülşende ey Âlî
Meh-i Ken'ân ile câm-ı şarâb hoş-güvâr olsa

-84-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Seyr-i gülzâr eyleseñ ol kâmeti mevzûn ile
Göñlün açsağ gül gibi câm-ı mey-i gülgûn ile
- 2 Şubh-dem mestâne gül-geşt-i gülistân eyleseñ
Nâle-i çeng ü rebâb u nağme-i kânûn ile
- 3 Mest olup şahn-ı çemende ol büt gülgûn kabâ
Leb-ba-leb olsa nola ben 'aşık-ı maḥrûn ile
- 4 Söyleşilmez gamze-i fettân-ı âteş-bâr ile
Söyleşürdük her ne olsa çeşm-i pür-efsûn ile
- 5 Hizmetinde Âlî-i şûrîde ḥâlî var iken
Hem-nîşîn olmağ revâ mıdur o her bir dûn ile

84.HM45a,Ü31b,E24b,T35a

3.-E

4.beyit T'de 5. Beyitle yer değiştirmiştir.

5.-Ü

-85-

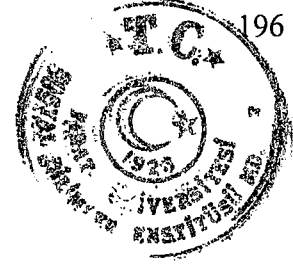
Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Nev-bahâr olsa çemenler murgzâr olsa yine
Şahn-ı gülşende lâlezâr u nağmezâr olsa yine
- 2 Geşt-i gülzâr eyleseñ olsa temâşâ-yı çemen
Serv-şadler gûşe gûşe der-kenâr olsa yine
- 3 Mey içüp mest olsa dilber nergis-i mestî gibi
Bâğ-ı rûyî tâb-ı meyden lâlezâr olsa yine
- 4 Ol büt-i ra'nâ ile bir şubh-dem gülzârda
Mest olup pâyine nağd-i cân nişâr olsa yine
- 5 İltifât itse yine Âlî'ye ol şüh-ı cihân
Âteş-i hasretle hâsid dâgdâr olsa yine

85.HM45b,E24b,T37a

1. b. gülşende:gülşen E

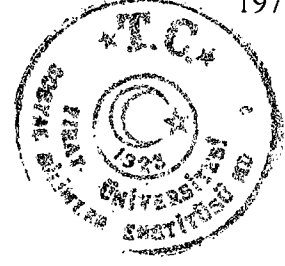
Fâ'ilâtün Mefâ'ilün Fâ'lün

- 1 Döndi gülgün sirişk ile dîde
Câm-ı gevher-nigâr-ı Cemşîde
- 2 Bir büt-i şûha mübtelâ oldum
Ki deger vaşlı 'ömr-i câvîde
- 3 Nâz ider çeşm-i fitne-âşûbı
Ġamze-i dil-firîb-i nâhîde
- 4 Böyle irmez gider mi dest-i heves
Miyve-i nahl-i bâğ-ı ümmîde
- 5 Yoḥsa bir gün olur mı ey Âlî
Gevheri sifte lâ'lî-i ḥâyîde

86.HM45b,Ü32a,E24b,T35b

1. b. nigâr-ı Cemşîde:nigar-ı çemende Ü
2. b. ki deger:geh ü ger Ü
3. b. dil-firîb:vâğrîb Ü
4. a. dest-i heves:dest-i emel HM,E

-87-

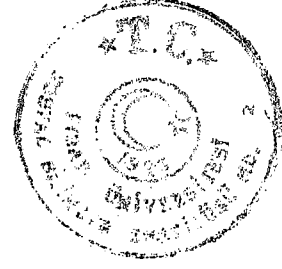
Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Şarâb-ı nâz ile çeşmüñ o deflü mest eyle
Ki nâz-ı mest nigâh-ı sitem-perest eyle
- 2 Güşâyiş-i girih-i râz-ı 'aşkı lâyıkdur
Ki vâgüzâşte-i çeşm-i tîz-i dest eyle
- 3 Sürûd-ı bezm-i tegâfûl gerek bülend-i aheng
Nevâ-yı bülbül bâğ-ı niyâzı mest eyle
- 4 Sipâh-ı gamze ne lâzım harâb-ı mülk-i dile
Külâh-ı kûşe-i nâzı yeter şikest eyle
- 5 Hemîşe nefha-i bezm-i suhandân ey Âlî
Cihânı mest-i nesîm-i mey-i elest eyle

87.HM46a,Ü32a,E25a,T36a

1. b. ki nâz-ı mest:ki mest HM

4. a. dile:ola Ü b. gûşe:göh

-88-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 İki şaf 'asker müjek şâhib-kırân-ı gamzeñe
Tîg-ı bürrândur tegâfûl kahramân-ı gamzeñe
- 2 Dil hedef peykân-i zehr-âlûde-i müjgânuña
Cân fedâ nevk-i ciger-dûz-ı sinân-ı gamzeñe
- 3 Mübtelâlar cân virürler bir şive-i güftâruña
Ehl-i dil hayrân olur hüsni beyân-ı gamzeñe
- 4 Nâz u işve şifte-i âşûb u fitne mübtelâ
Nîm nâz-ı çeşmüñe remz-i nihân-ı gamzeñe
- 5 Nükte-i rengîn-i Âlî neydüğün fehm eylemez
Olmayanlar âşinâ luğf-ı zebân-ı gamzeñe

88.HM46a,Ü31a,E25a,T35a

1. a. iki saf 'asker müjek:bir kıra 'asker hatıñ Ü

5. a. neydüğün:didigün Ü

-89-

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Nıgeh-i ser-mest-i nâz u ğamze-i hûn-hâr âşüfte
Kemend-i zülf-i dirhem turra-i târrar âşüfte
- 2 Bugün şahñ-ı çemende gördüm ol serv-i hırâmânı
Gırîbân çâk ü dâmen-çîde vü destâr âşüfte
- 3 Esîr-i dâm-ı 'aşk olmazdı gönîlüm ol kadar ammâ
İken refâtâr-ı mestâne iken güftâr âşüfte
- 4 Perîşân olmasun mı sünbül ü nev-bâĝ-ı endîşem
Ki dil âşüfte ben âşüfte zülf-i yâr âşüfte
- 5 Ne hoş demdür ne 'âlemdür k'ola 'arz-ı niyâzımdan
Dil-i cânâne hürrem-i hâtır-ı aĝyâr âşüfte
- 6 Olur dâim nesîm-i feyz medh-i rûy u zülfünden
Gül-i ma'nâ şüküfte gonçe-i tûmâr âşüfte
- 7 Yeridür olsa reşk-i lâ'î ü ruhsârından ey Âlî
Cebîn-i gonçe pür-çîn ü dil-i gülzâr âşüfte
- 8 Raĝîk-i nâzm-ı pâk ü hüsn-i ta'bîr-i bülendimle
Kalem-i hem-vâre mestâne suhan her-bâr âşüfte

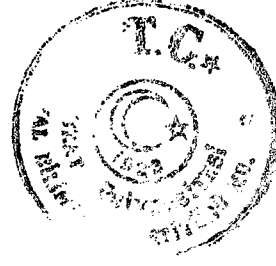
89.HM46b,Ü34a,E25a,T36a

1.-HM

2. a. şahñ-ı çemende gördüm: gülzârde seyr itdim Ü,T

4. a. nev-bâĝ-ı:gülzâr-ı HM,E b. ki dil âşüfte ben âşüfte:ki ben âşüfte dil âşüfte HM,E

-90-

Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ûlün

1 Şubhumda olur biñ şeb-i deycûr nühüfte

Âhımda nice meş'ale-i Tûr nühüfte

2 Her bir kere nağme-i nâkûs-ı dilimde

Biñ zemzeme-i dil-keş-i manşûr nühüfte

3 Her bir şigen-i tûrra-i bâd-ı nefesimden

Biñ nâfe-i Attâr-ı Nişâbûr nühüfte

4 Ol âteş-i 'aşkıım ki eger zahımıma kónsa

Nûr içre olur merhem-i kâfür nühüfte

5 Her bâr güşâde ola yâ Rab dil-i Âlî

Hiç olmasun ol âyîne-i nûr nühüfte

90.HM46b,Ü33a,E25a,T37b

2. b. zemzeme-i:zemze-i HM

3. a. nefesimden:nefesimde Ü,T

-91-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Hatt-ı müşgîni semen-zâr-ı 'izâr oldu yine
Kilk-i endîşe bu yüzden meşkbâr oldu yine
- 2 Dest-i gânze çâk idüp mestâne şabrım câmesin
Râz-ı pinhân-ı mağabbet âşikâr oldu yine
- 3 Tâb-ı meyden lâlegûn olmuş görüp ruhsârını
Âteş-i 'aşk ile sîne dâgdâr oldu yine
- 4 'Âşıkâ bir nice gün olmuşdı itmezdi nigâh
Şâhbâz-ı gâmzesi merdüm-şikâr oldu yine
- 5 Bir dem ey Âlî koma elden şarâb-ı hoş-güvâr
Vaqt-i 'ayş eyyâm-ı gül faşl-ı bahâr oldu yine

91.HM46b,Ü31a,E25b,T34b

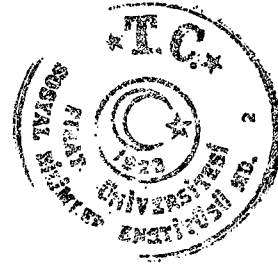
1. a. zâr-ı:pûş-ı Ü

3. a.lâlegûn:lâlegûş Ü,T b. dâgdâr:şu'lezâr HM,E

-92-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Mey içüp ruhsârın ol gayr ile gülfâm itmede
Ben yaşım seylâb kûh-endâz-ârâm itmede
- 2 Girmedi dest-i niyâze kûşe-i dâmân-ı vaşl
Gerçi taqşîr itmedim cânâne ibrâm itmede
- 3 Muṭrib kânûn-ı 'aşkuñ böyledür âvâzesi
Her ne eylerseñ revâ endîşe-i hâm itmede
- 4 Zevkıni rind-i mey-âşâm eyler iken 'âlemüñ
Şûfî yine ṭane-i rind-i mey âşâm itmede
- 5 Şâhid-i endîšem ey Âlî bugün feyz-i hayâl
Perniyân pûş-ı fûrûğ-ı nûr ilhâm itmede

92.HM47a,Ü31b,E25b,T35b

3. a. âvâzesi:igâresi Ü

5. a. bugün:yine Ü b. pûş:nûş Ü

-93-

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Sürüp ruhsârũñi âyîne-i sîmîn-i cânâne
Gehî bûs eyle ruhsârın gehî nûş eyle peymâne
- 2 Gehî koşsam miyânın gâh emsem gonçe-i lâ'lin
Gehî içsem şarâb-ı vaşlını gülşende rindâne
- 3 Mu'attâr eylesün ceyb-i kenâr-ı bâğ u gülzârı
Töğunsun zülfüne söyleñ nesîm-i 'anber-efşâne
- 4 Görüp biñ cânla meftûn u şeydâ oldum ey meh-rû
O gîsu-yı dil-âvîze o şimşâd-ı hırâmâñe
- 5 Nedür bu ârzû-yı bûs-ı lâ'li cânâ kâr itdi
İrişilmez mi ey Âlî vişâl-i Mâh-ı Ken'âne

93.HM47a,E25b

1. b. bûs:nûş E

3.-E

-94-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Yâre incinmem cefâsı cânê kâr eylerse de
Derd-i 'aşkında beni zâr u nizâr eylerse de
- 2 Fârîğ olmam bir nefes yâr belâsın çekmeden
Her ne deñlü cismimi zâr u nizâr eylerse de
- 3 Tâ derâğûş itmeyince hâtırım bulmaz şafâ
İltifât u luğf-ı bî-hadd ü şümâr eylerse de
- 4 Meyl-i seyr-i lâlezâr itmez o şûh-ı şivekâr
Eşk-i çeşmim 'âlemi hep lâlezâr eylerse de
- 5 İştîyâkı dem-be-dem olmağdadur hâdden füzûn
Ol şeh-i hûbânı Âlî der-kenâr eylerse de

94.HM47b,Ü33b,E25b,T38a

2.-E

3. b. iltifât u luğf-ı:iltifât-ı luğf u Ü

4. a. şivekâr:'işvekâr HM,E

-95-

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Hemîşe gül gibi ol gönçe leb güşâde ola
Çemende 'ayş ide her demde bir şafâda ola
- 2 Ne zevkdür ne şafâdur ki şahn-ı gülşende
Nevâ-yı çeng işidüp elde câm-ı bâde ola
- 3 Revâ mı ırmeye ser-menzil-i murâd şehâ
O kim kapuñda senüñ dâ'imâ recâde ola
- 4 Ne deñlü olsa da âdem müselle-i 'âlem
Tarîk-i vâdî-i teslîme ser-nihâde ola
- 5 Müşerref eyleye bezmi o mâh-ı tâbânım
Du'âlar eylesün Âlî şafâ ziyâde ola

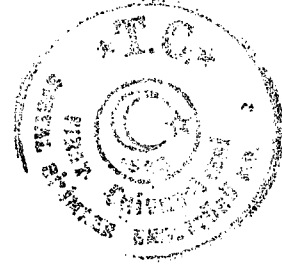
95.HM47b,Ü31b,E25b,T35b

5. a. eyleye bezmi o mâh-ı tâbânım:eyledi o bezmi Mâh-ı Ken'anım HM,E

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

-96-

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Nedür bu ğamze nedür bu hırâm-ı mestâne
Nedür bu 'işve-i çeşm ü nigâh-ı mestâne

2 Karar u şabr u tâhammül mi kor derûnımda
Bu tarz-ı dil-keş ü bu şive-i levendâne

3 Ne zevkdür kim ola şubh-dem çemende o mâh
Şüküfte hâtır u handân u elde peymâne

4 Terağhum eyleseñ olmaz mı ey gül-i ra'nâ
Esîr-i zülf-i girihgîr ü 'anber-efşâne

5 Saña vefâ ider elbetde bir gün ey Âlî
Varup murâduñı 'arz eyle Mâh-ı Ken'âne

96.HM47b,Ü33a,E26a,T37b

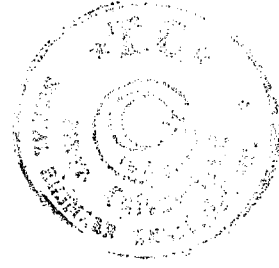
1. a. mestâne:rindâne HM,Ü

4.-E

5. b. murâduñı:dâduñı Ü,T //eyle Mâh-ı Ken'âne:it mâh-ı tabâne Ü,T

-97-

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Bahâr olsa yine cânân ile bezm-i şarâb olsa
İçüp dilber mey-i gülgûn ile mest-i harâb olsa
- 2 Kızarsa gül gül olsa tâb-ı meyden rûy-ı pür-nâbı
Fürûğ-ı bâdeden mâh-ı 'izârı âfitâb olsa
- 3 Çeküp pirâhenin çâkeylerse dest-i şevk ile
Götürse perde-i şermi aradan bî-hicâb olsa
- 4 Mey-i nâb olsa meclisde içilse tolular yâre
Ruğ-ı sâkî-i meh-rûy ile bezme âb u tâb olsa
- 5 Meh-i Ken'ân ile şahñ-ı çemende bir gün ey Âlî
Nevâ-yı 'ûd u nây u nağme çeng ü rebâb olsa

97.HM48a,Ü33b,E26a,T38a

1. a. cânân:yârân Ü

4. a. içilse tolular yâre:sunulsa tolu yârâne Ü

5. a. bir gün ey Âlî:bir sehir Âlî HM,E b. nây u:nâyı Ü

-98-

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Bahâr olsa yine elde şarâb-ı lâle-reng olsa
Perîveş bir büt-i zîbâ civân-ı şûh u şeng olsa
- 2 İçüp câm-ı mey-i gülgûn ile ol Mâh-ı Ken'ânım
Kızarsa gül gül olsa rûy-ı hûbı reng reng olsa
- 3 Yine nerm eyler elbet de âteş pür-sûz-ı üftâde
Dil-i bî-rahm-ı dilber her ne deñlü saht-ı seng olsa
- 4 Göñül meyl eylemez her bir kemân-ebriya 'âlemde
Anuñ her bir nigâhı câna bir tîr-i hadeng olsa
- 5 Hep âşâr-ı maḥabbetdür bu deñlü nâz u istignâ
Yine 'aşk u mürüvveddür arada sulh u ceng olsa

98.HM48a,E26a

5.-E

-99-

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Nedür bu lezzet-i güftâr lâ'l-i nûş-ı handende
Nedür bu şîve-i reftâr serv-i ser bülendinde
- 2 Nedür bu tarz u 'işve ğamze-i âşık nevâzende
Nedür bu nâz u ğamze nergis-i müşgil pesendinde
- 3 Bu deñlü tâ 'itâb u nâz-ı tâķat söze bâ'îş ne
Ne gördü bilmezim bu nâ-tüvân-ı müstmendinde
- 4 Ne şûh-ı âfetdür ol dilber ki gördüm biñ dil-i 'âşık
Esîr olmuş yatur her bir ham-ı müşgin kemendinde

99.HM48b,E26a

3. a. bâ'îş ne:bâ'îş HM b. bilmezim: bilmezim HM

-100-

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

- 1 'Arz eyle gönül hâliñi gel bâd-ı şabâya
Kim söyleye ol gönçe leb ü mâh-likâya
- 2 Gel yâr ile 'işret kılalım olma elem-nâk
Mâlik mi olur kimse bunuñ gibi şafâya
- 3 Rind olıcağ neyleyelim lâf u güzâf
Aldanma gönül tâc-ı riyâ ile abâya
- 4 'Âlemde şafâ hiç şarılmak gibi olmaz
Ol serv-i muraşsa' kemer ü teng-i kabâya
- 5 Âlî gibi bir şâ'ir-i mümtâz gerekdür
Kâdir mi olur her kişi bu hüsn-i edâya

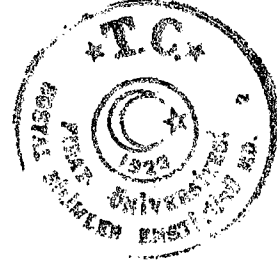
-101-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Bir perî-veş dil-rübâya mübtelâ oldum yine
Mest-i câm-ı bâde-i bezm-i şafâ oldum yine
- 2 Düşdi göñlüm zülfüne âzâde iken başına
Beste-i bend-i girihgîr-i belâ oldum yine

101.HM48b

*Bu gazelin diğer beyitleri sayfa eksikliğinden dolayı yer almamıştır

-102-

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

- 1 Nev-rûz irişüp feyz-i hevâ-yı seher olsa
Ammâ ki dilinde o mehûñ bir eser olsa
- 2 Bilsem ki nice cilve kıılır şâhid-i ma'nâ
Âyîne-i hâtırda bu yüzden keder olsa
- 3 Çekmem elem Allâh bilür zerrece böyle
Destimde eger naqd-i hayatım gider olsa
- 4 Olmaz şanma zevk-i vişâlûñdeki lezzet
Üftâdelerüñ pâdişeh-i bañr u ber olsa
- 5 Gül gibi şafâdan olur elbet de güşâde
Güş-ı dile dilberden eger bir haber olsa
- 6 Güş eylemez ol mâh sözün âşık-ı zâruñ
Hep sözleri Âlî gibi dürr ü güher olsa

102.HM49a,Ü33b,E26b,T38a

1.-HM, HM nüshasında beyitlerin eksik olmasının sebebi bir sayfanın yırtılmış olmasından kaynaklanmaktadır.

2.-HM

3.-HM

4.-E

5.-Ü, T

6. a. sözün:sözünü Ü

-103-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Bir gül-i ra'nâya dil virseñ ki hâri olmasa
Bir mey ile mest olsağ ki humârı olmasa
- 2 Nağd-i vaqt olsa hemân zevk ü şafâ-yı dil-rübâ
Zahmet-i şabr u belâ-yı intizârı olmasa
- 3 Âteşe yansun n'ider 'aref cihân-ı gülzârını
Dilber-i sîminber ü gülgûn-'izârı olmasa
- 4 Hazz olunmaz bâde-i bezm-i vişâl-i yârdan
'Âşka biñ nâz ile bûs u kenârı olmasa
- 5 Ey şafâ-yı Âlî-i şûrîde ħâlûñ bilmiş ol
'Afv olunmazdı günâhı i'tizârı olmasa

-104-

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ilün

Fe'ilâtün

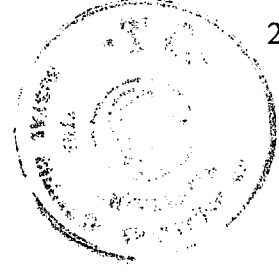
- 1 Severin dilberi ol da baña yâr olmasa da
Mayilem her gözi âhûya şikâr olmasa da
- 2 Haste-i 'aşka görünmez yine rûy-ı râhat
Hiç âyîne-i hâtırda gubâr olmasa da
- 3 Mayilüz biz nigehe nâz-ı teğâfûl-pûşâ
Yârdan her ne kadar bûs u kenâr olmasa da
- 4 Kayilüz seyr-i gül ü serv-i hırâmâne hemân
Şahn-ı gülşende eger geşt ü güzâr olmasa da
- 5 Feyz-i cân-bağş-ı kelâmuñla bugün ey Âlî
Açılır gönçe-i dil faşl-ı bahâr olmasa da

104.E26b,T36b

4. a. kayilüz:mâyilüz E

5. b. faşl-ı:feyz-i E

-105-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Mâyilem ol mâh-rûya mihribân olmazsa da
Lâ'l -i nâbı lutf ile şeker-feşân olmazsa da
- 2 Yine feyz-i bâde-i gülfâmdandır lutf-ı yâr
Bâg-ı rûy-ı gerçi yer yer gülsitân olmazsa da
- 3 Ol sehî kâmet kılar elbet de bir meyl-i kenâr
Âb-ı eşkim hak-i pâyîne revân olmazsa da
- 4 Hiç agyâre nigâh itmek ile ol mâhveş
Hazz olunmaz mahrem sırr-ı nihân olmazsa da
- 5 Bir edâyile kılar Âlî musahhar dilleri
Kilk-i dür-pâş-ı eger mu'ciz-beyân olmazsa da

105.HM49a,E27a

1. a. mâyilem:mâyilen E

-106-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Tâb-ı mey gülberg-i ruhsârın 'arâk-rîz eylese
Gülşen-i şâdâb-ı hüsni şebnem-âmîz eylese
- 2 Geh lebin mest-i tebessüm eylese geh gânzesin
Nükte-i perdâz-ı 'itâb u 'işve-âmîz eylese
- 3 Feyz-i câm-ı bâde hem tâhrîk-i bâd-ı şubh-dem
Bâğ-ı rûyın sünbül-âşûb u gül-engîz eylese
- 4 Dâmen-i müjgân-ı çeşmim bir dem olmaz mı yine
Kim nücûm-ı girye-i şevk ile gül-rîz eylese
- 5 Âh-ı âteşbâr kim ebr-i bahar-ı şevkdür
Ser-zemîn-i gülşen-i 'aşkı şerer-hîz eylese
- 6 Şevk ile güftâre gelse tûtî-i gûyâ gibi
Hoçka-i lâ'1 -i lebin yine şekker-rîz eylese
- 7 Demdür ey Âlî yine feyz-i nesîm-i iltifât
Bahır-ı âteş mevc-i endîşem güher-rîz eylese

106.HM49a,Ü34b,E27a,T38b

1. a. tâb-ı mey:yâb-ı mey Ü

4.-HM,E

5.-HM,E

6.-Ü

7. a. demdür:bir gün HM,E

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

-107-

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Gele feryâdı o âh itme ey dolâb-1 bî-are
Benim gibi 'aceb sende esîr oldu mı ol yâre
- 2 Hemîe tîg-1 'aş-1 yâr ile pür-yâredür sînem
Senü bilsem neden olmuş vücûdu böyle pür-yâre
- 3 araru yok gice gündüz hemîe zârdur kâru
Dirîgâ 'aş dirlere derd ile mi oldu âvâre
- 4 Beni bî-hûb u ârâm eyledi bu nâli ü âhu
Nola meyl itmesem gül-get-i bâg u seyr-i gülzâre
- 5 Meh-i Ken'âne benzer mübtelâ olmuşsun ey Âlî
Anucün hâline ram eyler ol dolâb-1 bî-are

-108-

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

- 1 Gül gibi ele câm alagör bezm-i çemende
Yanuñda huşûşâ ola bir gonçe dehen de
- 2 Bir tâze civân ile hemân zevk idegör kim
Yoğdur eser-i luğ u beğâ çarh-ı kühende
- 3 Olmaz ruğ-ı zülfündeki bu tâb u târâvet
Nesrîn ü gül ü sünbül ü şeb-bûy u semende
- 4 Gerçi ki şikest eyledi âyîne-i qalbim
Ammâ nazarım qaldı ol âyîne-şigende
- 5 Âlî gibi bir şâ'ir-i mümtâz gerekdür
Kim böyle hüner göstere meydân-ı suhânde

-109-

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Gelüp nâz ile gülşende yine refâtâr gösterse
Leb-i şekker-feşânı şive-i güftâr gösterse
- 2 Çıkarsa germ olup destârını keyfiyyet-i meyden
Mû'anber zülf-i pür-ham-ı t̄urra-i t̄arrar gösterse
- 3 Şabâ söyle yeter çeşmimden ol gönçe nihân oldu
Verâ-yı perdeden şimden girü dîdâr gösterse
- 4 Helâk olmaz mı el-Hak 'âşık-ı bî-çâre ol hûnî
Gehî şemşîr ü gâhî hançer-i zerkâr gösterse
- 5 Seher sahn-ı çemende mest olup mâh ile Âlî
Derûn-ı mahzen dilde ne kim hep var gösterse

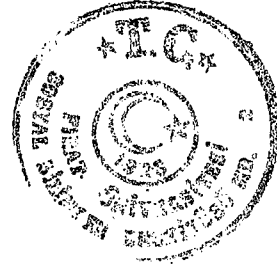
109.HM49b,E27a

4. a. 'âşık-ı:reşk-i HM

5. a. olup:ol HM

-110-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

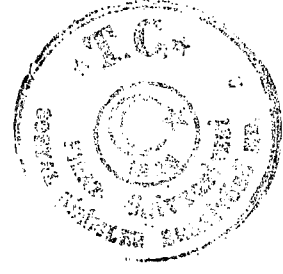
- 1 Nice gündür bezme ol addi amet gelmedi
Ol sebebdan meclise tb u arvet gelmedi
- 2 Geri nş itdim nice peymne Őahb-y Őaf
Yrsız amm dile bir gne hlet gelmedi
- 3 Geri geldi htira her gne lezzetden gn
Bir kez amm vaşl- dilberden fergat gelmedi
- 4 Geri geldi gflme cmle 'alkden ferg
Lk meh-rlar hevsından an'at gelmedi
- 5 Geri geldi dehre ok Ő'ir-i vel l gibi
Bir ser-med merd-i meydn- belgat gelmedi

110.HM50a,Ü35a,E27b,T39b

3. b. bir kez:hergiz HM,E// an'at:fergat Ü,T

-111-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Sünbül-i müşgîn olur mı zülf-i pür-çînüñ gibi

Bir gül-i ra'nâ biter mi rûy-ı rengînüñ gibi

2 'İşve-i çeşmüñde olsa rûh-bağş-ı kâ'înat

Şive-i serv-i hırâmân-ı hoş âyinüñ gibi

3 Nice beñzersin meh-i tâbâna kim yokdur anuñ

Sünbül-i gül-pûş ile gülberg-i nesrînüñ gibi

4 Nükhet-i müşg ü nesîm gülde hergiz görmedik

Neşve-i bûy-ı dil-âvîz-i 'arağ-çînüñ gibi

5 Bir ser-âmed âşık ser-bâz olur mı dostum

'Arşa-i 'âlemde hiç Âlî-i gamgînüñ gibi

-112-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Güft ü gû-yı nâzda mu'ciz-i beyândur ğamzesi
Çeşm-i kâfir-küşüne bir tercümândur ğamzesi
- 2 Nice kâr itmez dile yâ nice geçmez câne kim
Seng-i hârâdan güzâr eyler sinândur ğamzesi
- 3 Tîğ-ı hûn-efşânıdır yâ kahramân çeşminüñ
Yâ sinân-ı Rüstemi-i şâhib-kırândur ğamzesi
- 4 Her nigâhı 'âşıkâ bir tîr-i dil-dûz-ı cefâ
Şanki bir şûh âfet nâ-mihribândur ğamzesi
- 5 Bir edâ eyler ki ey Âlî gören meftûn olur
Şâhir-i tâb'ıñla güyâ hem-zebândur ğamzesi

112.HM50b,Ü34b,E27b,T39a

1. a. güft ü gû-yı:güft gû-yı Ü

-113-

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Hókka-i lâ'l-i güher-rîzdür anuñ deheni
Dürr-i yektâdur anuñ anda olan her suhanı
- 2 Şanasın nûr-ı Hudâdur ki 'ayân oldu şehir
Keyf-i câm-ı mey ile çâk olıcağ pîreheni
- 3 Meh-i Ken'ânı gören gökde Mesîhâya döner
İtse teşrîf şehir nâz ile şahn-ı çemeni
- 4 Neyleyin kâmet ü ruhsârı tururken yârüñ
Semeni nârveni nesterini yâsemeni
- 5 Ne çekerssem çekeyin cânıma minnet Âlî
Sîneye çeksem eger bir gice ol sîm-teni

113.HM50b,Ü35a,E27b,T39b

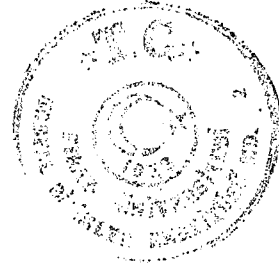
2.beyitin 2.mısrası HM,E'de 3.beyitin 2.mısrası ile yer değiştirmiştir.

4.a.neyleyin:neyleyim HM

5.a.çekeyin:çekeyim HM b.çeksem eger:eger çeksem HM,E

-114-

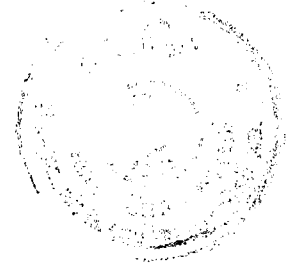
Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Gözlerimden kan akarsa gam degil deryâ gibi
Nâ-tüvân olmuş o meh-veş nergis-i şehlâ gibi
- 2 Ğam-şikest itdi beni gördükde ol nâzük teni
Tâbnâk olmuş yatur berg-i gül-i hamrâ gibi
- 3 Tâb-ı meyden lâle-gün olmuş görüp ruhsârını
Dür-nişâr itsem revâdur ebr-i gevher-zâ gibi
- 4 Hâyf kim gördüm yatur bimâr olup ol nâzenin
Şalunurken nâz ile serv-i sehî balâ gibi
- 5 Böyle şi'r-i dil-güşâ Âlî dimezdi gâlibâ
Ol Meh-i Ken'âne şimdi âşık-ı şeydâ gibi

-115-

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Görüp biñ cânla sevdim yine bir şûh-ı fettânı
‘Aceb mi bülbül-âsâ eylesem feryâd u efğânı
- 2 ‘Aceb dildâr-ı mümtâz u müsellemdür o meh-peyker
Perîşân itdi ‘aqlım bûy-ı zülf-i ‘anber-efşânı
- 3 Nezâketle gelüp güftâre yüz biñ ‘işveler eyler
Ki her bir ‘işvesi bir demde alur ‘aql-ı insânı
- 4 Ne âfetdür meded ol gâmze kim düşmez elinden hiç
Ne bir dem hançer-i tîzi ne bir gün tîğ-ı bürrânı
- 5 Figân u âh u nâle eylemekdür rûz u şeb kârı
Sevelden Âlî-i şeydâ yine ol Mâh-ı Ken‘ânı

115.HM51a,E28a

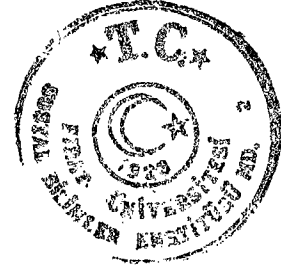
2.beyit E'de 3.beyit

3.beyit E'de 4.beyit

4.beyit E'de 2.beyit

5. b. Âlî-i şeydâ:Âlî-i zârı E

-116-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Benim ol 'âlem-i suhandânı
Mûşikâf-ı rumûz-ı pinhânı
- 2 Şâ'ir mu'cizin âferin kim ola
Kudsiyân-ı suhan senâ-hânı
- 3 Sünbülîstân-ı gülşen-i ma'nâ
Şi'rimüñ hañ-ı 'anber-efşânı
- 4 Gülşen-i pür-bahâr-ı endişem
Reşk-fermâ-yı bâğ-ı rıdvânı
- 5 Perniyân hayâl-i rengînim
Nüşa-i kâr-nâme-i Mânî

116.HM51a,Ü34b,E28a,ES20a,T39a

1. a. feylesof-ı Rabbâni:'âlem-i suhandânı Ü,T

2. a. kim:ki Ü

5. a. perniyân:pür-niyâz HM,E,ES//hayâl-i renginim:hayâl-i renginin HM,E,ES

- 6 Satr-ı Şi'r selfs ü pâkimdür
Mevc-i âb-ı hayât-ı rûhânî
- 7 Hâk-i pây cenâb-ı tât'ımdur
Gevher-i pâk-i nazm-ı Hâkânî
- 8 Nola dirlerse baña ey Âlî
Tâlib-i Rûm u 'Örfî-i şânî

6.-Ü

7. b. nazm-ı Hâkânî:rûh-ı Hâkânî Ü,T,HM

-117-

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fa'lün

- 1 Görmeyüz yine ol âfitâb-ı ruhsârı
O şûh-ı 'işve-nüvâz ol büt-i sitemkârı
- 2 Garih-güşâ-yı sitem nûkhet-i ser-i zülfi
Şükûfte-sâz-ı dil-i fitne tarz-ı reftârı
- 3 Girişme-i şifte-i gamze-i suhan-gûyı
Nigâh-ı nûkte-fürûş leb-i şekker bârı
- 4 Nigâh-ı luţfinuñ âşûb u fitne-meftûnı
Şigenc-i kâkülñ cân u dil-giriftârı
- 5 Geçer mi yoḥsa firâḳ ile rûzumuz Âlî
Görmeyüz yine ol âfitâb-ı ruhsârı

117.HM51b,Ü35a,E28a,T39b

5. a. firâḳ:bu derd HM,E

-118-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fa'lün

- 1 Nev-bahâr oldı yine geldi şafâ eyyâmı
‘Ayş u nûş ile kıoma bir elüñden câmı
- 2 Nağme-i çeng ü rebâb ile çemen şahnında
Çekelim câm-ı ferağ-bağş-ı mey-i gülfâmı
- 3 Rind-i mey hâre bu gün bâğ-ı behište virmez
Sâye-i bîd ü leb-i cûy u gül-i bâdâmı
- 4 Sîneye çekmeyelimde o dil-ârâmı yine
Neyle egleylim yâ dil-i bî-ârâmı
- 5 Mâh-ı Ken'âne giriftâr olaldan Âlî
Şafha-i mihr-i cihân-tâba yazıldı nâmı

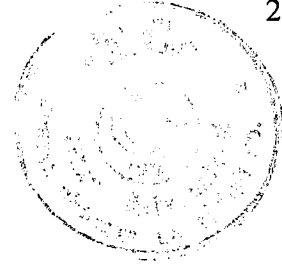

FARŞA ŐİRLER

RUBÂ'İLER

VE

ĖAZELLER

-1-

AHREB

Endîşe-i men k'âmede pâk ez-heme 'ayb
K'ender dil-i o cilve koned şâhed-i gayb
Hem-vâre zi ruhsâr-ı 'arûs-ı ma'nâ
Yâ pençe-i taḥkîk keşed perde-i zeyb

-2-

AHREB

Yâ dost nigâh-ı dil-i ḥasret bînem
Ez bâğ-ı ḥayâl-i tû hemî gül çînem
Coz reng-i gül-i bâğ-ı senâyet ne-bûd
Der-perde-i çeşm-i suḥan-ı reng

-3-

AHREB

Dîdem ki şebî an büt-i gül çehre-i men
Peçîde ne-bûd ḥâste-i serdî çü semen
V'an ki be-nühüft-i gonçe-i zanbağ ter
Der ḥırmen-i gül-berg-i sefid-i sûsen

-4-

AHREB

Ey küşte fedâ-yı ğam-ı tû naqd-i vücûd
V'ey dâde hevâyet-i be-dilem mâye-i cûd
Endîşe em ez vaşf-ı cemâl-i tû koned
Ervâḥ-ı ma'ânî heme âyet-i sücûd

1.Ü22b,T26a

2.Ü22b,T26a

3.Ü22b,T26a

4.Ü37b,T26

-5-

AHREB

Ey derd-i tû sermâye-i bazâr-ı dilem
 V'ey 'aşk-ı tû âyîne-i esrâr-ı dilem
 Ez ğayr niyem 'am meh-rû-yı rûyet
 Pejmurde bûd ğonçe-i gülzâr-ı dilem

-6-

AHREB

Men rind-i ħâb-ı cihân 'aşkıyem
 Sevdâ-zede-i zülf-i bütân 'aşkıyem
 Bâ merdümeg-i çeşm-i ħired nûr-ı yakîn
 Der-sine-yi dil râz-ı nihân 'aşkıyem

-7-

AHREB

Mâ teşne leb-i âb-ı zülâl 'aşkıyem
 Âşüfte-dil-i ħüsn-i cemâl 'aşkıyem
 Ser-mâye ne dârem coz ez feyz-i ezel
 Hem-vâre ki der-kesb-i kemâl 'aşkıyem

-8-

AHREB

Der-'arşa-i endîşe ki mâ ser bâziyem
 Hem-vâre-i dert rahş-ı hüner mî-tâziyem
 El-minnetü'li'llâh ki be tevfiķ-i ezel
 Ĥâk-i der-i Nef'î-i suĥan perdâziyem

5.Ü38a,T26b

6.Ü38a,T26b

7.Ü38a,T26b

8.Ü38a,T26b

-1-

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Seher ki gamze et ez hâb-ı nâz ber hîzed
Be gûş-ı fitne zi-her-sû niyaz ber hîzed
- 2 Ez hâk-i desti mahabbet şehid-i gamze-i tû
Be dest-i dil heme berg-i niyaz ber hîzed
- 3 Kucâniyem niyâzî zi bâğ-ı bî-tâbî
Ki perde-i suhan ez rûy-ı râz ber hîzed
- 4 Biyâ be mescîd u aşâr-ı hüsn-i büt beni ger
Ki in şükufe zi bâğ-ı mecâz ber hîzed
- 5 Çünîn girişme ki ân şüh mî koned Âlî
Nühufte âteş-i 'aşk-ı tû bâz ber hîzed

1.HM52a,Ü37a,T43b

5. b.ber:zîr Ü

-2-

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Zi mey ki nergis-i fitne rîz mîkerded
Fezâ-yı bâğ-ı nigh şu'le hîz mîkerded
- 2 Helâk-i hançer-i hûn-rîz-i gamze-i yârem
Ki âteş-i men ez ân âb-ı tîz mîkerded
- 3 Be çeşme gâh-ı vişâleş meber sebû-yı taleb
Şikest horde seng-i setîz mîkerded
- 4 Hezâr hâhiş tâ bûd ser zened zi dilem
Ki reşk-i cilve geh-i rest-hîz mîkerded
- 5 Çe sâhtî ki çünîn ez tû 'âfiyet Âlî
Kadem-i feşerde-i râh gurîz mîkerded

2.HM52a,Ü36b,T42b

2. b .âb-ı tîz:tîz Ü

-3-

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Peri-veşân ki zi hem kâm-ı hışten çîmend
Zi 'işvezâr-ı tebessüm gül-i suhan çîmend
- 2 Be-hem çü sünbül be cân hem-der-âvizend
Zi hem çü gonçe-i gül bûse ez dehen çîmend
- 3 Zi zülf-i hem ki şigen zâr zi müşg-âbâdest
Hezâr nâfe-i çîn ez yekî şigen çîmend
- 4 Be nagme pâşî-i muṭrıb ki nev-bahâr-ı dilest
Bi yâ ki ez kefi sâkî-i sîm-ten çîmend
- 5 Zi bes ki mest-i harâb-ı vişâl yek digerend
Sad âfitâb zi her çâk-i pirehen çîmend
- 6 Esîr-i şohbet-i ân kavm-i mişved Âlî
Ki dâmen-i dil ez îñ heft encümen çîmend

3.HM52a,Ü37b,T42b

1. a.kâm-ı hışten:hışten Ü

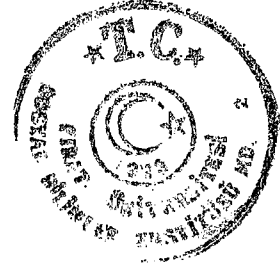
3.-HM b.yekî şigen:yekî Ü

4. b.sîm-ten:sîmin Ü

**T.C. YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

-4-

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

- 1 Zülfeş be-ham üftâde vü ruhsâr-ı şükufte
Sünbül be-hem-âşüfte vü gülzâr-ı şükufte
- 2 Hem bâd-ı hûş âyende vü hem şubh-tarîrîz
Hem bezm-i şafa-güster ü hem yâr-ı şükufte
- 3 Ez feyz-i maḥabbet çü gül dâğ-ı derûnem
Peykân-ı tû şod der-dil-efkâr-ı şükufte
- 4 An 'alem-i 'aşkam ki buved lâle-i bâğeş
Ber gülbün-i müjgân-ı şerer-bâr-ı şükufte
- 5 Endîşe-i Âlî heme şâdâb-ı ter âmed
Bâşed gül in bâğçe hem-vâr-ı şükufte

-5-

Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mefâ'îlü Fe'ûlün

- 1 Berg-i benefşe rıhte ber-dâmen-i gülşen
Hırşîd-i râ egerçi der-âgûş-ı kâküleş
- 2 Ez pes ki bâ-dilem ser-ümîd-i luţf-ı ôst
Rîzed gül girişme zi ceyb-i tegâfüleş
- 3 Engüşt-i fitne hem ne tûvân çünd-i mâ-çîn
Pîçide der-meşâm şabâ bûy-ı sûmbüleş
- 4 Ân murğ-ı nev-terâne-i gülzâr-ı ma'nîyem
K'âteş-feşân ez leb-i efgân-i bûlbüleş
- 5 Âlî ki ez lebeş çekîd in şu'le mîresed
Gûyend tâ ki bûlbül-i nevrûz âmeleş

-6-

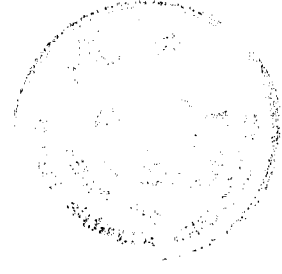
Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

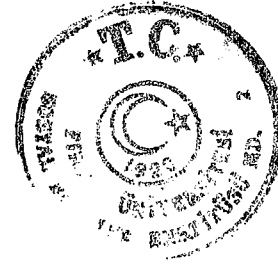
- 1 Mağşûd-ı men ez yâr ne bes bûs u kenârest
Şad gûne temennî be-dilem cilve güzârest
- 2 Mağşûd eger bûs u kenârest zi dilber
În pîçîş-i zülf-i suhanem bes be-çî kârest
- 3 Âh-ı şerer âlûde-i men ez yâd-ı cemâleş
Hôş bûy-ı tırâz bâd-ı gül-efşân-ı bahârest
- 4 İn tâze nevâ-yı ki bûd şâhid-i ma'nâ
Der-her-şigen-i turra-i o zemzeme zârest
- 5 Tâber haţţ-ı lâ'leş ki şodî şifte-i Âlî
Her kıţ'a-i elmâs-ı tû firûz-ı zengârest

-7-

Fâ 'ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Bâz bûy-1 nevbahâr âyed hemî
Bâd-1 yâr-1 gül-'izâr âyed hemî
- 2 Müjde müjde ey giriftârân-1 'aşk
Ân büt-i gülgûn 'izâr âyed hemî
- 3 Reft hengâm-1 keşîden câm-1 zehr
Vaqt-i câm-1 hûş-güvâr âyed hemî
- 4 Reft eyyâm-1 firâk u rûz-1 gam
Mevsim-i bûs u kenâr âyed hemî
- 5 Bâ şafâ-yı Âli-i hâtır fikâr
Bâz bûy-1 nev-bahâr âyed hemî

-8-

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Zi dîde em ki ciger pâre pâre mîrîzed
Tebessüm ez leb-i ân şîr hâre mîrîzed
- 2 Be dest-i hicr-i tû gam ân çünân feşr-dem-râ
Ki mihr ez dil-i sengîn-i hâre mîrîzed
- 3 Çe gûne gonçe-i ümîd leb-şükufed hâlî
Ki ebr-i gam heme be rûy-ı şerâre mîrîzed
- 4 Be biniş-i gamze çe hâcet ki be dil-i resm
Zi derc-i gevhereş elmâs-pâre mîrîzed
- 5 Eger be-yâd-ı rahş ger be mî konem Âlî
Becâ-yı eşk zi çeşm-i sitâre mîrîzed

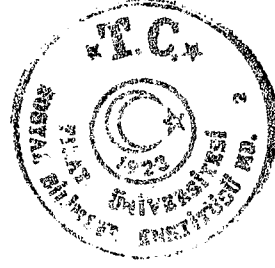

-9-

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Zi çeşme-i çemen-i şeb ki yâsemen cûşed
Gül-i şerâre zi bâğ-ı derûn-ı men cûşed
- 2 Sipâh-ı nâz çe hâcet berây-ı gâret-i dil
Ki fitne ez hum-i ân zülf-i pür-şigen cûşed
- 3 Zebân-ı işve ne bes ber dilem nemek rîzed
Zi nâ-şükufte leb ğamze hem-suhan cûşed
- 4 Cünân hayâl-i hâteş câ girifte der-çeşmem
Zi hâk-i şu'le-sitâneş hemî çemen cûşed
- 5 Eger ne kilik-i tû Âlî terâne-i nev-sâht
Sürûd-ı hüsn-i kabûl ez çe encümen cûşed

-10-

Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mefâ'îlü Fe'ûlün

- 1 Ber yâsemen ki silsile-i müşg-bû şikest
Gül-güne-i tarâvet-i sünbül berû şikest
- 2 Merdüm ziyâd-ı lezzet-i kuşten-i tîğ-ı ô
Gâhî külâh-ı kûşe ki ân tünd h_uş kest
- 3 Mecnûn-ı gâmze tû nîk-i cûş-ı ıztırab
Der-dil hezâr silsile-i ârzû şikest
- 4 Ez reşk-i neşve ki berem ez mey-i neşâ
Reng-i 'izâr-ı bâde-i gâam der-sebû şikest
- 5 Âlî zi bîm-i ef'î-i bülbül figân-ı tû
Murgân-i bâg-ı nazm-ı figân der-gülû şikest

-11-

Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mefâ'îlü Fe'ûlün

- 1 Dil şîr-i ğam şikâr neyistân-ı âteşest
Cân tıfl-ı şîr hûre-i bostân-ı âteşest
- 2 Ez âteş-i derûn-ı dilem her zîbâ ne'i
Âteş-firûz-ı sîne-i sûzân-ı âteşest
- 3 Dest-i emel keşîde zi 'işret künc-i ğam
Dil-i pür-'aşq u ser-giribân-ı âteşest
- 4 Kühî-i cilâ-yı dîde-i dâĝ-ı siyâh dil
Reng-i serâb-ı şahn-ı beyebân-ı âteşest
- 5 Âlî zi şevk-i rûy-ı tû nâled meger ki o
Murg-ı suhan sarây-ı gülistân-ı âteşest

11.HM54a,Ü36b,T43a

3. b. pür:pîr T

-12-

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fe'ûlün

- 1 Ez bâde reng-i şu'le ki ruhsâr-ı yâriyest
Kûyî zi nûr perde-i ber lâle zâriyest
- 2 Nâzem-i tîg-i nîm-keş-i 'işveyi ki o
Ber dest-i ğamze hûn-i taraḥḥum nigâriyest
- 3 Der-levḥ-i âfitâb-ı zamîrem ḥayâl-i tûst
Naḳşî ki kilik-i ḥikmet-i perverd-kâriyest
- 4 Ğayret neger ki be her 'arûs-ı ḥayâli tû
Ez eşk-i dîde perde-i gevher nigâriyest
- 5 Hûn ez dilem be dîde zî bes kâverd-i hücûm
Âmed şod-ı ḥayâl-i turâ reh-ġüzâriyest
- 6 Hâlî zi 'ayş-ı mâyeyi tâ 'ankebût-ı ğam
Der ġuşehâ-yı zâviye sîne-yi yâriyest
- 7 Âlî zi sâz-ı ḥâk-i mecû naġme-i eşer
Nâtvân be dest-i yârî-i peymâne kâriyest

12.HM54a,Ü37b,T43a

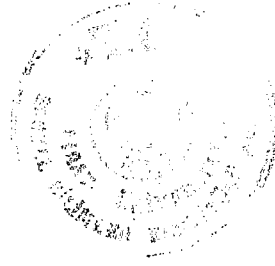
1. b. kûyî:ġûnî Ü

4. a. tû:tûst HM

7. a. ḥâk-i:naġme-i Ü;nâle HM

-13-

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

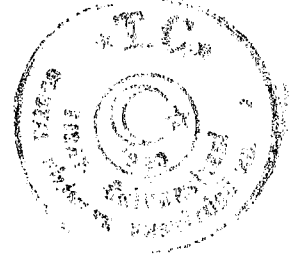
- 1 Gerçi âmed be serem çend belâyı müşgîl
Ez heme müşgilem ez yâr cüdâyı müşgîl
- 2 Nakş-ı ümmîd tüvân dîde der-âyîne-i çarh
Ez çünîn şüh-ı cefâ-pişe vefâyı müşgîl
- 3 Reh-i ümmîd çe tûyî ki der îb bâğ-ı kühen
Çendân ez nağl-i emel berg-i şefâyı müşgîl
- 4 Gonçe-i bâğ-ı merâ nûkhet çünân beste girih
Ki şüküften-zi-dem bâd-ı şafâyı müşgîl
- 5 Çe güşâyid girih ez silk-i ümmîdem Âlî
Ki mâ-nigeheşt hüner 'uğde-i güşâyı müşgîl

-14-

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Çünân girişme bekef hañçer-i sitem gîred
Ecel zî bîm-i tegâfûl reh-i 'adem gîred
- 2 Çünân ki nâz-perest amed kenûn be dilem
Hadeng-i 'işve ciger kâvî-yi elem gîred
- 3 Dileş rubûde meger ba firib-i ayyârı
Ki fitne-i dâmen-i ân zülf-i ham-be-ham gîred
- 4 Esir-i tâlî-i hışem ki dâm-ı ümmîdem
Becâ-yı murğ-ı neşâtî hümâ-yı gâam gîred
- 5 Bi-hoş bâz-ı niyâz yed kesî ki çün Âlî
Bi yâ danîş gâmeş zevk-i câm-ı Cem gîred

METNİN ASLI

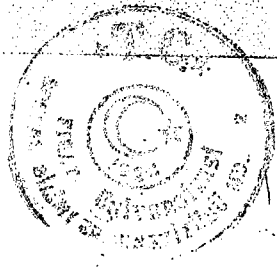

بر یوشان که زدم خوشن جسد	عسوه زاریم کل سخن جنب
هم چو سبیل میان هم در آرزو بند	هم جو غنچه گل بوک از دهان جنب
ز لطف هم که شکن ز آرزو لاک است	هر از ناهم صحن از بی جنب
بغده باشی مطرب که نو بهار دست	بی که از کف سانی سبیل جنب
ز بس که بست خراب وصال کمر کرد	صد قباب ز هر جاک بران جنب
اسیر صحبت آن تویم بسودالی	
که دامن دل ازین لطف بخت بچیند	
از باده ز ناک شعله که خسار یاریست	کوئی ز نور بر ابرو بر لاله زاریست
ماندم تیغ بخت خشو که او	بردست غمزه خون آرم نکاریست
در لوح افتاب ضمیرم خیال است	نقش که کلک طفت پروردگاریست
خبر که بر سر سردس خیال تو	از اشک دیده بده که هر نگاریست
خون از دم پریده لب کاور در هجوم	آوردند خیال ترا ریکلاریست
حالی بر عیش مایه تا هکسوت غم	در کو شطری زاد به سینه یاریست
آلی ز بس از غم جو ناله اشتر	
توان بدست یاری بنامه کاریست	
ربا حیات	
ی نشسته فدای عیسم تو نقد وجود	روی داده رویست بر لب مایه وجود

اندیشم از وصف جان تو کرد	ارواح معانی اهل بیت سخنور
ای در دو تو سر مایه باز در دم	دی عشق تو آینه اسرار در دم
از غم ز بیم عم هر درو رویت	بزم هر بود غنچه گلزار در دم
من ز نو خواب جهان عشقم	سود آرم ز لطف بیان عشقم
بامر و ملک جنت خرد نو یقین	در سینه دل از زنهان عشقم
مانند لب آب زلال عشقم	اشفقت دل حسن جان عشقم
سرمایه نازم جز از فیض ازل	لهواره که در کب کمال عشقم
در عرض اندیش که با سر بازیم	لهواره در در چشم حسرتی باریم
المنته صد که بهو می ازل	
فکد ز غمی سخن پروازیم	
تدقیق ایلمندو	
۳ کانونی ۱۹۲۷	

ازین

۱۱۴۷

چشمه چشمی که با سمن جوشد سپاه نازیده حاجت برای غار زبان عشوه نبوس بر دلمه مکند ضخان خال خطش کارفته در چشم	کل نمراره ز باغ درون آن تو گرفت از حمان زلف بکس جوشد ز ناکش فندک غره هم سخن جوشد ز ناکش حکم نانش می جوشد	اگر نه کلک تو ای ترانه نوست سرود حسن قبول ز بعد سخن جوشد	زنی که ز کس وقت از زیر کرد هاک خجوز ز غره بارم بجسته کاه و صالاش میر سو طیب هر از خال هوش تا بود سر زرد ز دلم	چو ساختی که چنین از عاقبت کی قدم فتنه راه که زیر کرد	دل شیر غم شکار نستان آتش است آتش درون دلم هر ز بان تو وست اهل شبنم و عشرت کج غم کحل طای دیره داغ سپاه دل آلی ز شوق روی تو ناله مکر او
فضای باغ که شعله خیر کرد که آتش من ازین تریب کرد شکست خورد و سناک سینه کرد که ز ناک جلوه که رسته نیک کرد	جان طغلی خیر خواره بستان است آتش زوز سینه سوزان است دل پر عشق و سر که بیان است ز ناک سرب صحن بیان است موج سخن برای ملک تان است				

۱۱۰

سحر که غمزه است از خواب بر خیزد ز ناک دشت محبت شبنم غمزه کجا سیم بازی باغ بی تابی با بسجده و نا حسن بت نکر	بکوش فتنه زهر سوسنا بر خیزد بدست دل اهل برک ناز خیزد که برده سخن از روی راز خیزد که این کوفه ز باغ حجاز ز خیزد	چنین که شکوه آن تیغ میکند نهفته آتش عشق تو بار خیزد	که چو بپریم چند باغی شکل نقش امید توان دیده در بنی خیزد راه سید چه تویی که درین باغ کهن خنده باغ و انگشت چنان بسته کرد حرک سحر که از ناک امید آلی	اجل ز بیم تقافل ره عدم کیزد خدا ناک عشوه جگر کادی کیزد که رفتن دامن آن زلف خیم کیزد بجای فرغ نشاطی مای غم کیزد	هوش باز ناز بوی که چون آلی بیا دیش عشق زوق جام جم کیزد
---	---	--	---	---	---

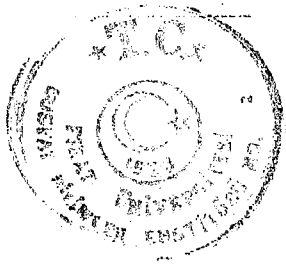
۱۱۱

نیض جام باو هم خریدت بجم داسن از کون چشم رو دم اولری نینه آه آتشباریم ابرها رشو قدر	یغ درین سبیل شویب و کل ایلم کیم عیوم کردی تو خوک کلوز ایلم سز مین کلشن عشق خزر ایلم	مدرای الی نه فیض بیم التفات بحالش موج اندیشم هر ز ایلم	کلهوی نازده حجر ساند غره نجد کازیترو دل با بچون کخر جانکم نیغ خون نش بندریا قهر مان چشمان ز رنگای عاشقه بر تر دل در جفا	بر ادا ایلم که الی کورن نعنون اولور ساحو طبعکله کوبانوز با ندر غره سر	بم اول علم سخن دان ش عو جز آفرین که اوله سبقت ان کلشن معنی کلشن برهما رانوشیم بزیبان جان کار نیک خاک بای خباب طبعدر
			جشم کازیتشند ز جاندر غره سنگت خار دوان کوز ایلم ایستمان رستم صاجوان در غره ضاکه رشوخ آفت نامهر با ندر غره	موتکاف رنور نهان قدسیان سخن تا خوان شورک خط غیر افان ز شک فرمای یغ رضوان نسخه کاز نامده مان کوبرباک روح خاقان	

نوله در اسر با لوی الی طالب دروم و عرفی نانی	نجد کوز بر زرد اول قدی فانت کلدی کر چه نوش ایتم نچر جانده صها نچفا کر چه کلدی خاطر هر کوز ندر نوزغ کر چه کلدی کوز کله جلد علا یقون وزغ کر چه کلدی دهره چوق شاعر ولی الی	اول سبدن جگانه تارک طراوت کلدی یار سز آما دلبر کونر حالت کلدی بر کز آما وصل دلبرون فراغ کلدی لیک مهر در هوا سندن فراغ کلدی بر سر سدر در میدان باغست کلدی	درینک درانک از ده اولان هر سخن ایسته تزیف سوزایه حسن جنبی کشف جام می ایلم پاک ایلم برهنی سمنی ادوی نسنتری یا سمنی	نه طبعیم کلین جانده ننت الی سنده چیکر کر کواول سیم تنی	کوز میوز نین اول نازب خساری کر کشف ایتم کتت هر زلفی کر ننه شیفه غره سخن کوبه
			قصه لعل کهر بر درانک دهنی صند سن نوز صوا که عیان اولدی کر مدکنی کوز کوز کوز سیجا و نوز نیلین قامت خساری طور کر نازک		اور شوخ عشوه نوز اولان بت سحراری کشفه ساز دل قننه طرز رفتاراری کانه کتت زوش لب شکر باراری

سماز بسند به یاران میبرد هم سرگشته فرز سگ کل کل است تا رسیدن روی تیر که بویک است ایست بر اینی دست شوق می است به مجلسه و نموده طولوبار که گفتا بیدار چشمه بر کون ای آلی	بجوب دلم بر می کلگون ایست خراب فروغ باوه در ماه غدار می افتاد کوتور بر سر هر شرفی ارادین می سخ سانی مهر و بیدار بر آفتاب نوی عورتی نموتی یک و بار است	نوروز بر استوب قضی هوای خنک بسکه بخند جلوه قبولیست به معنی کلم اسم سلور زره چه بویله اولم صنف ازوق وصا کده کز کوش ایاز اول ماه سوزنی عاشق زارک بب سوزاری آلی دور و کهر اولسه	یاره بجم خفا سجان کار میبرد فایغ اولم بر نفس را بر کس کلزون فادار خوش ایستجو تا طوم بولر صفا سین لاله از تیر و شمع شیوه کار نیش بیدم اولمده در صد و درون
اما که دلند او دمک با زار است آینه خاطر بر بو بوزون کدر است دسته اگر نقد حب تم کدر است اقا که کربادش جبر و راز است در عشقده بی زار و زار ایست بر نه کلک جی دور زار ایست اشکات لطف و بی صد شمار ایست شک حتم عالمی لب لاله زار ایست اول نه خوابی آلی در کخ ایست			

نق

رحم لید کا بولید دهلکا اولسه نه چاره ایست که کز بلوزین طرب جان نه لازم اولسه کشت لاله زار دل نه سیر باغ کزک نه هوای نور و نور کاه رحمت ایست ماه کاه کاه نه وار نالی کجی دور لاله زار اولسه	کد سرست ناز غمزه خوجا آشفته بویون کلزاره کسیرت اولسه و در اسیر و عشق و وزری کوکل و لهدر برینان اولسونی سمن باغ آشفته نه خوش سدر نه عالمه کوا و لهدر اولور دایم نیش فیض روح آشفته برورد اولسه زنگ لعل و خرم زندان در حقی نظم پاک حسن بیدر طله قله همواره ستا نه سخن بر آشفته	کند زلف در هم طره طره آشفته کربان جاک و دامن جید و دست آشفته ایمن رفت راست نه ایمن کف آشفته کد دل آشفته بر آشفته زلف آشفته دل جان نه خرم خاطر اغم آشفته کل معنی کشفه خنجر طو ما آشفته جیدن غنچه بر خیزی دل کلزار آشفته کهنش نانا اب حنی سمن ایست کمت بر داز عتاب غنوه ایست
---	---	--

سوزن و لبروی اولده بجا بار اولسه	مایلیم هرگز ایوبی به شکار اولسه
حسب غنچه کور غمزینه روی اریست	هیچ آینه خاطر غبار اولسه
مایلوز بزمکه ناز غافل پوشه	یاردن هر نقد بوس کن اولسه
مایلوز سر کل و سر و خا مانا نه بهمان	صحیح کلشنده بزکشت و کذا اولسه
دم جابخش کلا کیکو کون عالی	
احول غنچه زلف فصل بهار اولسه	
نوبهار اولسه ایلجه مر کلغام نینه	بندله دور که کلوب بزخونه جاک
بهرین جاک و غزنون طرخی در دست	کلدی بر طریز اول سر و کل غلام نینه
بر درش بولسه هر خوشه جمد کیه بیان	میوه باغ هوسکاری فالور خام نینه
سنت کلشنده کورب اول غنچه عالی	کندی در لرن غم و اندیشه ارام نینه
ایله ی ساحت ایلشنه می عالی روشن	
نور فیض لیلو کون بر تو الهام نینه	
عیان اول باری کیم لک و فاسر لوبه	کون کونزه آتفا علیه عطا سر اولسه
سوزم اول شوخی کیم یون بخت کیم	بر خانه نیم ناز و در لرباسی اولسه
اول زن آنک خوار ی نسیاع و جلی	شبهه کفتار حسن ادا سلی اولسه
حالی کل تری بوس لعل سینه درون	بر کینه با صبحدم به لوصفا سر اولسه
کل درون کیدری آلی کون بخت بخت	تا بد شعوم کور بخت بخت تا سر اولسه

دم

لام اولده غنچه کون کور غبار نینه	ادضاع شعبان نه به تبری اریست
غبار و اولک کور کورک سوز	اول ساعد کیمین ایلد آینه کینه
انصاف و کل کیم اولده هر کا هتخان	بر بار بار مر خورشید جیب
هر دو اولد ایلد اینه در سندی حساب	بسن لدر فون مجتبت حرمل اینه
حاشا نه کلور بر دخی آلی نه کلور بدر	
بر اولو لوف و ارا کورک روی اریست	
صمیمه اولور بیک شب و کور زلفته	آئیده نوجوشعه طور زلفته
هر بر که نغمه نایفوس و لیده	بیک زفره در کفش منصور زلفته
هر رشتکن طره با ده نغمه	بیک نافه عطار نشا بوزلفته
اول آتش غنچه کور کور زخمه نونه	نور بچر ها اولور هر هم کافور زلفته
هر بار کیم اولد ایلد اینه دلی	
هیچ اولسون اول آینه نور زلفته	
مدر بو غنچه مدر بو خرام رندان	نه در بو غنچه چشم و کلک استانه
فرار و صبر و کیم نور در غنچه	بو طرز د کفش و کوشیوه لوزانه
نه در قدر کیم اولد صبحدم جیب ها و اوا	کلشنده خاطر خندان والده بیانه
نورم ایلک لدر می ای کل غنچه	اسیر زلف کور کیم و غنچه زلفته
کلکافا ایلد اریست کون می آلی	واروب وادکی عویش است و طافه

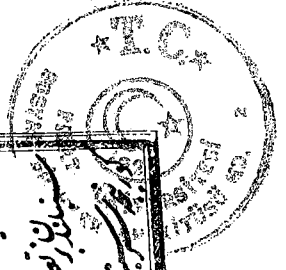
جای خوب حس این اول غیر کلکندانه	بنام شمسبها که نه از آرام بید
گیرمادی دست نیازد که نشد و اما ن اول	که قیصر استیم جانم بر ارم بید
سطرب قانون ششک یوبه در خانه	هر تیر المیرتک در اندیشه خام بید
دو دخی زنده می شایم المیرتک عالمک	صوتی مینه طغنه ز عمر شام بید
شاید نرسیم ای بنی خیر خیال	
بر میان نوش فروغ نور الهام خنده	
سیرکار ایلک اولی نو روز نده	کوکلی حسن کلنجی جام هر کلکونید
صخدم ستاره کلکند کلکنا ایلک	ماله جنک و رباب بغیر قانون الم
ست اولوب صحیح بنده اول کلکنا	اسب اولسه نولین عاشق خروید
شوشوغر غرزه خان آتیشبار ایلد	سوی شور کت هر نه اولسه چشم افرود
همیشه کلجی اول بخیر لب کشم اولد	چشمه عینس این هر دیده و صفی اولد
نه روز قدر نه صفی در که کلکند	نوی جی جنک ایشد و دلده با اولد
دو ایلمه سر سز نل حراوه منها	اولیم توکلده سنگنه انجار چار اولد
نه دو کلک اولسه هر آدم سنگ عالم	طریق وادی تسلیمه بر نهاده اولد
میزنرف ایلمه بر سر اومه تا با تخم	
علا ایلمه سون آلی صفی زیاده اولد	

ایلمه

دو دخی کلکون ستریکله دیده	جام کوهر سر کجا چرند
بربت شوشوغر مبتلا اولدم	که در که وصلی عمر جاد بده
نازاید چشم فرشته آسنو بی	غرزه و اغریب ناهید
پولید او هر کیدری دست اهور	سیوه نخل باغ امبده
بوخس بر کون اولووری ای ای	
کوهری سفینه لعلی خاییده	
شراب ناز خیمک او کلکونست ایلد	که نازی دست نگاه ستم راست ایلد
کنش ایش که راز عشقی لا قدر	که واکد آتشته خشم بر زرت ایلد
سرور بزم خافل کرک بین آتوک	نوی بی بی باغ نازی دست ایلد
کساره غرزه نازم خراب کلکله	کلکاه که نازی تر سنگت ایلد
معبده بغیر بزم خندان ای ای	
جهانی سست نسیم علی است ایلد	
بر کل غنایه دل و بر سر کت خاری او	بروی بیدست اوستی کیم خاری اولد
نقد وقت اولسه امان ذوق صفی او	رحمت صبر و جانی انتظار ای اولد
اشه نایسبون نیدر عارف جبه کلک	دلبر سیمین برو کلکون عذار ای اولد
خطا و لغز باو نه بزم وصال بارون	عاشقه بیکت ناز لره بوس و خجاری اولد
ای صفی آلی شوریده حال کلکون اول	عفو او لغز دی کجایی اغذاری اولد

کتابخانه

عشق زار لیکو کر کن ز کس سناست کلاغ خفت قدر پیمان می خون جگر ساقی بجز آن لندن بزک حاشقه ماله نیدن لیشت راز نهان ببری	بست از چه ضعیف بیسوان دل دیوان عالم عشق است بی کوس بولید در میان شیدی چکرم کفر خون جگر بیگانه گوش تو در خاک بسوزد از افکندن	ایرانی بیستم سیز ببری و شکرچی اوج غیر تنه تا غم بجز روانه سن	ست از لوله جام می زرم صفادون مجرع تو کوسند می اول شوخ بجاو غایده بریش ان دل آشفته ز غم که زلف سیاهی سوگامی خدایان	الی مد کف که کوه را اولب در باران نولیا غم سه زاموش جان	خداست ال نیند و صلح با درون خدایو خو فریاد با اولق اید ای غیب ایو المرز و در دست مع وصله یوق خط سیندن ز نفس شنیدن قطع ایو	کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه
--	--	---	--	--	--	--

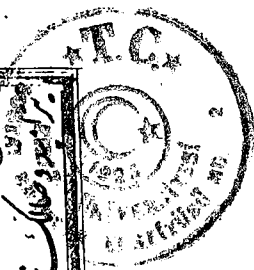
کندی خاطر دن وصال مگر با کیه آرزو جلوه لیر و ایما طرات دلده روی تو باردن چون دست مهر و وفادار عاشقه درواق آن زخم زلف خنده بیکار	دلده مهر که فالمدی ذوق و صفای آرزو ایترن بیت عالم غم به آرزو بوله کوسد را لبین مهر و وفادار آرزو ایتمسوی آنفادت آشنایه آرزو	پادشاه ملک معنی بلور آبی دولت کروزه دار فن آرزو	خط کشی ستم بوش نندار اولدی تیه دست غمزده چاک بود مستی جان تا سینه لاله کوش و اشک و درد خراب عاشق ز رخ کون دلش می تیز روی نگاه	بدم ای الی فوسه الدن شراب جو تکلوار وقت عین ایام فصل بهار اولدی تینه	بر فراغ کس خطک صاحب خزان غم که دل برف بچکان زهرا کوه فرکان که بنالار جان و بر بریش کوه کفرا که ناز خوشه سیف آتش زنده بند	کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه
--	--	--	--	---	---	--

اولوب است صفادار باکی جز این بودم	بی زرم وصال یار دین نوش آیدم کدم
نهال فامتن برگز را خوش آیدم کدم	بجی غنچه خوش آیدم کدم
کره درار طلباب سخن نوش آیدم کدم	که برایش ایوب با منیتیم کدم
نسیم زلف خفا سله سوسش آیدم کدم	دماغ فخر سرهای اجرا هم آیدم کدم
ندان عجاز معنی کو سرتوب فی الجای ای	
نوا سخنان باغ دهری خاموش آیدم کدم	
نو گلزار کت و صاندرد لاکر سندان آیدم کدم	فاغ ایلدوم بارت خندان کاکلان آیدم کدم
آعق بزوبک عیش زانوشندان آیدم کدم	بجلاس و دوشندان عالم اظهار آیدم کدم
افغان غنچه سندان نوای آیدم کدم	هوا گلزاری وی که توی ذوقی نشود آیدم کدم
نسیم سندان ادره بوی گلندان آیدم کدم	کلماتان بوسدن گلزار لدری پیو آیدم کدم
دوشردم غلغنه زلف افغانی ای	
سرو بزم نکرم های خام غلغندان هم	
برو صلت ایچون دیرنه بزم نام	مخصل هر از اینک اقدام نه لازم
سپوده سکاش کش نام نه لازم	کوردک که تشکارا و لزل اولی هو بیده
اندیش غوغای سرسجام نه لازم	افسانه فزاید قول طوطی که رنده
ظاهر کی ارایش سهم نه لازم	سبج کز کز به آلوده کفسه
یکلک بنه قیدی کف نام نه لازم	آبی کی نوش آیدم کز حون جگر

کرید لکله بده زه محرم و عراز دکل	لمر غزوب کی بزم سراز دکل
شاخ سدره بدله دلداد نهال قدک	نخل زو خیر کل سر سراز دکل
اقبایی نیر کرم اولسه فلکه کورسم	بر سنک کی اوده دلبر عتقا دکل
مست می یلردی کو کلنی اهل شغفک	جو که بر سر شغفک اوده عجاز دکل
رنگ ایدر لغنه باجشک بید ای ای	
بسل عرشه اول شاعر شیراز دکل	
اقایم سخنان اوج کلمه ز بنم	اسما غم عشق مهرت ز دلدر بنم
ساحر وحی از ای عالم اندیشه نیم	آبت اعجاز معنی حب حاملدر بنم
بن او بجز کوی خفایم که میر خیل	ترجان وحی ضنون مقاملدر بنم
جست و قضی ای هم سخن با خنده کیم	قدسیان آرت قشند آرت لالدر بنم
بویله شاداب لبین شادی سخن کلران	
رشته کلک که باش کمالدر بنم	
سروش قضی اوده عجاز در سوزم	بزم خنده لغه شندان در سوزم
او غیر نوانی لغه قانون عشرت	آهنگ نای ناله به دمساز سوزم
و لرجه کیم عرض تمیسه یوزین	کیم نودوس جلی که ناز در سوزم
نغمه سنج غلغنه روم باغ مست	رنگ نای بسیل شیراز در سوزم
الی بویله ز کفش خاطر زباید	بر کز شمه دلبر می آدر سوزم

جام

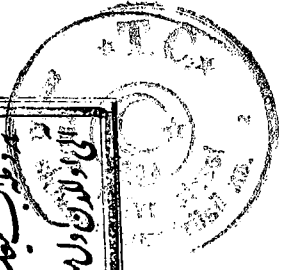

بازار عیار بر بخواهک سوزن کوه شدت سرما لاجرم بیل خاموش ایک جله دن آرد بر بند خود بوش یک سن واروب غبار یک جام صفاتوش	بازار عیار بر بخواهک سوزن کوه شدت سرما لاجرم بیل خاموش ایک جله دن آرد بر بند خود بوش یک سن واروب غبار یک جام صفاتوش
سخت دلوب مانند کل جان کربان بر یکی زندان نیل میان اینک برده ز کین انکار بله نهان بندک ظا هر اولدی از روی غرق بران بندک	سخت دلوب مانند کل جان کربان بر یکی زندان نیل میان اینک برده ز کین انکار بله نهان بندک ظا هر اولدی از روی غرق بران بندک
راز بر و بر نهال تازه و لاد اول عاشق آشفته اولی غفون جام باده اول که چنده کلاه کشند که می صحرا ده اول هر نه دکلو انصاف ابر سه استغفاره اول بر کون عالی کلور کاشانکه مادم اول	راز بر و بر نهال تازه و لاد اول عاشق آشفته اولی غفون جام باده اول که چنده کلاه کشند که می صحرا ده اول هر نه دکلو انصاف ابر سه استغفاره اول بر کون عالی کلور کاشانکه مادم اول
قید عالم دن چکل ناند سر و ارا اول صوفی عفاک والایه تاج رازک اول ز دلایک نیوسن آرام ایوب کوشه کلمسون مهری سپهرک عینت زوزه مست اند خنجر شمشیر مکه اول	قید عالم دن چکل ناند سر و ارا اول صوفی عفاک والایه تاج رازک اول ز دلایک نیوسن آرام ایوب کوشه کلمسون مهری سپهرک عینت زوزه مست اند خنجر شمشیر مکه اول

بخم کوز

چنده بار ایله سخر کت ماریون نایلیک اولور البته لطفه آستان نه دکو کجه عدو باره هیچ انجمن نکونه بلیه نوشا بد صفا جلوه	چی ایله اول صمن شوخ و شیه کلاویون فلک مسعد و قبال ساکلا دیون اوسر و ناز با یار فلک راویون بوکسه آینه سینه صرغیاویون
فالور می دلره الم زره دکلوای آلی بکده اول صمن شوخ و شیه کلاویون کتور یوب دلغم رانما صفاده کن بر یکی زندان بد شندی بو فصل خرده	فالور می دلره الم زره دکلوای آلی بکده اول صمن شوخ و شیه کلاویون کتور یوب دلغم رانما صفاده کن بر یکی زندان بد شندی بو فصل خرده
نزد کلور او صر آدم ستم عالم نست فضل ماریان فکسیدن غزله شادانیش کیمی ای آلی کرشمه سنج اولور اما لطیف ساده کرد	نظر بر مره تابان والدیه باده کرد کمی چنده که می باغ دکله صر کرد طریق وار و فی تسلیمه سر نهاده کرد همیشه خنجر باغ سخر کت صر کرد
اولور دی سکلی حل عاشق دن طکار کسی اوسر یوز می که سینه مای اوسر اجله باده لکلک مله لعل ایک کلید کج و صفاک فلکه کرسدالم بیر لیمه و صفاک نترک آلتی دی	چوز نه دست نیار بلیه نکلورک اجله بر کت سمذن بر نوز آتارک قویله موی میانک اوله صر صر کرد اولور کت ایشی انخلور کاه و شوکارک نترک کت آند صر مده آلی آتارک

عاشق بی تاب بود قدر ضعیف کارگاه	سمیع ز نام روز عالم جوق و بی برادران بون
کمانه سر جام می صهیای الهی خنجر	ز غم عشق بود ندان از که باد بود بقی تیار بون
هر گشتی زوش آینه صحرای بون	بوی تماشای کیمینه عالمده برستانه بون
نار غم نون صفا بس بر حرا کجای بون	بچشم غم نیلای قیاسک آره دره بیکان بون
و در روزی آبی که چه بچیز طرز رکش	
بوی لاله آما بر شکفته وادی ز نماز بون	
مدد سوگات بر شخار یا غیا اید بون	کل غنایه بویله ندرن مغنون خار بون
ندان هر کس در عشقش یک اول بون	دوشهری هر کجا مهر سرور غنا و کن بون
مناسبت و لعلک ز غری لایق بید بون	سمنی زار غمداری بویله بر لاله زار بون
همای اوج استغنا چون نزه اول بون	روای شمعی بر زانغ سبک کار بون
نثار لعل کس آبی نقد جان کو کو سر لکن	
قبول انصاف قرآنی اید امید و اول بون	
نزد کوب جلیو برین زوم شرا بون	نصفه کسب بیدرم دست و ضرب بون
ریخ بر تابی دوز مهر جهان آریه	زلف بر چین که کوی نقاب بون
نصفه اوله کس کزک زیم جمده بلم	مکنغنا نله جام می ناب بون
الکبر تر از او مهتک تقدرون وصلی	عاشقک زانله سر سب حد و حساب بون
حظ او خنر او قدر لطف کد دن آبی	کونسه بجهت کد نار و غناب بون

طوغوزی دوشنوزی اول و در اول بون	صیدم اغیار بیک کلفت کلزار بون
بیخ لایق کل رخسایه صحن با غده	آزروی صحبت غا زون ازار بون
جارسوی باغده آجوب و کان صحن	عالی کمالی امید خریه زیدار بون
دست طبع ساحرک آبی نیکوش بون	کلک نکوی صغیر سو که کد بون
وصف لعلکد بره با سجاد بون	
افش آسایش و آرایش با ندر	عاضدکد برینه کیم نور تجاد بون
لطف یاره بر نشاندند بر سجد بون	گیش آینه بوز ناز جلیبا دن غرض
مطلب عاشق تحقیقه مجتهد زمان	بر تعلقد بر لایه میل بالادن غرض
مقتضای جاشی شکوی عشقد	بلغوز ایاز ندر نجه تساندن غرض
ریخ دلان بر تخم کوش طلقد بره	
و غوزی در می آبی تاناشا در غرض	
خورشید زره و در اولدن جلیغ عشق	دلان کمنشه در اولدن ز دروغ عشق
بر کد غنین کراغایه بر کد عشق	در لهر پار دله اگاشیغ عشق
کلر کد کله مهر کد ای تاه روزوال	اولر خزان رسید کد کستانایغ عشق
صحن کد کت تنیک اید اولر فیض باب	اولر می بویله میوه سان باغ و ریغ عشق
آبی اولر دلان اولر آبا نوبت	کلر غنم خاطر بوی فریغ عشق

عاشق

از روی آستی بروای برخاش ایلمز	از جکن مید وصل بیم حیرا رودن
سختیاق مهر عالتاب خفاش ایلمز	ساغره زا بد لاش او لظن طلکا ایلمز
ناره نقض خامه قدر در رالی بولطم	
بوید نظم خاطر مانی نقاش ایلمز	
از روان وحی کوشه نگزار کر کز	بز طالب باز رزه اغیار کر کز
هسر سر و کل اعلا طیه بازار کر کز	بس در سر کوبید زه نالاش افغان
ذوق ستم غره خو خوار کر کز	دیش طوته لم وصحی بر نقد روانه
نوش می لعل کز افش فی طور کز	
الهی کجی اشفته زلف غم عشقه	
اندیشه وصف خط و خسا کر کز	
باکسندان خذر نوز جفا سندان کم ایلمز	خا ایترو سهر دلبر عاشق بچاره غم جگر
الذرن هر که بارک ساغره اهرسته کز	نر بسون جکد کم کیم نر خون کز خون
غم سهوده سودای زلف غم خنجر کز	قویوب نوش لعل زندان خفاش
مجت بوضه کلک اجل نقض عزم کز	اولو سده نین بطلوه کاه عشق در کز
نه دکو شکس طبع اعدا لوسته حرالی	
اره آندسته جانانه دون هرگز قدم کز	
مخز وصلی دام زوز کر فکار ایلمز	بایسبل التیام هر دوس کز ایلمز

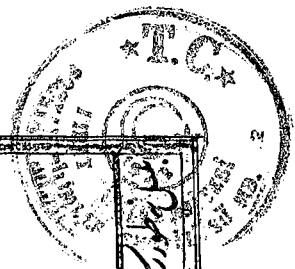
ویر کف الکک نیر که فدا علم ایلمز	کیموب دست هوس دانا وصل ایلمز
قوت با زوی ابر ایلمز ز رام ایلمز	هر نه دکو اولو سه سر کز کر بر آهوش
حاله ز وجد جانا تا اعلام ایلمز	کاه بیلدن کسی بر و اندون بخش ایلمز
اولو الی کجی بچین کلک ارجایل	
زیمینت کز فیض ایا و الهام ایلمز	
سنبال نرسند کیمبوی چین ایلمز	کوسر و ب کلک لارین رضع عروق بین ایلمز
پر شش حال دل عشاقی تکلیف ایلمز	غزه می تحریک ارن دوش تقاطعی نینه
خارت ایمان و تاراج دول و دین ایلمز	غزه اسلام دشمن دوستد با خشت
نیچو کوند بر رخا عشوه آیین ایلمز	کوشه چمنله کره زنده بر بلزین
کتمبسه کاه ناز قش بین چین ایلمز	بلزین صتم اولمش نر بلکم کز اول
ز دینعی حسی بر شوه تعیین ایلمز	کاه اسما میله کاهی کوفیله کز کز اولو
دامن پاکت ولی کوه کین ایلمز	هر نه دکو اولو سه آزره خاطر ایلمز
چند آتیب و صاریا رتکین ایلمز	شویله بر لب نش نین کز آتش نوزلم
ایلمز الی کجی اسب سوز لرم سحر حال	
اول کوزی جا و کجا بر نیت بین ایلمز	
چرخ بین هر ششم غم کز باش ایلمز	دکمه رجال یله عاشق رازینی نالاش ایلمز
کم شهید عشق بار ایلمد با دانی ایلمز	بو کله در شرم محبت بو کله در قانون

دکمه رجال

بکست اول شویخ جفا جوهر بار لریج	عاشق کاملرده کالران دوزنی حج	سپهر است خرابی اولغده بجانه تیر	بر کست خرابی اولغده بجانه تیر
فیض نریضکباری بر کجه کاشانه مز	رنگ عین باد گلزار زبان دوزنی حج	نیز کشته بنیم نه تغافل نه مستم	نیز کشته بنیم نه تغافل نه مستم
با کلوب صحیح چیده را یکی جام شرب	باغ روی لاله را کله شتا اولوزنی حج	اغلخه دیو عالمده الم می جگر	اغلخه دیو عالمده الم می جگر
اسرار اولدی یاد کلر به بهار التفات	نخل نوزخ غنی کلغشتان اولوزنی حج	بیلر قمر زار نود و دیند ایوانی	بیلر قمر زار نود و دیند ایوانی
بر کون ای الی تسلیغ کتاب وصلتی		بو یلد فالگر که مو وقت ای الی	بو یلد فالگر که مو وقت ای الی
زور بازار وفاده رایگان دوزنی حج		رخسار کر که کار خندانه تیر	رخسار کر که کار خندانه تیر
		نه او او بوس بوس در اغوش کدر	نه او او بوس بوس در اغوش کدر
		ایلمن قطره اشکم شزارش تر	ایلمن قطره اشکم شزارش تر
		حسرت غنفتک ایوانه را تیر صول	حسرت غنفتک ایوانه را تیر صول
		باده عشق برورالم مدوه شکر	باده عشق برورالم مدوه شکر
		بکراواج محبت دل بر جو شکر	بکراواج محبت دل بر جو شکر

سپهر اولدی محمدانه صفات کلبه کجک	سپهر عین و غنرت دقت کل بارز کطلده	نوش اتمی سیدی برکی ساغوز ناز	اولوزنی بو یلد غزه سرست خراب ناز
صفا اولدی ک صحت چیده لاله حلاله	عجایام فرخنده عجب نه کام حردر	کرم اولوز لاری باکد ناز کر شمدون	بولماسه بز حمنی اگر آب تاناز
اگر عه عطله دی ک شویه چشمه فسوسنای	نی نشیدا ایوان اشکنج زلف بر حردر	جامه کر شمدو دشمن اینک دست غزه	اولوش او خونی کوزری حمور خراب ناز
نخیر غنفتان بشت اولدین اول هرز	اگر حسن و خلقه عالمده چمنه زو شکر	اولوش جسمی اولدی که کیر عشقوه کجک	دوشمز او دکلو کاکلنجه و باب ناز
بو کون ای کجین حشمت اول سر و کسینرله		عرض ایتمه اولدی روی اول غنجه ناز	در رسم عجبی عارضه آفتاب ناز
المده به شکسته کاسه رنگ ساغوز حردر		بر کون اولوز هر آمله دست نباله	کشمش یوز نینه شاد لطفی نقاب ناز
		آلی غنجه توری الی کیم ایلدی	
		کیشویه تغافل کاهن نباله	
		باغ وصلدن میدویه کام ایلر	همچ اوسوی ایمان نازنه خام ایلر
		دوره آغاز ایلر جام سرور جام	بجه بر نازنه آغاز و انجام ایلر
		صبحه کلغشتن بر سر و کسینر خصله	آرزوی محبت صهبای کلغشتن ایلر

کرمی رودکاری بولدید و صلکده	اولوری جوکسه برکون اول پیتره کلا
درغوش المیوسب نخل بزرگ بر باد	نکلده المینهناسنی کرکوشه در تنها
نارالردی خاک یا کبر و آرد آلی	نصب اول ککاخ فتح در نخبه نغنا
غزبه بر سینه کد اشغند خراب	خنده بر ب کره و ناراهم غزغنا
کچینا اول کسید سست خراب غزه	غزوه در باده نازله بکون است و کرب
گاه بر مری پیخو زیند نمان	گاه اولور بر کت کلکسین کلکسین نمان
کلکل اولش ریخ زینتی کولو اعلتی	تیکو درش کسی بر ایکی قوج باده نمان
افقاس فکک ارای سخن درالی	
فیض باب اولسه نوله جله سوزون اجاب	
اولامش کوشه غم آغوش حبت	ست آتیشدی کولکی سر جوب حبت
وصف کل نونگسه زانغ جکورد	سب زوزنه بیل خاموش حبت
عاشق نقره ارسیده اعلما رنغا فل	بنهان اولور فراتش خمس بون حبت
بولوزنه نشوئه نادان اولسه	بمانه خورشید الموی اوش حبت
المی بامشدی کولکل آتش غنقه	
اولامشک شوخه غم آغوش حبت	
بعل بطور کسی نیناهنگ نغان تب	هر زوزنه کی کوشی در لشکر سان تب

۱۰۹۵

بر باده مهادی سینه صخره بککک	بر بزم ننگانه اشوب خزان تب
بیرانه سرای عاشق سوزیده بجز	آهنک تانای سرکوی جوان تب
المی کتی بچهره دم عیش طریز	جام کی کلکونی بیره فیض ارسان تب
المی کتی کون حور کلک وون وصفانی	
سب نقد روانک دله در روان تب	
کورد مچنده اول هی بر حجاب تب	غزوه نزلت از بلست و کجاست
کوسون بود بده اول م دلجویی	کورد کت در سب کسب خفا بینه کاست
بر نسه و ارباده اعلنده کچم اولور	یا دیکلیدانی دی بوسه خواه است
بولدی اود کلک فیض مجملک دروش	کیم سوسون دله بزه کباب تب
المی نه کون عرض ایدر حال کوش بهیم	
کوست حسن و باده نازله کاست	
نه رفازنده نه کفازد خراب زنده آه	آرکک کت دیند شوا زنده در کت
واروب باینه رو مال ککک اسان	بانه قلیان خفا بر کار زنده در کت
عاشق نالیدن دلبرانه کچه عاودر	وصاله و همدیدر کن نینا کار زنده در کت
متاع وصلی مستانه در سینه ایلجان اولسه	بسمه آنک مار لید بار زنده در کت
تاسقله دیش قوری اوشوغ عالم آرایه	
بوکون المی قوجا کمانی بار زنده در کت	

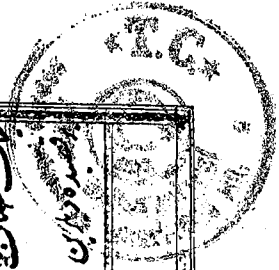

خراب

هر بر سوز مرده گنده سربسته گستر	رایش درون خاگرد الما نه زده
بجز با را تا بین باد ایوب اول گل	کیم او لوری نشو به جام بود را نا
برالده ساه غزلو صهبای وصال	برالده دگسته سیم نرسالت القضا
رباعی	
اندیش منم کآمده پاک از کجوب	کامد رول او جلوه کند نشا کجوب
همواره ز رخسار عروس معنی	یا بنجه تحقیق کشد بر رخسار زیب
رباعی	
یادست نگاه دل حسرت بینم	از باغ خیال توهای گل بسیم
جز رنگ گل باغ نایت نبود	در در جرم سخن ز یکیم
رباعی	
دیدم که نهی آن بت کله نو من	ببید بود خاسته سرودی جو من
و آنکه نه هفت غنچه زینق تر	در جرمین کلک سفید سوسن
زایات	
التم که کل اول دلبر عشق ز مستی	بنی قدی اسیر آه عشق و آه و آه
شکند در میوه ز خلق عالم خردم	عجب داور عالم طوف حال بویب
سحاب کجی که بصدوم کار در نام	فغان و آله و فراد و آه و آه و آه و آه

خراب یکدیگر سبیل ناک نه خیم	انگاه در حمت فلو کجا اول شوخ بی براد
نه حال دین بیلو ز نه عرض حال بیده طافت دار	
درین آینه رسالت عاشق بجا ریز	را حاجی بویله دور او ملق بوسن از باره درن
بجز صبر است دور او لغیر بو عاشق	سناک بی بری و ش بر کوزل مه باره درن
رحم یکدیگر شیره جودا ز فرقدن	کوزل اولدی سیمین داخله باره درن
عجب خیزد ریحی قهرمان غم کیم بر	السن بر خطه کجی فیه غم خاره درن جانان
دل آلی صفا غم کنعان و دوستی	
که اول طور ز کز دور و دور سناک خاره درن	
نوله خاموش اولور که غم ز بوی استغنا	سخن با شرف غافل کوشنه اروی استغنا
از لعل خانه زانوقتسان حالتدر	بچشم جلوه کاه ناز اولور که بوی استغنا
اوله شمشیر غم ایسوز غمائی کیم ایله	کجا چشمه چشم غافل جوی استغنا
اوشندن بجز کجی بیدار استغنا	کلان ذن نام جانم هر دم بوی استغنا
هزار افسون کیم بیدار کیم کولم ای الی	
کجا عرض ایل اولدی نمودی بولور روی استغنا	
هلاک ناکلمکده رقصه ک نهی نوع	ندان بن بستلایه بود کلونان و استغنا
کلف بر طرف شکر و آرم بوی طایر	مخلوک که ساک راز درونی ایسلم افشا

ایوراج رازنده ماه و حورسید	ایوراج رازنده ماه و حورسید
زنگ غرقیمه سینه علمده بدید	زنگ غرقیمه سینه علمده بدید
گاه نازنه کمر و ستم خصم غمید	گاه نازنه کمر و ستم خصم غمید
دل نازنه به السام خداوند مجید	دل نازنه به السام خداوند مجید
قلبان کهنه ستم کشین غزازانیش	
بی خسر و شک و کوبه به حالیند	
ایمن بوس جاب دین و دنیا بی	ایمن بوس جاب دین و دنیا بی
دیر کو هر انشان خاندن دیوان وانی	دیر کو هر انشان خاندن دیوان وانی
فرزنده جوانه در دمان کار فانی	فرزنده جوانه در دمان کار فانی
اکاب نشن قبایینه هر دم هره و سانی	اکاب نشن قبایینه هر دم هره و سانی
بساط کلنگار بارگاه عرش پرانی	بساط کلنگار بارگاه عرش پرانی
قلوب هر دم جاب فیض بریندن	قلوب هر دم جاب فیض بریندن
بود کلو لکشکینستدای بر و بانی	بود کلو لکشکینستدای بر و بانی
چمن فیض هوای نوبهار عالم آرایه	چمن فیض هوای نوبهار عالم آرایه
بونه جان سپروزه زنگ نور بجایی	بونه جان سپروزه زنگ نور بجایی
فراخ طالع وار و نازنده خواه و بدیرانی	فراخ طالع وار و نازنده خواه و بدیرانی
دماغ روزگار اهل دل مانند سوزانی	دماغ روزگار اهل دل مانند سوزانی

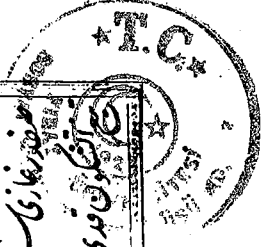
اولدی کوی بریزند ارغوانی سالیان	اولدی کوی بریزند ارغوانی سالیان
لطفه قالدی ای شمی ای جاره ساریکن	لطفه قالدی ای شمی ای جاره ساریکن
ایلیوب استر بچون هر حاله خاطر انان	ایلیوب استر بچون هر حاله خاطر انان
نخیر کون خون جگر له بولد و غمی اراره	نخیر کون خون جگر له بولد و غمی اراره
اقصا ایدر بیان اینک برکی ارکستان	اقصا ایدر بیان اینک برکی ارکستان
کیم از لدن بولد و آرمین بکشتن ان	کیم از لدن بولد و آرمین بکشتن ان
کوشنده بام فکله در درفش برنیان	کوشنده بام فکله در درفش برنیان
افکوه هر نگار اسمان غزوشان	افکوه هر نگار اسمان غزوشان
خاتم کتا که لطف خدای سخنان	خاتم کتا که لطف خدای سخنان
هر نینه قصه یلک توفیق باری رهنمون	
عزم بدر سنگ هر نینه که دعوت باری اهل حقان	
اصفا ایل لالا و اوصاحب نظر	ای ناکوی نوازنده خلدون زوید
بود دروغ نرنگه اولان قصیر	لکوز نوز اهل دل و اندیشه کمال مجید
که بچون ایلم و وصف اهل کوبنده	بند زار شسته اندیشه هر دروید
لکرت انصاف کیم فوروی بخوار اولد	ملح والاک مناسب نخیر صفون بقید
قصیده در این مع نرنگه سنان	

نورچشم

اولین بزم سحر جادوی خیال در بزم غزوه ناپسند که فکر کند همچو پسر افاق طبعهاک فیض آسمی بر توی اول گفتند شاعر کبره کو که بزم درین بسیل باغ وصال و مطرب ز صفا شانه کلک رخ لاکش ایش بولدی بجز که اولز بنواشته میدان سخن بجزه را بی بولاف سر سری بی بولون شون جایه صد قبله باشه شد کردی تاکه زین البیسه هر شب بخم راه البیوب صد مدعا منتر فوایجا	ایلیین بر باد عجز مسخری مریم اندیشه کتک جبریل معنی خوری بجو کتک ارمک نطق سنجای آبی شغریک یا ایلک اولسه هزار می نوکسج فرقت ششون طراز نای طره نونسا هدند بنه کتک بیج جوی عوضه نظهک کج که بو سکر کون دوزی کوهر که بایه کجینه اندیشه می کیم اوله مین جبریل اینک هدی بو معنی هفت اوز تک هر صغ طایفی ایلیه ناره عدلیله فرین عالی	حق تعالی بسون غیر عارفانند امت باکان اصحاب سوال کری	ای وزیر اعظم شاهنشاهی روی زمین حضرت غازی کسبسالار حضور اللوا صالح انجمن توفیق شعده و فرغ مغان کوشه بنهای لطیفی کوشن طوبی یکانه
--	--	--	---

جور عدلی کلشن بهره نسیم و نسیم مجدلس اقبالند بر مچر کو هر کنار استمان کونک آری جهان کونک بولوله اولمش بر کار نسیم نیا بنسیم کیم یاده فیاض عالم دولت قباکی بجیا خانای نسیم کار دعا و عدل اولی نوازش اول عطا کیم ای کونک هم سفردن حضورید رب هم نسیم کر مدد کار اولمش نسیم اولمش یونعدی بر دانه ز راه مکر نسیم هم سو و کلو وار ایضا نسیم که دوشسته بیک نایز نسیم بوز سوز نسیم کیم نسیم خون جگر له بولد و غنی نسیم بوندن قدم برضا جوی کونک نسیم شوق اولمشند که بوز نسیم انوش دویا درد عدل که بچکار نسیم اولدی مده صحنه خستیا نسیم نسیم نسیم	رای و فکری دوشته خورشید و ماه سند جلاله بر شمسکه زر کلاه افاق نوربخش آسمان ببری جا بولوله جارد زربانده نسیم هر صحنه روز افزون وز باده صبح و شام بزم عالمده ادا اولد فخر و در بچکار اندیشه در اخی بر مد حکمه ربا بشاه البیوب حواله عین غنایه کناه با عدم مکنه با ملک فیا به روبراه در هم دنیا فرسندن برای خراج بر که که کمران کیمی کاور در کلاه خوان لطفند اولورالی بوز نسیم فایده ربی هر دست قلبان رویاه دست طلبند نر کیم نر کیمی کناه لطف خندان صبحه کونک نر کیمی کناه کیم او در عید جهان نسیم نسیم صدقه مهر کلهم ز خارا نسیم
---	--

طالع

اوله بره بره زار سر سر طبع
اوله قدر عالم زمانه صفا
نظم توفیق حق اولش و کله اوله
حسن رأیند ان اقصاه اوله
کر و اراسته طبعه و مسازنه
بجیل اول بونی بیخ سرفکده
در این زاری تو عجب فضل
وصف پاکه به نظر دلبر در
حافظ حورنده عالم ظلم سلطنت
حضرت باش که تدبر و شجاعت
فیض لطف که حمل کویا اوله
بود به طبعش کویا که حساب
دست نکرم که بود اصرار
واقعا که در رسمه است پاک
بهره بره بره زار سر سر طبع
اوله قدر عالم زمانه صفا
نظم توفیق حق اولش و کله اوله
حسن رأیند ان اقصاه اوله
کر و اراسته طبعه و مسازنه
بجیل اول بونی بیخ سرفکده
در این زاری تو عجب فضل
وصف پاکه به نظر دلبر در
حافظ حورنده عالم ظلم سلطنت
حضرت باش که تدبر و شجاعت
فیض لطف که حمل کویا اوله
بود به طبعش کویا که حساب
دست نکرم که بود اصرار
واقعا که در رسمه است پاک

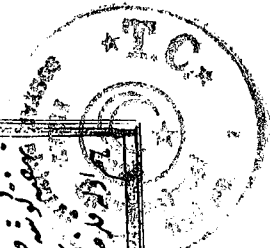
عکس خجسته ارم قضای عالی
اخرا دلبری سه دوران طربا
حسن زبیری بود دفع قضا
بجیع کوزی سلیمانک ان خجسته
نوش داروی جیات اکر
انوری اول وادی نظر کوا
در رخ اطفاف تو وجود خانی
خسرو اندیشه ملک نقش نگین خانی
اصف رونق فرای صدر دیوان
عالمک اوله در جهان صنی جمعی
حیرت موع شرفکار زبان بکر
عالم اندیشه کین بر صاحب زوی
اکت تاناییش چه کله جیدی
شرف غم و عالمک اندیشه زوی
سینه اندیشه سبانه راهبر
جانم که غایت بود در حکم
باکالی تیدی بی بود جمله در

طالع طاق اولدی خودم بودم بودم
بر مرا دلبری برون دیو بودم
صرف اوقات ایوب تخصص
باری تحصیل معاش ایدر کردی
بجیکه بن دفع تحقیق و تفریم
کار کردی زین گفت شنیدم
دوستکده اوله را میدم ولی تمیز
خنده صبح و صفای خنای نو در
بوله رفت ارمیه میدان مدله
کر کویوم فی نائل کلک برین
در تو می بخش ز لطف نهادی
حق بود امید حاصل کلک هم
لابق اولدی که اوله در کردی
کیم ری جام صفا که فلک کیم
بر بن کیم خصوصاً کتبه برای سخن
کامیاب اولسون زمان دوستکده
اولکه نخله سلور احوالی کوش کلین

در دبی با بان طعن هر جزای
معرفت تحصیل فکر کندنه
چاره ایله می کور اول سپوده بالاری
خاکدک بود قید اسب و تشویش
اگر نفس علم انسان عالم
بجه و جهیل اوله را بدیش بکله
ایجه کل کی دل بر کنج و تار دای
نشوه جام زلف طاک بر زم خوری
کلک چشم سینه زونی مسکن
ای که در بای محیط از جمله دوست
بجی ازین کین قطره در بای تو مسکن
دین الوب سبه کلوزم بود کلوز دای
اولقدر ستغرق عیش و نشاط
الطبعک بر مزید اولسون دین
کیم اولدی فکر مک بود خنده
زنگله اولسون وقت اوله
ماجرای مونس عزان و حال بلعی

کند جاذبه شمع و دستا سخن
 سندان موکرا را ای هفتخوان سخن
 نه غمزه دلبر آفت رسان جان سخن
 نه غمزه تیغ جهاکم قهر مان سخن
 سبب شکاف خیال جهانستان سخن
 نثار بر تنگی کجج ساجکان سخن
 ایدر خا بنده لب سجده خسروان سخن
 ولی پیامبر آخر الزمان سخن
 کل تکلفه خورشید اسمان سخن
 بهای ماحصل بحر بیکران سخن
 ایایکانه خداوند غیب دان سخن
 سخنوران زمان و هنروران سخن
 متاع شعوره ارایش دکان سخن
 او باغ معنی بر چشمت زوان سخن
 و مید کسبل خوشبوی بوستان سخن
 نوای دکشت سبب قدسیان سخن
 نه برک لفظی لم دیده خزان سخن

کز دل ز لادن تا که ایده حق سلم
 بودت قبه سینه ای جارا کارانی
 وجود با کلی حفظ المیو خطا اردن
 همیشه اوله خدا ناصر و کنه سانه
 زین اوله وجود بدیندند اقبال
 مشرف المیه دوست صردر دوانی
 بلم و مهر جهان تاب الاکل سخن
 بنم او کو بر اختر نشانرا ند بشه
 بنم اولوح ز راندو و انا تاب زلمه
 که کوکت خانه آتش نشانرا فکر مدبر
 مثال عالم نوزد لوی آفتابستان
 نسیم فضا م صبحگاه طبعمدان
 بولور نانا فاضه کلکه کلبه غمزه غظم
 او دکلو اولدی کره عروج رشتنه فکرم
 او دکلو بولدی کشتایش جبین لولیم
 اولور مرندی تم کیمی بر بو عالمده
 کیمینه کوشه طبعده کوشه لاری بی
 اولور فکرم فکری شتاره باشی خیال
 کیمینا فیض سینه فیضدر اسمان سخن
 که متغذیه زار اوله اخله خاندان سخن
 دیره نادره بر دراز راستمان سخن
 حیران سخن زور درودمان سخن
 فروغ مهر غیر طریب جهان سخن
 اولور کوش هر کل نازنه سخن
 طراوت حیرت باغ جاودان سخن
 کیمینی حل بر غمنا سخن بنان سخن
 که در شرف ایدر کارا دردی کل جان سخن
 که کوش می معنی دکوشه دان سخن
 تکلفه کلکش فکر زده ارغوان سخن
 بهم اوله خا مهر ابر کهر فشان سخن

کلام
 ۱۰۰

طریقه

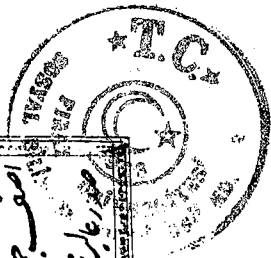
سند اجلا که بر فرش و کسب کون
عزیز می حکا نو آ میر ایس

های خود بسزاوار لطف سلطانی
 برای در زرقی طالع جابون تخت
 شیر علیک رای شاه عالم کیم
 ستور لصف دوران که اولسه لایحه
 نه اصف او که سلیمان اولور دی نرسنده
 بو کو نه صفی تعظیم یازدی قاقا بن
 بنابه ملک مل طجای دین و دول
 دلیر نکر ارا حسین باشا کیم
 او کیم نهننه صا جوقا نیک اولنده
 ظفر خاوار و لایک سباه سروای
 بجه خصوص یو مخصوص سن قبالی
 فرین لیبلی تا جواهر بخش
 شیر علیک حق بر نه جهان با نه
 کیم تا قدر طبع دانش فروری

که قلیدی که نهننه وزارت ازلانی
 که اولدی مظهر فضیض عجم ز رانی
 انکله بولدی شرف سنده جهانی
 بو نیر بند فرزندش ب طالوانی
 کوریدی اندوه وزارت و سارکشان
 دیر لوج و لک کلک عزیزان
 مدار باغش اسایش تن آسانی
 اصلدی کن کوه عو نه تنگ برانی
 ستور ذات ستور و صفات و
 یکا نه اصف بر نه بخش دیوانه
 بجه وجودید ستورن لطف جهانی
 بو نیر اواق علی قیاب ک روانی
 بونک کسبی دخی ستور بارک ازلانی
 دقایق بلور قدر اهل غرغان

کلنده لطف خدا بیدنی ملامت
 خوب نالیه بر عوم عدلند
 جهانی قضا نهنه هب بونجه
 وزیر امور ایا که مکارا
 نه دو کولیم تمام وصف کلده
 اولور وجوده راکه صدق و حقیقت
 طال خاطر و شفق طبع حوس
 سخن ز خاطر افسرد تا کام آید
 بچیت حر اولور فی تحقیق سلطنت
 سطر کا کشتا کیمی شرفدن غزبه
 ارواحی هیچ کیمی بر سخوردن
 رولامید که بنیم کیمی بر سخردنک
 سرور و لطف ستور و بیک اشته خجاری
 اسدم اولور کم ز نکاه لطفکده
 جوقا نیک ایوبی کیم فروغ مد حکله
 اولور ایوبی بن وقف نهنه دست مدکل
 لندی بونجه مال کلامت اعلالی

بد بو بند خام سلیمان
 که که حالت کینکده بنیم ستانی
 بو توخ یادر کوره سر جمله کاک دارانی
 ایام توفیق تا بید عون ربانی
 اولور کمال کله نسبت زار نقصانی
 بو شو بک حقیقت شعار برانی
 بست لطف حراد دست کو ارفشانی
 تمام اس بو دمیوه دنسانه
 جبین شاد و دلدن بو چین چینی
 کسبده اولش کیم خان لطف سلطنت
 در یخ بده ملک سفله بر دلم مانی
 اولور زمان شریفکده ای کرم کانی
 نه کار و بار و حقاری نه باغ و بهانی
 جهانه سفله رسان بر یخ نورانی
 سنور ایوبی بن کوهن شهنستانی
 زبان نالقه و کلک غیر افشانی
 دعایه نشکر که بوسون تصیده با بانی

کتابخانه

فیضی بکنزه کوهر اولسه بی آینه اشته کلدی شندی حلال حاله اتفاق بل نصاب سخندانوب احیای بوق خواب مشک کیم سوز دکدر بوشار بر نگاه مدته	انوری در یاکمال صفها نیدر کلن بودن آن صنفه حلاق معانید کلن ش غر جزا داعرفی ناندیر کلن منقبت کوبنده جاری زانیدر کلن کوتر بان کج ش یکا نیدر کلن	اولد زیدم کم اول صطرحس قبول خاک به عالم غریب ارفا نیدر کلن	تاب می کلک زمارک غرق بر کبلن ست تبتم ایسه که غزه سن فیض جام با ده هم خربک با صبحم دامن ترک جان جسم بر دم اولوفی بند آهش بایکم ابرهار شو قدر ده درای آلی نه فیض نیم انفاست انفهاست صنف والا هم کیم بار شور اصف جم کو کبه محمود بان کیم روا صغور عارفان کبر روز نوبت ولای بند	کلن نشان در حسنی ششم آیدر ایسه کینه پرواز غراب غنوه کیم ایسه بانغ روین سنبلی شوب و کل انور ایسه کیم عجم کر بره نوبت کله زایسه سرزبان کلن عشقی شرز نیر ایسه جراتش موج نازشیم کهر زایسه دامن قباله عوس و او زایسه هر خون مسابنه خافان برور ایسه بشکاه و جاپهنه بر فرش کلر زایسه
--	---	---	---	---

شهرسوار عرصه عالم کیم میدان کرم کر خوش جا کبکی ندینه ایشم کر ز شاهد رانی که اولد رحیمس آری صوب بولد سنک افشا اولورک صغیر نور حسن روز افزون عالمکیزه نسیه حال نور بخش یی جملع مهر عالیا اولور ای صدا و ندن سخن برور شیم مشک غنی باغی اولوروی نانه چین سخن بر کهر اولوروی دامان فراخ آسمان با اندر یاه خدیت قیلور دم طاعت ایدم کسب ترف موج شرف کلر نور جوق کل بوغده کهر برای روع بران دو لکده حکم نازدنه حضرت فلستان بجه خصم و کیم قیلور دم عالی غرون دو در عدلکده هانوک حتی انمیدارنه وقتیدر شکر کیر و باغ دعای دولک خسرو واقا کبر ضمه کلکون اوله	باد بای برق رفتار یی کس کیم ایسه هریز دکلو سر عشت رفتار یی بر ایسه خاسه ان نازشیم وصفده سر بر ایسه حیرت حسنی حیرانی سینه تعجب ایسه اتفاقی شانه زلف دلا بر ایسه انفهاست ذره با بود ما چیز ایسه خاک اقلیم خیالی سنک آیدر ایسه کراو خاکی رسته خاتم کل انکیز ایسه نوک خاتم فیض حسنک کهر بر ایسه منفی حسن قبولک انی تجور ایسه بولد آهنگ مساباتی تولد بر ایسه قدسیانه بر کرامت وست بر ایسه اشش خس پوس بروری شرز ایسه باطلی چشم بر خطه خور ز ایسه شده سیلاب اشک نیم نیر ایسه ابر معنی رسته خاتم کل انکیز ایسه آسمان سمن غر شندی غنی بر ایسه
--	--

باوژنا هاش بروریز کارواندین کلن
 هم کستورده محرم رازنهانند کلن
 صف کن دستور نصرت اولند کلن
 بیست دوزکشف شیزیا بند کلن
 گوهرسا برینک بیرو یا بند کلن
 کونیم مردم صدای خرد کا بند کلن
 باوژنا حوت زای شایماند کلن
 لغو عزت فروز کار بند کلن
 هر آ صورت کسب المان بند کلن
 دایما فکر و نای خروش بند کلن
 مدت جاه جلال جاو و بند کلن
 بونش کار قدیم ناتواند کلن
 عیال خوشنود او کستاند کلن
 بنده خدا نکند از کستاند کلن
 هم ندیم بد کسج نکتہ و بند کلن
 الی عیسی هم و بخزیا بند کلن
 ناظم خرازای شیزیا بند کلن

ایاستورده بهین سندهمانک
 اولور کار که نسبت هزار نقصان
 بونش پاک حقیقت شعار بر بارانی
 بیت نطق و ادب کوشش بر بارانی
 ایضا لطف که گرم ای گرم کانی
 بو عرصه تک بر یکی کج کس کانی
 ربو حریفیما کانه بر ولم نانی
 دعایه بشک که بوسون قصیده
 گشت طریب بر طریح الما عرفان

ایده کشفته کل بوستان اناک
 نسیم خالیه فرسای لطف زواری

زده ای دل جمیما تک تو بند کلن
 مردای دل کیم بنده فاکت شاد کلن
 مردای دل کیم بنده لوک جات بند کلن
 در اولی خاطر لایحه بر بارانی
 هم جهانک مهدی صاحبزادین کلن

به بودی میل صفهای گنده بایانی
 محدر ایسم غا منقبت خوانی
 نثار و صف هجا یون صف بانی
 کور بودی با نوح بود آوارت ذنوت سانی
 بون بر بند خورشید با یوانی
 گمینه نینج گنده بنده شاه ایرانی
 بیانی معنی سر کلام رتبانے
 مستجان زمین هر زمان تا خوانی
 قضای طبع زمین بون بس فریادی
 زباده اولده گنده کج نشوکت و ثانی
 سپهر بودی سباس فراخ و آمانی
 یقود بی جمله نجا و جارا رکانی
 ایدردی ابر بهار سخن کلفنی
 دم فسنو کجسته جواغ ابوانی
 اولور بنانی مه نونال نورانی
 مگر که حالت کیف کجسته مستانی
 مگر که عاشق زار کت دل برستانی

خا اهره جوا کا ه سبستانی
 کل ایله سو و سمن بوش بوی خدایانی
 که دور در مانه او کفک ماکه خدایانی
 که ای سپهر و کت افتاب تابانی
 و سوال آب حیات و صفا کت ابوانی
 آجوب نشو کجسته کسوز باغ رضوانی
 که یکدی سسینه به بر افتاب جوانی
 بر اولدی میوه کا میل جیب و عوانی
 مثال بنسل بر صین لغف پچانی
 او پسته شکر اولده شکرستانی
 که لیدی ماه در اغوش مهر خدایانی
 صلیوب نعیم و صالینه تیز درانی
 که توری کجسته منقاص کجسته بنهانی
 صلیوب ناکوت سیمین اصل بکایانی
 او نشکفته کل سیکون طولانی
 هر ایله کجور از اندوه شایخ مر جانی
 هر ی بر نیک اولوب بو ایست خدایانی

تراودی

اولودی

<p>شرف الیه عمواره صدر اسمان قدر شایع که ترغیبی لیه صدر معلای افشار ایله</p>	<p>درق کار طرب نامه سخن دانی کعبه بوم جتوب کوننده درون خلاف تمیشت بدم ختمه تعلقت دن بور سخته بی زمان کوننده واغشته شکار تیدی بی آخرا اول کان برو اور وضا که ویر نو بهار حسنده اوبی وکاکه اولو بر جیده باغ لطفده ترفته جوت اوت رس اولو بر ترفته بکه کسیر لوتیس اول جاه قون کورن قیاس بید آرقی که جاه خشندر گرفته شفته غره دستکاری لوند سرکش فتنه ملازم کوبه صلای نه کش طره دل آشنوبی فراق نشوده داروی اوش فرسای</p>
<p>بوکونه یازدی صفا صفحه سخته غنونی هوی نوش و صحبت جوانانی میش بوت هوش جان بول بر آینه گتوش بدم لبر صفای اوجانی که طاشه کار بید رنگ خندک ترنگ در جنب باغ و طامیوه بشبمانی نهال کلین دلدن کل پریشانی که فتنه اولش کسیر خیز نخدانی بزار ماه و ش رنگ ماکه گمانی فروغ نور اولوش اولو کونورانی ستم ر بود فاین جسم فتانی بر نوز کش عشنوه شمع و کمانی کهای شعلوزن خرمن گل سانی وصالی حالت کتف تر لب حرمانی</p>	

<p>اولودی کاه ز بند سیاه کوشیده کیدی کنده مانند شمع کافوری هنوز اولش بوی اول نمان زبانه هنوز ویش بوی رب درون هنوز اولش بوی بر طایر خورت بودم عشقه کرفارین ولفکارک نظیر لاله ستان بلمندی نجز زمان که شتار نیاز ایلمش زایم خردم کجودی قوی بود در دلمه ادرش وایم خلوص عشقه کیه بود یعنی ایش بوم هوی باغ جین زب لاله خیزیدن فراق اصل کهر باش و شنگ کوشیدن ولی نه فایده صکوه دیار خوشیده ز اولدی غنیمه لعل لبده بر لخطه ناولدی کس برست دغره کابون که زدم انک تحرق لاله کوبیدن</p>	<p>جهانه شعله نشاندنده ماه باانی کهی باس کسیر بند کاشانی ز قردا کجه نهال لعل کول پریشانی ککار آینه نوره خط رجانی کجا چشم جامه نصف تکهبانی وصالانه خرد دست کس رایسه اولوب دریده تنای کتوب مانتی تام داغ مجتله جسم عریانه نیز سید و فاسنده چشم کربانی کزار ایدودی حاصل بوسه سیرانی رعایت اتمیوب آیین پاک نوانی در شکی اهرنگ اصل رمانی شاز خاک بهی بو خیزه در غلطانی چکولی جنس خلوصک هزار خیزانی نملر وقت تکلم رسم خندانانی تهدیه بز که التفات ارزانی هوی غنقله مانند بر نیانی</p>
--	---

یوسف مدح ملک اول صد غلامان که دخی وصف جهانبگیرها بونیده اولا نجابم بزرنده ملاوتب تار ایتمش اول سبب بی باری کز قنالم کنت دیواید ایاری اولسه مدحکده بز اومار ز کیم اولو ایم هجا یو نکس شمعوقبا لک کانتا ز طلوع روشن ایلمند کیم و آهنگ دعای آلی اوله ناجلوه کز خسرو ستاره سباه	یاج کلک بنیم بی فقیرا کلام یاز مدین بکین برین کلک بر اولم طلو لاره ازم ایله روی صفیات ایام برسته پیشه بی رحمت خورشید بای اندیش اکرتسه قید ایام ای جهان داور قریح بی درخنده کلک باده نوقلورن طبیعت کلکها که دعا واجب اولور بولسه قصیده اعلا هفت اورنک زارند خورشید زین	اولم لایشه مدح وزیر ما طار ایله بولور بر وزیر فیض سید نوز کیم اولور اولدکلو کویچ افغان انوار کیم صمیمه در کجک اتمه افیض معنی بی مظهر نه صد مدح نغمه سودای مدح خلیفون اما	سوزین حیرت مضمون کسما بر اولد ایله قضا دکلامین کوش چوهر کوشو ایله فلک دامانی بر کوی خورشید زار ایله که دایم فکر وصف آصف جلم قید ایله نی هجبت شوق حسن الشفا بقیر ایله
بولور ذیل نوز صف صدر معنی دایم کلک اوله عدلیله جهان من امان دور کلک در مدح حیرت رایسه رحمت ایسه عظیمه			

قول

قبول داور فرزند ز کیم صنعت شعوم خود بار و دوستو کیم سرخ بنور کیم اول حسان کیم دخی سیدم اولور نه کلاره فالو بر ارجمن برای نوزوری بکوته منشی اولیسه وصف لایه زیده وزر عظمی زین کانتا بنش عالم کیم جهانبانات اولدک فیض الیضفند جهان عدالت حیشه او کیم اهرموز نیز شتر ای اندیش او کیم طریق نه اندر بوی کیم روز نه باضری کیم نه در نوز بوی کیم بیغ افغانی نیم غیبت افروز کانتا اعلی خیال صلح شتر قهرین کسه شاعر دکلور زینان کیم کون صبح شبنم کفن بر ووش لایه صبح شکر دور نیز شکر کیم والی سراخان عایله همیشه نازانه خاب عالم آری	کورد کب کستار معنی نوزین شهاب ایله سناح شعور عالم بود کلک عبا رایله که دایم بن کون لطفیل بود کلک کلک ایله نه خود باغ نسیم و کنتای نوبهار ایله مجلی صفح جان دوزره کلک کنتا ایله شکوه دوقی شایان مهری حسا ایله فضای عالی رنگ هیبت برهبار ایله تندی رضای حضرت بر دور کلک ایله شتر سنده نوز در اوق زین کلک ایله نه اوزنک سپهره شهریار با جدار ایله هر ایلر سه رده کلک خاکس رایله دل سوده باغ بهستی شکر دار ایله شهاب آتند خاسه کس آتین کلک ایله که دور ایله نوز در لایه زین کلک ایله کلکوب ایل دایله بند کوی جوره عقده ایله که سنوز خضر کیم بر داران دایم صفای ایله چراغ انجمن برای نوز روز کار ایله
---	--

۱۳۱۴

بود کوه خرد که لکب میسویب قلم غلام
 کتاب تصفی جریک یوبان دلمی درم
 و کبک خضفله اوله کلهونی توب توکم کم
 مناسبه رکانست که سنجان مصونه
 سخایت لمزدم ساکه خض سفدر و درون
 ایریشور دی با سلم اولسه که چاک کربان
 اگر فرمان عالیست اولور سه عالد
 ندن ارباب نظریه بود کله التفات
 بوکونه حضرت سلطن اولور سالیان
 که اولش که کم کله سرری مع اللمی
 سلاطین سفدرن شاه ایسیه التفات
 خصوصاً حضرت علی بن غازی خرد
 فصل خود رعایت بود در حصا ایست
 بیگور حاجلی معلومه مضمون کفایم
 به عنوان عهدنا منشا جماعه خوج
 محمدرضا خرد بزرگ کجولف بن
 سفدر م بود رسو و ناکا خرد اول

بلال اوله رسو و خرد مین اوله زنجینه
 خدا کو سوسون الحق به مشکدر زغدرای
 ربون تبدی بی حوصی اوله کلهی درده
 بری خوج مشکدر سری بخت و از کوه کدر
 خذ فیل ای شکدره اوله کیم برورد
 بچون کس آن ده خوج کس ای کورود
 انکین خور و اوله خوجش نول اوله ای
 بجهلده نه بکم وار بجم اکله المرون
 ز با بکم بزه فریغ زبان خور کولوز
 خوج کل اولو فریغ جوبین بر شیده
 اگر صوبی با سم فریغ و فریغ
 مرصع پوش اولوب بر ای خوج اوله
 بتم فریغ با بکم فریغ عالمده
 عجب کوز عجب مسله خط مشکدر
 دلم از باران کله آریده برین
 معانی کله کله که بی تاب دلدار
 میان فریغ کله کله کله کله

دو کسه کالافروش معروف اوله کله
 که استحقاق ایده فقاری کله کلک بستانه
 که خالده رسته هر سری حاجت مروان
 سوزوم بود قدیم کوروش کرون کرون
 کله خوج آنده خخته بریر بر آن
 کله سینه دور فرنا کله الماس کله
 که بو بریزد کیم کله کله اوله کله
 کله کله تنغ زبان میدان کله کله
 با بریغ رستم ذوالفقار شاه درانه
 مسادی زله سلاطین اوله کله کله
 بللی اوله نقاب کله کله کله کله
 میان التفات خرد و جماعه دور آن
 کله کله تر غوز خوزر خوزر
 غدار بار هر زلف خیز افشان
 دور و کله مضمون معلوم صحنه
 سخن کشف شارب تبخیر کله
 کله کله فی طبیب کله کله کله

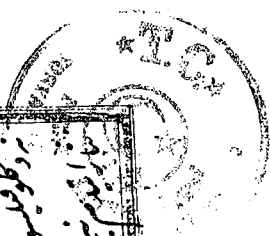
سوی درای عایش و از ملک دولتیم
 جان دل قناب عالم آرای عدالت کیم
 کرم کرم هر زینده تاج خلافت کیم
 جیننده غمان ولقد فرسعاد کیم
 جاننده درخت ان ولقد رونو کیم
 دم خرم بر او صافنده کلک عزیزانم
 حله در وصف خلق و مشرب باند کیم
 محبت وی در نظر تابد مولادر
 عمیقه آتشی آتشی لطف و حس
 بحدت و دل جرح دبی بر روی لطف
 سزای لامکان حرم عز و جاهنده
 حالش بد باقیبند جریب اشفتند
 هلال تنای لوی و جوکان بلور خیم
 اولور روی هر کلبی بر زکوه لاله بر شعله
 کلک سیراب اولور روی شکر می شعله
 کبوتر باز لبر و از آید و گاوچ نقد
 زمان در دستده قالدی ویرانه کیم

ایرندی صیبت کوسرستی یونان
 منور اولدی اخلدیونه ایوان شش خانه
 شرف در روی سر عرش بر آید ایوان
 کورن کا و کلکوی اختیار بسته ایوان
 ایرندی بر توی تاغانه خیزند خرف
 کلک تاغانه کبر آهوی خزان
 ایرت عزیز سا ایلم کلک خرف خندان
 بنابه پنج دره کلک استعداده عرفان
 ادیب مستحند کمال خاطر ایشان
 دنی به جاهل هر شخص معلوم ما دان
 قرضع سگانه آسمان ر خوب کمان
 حراج جملان طالانه خورشید بر و این
 اگر جیشد رانی رغبت کوه کوچ
 کسوم خیم کبر و کبر است کلک ستان
 نوزان است نسیم لطفی اما رسوزان
 اگر ناز عدلی شامل کوه حال عیان
 دل و زبان عاشقده اگر والایه دین

ایرین

پیشان فالد هر کبرها عهد لطفده
 اوسلا مطلق اول جهبا لطفه باور
 سوال اولوسه کز کرم کنی بلند
 جهنده اوج بیک آیه کرم و آریو جلال
 چه تسخیر نومنی تقویه ایسم بر
 چراغیم نوم نوران و کربان ایسم ایم
 بچه نوران کربان ولیم کیم اول کریم
 رحام اولدی کربان سلیمان
 غنایت ایسم بر حکم عالی کیم اول مضمون
 که نامور اولدی و غنیه دوشیده تسخیر
 دعا لالیرین واروب حضور اولدی و نیم
 اگر تکیک اولور سه بچه کلک کونی تا تک
 اگر بریم قطره خیل اولور سه خاک با خیر
 نه خدمت ایلمش رختی سلور با اوجاد کرم
 حضور صابنده درینده بو صفات عظم
 تکیه کونرا اتمش را و صاف نشینده
 سخن درود خدا نوره نورده هم قدر

مکه که سنبلیلین باغ روی جانانه
 او خاقان هنر و اول جهبا لالان فرزند
 بود کلک کوه معنی کشیده کلک آیان
 نه فاند بو تسخیر اولدی کلک بو میدانه
 بیان آنک کلک کور لاله کیم کلک و لوشانه
 دعا روح روان حضرت سلطان عیان
 عیینه لطف و حس ایلمی بوی بو ناطقانه
 رکاب کمان تاج بخش آجدارانه
 او حکم عطف مضمون و استعطف و عیانه
 سببسا لارا غظم کشور ایران و توارنه
 درام در دست و اقبال سلطان جهبا نه
 اولیجه استنده بو لاله لاله کلک
 نه نقصان ایرتیه در بای بی با عیان
 یونانی سیدان افزون استان ال
 که خالکده زنجی زنده هسب مثال و خزان
 که هر سب معلوم در ملان لاله در غزانه
 ایام مقصود صحنی سهر و جار کار کانه

دفعه

دکله را تا سر کاسه کاسه که امان
 از آن ذات بکی و تقدیر که در گذشت
 سعادت و دار و بخت آنک ز روزگار
 بچون سخن اول او بخت نک جان ملک
 نه شیراز زنگ بر سنگ از نواز عالم
 نه بیرون از غم پیشه دولتی
 عجب بود مضمون او که مظهر و شرف
 نه نشانی که از پیشه او که کسب
 نشا و صفه آفاق بود گوهر معنی
 خصوصاً سخن دلون که سرخ خیالیم
 حضور می نماید بگردن کوهی
 جانش هم بچید و کشف سرازار
 سبز باره مجله بری زین عالم
 نه چاره ندین مگر از زری حرم اول
 در بیابان بولد و کیم مایه
 نه کوه کوهی و بسیم دیوانه زری
 سبزه ای که در سخن بر سری

عمیته اعتمادی استندای لطیف روان
 معارف لطیف بزبانه موقی عوان
 خجندی شاه که راه عجم از ابلت
 گریخته خود آه زین رسته غرانه
 نکاهند در دوشتر آتش شمشیر
 دوشروی از زده نایم درون بود
 دعای خیر نشانیها همه جبهه
 علامت نظیری که کشف در هیچ دور
 نه در کوه تپه اندیشه او رسم کان
 ز غر طوع بدو نور چرخ ماه تابان
 که کجدم بر بری رسته تحقیق
 دمی جوق صرف اوقات اید مگر
 که تالیف اید نام سه ججه ذی
 جاب است آن سکان فرسایان
 بجه کوه تپه زده اید با طرف و عیان
 واروب جالی عرض اید مگر کان
 بر بیابان اید مگر بجه که سر بود به باب

نه ممکن بود بخش اید که تپه کوه نزل
 نه حکم کوه کوه که در فرسان هر کرم بود
 او دکل و شومی فیض برست بر طرف اول
 بندی رسته آن که درون زنی
 دمی آفاق دعان اید عالمه غشی
 اوج اید در دایره ابواب کجا در هر دو کلام
 بنی اول کوه استغفال بد بر بری
 زنی تشخیص عالی جدا او کت با کوزه
 بش درون کوه بر بری مرغ دل و در
 بن ایصال اید تا بر می هم اید برین
 سنگ کیمی کمال اید با حق جان مندر
 امید آید حاکم اید مگر دران و کوشه
 از آن جانقوی حرم عرض اید بیوان
 محصل چاره بود بقر و آرد او آرد انعام
 مگر مریخ تریف اید که در آن
 نه تنها جهان سلطان طراد است
 بی سلطان کند رخسار کوه کوه

نه از آن کوه ویرسم بر دوش بد و عیان
 نه تعلیم فاضله اید اید ابریس
 که از آن ولدی بر خطره از خاک
 نه تعداد اول و دومی باب استعداده
 نه است مبره استغفات میر بر
 که تا بیری ترجمه اید بوزار که با
 که صان بر او که کوه کلدی بر مخصص
 به از احسن بود نیز فهم پاک از خانه
 بود کوه و دام بر ج فریب و ضعیف در دانه
 که لا اقدر بجه و جهل احسان فراوانه
 و سید اول و لغو اید استقامت احسان
 بیابان بجه و قلعه کوه بران و سبانه
 بود صکره در روز آتش سوزان حمان
 همان بیک شوفاطرح بدین کردانه
 که از آنش کمال حکمت اید بقر و آرد
 باریش و صف که بین طاق نوزن
 سکو تپه کوهی کلان عقلان

کتابخانه

است که بر این لطیف عقده بر او جهان رای و خجسته کو خجسته سنان لطیف صفا که سیر غم سوار اولو ز زبان ملک جبار خجسته جهان بیگانه از خجسته باد باری برق سرعت نیم بر تو کرده آسمان عالم سرعت که بر نعل رای از دروغ خفا نسکو و خفا از دروغ عالم جلوه از لک که آتیه کاکلی بر که سنبلیج ره قلم کوی که ز قافله داو از شاهنشاهی عالی گوهر مدخلی آنگاه ممکن آلی سحر فروز بخصوص اول ما کونک نذر خاتم اول جواهر بایش خاتم که خاتم بر ختم اول سخن کوی بیغم که خاتم بر ختم کوه فراوی با یکم قضا آتیه نبار کشته بر ای او کس که اولدی هر سوز بجای خجسته سوز که اولدی خاتم	دین بیدار بجای آسمان روزگار جو دو عدلی مایه آرام جان روزگار خجسته بنده که اول کشته ز زبان بوی به هر خط که ز یاد آن روزگار المیق چاپک روالتش غمان روزگار اولدی بر ما نوای خجسته غمان روزگار کوه رسه که در خجسته قیلو خجسته آوران کلمه علی دیشم اکا روح روان روزگار بربت و کشت حرام و دست روزگار انگلیسمان سنده والا ملک روزگار کلمه جمله شاه عوجر بیان روزگار کس که خجسته خجسته کمان روزگار بر سنبلیج کوه که هر خجسته روزگار بجو که خجسته صد و کمان روزگار ز برای کلمه کس نهنگ روزگار دست دله بر خجسته آسمان روزگار با که جمله ساخو نظر آوران روزگار
--	---

طالب شاه باطل و عرفی و خجسته بولیمه زین بیدار موم عروس قابل اولدم روزگار کلمه خجسته باد شاهم دور و عید کلمه لایق حسرت ایلمدی با که کوه رسه عرض همه کمانه کلمه قیلو سربازی المین کوه کوی که هر خجسته اوصافی صد قلمه عزم دعا تسمه نوز کلمه تا که در کمانه کوه اوله	جهه بردار عروس نوزبان روزگار بوسه آرزو طکر کمان روزگار بر ستم کلمه سیم می آمان روزگار ظلمه بوی تو که بر قلبان روزگار باد شاه دشتگیری آمان روزگار جشم خجسته جم آسمان روزگار رشته سینه لعلی جاودان روزگار تقدیر بوادی داد آسمان روزگار کلمه عوش آسمان عارفان روزگار	ایستون حق آسمان بارگاه دوله قیله روی نیاز خجسته روان روزگار دو مع سنان کوه روزگار	ای صد بشارت قابل عالی قران زای کس تو که موم صد خال قدر زنی غریب ای کوی کس تو خجسته کمان صدای کوی موم و حبت عالم کس تو بار در اگر خجسته کس تو هر بی حمله
--	---	---	---

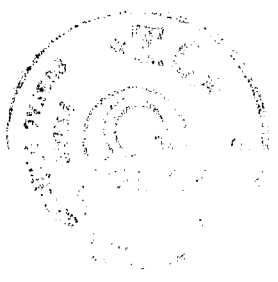

جلد

دست که برایش لطفی عفو بود از جهان رای و بختی او چشم سمان سلطنت صفا که سحر غم سوار اولو ز زبان فلک خدا از چشم جهان بماند اولو ز چشم باد باری بر سرست که بر اثر گردند آسمان عالم سرخست که بر نعل رای از دروغها نسکو و عشفای از در حکیم جلوه از عطف که است کاکلی بر که سینجی از هم قلوبی که در قنای داو از نسا زشتها خانای عالی گوهر مدخلی نمک نه ممکن تالی سحر فرین با خصوص اولی ما دکت ناز خاتم اول چو با برش منخام که خا عد برغم اول سخن کو بی بیغم که خیال مد رینم کوهر فرای با هم که فضا آید نای نادر گفته برای او سخن که اولدی بری سرگرم دین و غیر بنشیند نوم که در رازی خا دین بید بختی با سبان روزگار چود و عدلی مایه آرام جان روزگار حشتمه بنیسه که اول کسیر زبان لو به هر خط که زینک دیوان روزگار المق چاپک روالتش عثمان روزگار اولدی بر ماه نو با خمشان روزگار کو رسد که درشت قیلو خجک آوران کم محل و رسم اکا روح روان روزگار برست کوش حرام و دست شان روزگار ای کسیدمان سندا والا عکاز روزگار بلکه جمله شامو بخیر بیان روزگار که کفر ز بیم بی کمان روزگار بر سبیل کو نه کو هر نفسان روزگار بجو که هر خضر چه صد کران روزگار زیر بای کلکه که نه نمان روزگار دست دلمه بر خیل دستان روزگار با که جمله سا حواظ اولو ان روزگار	طالب شاد با لطم و عرفی قوتش بولیمه ز سبیل بر درم بن عروس مدعی فایل اولدم روزگار که ظلمت بنه خور با دنا هم دور عد که سنک لایقند مرحت ایرودی با که کور سه عرض هم نخا هالفه سبله قیلو رسدی بن باز ایلیس کولوی که هر شعله اوصافنی صدقه غرم در عایتم نو نهد کیمرو تا که در کا هعهای دل اکا ه اوله امیدون حق استستان بار کا دوله قیله روی نیاز خسروان روزگار دو بیح استستان مراد روزگار	ای صد بر بند قبال عالی فرزند زای دستور که مردم صدرا لیتد ز زبانی غریب ایوب کسیر و فتحه کاک دایلی صدای کوس فرم و حیت عالم کیم خرم بار در کر خنکری نیک بری بکلمه
---	--	--

جه بر دراز عروس نوزبان روزگار بوسه آرزو خضر طکران روزگار برستم بنشینم بی آمان روزگار طلایه به بن تو که بر قلبان روزگار با دنا ه دستگیری امان روزگار چشم خنک بن همه جسم استستان روزگار راشته بیوند بقای جاودان روزگار تقدیر بودادی داد استستان روزگار گنینه عرض استستان عارفان روزگار امیدون حق استستان بار کا دوله قیله روی نیاز خسروان روزگار دو بیح استستان مراد روزگار	که دستور ایرودی باری کسینت جهان سینس لارا عطفه ریشه نجه دوزخ دوشوروی ز لرله خاک نشان بور بند بر قدری غلغله که درون کردانه نجاهتده همبند با کون سام روزگار
--	---

شمع طرب از روز طراوت زده بر هم عربی ز نامم که نواز او را نظم هم خسرو عیسی دم عهد مکہ بیغم عربی نفس اول قضی روحم که ترا تم خاغانی در هم که کشنده کست به سلطان خاتم که بکامشنی در یوان	بر از بر سیمین اربیب ز وقت در بر هم شکر از فرزند طراوت کنند جان بخش کهن روح گفتند رنگ نعیم بسبب شیر زود کنند شاهنشده جم کوکب مکمل میخند انوشه جاد و هنر و معجز فنند	الی نخندان جهانم که بنامم لطف نمره داند هر سرد و علندر	در مدح خاتم که بنامم	هر صبا ای صفدر صا جتوان روزگار فهرمان روز کارا که هر بر بنده سی رایض میدان بنمای ازلی غنی قضا اولدی بو عرصه بخاره هرگز جلوه کرد صنکه بر فتح ملکیت باید تعقل کوکون کوردی اوراق حضرت ناله تقدیر دینسه لایقدر زبان جز سر سینه کیک هدم نیتش متکلر کف کان لاف	کم کوکون سخن بکامش قهرمان روزگار است خلیف آزما می سخنان روزگار کوی که دوزن اولدن صولجان روزگار بر کاکلر نثر فرخ غمان روزگار الیوب همت دل صاحب دلان روزگار بو بله خنجی دیوخ کشف عیان روزگار آرجان غمشه ز نامهربان روزگار راز اولک سینه سرو نهان روزگار
---	--	---	----------------------	---	--

۲

کشف از طبع روزگردن اولسه دایین طوطی از دینش دوش کو یا اولو دوشی بو بله یازش صفه نطقه سب التامی داو در دی عهد کشنده روز زبان شمع قدیمی بر تو کشنده ای سلطنت فارس میدان دولت عادت کالی پادشاه بر در صا جتوان شوق خور حضرت سلطان عثمان هالون یکیم اول جهان بنام مظهر کیم سید خواهد اول جهان طغریا و اولش ز منجی اول که تیش ستان جانم سب روز اولکه اولش دوزن طبع دعای دولتی اقاب آستان قدرت که آید است نوبها عالم را کیم لطف صدر بیشکاه جتر هاند به اعلایان بارگاه قدره بر شیکا ره روز کلاه بر تو آبی حایغ بارگاه آستان	بیشه روشن ضمیر و نکته دان روزگار شمع زربین از فردا شب روزگار خامه میخوبان شنب روزگار خسرو جبار کاه کاه جوان روزگار کلکین باغ زیبا دیده بان روزگار اداکر شاهنشده کشورستان روزگار ماه تابان خلعت آستان روزگار اولدی دانی باغش اسن و انار روزگار سکه سوز ز آفت رسان روزگار طوطی کاهم ننگ جانست روزگار کسرتان عالم گردن کسان روزگار بیشه املی در روزبان روزگار نوبهاری مایه فصل خزان روزگار انجمن برای بر هم کستان روزگار بو نقش خدمت نبربان روزگار سنداری طبع بیان روزگار شعله شمشیری سمع دودان روزگار
---	---

بجوش شاه او درنگ بلند قرب بر آید بجوش جانشین مستند انوان او اودنا

مندی و قبل الهی دیده جامه اوله بالیم
کوشا بدین عرف آینه کشند نسا پونا

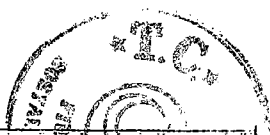
ستایشه نامه

خام که جن کستر کلک سمن در	نوشخ بلاغت حرکت باغ سخن در
بایخ سخن آکاه هر اشفته نهالی	صان برصنم جلوه کرغینجه دانند در
هر لاله سر رشک کل بستار اورد	هر لاله سی وانع جگر در عذر ندر
طبعیم چنین موقوفه چشمه صفائی	کلزار معانی به خطم نازه چمن در
لوتوی ترلفظ اندیشه صد قدر	روح سخن پاکه تحقیق بدندر
تخریر سخنده قلم رشک فاش نم	اهوی خوامان کلک تان خند در
زینبیده بر بدبت نازده کلم	بر نقش طراز نده خورشید بر ندر
زینبیدین آینه کیم کورید کسندم	طبعیم کسکنند آینه کشند
بر مرتبه در اوج کرای آتش آیم	کوک کمره عورش در مستغز ندر
بر مرتبه در در وسعت صحوای میبدم	کم که دل ذره نا چیز و طند در
اول صهذ رسیدان خیالم که زبانم	سز زده دشمن سکن جگن پشند در
اول بلاده کیش بر صفایم که تقالم	خار خوش اندوه غم شغل فلکند در
خورشید فروزان فلک بر کهنده	بر شمع ضیا کستر فرورده کلند در

در لوح سبد بارنا کوش

الهی سخن دل نامی از عالم کجیا	رموز آموز عقل و حالت ازای دل نشیدا
فروع انداز بر زم شمع غنچه غانه قدوی	جراحی آید بر طاق خانقاه عالم بالا
گرچه بنود بر روی جبینش یاد غیرت	نخاه در حمت بخششای چشم شمع استفا
دلیل عقل هر تنها حرم وادی حیرت	اینس جان هر عزت کزین کوه سوسو
نوازشنده در لشکر آن بر زم کلشن	در دم زنده وقت ز رشک کل عشا
دلیستای قدمه اول ویر لیم برین کم	یکی حرفید فلک وان سکزین عالمی
لهفته و صد تک ذکر دلنده سوسو با خاک	اجتی نظاره صنعه که چشم کس نشلا
سینی هر برکی بر یوزدن کور لظا هر و با	فرجه نظا هر و آنکه بود جلده اشیا
کسی ز طایک شغل سر اجار لظا هر	کسی ز در جاک پرتوی شجار بیدار
بدر صالک زنده ساعزستان در و نام	حاکم شمع بر و آنه خورشید جهارا
مردانی کبی افغان لیم برم و آنکده	ملوک کز کوش جامم سخن اقرغین کین
شفا ساز اوله کس کز ترنت لاقه خطو جان	در وجود لیم لیری تاب خوف مصیبت

عالمی اقدی کمیٹی

۴۱۷۱
۲۵۵۱

تدقیق ایف ایف
۱۹۶۷

پیشگی

عالمی اقدی کمیٹی

دیوانہ

دیوانہ

۴۵۵۱

